

MESTO TOPOĽČANY

P H S R

2016 - 2022

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA NA ROKY 2016 - 2022

december 2015

P H S R

2016 - 2022

Zhotoviteľ:

Mesto Topoľčany
Námestie M. R. Štefánika 1/1
955 01 Topoľčany
Zastúpené: Ing. Petrom Balážom

Spracovateľ:

RNDr. Vladimír Grežo
Ing. Veronika Ondrušová

Pracovná skupina:

JUDr. Edita Brösztlová (Mesto Topoľčany)
Ing. Žaneta Páleníková (Okresný úrad Topoľčany)
Mgr. Janka Krahulíková (Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Topoľčany)
PhDr. Blažena Šmotláková (Tribečské múzeum v Topoľčanoch)
PhDr. Katarína Baculáková (Mestské kultúrne stredisko Topoľčany)
Ing. Peter Žembera (Mestské služby Topoľčany, s.r.o.)
Alexander Schneidgen, Michal Bohát (Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.)
Mgr. art. Zuzana Godálová, Július Krištof (Nástupište 1 – 12, o. z.)
Ing. Martina Martonová (Slovenský Červený kríž, územný spolok Topoľčany)
Mgr. Dagmar Kollárová (Zariadenie pre seniorov Komfort, n. o.)
Mgr. Janetta Kadliečková (Rada mládeže Nitrianskeho kraja)
Mgr. Miloš Bobula, PaedDr. Anna Mikulská (Stredná odborná škola drevárska Topoľčany)

Text neprešiel jazykovou a grafickou korektúrou.

OBSAH

	ÚVOD.....	1
1	Potreba spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja.....	2
1.1	Etapy spracovania PHSR mesta Topoľčany na roky 2014 - 2020.....	3
1.2	Štruktúra PHSR mesta Topoľčany na roky 2014 - 2020.....	4
2	PHSR mesta Topoľčany a ostatné strategické dokumenty SR.....	6
	ANALYTICKÁ ČASŤ.....	7
3	Poloha a vymedzenie mesta Topoľčany.....	8
4	Fyzickogeografická štruktúra mesta Topoľčany.....	10
4.1	Litogeografické pomery.....	10
4.2	Morfogeografické pomery.....	11
4.3	Klimageografické pomery.....	12
4.4	Hydrogeografické pomery.....	12
4.4.1	Povrchové vody.....	12
4.4.2	Podpovrchové vody.....	13
4.5	Pedogeografické pomery.....	13
4.6	Biogeografické pomery.....	15
4.6.1	Fytogeografická charakteristika.....	15
4.6.1.1	Potenciálna prirodzená vegetácia.....	15
4.6.1.2	Reálna vegetácia.....	16
4.6.2	Zoogeografická charakteristika.....	16
4.6.2.1	Spoločenstvo polí a lúk.....	16
4.6.2.2	Spoločenstvo ľudských sídlisk (intravilánu).....	16
4.6.2.3	Spoločenstvo vôd.....	17
5	Vývoj osídlenia mesta Topoľčany.....	18
5.1	Historický vývoj.....	18
5.1.1	Najstaršie dejiny mesta Topoľčany.....	18
5.1.2	Topoľčany v období stredoveku.....	18
5.1.3	Topoľčany v novoveku.....	19
5.1.4	Najnovšie dejiny mesta Topoľčany.....	21
5.1.5	Symbody mesta Topoľčany.....	22
5.2	Morfogenetický vývoj.....	22
6	Ľudské zdroje mesta Topoľčany.....	25
6.1	Vývoj počtu obyvateľov.....	25
6.2	Dynamika obyvateľstva.....	26
6.3	Štruktúra obyvateľstva.....	27
6.3.1	Biologické znaky.....	27
6.3.2	Ekonomické znaky.....	28

6.3.2.1	Ekonomická aktivita obyvateľstva.....	28
6.3.2.2	Nezamestnanosť obyvateľstva.....	29
6.3.3	Kultúrne znaky.....	29
6.3.3.1	Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva.....	29
6.3.3.2	Národnostná a religiózna štruktúra obyvateľstva.....	31
7	Hospodárske pomery mesta Topoľčany.....	32
7.1	Primárny sektor.....	32
7.1.1	Poľnohospodárstvo.....	32
7.2	Sekundárny sektor.....	32
7.2.1	Spracovateľský priemysel.....	33
7.2.2	Malé a stredné podniky.....	33
7.3	Terciérny sektor.....	34
7.3.1	Technická infraštruktúra.....	34
7.3.1.1	Dopravná infraštruktúra.....	34
7.3.1.2	Zásobovanie vodou.....	36
7.3.1.3	Odvádzanie a čistenie odpadových vôd.....	36
7.3.1.4	Energetika.....	37
7.3.1.5	Telekomunikácie.....	37
7.3.2	Sociálna infraštruktúra.....	37
7.3.2.1	Školstvo.....	38
7.3.2.2	Zdravotnícke zariadenia.....	40
7.3.2.3	Zariadenia a služby sociálnej starostlivosti.....	41
7.3.2.4	Bytový a domový fond.....	44
7.3.2.5	Kultúrne zariadenia a subjekty.....	46
7.3.2.6	Športové zariadenia, športové subjekty a ostatné zariadenia voľno časových aktivít....	48
7.3.2.7	Inštitúcie verejnej správy.....	49
7.3.2.8	Ostatné zariadenia sociálnej infraštruktúry.....	50
7.3.3	Cestovný ruch.....	50
7.3.3.1	Lokalizačné predpoklady.....	50
7.3.3.2	Realizačné predpoklady.....	53
7.3.3.3	Selektívne predpoklady.....	54
7.4	Kvartérny sektor.....	56
8	Životné prostredie mesta Topoľčany.....	57
8.1	Ochrana životného prostredia.....	57
8.2	Ovzdušie.....	58
8.3	Voda.....	58
8.3.1	Ochrana povrchových vôd.....	58
8.3.2	Ochrana podpovrchových vôd.....	59
8.4	Pôda.....	59

8.5	Flóra, fauna a ich biotopy.....	59
8.6	Hluková záťaž.....	60
8.7	Odpady.....	60
8.8	Využívanie obnoviteľných zdrojov.....	60
8.9	Aktivity zamerané na environmentálnu prevenciu a výučbu.....	61
8.10	Verejná zeleň.....	61
9	Percepcia rozvoja mesta Topoľčany jeho obyvateľmi.....	63
9.1	Charakteristika respondenta.....	63
9.2	Život v meste Topoľčany.....	65
10	Ex-post hodnotenie realizácie predchádzajúcich PHSR.....	79
10.1	Hodnotenie realizácie PHSR 2007 - 2013.....	79
10.2	Hodnotenie realizácie PHSR mesta Topoľčany na roky 2014 - 2020.....	80
10.2.1	Vyhodnotenie monitorovacích ukazovateľov výsledku.....	81
10.2.2	Vyhodnotenie plánu realizácie projektov za rok 2014.....	81
10.2.3	Projekty realizované navyše v porovnaní s pôvodným akčným plánom.....	83
11	SWOT analýza mesta Topoľčany.....	84
11.1	SWOT analýza prírodných pomerov a životného prostredia.....	84
11.2	SWOT analýza ľudských zdrojov a sociálnej infraštruktúry.....	85
11.3	SWOT analýza hospodárstva a technickej infraštruktúry.....	86
12	Strom problémov mesta Topoľčany.....	87
12.1	Strom problémov hospodárstva a technickej infraštruktúry.....	88
12.2	Strom problémov ľudských zdrojov a sociálnej infraštruktúry.....	89
12.3	Strom problémov životného prostredia.....	90
	STRATEGICKÁ ČASŤ.....	91
13	Rozvojová stratégia mesta Topoľčany.....	92
13.1	Rozvojová vízia.....	92
13.2	Identifikácia cieľov rozvojovej stratégie.....	92
13.2.1	Globálny cieľ rozvojovej stratégie.....	92
13.2.2	Strategické ciele rozvojovej stratégie.....	92
13.2.3	Špecifické ciele rozvojovej stratégie.....	93
	PROGRAMOVÁ ČASŤ.....	94
14	Opatrenia rozvojovej stratégie.....	95
	REALIZAČNÁ ČASŤ.....	96
15	Realizačný rámec priorít a opatrení mesta Topoľčany.....	97
15.1	Strategická priorita I. Hospodárstvo a technická infraštruktúra.....	97

15.1.1	Priorita I.I. Podpora tvorby podmienok pre príchod nových a udržanie súčasných investorov.....	97
15.1.2	Priorita I.II. Rozvoj a skvalitnenie technickej infraštruktúry a služieb verejnej správy.....	99
15.2	Strategická priorita II. Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra.....	104
15.2.1	Priorita II.I. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a podpora celoživotného vzdelávania.....	104
15.2.2	Priorita II.II. Rozvoj a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry a zvyšovanie kvality sociálnych a zdravotníckych služieb.....	109
15.2.3	Priorita II.III. Rozvoj a podpora partnerskej spolupráce.....	118
15.2.4	Priorita II. IV. Rozvoj a skvalitnenie služieb cestovného ruchu.....	119
15.3	Strategická priorita III. Životné prostredie.....	122
15.3.1	Priorita III.I. Zavádzanie efektívnych systémov nakladania s odpadmi a rozvoj environmentálnej infraštruktúry s ohľadom na prevenciu pred živelnými pohromami....	122
15.3.2	Priorita III.II. Ochrana zložiek životného prostredia a podpora environmentálneho správania sa obyvateľstva.....	125
16	Systém monitorovania a aktualizácie PHSR mesta Topoľčany.....	131
	FINANČNÁ ČASŤ.....	132
17	Finančný rámec Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja.....	133
17.1	Finančný plán realizácie PHSR.....	133
	POUŽITÁ LITERATÚRA.....	134
	PRÍLOHY.....	138

PREHLAD GRAFOV

- Graf č. 1: Účastníci zmluvy o partnerstve (s. 3)
- Graf č. 2: Štruktúra Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany (s. 5)
- Graf č. 3: Priemerné mesačné prietoky rieky Nitra na území mesta Topoľčany v rokoch 2001-2011 (s. 13)
- Graf č. 4: Vývoj počtu obyvateľov mesta Topoľčany v rokoch 1850 – 2011 (s. 25)
- Graf č. 5: Štruktúra obyvateľstva mesta Topoľčany podľa 5 ročných vekových kategórií v roku 2011 (s. 27)
- Graf č. 6: Produktívne vekové kategórie mesta Topoľčany v r. 2001 (s. 28)
- Graf č. 7: Produktívne vekové kategórie mesta Topoľčany v r. 2011 (s. 28)
- Graf č. 8: Vzdelanostná úroveň obyvateľstva mesta Topoľčany v roku 2001 (s. 30)
- Graf č. 9: Vzdelanostná úroveň obyvateľstva mesta Topoľčany v roku 2011 (s. 30)
- Graf č. 10: Rozvoj bytového fondu na území mesta Topoľčany v rokoch 1899 – 2011 (s. 45)
- Graf č. 11: Bytový fond mesta Topoľčany podľa vlastníkov v roku 2011 (s. 46)
- Graf č. 12: Ubytovacie zariadenia v meste Topoľčany v roku 2013 (s. 53)
- Graf č. 13: Najvyhľadávanejšie atrakcie okresu Topoľčany (s. 55)
- Graf č. 14: Obľúbenosť atrakcií cestovného ruchu (s. 55)
- Graf č. 15: Vývoj partnerskej spolupráce mesta Topoľčany s ostatnými mestami (s. 56)
- Graf č. 16: Respondenti dotazníkového prieskumu podľa pohlavia (s. 63)
- Graf č. 17: Respondenti dotazníkového prieskumu podľa veku (s. 64)
- Graf č. 18: Respondenti dotazníkového prieskumu podľa ekonomickej aktivity (s. 64)
- Graf č. 19: Respondenti dotazníkového prieskumu podľa trvalého bydliska (s. 65)
- Graf č. 20: Názor respondentov na ekonomickú vyspelosť mesta Topoľčany (s. 65)
- Graf č. 21: Názor respondentov na problematiku zariadení pôsobiacych v oblasti cestovného ruchu (s. 66)
- Graf č. 22: Názor respondentov na problematiku infraštruktúry cestovného ruchu mesta Topoľčany (s. 67)
- Graf č. 23: Spokojnosť respondentov s atraktivitou verejných priestranstiev mesta Topoľčany (s. 67)
- Graf č. 24: Návrhy respondentov na rozvoj verejných priestranstiev mesta Topoľčany (s. 68)
- Graf č. 25: Spokojnosť respondentov s dopravnou dostupnosťou mesta Topoľčany (s. 69)
- Graf č. 26: Názor respondentov na problematiku hustoty automobilovej dopravy v meste Topoľčany (s. 70)
- Graf č. 27: Názor respondentov na kvalitu materských a základných škôl v meste Topoľčany (s. 70)
- Graf č. 28: Názor respondentov na kvalitu stredných škôl v meste Topoľčany (s. 71)
- Graf č. 29: Spokojnosť respondentov s ponukou vysokoškolského štúdia v meste Topoľčany (s. 72)
- Graf č. 30: Spokojnosť respondentov s možnosťami športového vyžitia v meste Topoľčany (s. 73)
- Graf č. 31: Spokojnosť respondentov so službami zdravotnej starostlivosti mesta Topoľčany (s. 73)
- Graf č. 32: Spokojnosť respondentov so službami sociálnej starostlivosti mesta Topoľčany (s. 74)
- Graf č. 33: Spokojnosť respondentov s možnosťami kultúrneho vyžitia v meste Topoľčany (s. 75)
- Graf č. 34: Spokojnosť respondentov s úrovňou bytového fondu mesta Topoľčany (s. 75)
- Graf č. 35: Názor respondentov na množstvo zelene v meste Topoľčany (s. 76)
- Graf č. 36: Spokojnosť respondentov s pracovnými možnosťami a podmienkami na podnikanie (s. 77)
- Graf č. 37: Názor respondentov na kvalitu života v meste Topoľčany (s. 77)
- Graf č. 38: Návrhy respondentov na smerovanie rozvoja mesta Topoľčany v budúcnosti (s. 78)
- Graf č. 39: Miera investícií do prioritných oblastí rozvoja mesta Topoľčany v rokoch 2007 - 2013 (s. 80)
- Graf č. 40: Štruktúra stromu problémov (s. 87)

PREHĽAD TABULIEK

Tab. č. 1:	Regionálne geologické členenie mesta Topoľčany (s. 10)
Tab. č. 2:	Začlenenie mesta Topoľčany do systému geomorfologických jednotiek (s. 12)
Tab. č. 3:	Začlenenie mesta Topoľčany do systému floristických oblastí (s. 15)
Tab. č. 4:	Pohyb obyvateľstva na území mesta Topoľčany v rokoch 2001 – 2011 (s. 27)
Tab. č. 5:	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v rokoch 2001 a 2011 (s. 29)
Tab. č. 6:	Vývoj nezamestnanosti na území mesta Topoľčany v rokoch 2001 a 2011 (s. 29)
Tab. č. 7:	Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva územných celkov SR v roku 2011 (s. 31)
Tab. č. 8:	Zamestnanosť v poľnohospodárstve v rokoch 1991 a 2001 (s. 32)
Tab. č. 9:	Počet živnostníkov k ekonomicky aktívnemu obyvateľstvu územných celkov SR v roku 2011 (s. 34)
Tab. č. 10:	Vybudované parkovacie miesta v meste Topoľčany v rokoch 2007 - 2013 (s. 35)
Tab. č. 11:	Zdroje pitnej vody v trvalo obývaných bytoch mesta Topoľčany v rokoch 2001 a 2011 (s. 36)
Tab. č. 12:	Vybavenosť domácností v meste Topoľčany v rokoch 2001 a 2011 (s. 37)
Tab. č. 13:	Počet používateľov predškolských zariadení v meste Topoľčany v rokoch 2005/2006 a 2011/2012 (s. 38)
Tab. č. 14:	Počet používateľov základných škôl v meste Topoľčany v rokoch 2005/2006 a 2011/2012 (s. 38)
Tab. č. 15:	Počet žiakov stredoškolských zariadení v meste Topoľčany v rokoch 2005/2006 a 2011/2012 (s. 39)
Tab. č. 16:	Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie mesta Topoľčany v roku 2013 (s. 40)
Tab. č. 17:	Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti v meste Topoľčany v roku 2013 (s. 40)
Tab. č. 18:	Bytový fond a počty bytov v prepočte na 1000 obyvateľov na území SR v roku 2011 (s. 45)
Tab. č. 19:	Národné kultúrne pamiatky na území mesta Topoľčany v roku 2013 (s. 51)
Tab. č. 20:	Producenti energií mesta Topoľčany využívajúci obnoviteľné zdroje v roku 2013 (s. 61)
Tab. č. 21:	Verejná zeleň a mobiliár mesta Topoľčany v roku 2013 (s. 62)
Tab. č. 22:	Prehľad projektov realizovaných navyše v porovnaní s pôvodným plánom (s. 83)
Tab. č. 23:	Kľúčové oblasti stromu problémov mesta Topoľčany (s. 87)
Tab. č. 24:	Strategické ciele rozvojovej stratégie mesta Topoľčany (s. 93)
Tab. č. 25:	Špecifické ciele priorít rozvoja mesta Topoľčany (s. 93)
Tab. č. 26:	Prehľad opatrení rozvojovej stratégie mesta Topoľčany (s. 95)

PREHLAD MAPOVÝCH VÝSTUPOV

- Mapa č. 1: Katastrálne územie mesta Topoľčany (s. 8)
Mapa č. 2: Vymedzenie územia mesta Topoľčany (s. 9)
Mapa č. 3: Geologická stavba mesta Topoľčany (s. 11)
Mapa č. 4: Pôdne typy mesta Topoľčany (s. 14)
Mapa č. 5: Delimitácia prírodných predpokladov cestovného ruchu obcí Nitrianskeho samosprávneho kraja (s. 48)
Mapa č. 6: Delimitácia atraktivity architektonických pamiatok v Nitrianskom samosprávnom kraji (s. 50)

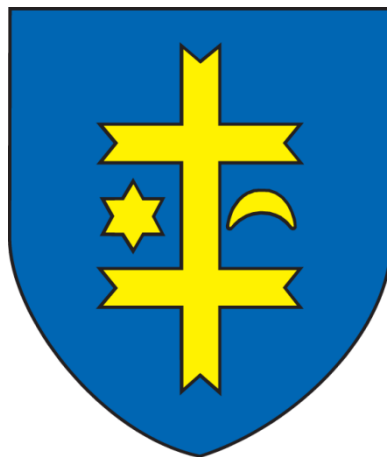

PREHLAD OBRÁZKOV

Obr. č. 1: Erb, vlajka a pečať mesta Topoľčany (s. 22)

P H S R

2016 - 2022

ÚVOD

1 POTREBA SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

Plánovanie je z hľadiska zabezpečovania regionálneho rozvoja nevyhnutným nástrojom pre jeho vykonávanie v zmysle trvalodržateľnosti. Pre to aby sa však mohlo územie rozvíjať v rámci tejto filozofie, musí byť lokalizácia investícií a aktivít koordinovaná, systematická a v neposlednom rade kontinuálna. Jednotlivé aktivity by mali byť schopné vyvažovať pôsobenie trhových síl, stabilizovať zaostávajúce oblasti a zároveň zabráňovať vzniku nových priestorových disproporcií. Vhodným nástrojom zabezpečovania trvalo udržateľného rozvoja územia je preto strategické plánovanie, ktoré je založené na princípe viacúrovňovej sústavy cieľov smerujúcej od globálneho cieľa v podobe celkovej vízie cez menší počet priorít a špecifických cieľov až po úroveň konkrétnejších nástrojov a opatrení.

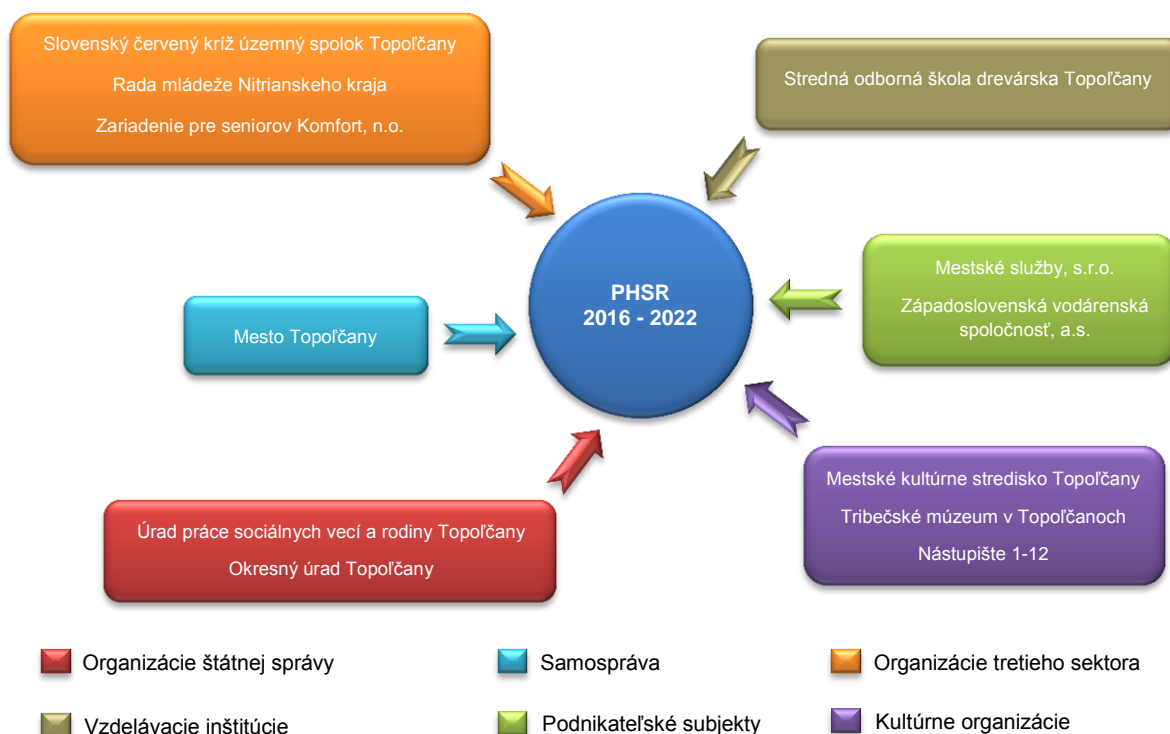
V zmysle súčasnej legislatívy sa podpora regionálneho rozvoja uskutočňuje v súlade s programovaním na základe dokumentov národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Cieľom takejto podpory je zabezpečenie vyváženého hospodárskeho a sociálneho rozvoja Slovenskej republiky, odstránenie alebo zmiernenie rozdielov v úrovni hospodárskeho a sociálneho rozvoja jej regiónov, zabránenie vzniku nových oblastí s nízkou ekonomickou výkonnosťou a životnou úrovňou obyvateľov a v neposlednom rade udržanie ich hospodárskeho a sociálneho rozvoja.

Výsledkom procesu strategického plánovania aplikovaného na konkrétnu sídelnú jednotku je Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta („PHSR“), ktorý je strednodobým rozvojovým dokumentom vypracovaným v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii. Tento dokument zároveň zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce [49].

V súvislosti s programovým obdobím Európskej únie na roky 2014-2020 a v súlade so Zákonom č. 309/2014 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja je nevyhnutné aktualizovať základné programové dokumenty, prostredníctvom ktorých je možné čerpať finančné prostriedky aj z Európskych štrukturálnych fondov na podporu rozvojových projektov a aktivít. Z dôvodu adresnejšej alokácie disponibilných finančných prostriedkov v novom programovom období a tiež najmä z dôvodu novely zákona 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorá definovala nové náležitosti, ktoré musia spĺňať Programy rozvoja obcí, pristúpilo mesto k vypracovaniu nového Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topolčany na roky 2016 - 2022. Tento dokument nahradí v súčasnosti platný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Topolčany na roky 2014 - 2020, ktorý bol schválený uznesením č. 21/2014 dňa 12. februára 2014 na 19. riadnom zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Topolčanoch.

Hlavným zmyslom vytvorenia nového PHSR bolo jeho spracovanie v zmysle novelizácie zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, ktorá nadobudla účinnosť 01.01.2015. V rámci tejto novelizácie bolo nutné vykonať viaceré zmeny v štruktúre samotného dokumentu a zároveň pristupovať k jeho tvorbe na báze partnerstva. V rámci zabezpečenia partnerskej spolupráce pri tvorbe PHSR uzavrelo mesto Topolčany Zmluvu o partnerstve s viacerými sociálno-ekonomickými partnermi (príloha č. 1). Pri koncipovaní partnerstva bol kladený dôraz na prítomnosť partnerov z každej sféry hospodárstva mesta Topolčany (graf č. 1). Uplatnenie princípu partnerstva pri spracovaní PHSR prispieva k zvýšeniu aktívnej spolupráce v oblasti rozvoja mesta Topolčany a umožňuje koordinovať jednotlivé investičné aktivity v jeho území tak, aby na seba vzájomne nadväzovali a boli vykonávané koncepčne.

Graf č. 1: Účastníci zmluvy o partnerstve

1.1 Etapy spracovania PHSR mesta Topoľčany na roky 2016 - 2022

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, ako strednodobý programový dokument poskytuje organizovaný pohľad na súčasný stav záujmového územia. Z tohto dôvodu bol jeho spracovaniu venovaný dostatočne dlhý čas. Celý proces spracovania je možné rozdeliť do troch hlavných etáp.

V prvej etape, ktorá začala prebiehať od mája 2015 bola navrhnutá štruktúra dokumentu, zároveň boli oslovené jednotlivé inštitúcie pôsobiace na území mesta Topoľčany so žiadosťou o spoluprácu pri tvorbe nového programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja a aktualizácii jeho analytickej časti. Za účelom spolupráce pri tvorbe PHSR mesto Topoľčany oslovilo 13 inštitúcií pôsobiacich na jeho území. Inštitúcie boli vybrané na základe oblasti ich pôsobenia tak, aby boli pri tvorbe dokumentu zastrešené všetky rozvojové oblasti. K partnerstvu a následnému podpísaniu zmluvy pristúpilo 12 inštitúcií.

V druhej etape, ktorá prebiehala od augusta 2015, bol z odborníkov pôsobiacich v jednotlivých oblastiach hospodárstva mesta Topoľčany zostavený pracovný tím, ktorý tak prostredníctvom svojich vedomostí a skúseností garantoval odbornosť a adresnosť spracovávaného dokumentu. Táto etapa bola charakteristická aktívnou komunikáciou medzi jednotlivými partnermi, ktorí svojimi návrhmi a pripomienkami vstupovali do vytvárania samotného dokumentu. Pri tvorbe dokumentu bolo v rámci analytickej časti vychádzané najmä z údajov PHSR mesta Topoľčany na roky 2014 - 2020, nakoľko tieto boli v dobe spracovania nového dokumentu aktuálne. Miestami však bolo nutné niektoré údaje aktualizovať. V spolupráci s partnermi bola na základe jednotlivých pripomienok obyvateľov, ale i odborných garantov následne stanovená strategická časť dokumentu, na ktorú nadviazala jeho programová a následne realizačná a finančná časť.

V tretej etape sa uskutočnilo záverečné pripomienkovanie dokumentu. Predložený návrh bol posúdený odbornými útvarmi Mestského úradu, komisiami Mestského zastupiteľstva a samotnými

partnermi. Po zapracovaní jednotlivých vznesených pripomienok bola finálna upravená verzia dokumentu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany na roky 2016 - 2022 následne predložená na rokovanie do mestského zastupiteľstva, ktoré ho dňa 03.02.2016 schválilo.

1.2 Štruktúra PHSR mesta Topoľčany na roky 2016 - 2022

Strategický dokument sa skladá z úvodu a piatich častí – analytickej, strategickej, programovej, realizačnej a finančnej. Prvá analytická časť sa zaoberá komplexnou analýzou územia. Veľmi dôležitým aspektom pri jej spracovaní bola i participácia socio-ekonomických partnerov a tých, ktorých sa rozvoj bezprostredne dotýka, obyvateľov mesta Topoľčany. Takáto „spätná väzba“ umožnila získať postoje a názory miestneho obyvateľstva na problematiku rozvoja územia a zároveň tak pomohla naznačiť jeho smerovanie.

Výsledky komplexnej analýzy územia boli následne zapracované do SWOT analýzy, ktorá predstavuje ďalšiu analytickú etapu hodnotenia územia. V porovnaní s komplexnou analýzou územia je SWOT analýza jednoduchšia, výstižnejšia a zameriava sa na podstatné znaky územia.

Na základe informácií zozbieraných a analyzovaných v priebehu predchádzajúcich krokov bol následne vytvorený strom problémov, ktorý špecifikuje hlavné problémové oblasti. Tieto oblasti boli ústrednými bodmi ďalšieho zamerania procesu strategického plánovania, v súvislosti s ktorým boli sformulované jednotlivé opatrenia, ktoré majú za úlohu dané problémy riešiť alebo ich v čo najpriateľnejšej miere eliminovať.

Prvým krokom medzi fázou analýz a samotnou strategickou časťou bolo definovanie strategickej vízie územia, ktorá charakterizuje všeobecnú orientáciu komunity obce do budúcnosti. Strategická vízia teda popisuje ideálnu situáciu, ktorá by mala nastať po zrealizovaní a naplnení špecifikovaných strategických cieľov.

Na strategickú víziu budúcnosti záujmového územia úzko nadväzujú strategické a špecifické ciele predstavujúce oblasti, do ktorých by sa malo v budúcnosti za účelom rozvoja územia v najväčšej miere koncentrovať úsilie, čas a finančné zdroje. Špecifikácia týchto cieľov je podložená analýzami a informáciami z predchádzajúcich analytických krokov.

Následujúcu, programovú časť dokumentu tvorí súbor opatrení a priorít, ktoré predstavujú konkrétne návrhy na riešenie problémov špecifikovaných v predchádzajúcich analýzach. Samotný rozvoj sledovaného územia, ktorý je hlavným cieľom spracovávaného Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja, vo veľkej miere závisí práve od úspešnosti a efektívnosti týchto opatrení.

Realizačná časť pozostáva z návrhu konkrétnych projektov a aktivít mesta a jednotlivých, partnerov ktoré by mali byť prijaté za účelom naplňovania stanovených cieľov.

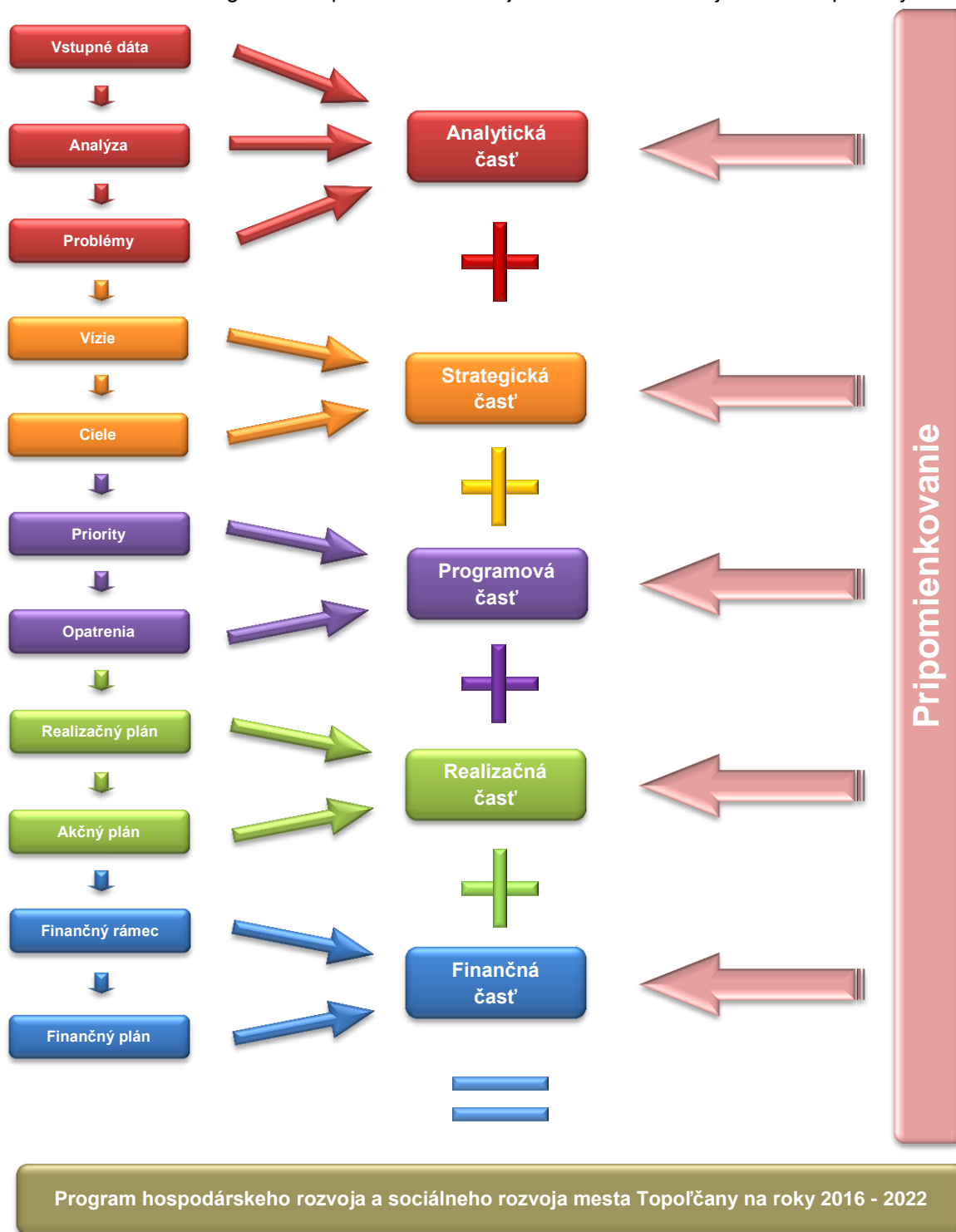
Obsahom poslednej finančnej časti je definovanie hlavných zdrojov financovania rozvoja mesta a finančný plán, ktorý obsahuje predpokladané finančné náklady potrebné na realizáciu jednotlivých aktivít a projektových zámerov PHSR.

Komplexný pohľad na štruktúru Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany na roky 2016 - 2022 znázorňuje graf č. 2.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany predstavuje konkrétnu formu širokého konsenzu vízií pre zlepšenie socioekonomickej budúcnosti spoločnosti v záujmovom území. Dokument nadväzuje na existujúci PHSR mesta Topoľčany 2014 -2020, ktorý bol spracovaný v nadväznosti na Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany na

roky 2007 - 2013. Dokument navrhuje systematickú a trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta, ktorá zároveň rešpektuje globálne ciele regionálneho rozvoja špecifikované štátnou regionálnou politikou. Cieľom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany nie je vyriešiť všetky problémy vyskytujúce sa na jeho území, ale načrtnúť trajektóriu, ktorá umožní vytvoriť vhodné predpoklady pre ich riešenie.

Graf č. 2: Štruktúra Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany

2 PHSR MESTA TOPOĽČANY A OSTATNÉ STRATEGICKÉ DOKUMENTY SR

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany na roky 2016 - 2022, ako základný strednodobý programový dokument zabezpečujúci podporu regionálneho rozvoja na území mesta Topoľčany nadväzuje na sústavu strategických a programových dokumentov Slovenskej republiky. Zároveň, ako jeden z dokumentov regionálneho rozvoja spracovaný na miestnej - základnej hierarchickej úrovni vychádza z dokumentov spracovaných na vyšších hierarchických úrovniach, je s nimi vzájomne previazaný a zohľadňuje jednotlivé priority, ktoré v nich boli špecifikované.

Predkladaný dokument je spracovaný najmä v súlade s Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, ktorá je východiskovým dokumentom komplexne určujúcim strategický prístup štátu k podpore regionálneho rozvoja v dlhodobom období pri rešpektovaní princípov trvalo udržateľného rozvoja. Zároveň dokument odzrkadľuje podmienky Koncepce územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 a tiež je previazaný aj s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012 - 2018, ktorý je základným programovým dokumentom regionálnej úrovne zameraným na ekonomickú a sociálnu oblasť, spracovaný v súlade s cieľmi a prioritami Národnej stratégie. Významnými dokumentmi, ktoré boli zohľadňované pri spracovaní PHSR boli tiež Stratégia rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy SR do roku 2020 a Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR. Definovanie investičných aktivít z oblasti cyklodopravy zohľadňuje tiež podmienky špecifikované Štúdiou rozmiestnenia cyklotrás v Nitrianskom samosprávnom kraji. Jednotlivé investičné aktivity navrhované v dokumente vychádzajú z podmienok definovaných Územným plánom mesta Topoľčany, ktorý je dokumentom, na základe ktorého sa v zmysle stavebného zákona riadi rozvoj mesta a celá stavebná činnosť v jeho katastrálnom území. Územný plán teda stanovuje zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania záujmového územia, ktoré museli byť dodržané aj pri navrhovaní konkrétnych opatrení a priorít Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany na roky 2016 - 2022. Navrhované investičné aktivity z oblasti bytovej výstavby zohľadňujú špecifiká definované Programom rozvoja bývania mesta Topoľčany 2016 - 2025.

Okrem spomínaných dokumentov PHSR mesta Topoľčany na roky 2016 - 2022 berie do úvahy aj návrhy Stratégie cestovného ruchu v okrese Topoľčany, Stratégie rozvoja cestovného ruchu Nitrianskeho samosprávneho kraja, Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja, Programu rozvoja bývania mesta Topoľčany a iných strategických dokumentov regionálnej a národnej úrovne. Významnú úlohu pri zostavovaní tohto dokumentu hrali tiež i Operačné programy pre programové obdobie 2014 - 2020, ktoré umožnili navrhnuť jednotlivé opatrenia nielen s ohľadom na priority mesta ale zároveň i v súlade s prioritami Európskej únie a Slovenskej republiky. Zároveň sú v dokumente zohľadnené tiež špecifiká Regionálnej integrovanej územnej stratégie Nitrianskeho kraja na roky 2014 - 2020 (RIÚS 2014 - 2020). Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany na roky 2016 - 2022 je tiež úzko previazaný so základným programovým dokumentom pre riadenie pomoci zo štrukturálnych a investičných fondov EÚ na obdobie rokov 2014 - 2020 s názvom Partnerská dohoda. PHSR je zároveň spracovaný v súlade s dokumentom Stratégia Európa 2020, ktorý stanovuje strategické priority rozvoja Európskej únie do roku 2020.

Prepojenie PHSR mesta Topoľčany na roky 2016 - 2022 s ostatnými strategickými dokumentmi vyššej hierarchickej úrovne umožňuje napĺňanie cieľov, ktoré sú v nich stanovené a vytvára tak synergický efekt, prispievajúci k vyváženému regionálnemu rozvoju územia Slovenskej republiky.

P H S R

2016 - 2022

ANALYTICKÁ ČASŤ

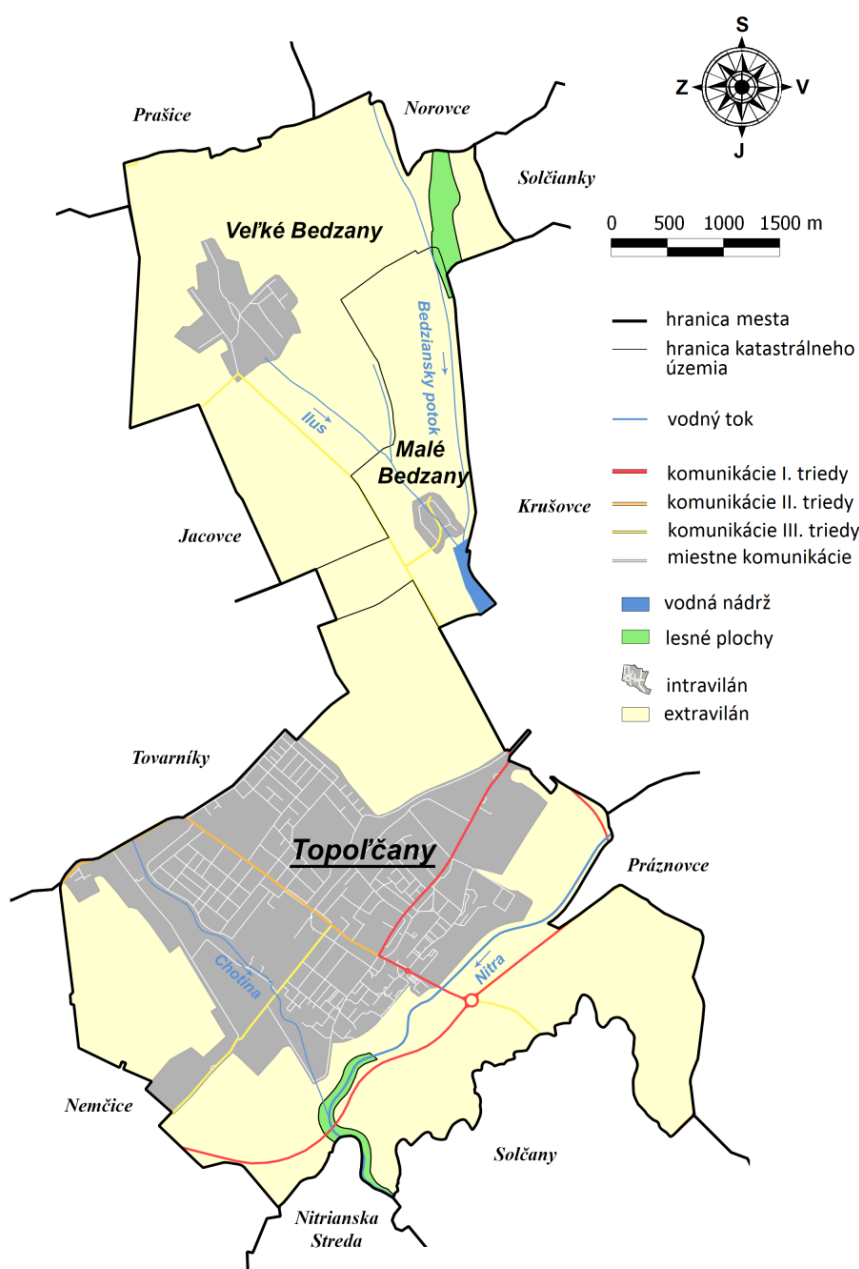

3 POLOHA A VYMEDZENIE MESTA TOPOĽČANY

Mesto Topoľčany sa nachádza na západnom Slovensku, na severe Nitrianskeho kraja, v okrese Topoľčany. So svojou rozlohou 27,58 km² je 100. najrozľahlejším a s hustotou 986 obyvateľov na km² je 10. najhustejšie osídleným mestom Slovenskej republiky. K 31.12.2014 žilo na jeho území spolu 27 205 obyvateľov.

Z hľadiska veľkostnej kategorizácie sídiel sa radí záujmové územie medzi mestské, stredne veľké sídla, ktoré zároveň zohrávajú úlohu centra regiónu zabezpečujúceho vyššiu a špecifickú obslužnú infraštruktúru pre obyvateľov všetkých obcí okresu. Topoľčany sa skladajú z 3 katastrálnych území, ktoré tvoria mestská časť Malé Bedzany, mestská časť Veľké Bedzany a samotné mesto Topoľčany (mapa č. 1).

Mapa č. 1: Katastrálne územie mesta Topoľčany

Zdroj: [18] www.openstreetmap.org; spracoval Grežo, 2013 by Qgis

4 FYZICKOGEOGRAFICKÁ ŠTRUKTÚRA MESTA TOPOĽČANY

Prvky fyzickogeografickej štruktúry miestnej krajiny sú navzájom prepojené a všetky sa ako celok integrujú do funkčného systému krajiny, čím definujú samotný jej potenciál pre využívanie človekom.

4.1 Litogeografické pomery

Z hľadiska regionálneho geologického členenia Slovenska, ktoré vymedzuje jednotky troch rádov a v niektorých prípadoch vyčleňuje i jednotky štvrtého rádu, mesto Topoľčany tvoria vnútrohorské panvy a kotliny, konkrétne Podunajská panva, z ktorej do sledovaného územia zasahujú Trnavsko-dubnická panva a na severe Bánovská kotlina (tab. č. 1.)

Tab. č. 1: Regionálne geologické členenie mesta Topoľčany

Jednotka I. rádu	Jednotka II. rádu	Jednotka III. rádu	Jednotka IV. rádu
Vnútrohorské panvy a kotliny	Podunajská panva	Trnavsko-dubnická panva Bánovská kotlina	Rišňovská priehlbina -

Zdroj: [44] Vass a i., 1988

Formovanie základných črt reliéfu záujmového územia spadá do obdobia neotektonickej etapy. Potvrdzujú to poznatky o geologickej stavbe, ako aj vek jednotlivých foriem reliéfu, ktorý nepresahuje hranicu vrchného pliocénu. Na geologickej stavbe územia sa podieľajú sedimenty neogénu, ktoré sú však zakryté sedimentmi kvartéru. (mapa č. 3).

Kvartérne sedimenty v podstate zaberajú celé územie mesta s výnimkou plošne malých areálov v jeho západnej časti, kde sa nachádzajú odkryté íly a piesky beladického súvrstvia. Najstaršie kvartérne usadeniny sa začali formovať v strednom pleistocéne, kedy došlo k značnej amplitúde zdvihu a prehĺbenia dolín v podmienkach periglaciálnej klímy, čo malo za následok formovanie sedimentácie fluviálnych sedimentov.

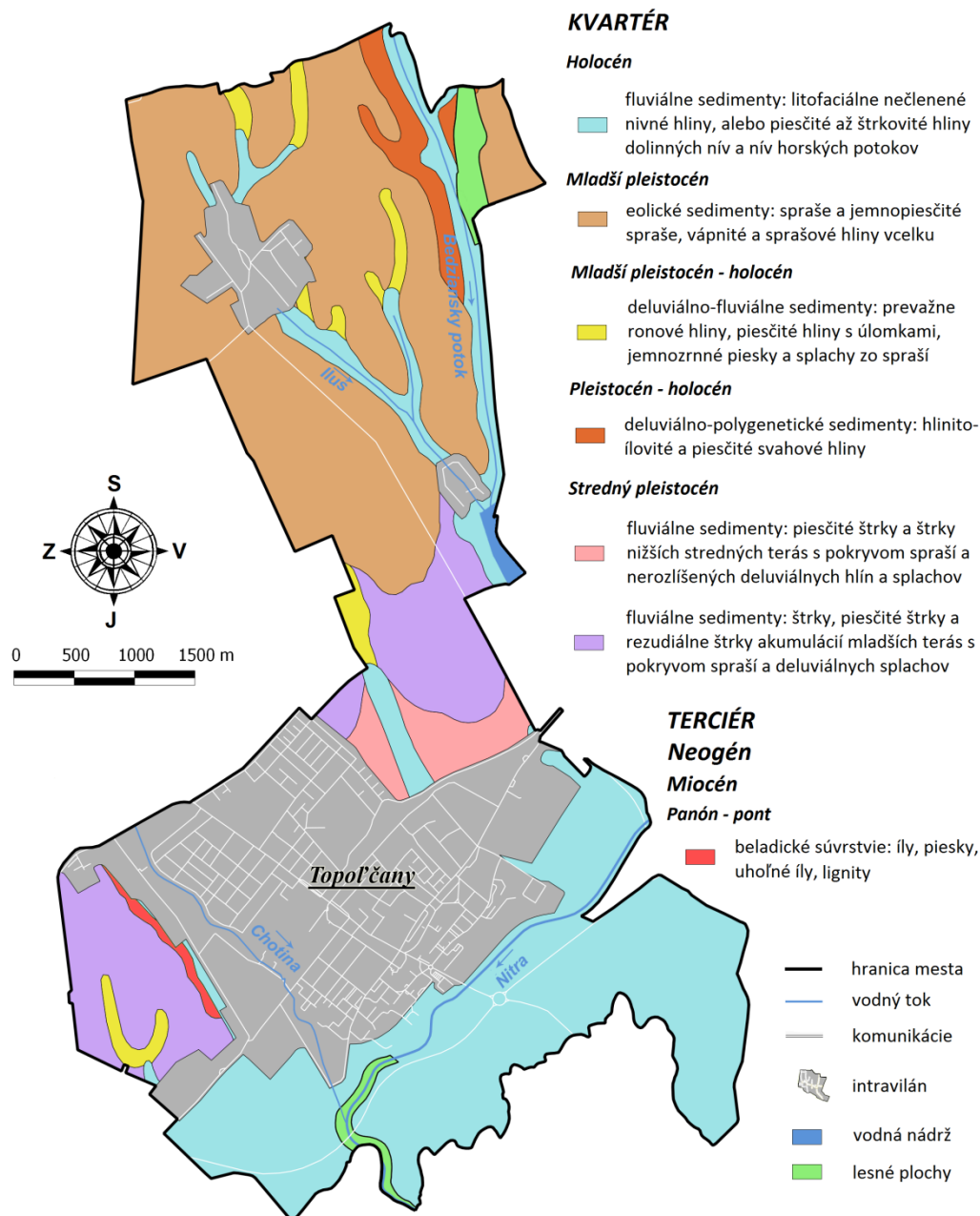
V období mladšieho pleistocénu sa popri znižujúcej amplitúde zdvihu územia postupne vyrovnávali pozdĺžne profily riek. V tomto období sa tiež v sledovanom území vytvorili eolické sedimenty, podrobnejšie prachovité až piesčité hliny – spraše, ktoré do značnej miery zamaskovali staršie formy a sedimenty.

V poslednej etape kvartéru, v holocéne sa formovali proluviálne sedimenty a fluviálne sedimenty, konkrétne litofaciálne nečlenené nivné hliny, alebo piesčité až štrkovité hliny dolinných nív a nív horských potokov.

Okrem spomínaných sedimentov do územia zasahujú tiež deluviálno-polygenetické sedimenty, ktoré sa vyvíjali v priebehu pleistocénu až holocénu a deluviálno – fluviálne sedimenty vo forme ronových hĺn, piesčitých hĺn s úlomkami, jemnozrnných pieskov a splachov zo spraší, ktorých vývoj sa viaže na mladší pleistocén až holocén [38].

Vzhľadom na geologickú stavbu záujmového územia sú nerastné suroviny zastúpené vo väčších množstvách iba nerudnými surovinami. Konkrétne sa jedná o ložiská štrkov a štrkopieskov, ktorých prítomnosť v území je výsledkom akumulácie náplavov vodných tokov v poklesávajúcich depresiách.

Mapa č. 3: Geologická stavba mesta Topoľčany

Zdroj: [39] Pristaš, J. a i. 2000b ; spracoval Grežo, 2013 by Qgis

4.2 Morfogeografické pomery

Z geomorfologického hľadiska sa záujmové územie radí do celku Podunajská pahorkatina, z ktorého do neho zasahujú Nitrianska niva a Nitrianska pahorkatina (tab. č. 2).

Nitrianska pahorkatina tvorila pôvodne štruktúrnú tabuľu, ktorá koncom pliocénu bola jednotná, ale v neskoršom období sa v dôsledku nerovnomerných neotektonických pohybov rozčlenila na podcelky. Pleistocénna etapa vývoja reliéfu sa prejavila najmä zlomami, procesmi stráňovej modelácie a mohutnou eolickou činnosťou v podobe navievania spraší a eolických pieskov, ktoré zamaskovali primárne formy reliéfu.

Nitrianska niva sa vyvíjala v priebehu kvartéru. Pre jej morfológiu je charakteristická stupňovitost' vyjadrená vývojom terás a terasovaných náplavových kužeľov predpolia Trábeča. Centrálna časť sledovaného územia je charakteristická prechodom do pahorkatiny, ktorý sa vyznačuje úzkym pásom s plochými svahmi tvorenými spravidla úpäťnými deluviálnymi plášťami, alebo proluviálnymi sedimentmi holocénnych náplavových kužeľov [38].

Tab. č. 2: Začlenenie mesta Topoľčany do systému geomorfologických jednotiek

Geomorfologická jednotka	Názov geomorfologickej jednotky
Sústava	Alpsko-Himalájska
Podsústava	Panónska panva
Provincia	Západopanónska panva
Subprovincia	Malá Dunajská kotlina
Oblasť	Podunajská nížina
Celok	Podunajská pahorkatina
Podcelok	Nitrianska niva
Časť	Stredonitrianska niva
	Nitrianska pahorkatina
	Bojnianska pahorkatina

Zdroj: [34] Mazúr, Lukniš, 1986

Z hľadiska geomorfologickej stavby tvoria reliéf územia roviny a pahorkatiny, pričom východná a juhovýchodná časť záujmového územia je charakteristická nízkymi riečnymi terasami a poriečnymi nivami. V tejto oblasti je zaznamenané najnižšie položené miesto sledovaného územia, ktoré sa nachádza v nadmorskej výške 175 m n. m. Naopak severná časť má pahorkatinný ráz. Veľkosť prevýšenia oproti východnej časti územia je 65 m.

4.3 Klimageografické pomery

Z klimatického hľadiska sa mesto Topoľčany radí do teplej oblasti, ktorá siaha do 400 m n. m. a zaberá nížiny a nízko položené kotliny. Sú pre ňu charakteristické priemerné ročné teploty od 8°C do 10°C, priemerná mesačná teplota v januári od -3°C do -1°C a priemerná mesačná teplota v júli 20°C. Ročné zrážky dosahujú od 520 do 750 mm. Táto oblasť sa vyznačuje najväčšou mierou slnečného svitu (viac ako 1 500 hodín ročne), miernymi zimami a viac ako 50 letnými dňami za rok (dni s maximálnou teplotou vzduchu 25°C a viac). Vzhľadom na dĺžku vegetačného obdobia je táto oblasť vhodná najmä pre pestovanie teplomilných plodín ako sú kukurica, cukrová repa, pšenica a pod. V sledovanom území je zastúpená konkrétne teplým, veľmi suchým okrskom, s miernou zimou [32].

4.4 Hydrogeografické pomery

Vodné zdroje mesta Topoľčany sa delia na vody povrchové a podpovrchové. Kým povrchové vody tvoria vodné plochy a vodné toky ako rieky a potoky, podpovrchové vody predstavujú zásoby vody pre potreby obyvateľstva, ktoré sú ukryté pod zemským povrchom.

4.4.1 Povrchové vody

Územie mesta Topoľčany patrí do povodia rieky Nitry, ktorá pramení v južných svahoch Malej Fatry a až po vyústenie z hôr tečie prevažne juhozápadným smerom, v oblasti Podunajskej nížiny tečie na juh a nad Komárnom ústi do Malého Dunaja. Záujmové územie patrí do základného povodia 4-21-12 (stredná Nitra), ktoré sa rozprestiera po oboch stranách rieky od zaústenia Bebravy po zaústenie Malej Nitry [33].

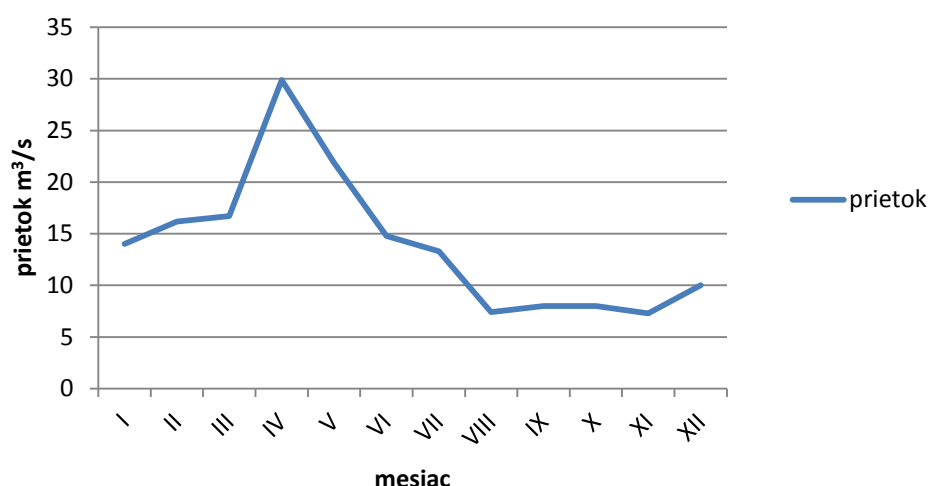
Riečnu sieť mesta Topoľčany tvoria 4 vodné toky. Hlavnou tepnou záujmového územia je rieka Nitra, ktorá preteká jeho východnou časťou. Na základe vodného stavu (graf č. 3) sa zaraďuje do skupiny vrchovino-nížinných riek, ktoré majú najvyšší vodný stav na jar a naopak najmenej vody majú na konci leta a na začiatku jesene.

Južne od intravilánu mesta sa k rieke Nitre pripája Chotina, prameniaca v Považskom Inovci. Chotina preteká záujmovým územím v severojužnom smere, kde tečie naprieč zastavanou časťou mesta.

Severnú časť záujmového územia odvodňujú potoky Ilus a Bedziarsky potok. Oba tieto potoky pretekajú naprieč mestskými časťami Malé a Veľké Bedzany a zlievajú sa pri vodnej nádrži Malé Bedzany. Od nádrže ďalej tečú ako Bedziarsky potok v juhovýchodnom smere, kde sa pri hranici s obcou Práznovce vlievajú do rieky Nitry.

Graf č. 3: Priemerné mesačné prietoky rieky Nitra na území mesta Topoľčany v rokoch 2001-2011

Zdroj: [19] www.shmu.sk; spracoval Grežo, 2013

4.4.2 Podpovrchové vody

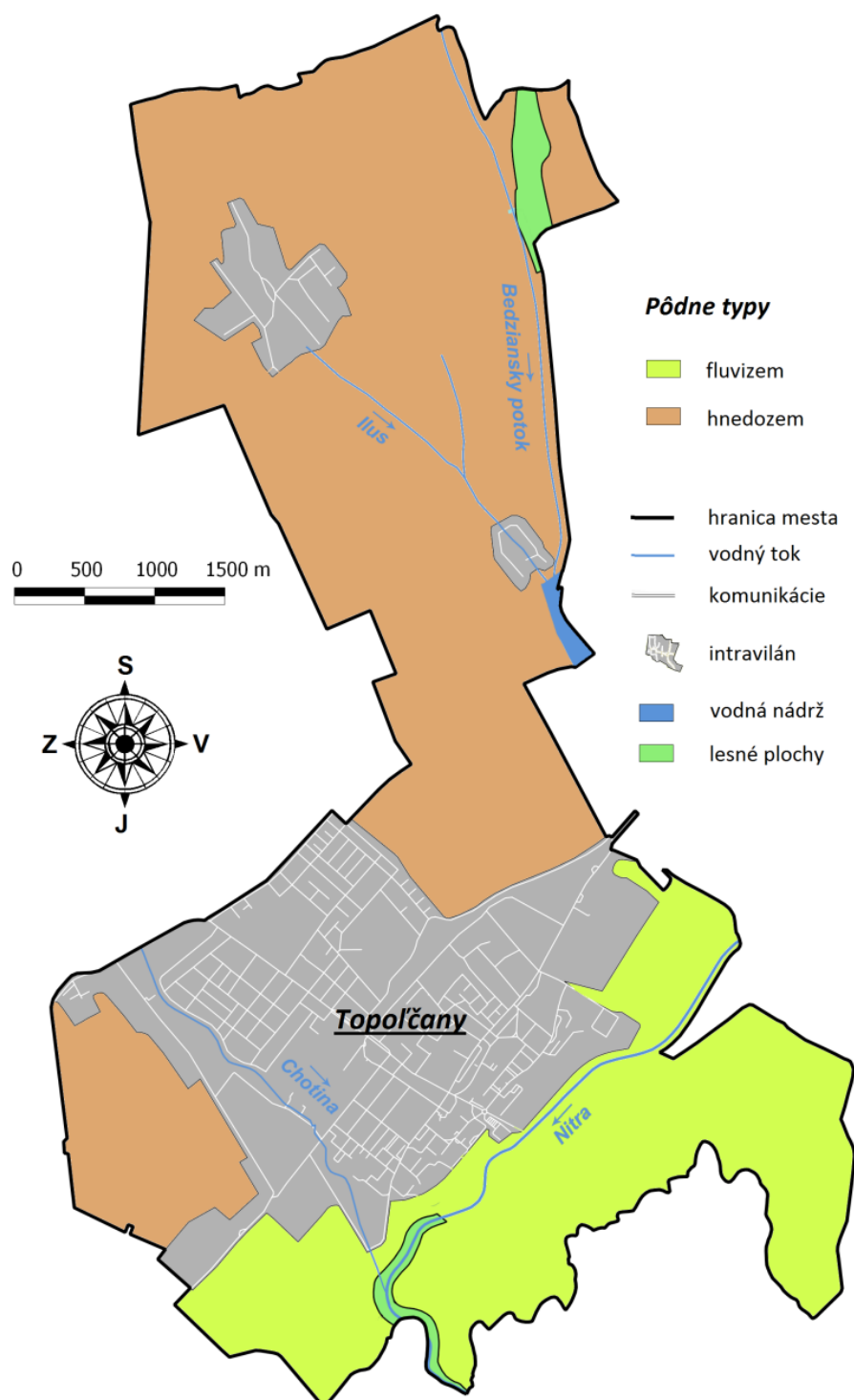
Dostatok prírodných a využiteľných zdrojov podzemných vôd, ich lepšia kvalita ale i relatívne nízke náklady na ich úpravu z nich robia významný zdroj pitnej vody. Podpovrchové vody sa vo vymedzenom území radia do vodohospodárskej oblasti riečnych náplavov rieky Nitry, ktoré patria k základnému nevýraznému vápenato - horečnato - hydrogénuhličitanovému typu, so zvýšeným obsahom rozpustných látok. Zdrojom podzemných vôd sú povrchové toky v blízkosti pohoria Tríbeč a zrážkové vody a vody prestupujúce z mezozoických vrstiev tohto pohoria.

4.5 Pedogeografické pomery

Pedogeografická stavba územia je rozhodujúcim faktorom z hľadiska jeho využiteľnosti pre poľnohospodársku výrobu. Na základe pôdných typov, ho môžeme rozdeliť na dve zóny (mapa č. 4).

Južnú časť územia tvorí zóna fluvizemí. Fluvizeme patria do skupiny azonálnych pôd, t.j. pôd, ktoré sa vyskytujú v rôznych nadmorských a klimatických oblastiach a ich výskyt je viazaný na fluviálne náplavy v okolí väčších riek. Patria medzi mladé pôdy, ktoré sa nachádzajú v iniciálnom štádiu svojho vývoja s pôdotvorným procesom slabej tvorby a akumulácie humusu, pretože tento proces je, alebo bol v nedávnej minulosti narušaný záplavami a aluviálnou akumuláciou [33]. V sledovanom území sa z poľnohospodárskeho hľadiska využívajú na pestovanie obilnín, technických plodín a pod.

Mapa č. 4: Pôdne typy mesta Topolčany

Spracoval: Grežo, 2013 by Qgis

Plošne väčšia je v záujmovom území zóna hnedozemí, ktorá sa nachádza v jeho západnej a severnej časti. Hnedozeme sa viažu najmä na spraše, sprašové hliny a neogénne sedimenty. Hnedozeme majú dobrú pútaciú schopnosť a obsahujú dostatok živín, takže patria medzi agronomicky najvhodnejšie pôdy Slovenska. Na území mesta Topolčany patria medzi najúrodnejšie pôdy, ktoré vyhovujú širšiemu sortimentu rastlín ako napríklad kukurici, repke olejnej, ale aj cukrovej repe, lucerne a pod.

Z poľnohospodárskeho hľadiska je významnou vlastnosťou pôd zrnitosť, ktorá určuje pôdne druhy. V sledovanom území patria všetky pôdne druhy medzi **hlinité pôdy** (stredne ťažké), ktoré sa viažu na spraše, náplavové kužele a aluviálne naplaveniny. Obsah ílu v nich je od 20% do 30%. Keďže sa tieto pôdy vyvíjali na sprašiach, neobsahujú skelet a preto sa radia do kategórie jemnozemí.

4.6 Biogeografické pomery

Súčasný stav biosféry mesta Topoľčany je výsledkom dlhodobého vývoja rastlinných a živočíšnych spoločenstiev, ktoré sa nachádzajú na jeho území.

4.6.1 Fytoogeografická charakteristika

Slovenská republika sa začleňuje do Eurosibírskej podoblasti, ktorá je súčasťou oblasti Holarktis. Samotné mesto Topoľčany sa nachádza v nížinnej podzóne, konkrétne v okrese Nitrianska pahorkatina, z ktorej na jeho územie zasahuje podokres Bojnianska pahorkatina (tab. č. 3).

Tab. č. 3: Začlenenie mesta Topoľčany do systému floristických oblastí

Floristické kategórie	Názov floristickej kategórie
Oblasť	Holarktis
Podoblasť	Eurosibírska
Provincia	Stredoeurópska, Ponticko-panónska
Zóna	Dubová
Podzóna	Nížinná
Okres	Nitrianska pahorkatina
Podokres	Bojnianska pahorkatina

Zdroj: [37] Plesník, 2002

4.6.1.1 Potenciálna prirodzená vegetácia

Potenciálna vegetácia záujmového územia by mala byť tvorená celkovo tromi vegetačnými zónami:

- 1) Lužnými lesmi nížinnými (*Ulmion*)
- 2) Dubovo-hrabovými lesmi panónskymi (*Quercus robur-Carpinenion betuli*)
- 3) Dubovo-cerovými lesmi (*Quercetum petraeae-cerris*)

Potenciálna prirodzená vegetácia mesta Topoľčany je z veľkej časti ovplyvnená činnosťou človeka, ktorá značne pozmenila zloženie pôvodných prirodzených biotopov.

Pozdĺž vodného toku by sa mali rozprestierať **lužné lesy nížinné (*Ulmion*)**. Spoločenstvá týchto lužných lesov sa viažu na podmáčané údolné alúviá menších tokov, ktoré často zaplavuje pohybujúca sa voda. Zo stromov bývajú zastúpené jaseň úzkolistý (*Fraxinus angustifolia*), dub letný (*Quercus robur*), brest hrabolistý (*Ulmus minor*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), javor poľný (*Acer campestre*), čremcha strapcovitá (*Padus avium*) a dreviny mäkkých lužných lesov, najmä druhy rodov vrb (*Salix*) a topoľov (*Populus*). V krovinnom poschodí sú to najmä, zob vtáčí (*Ligustrum vulgare*) a bršlen európsky (*Euonymus europaea*) [43].

Na lužné lesy by zo západu mali nadväzovať **dubovo-hrabové lesy panónske (*Quercus robur-Carpinenion betuli*)**. Dubovo hrabové lesy panónske sa vyvíjajú na bohatých hlbokých pôdach typu nížinných hnedozemí a ich charakteristickými predstaviteľmi sú dub letný (*Quercus robur*) a druhy ako je bleduľa jarná (*Leucojum vernum*), krivec tulcový (*Gagea spathacea*), mečík strechovitý (*Gladiolus imbricatus*) a i. [43].

Na západe územia mesta by malo do dubovo-hrabového pásma zasahovať **pásмо dubovo-cerových lesov (*Quercetum petraeae-cerris*)**. Takýto typ vegetácie je charakteristický pre

kontinentálnu časť Balkánu. U nás je rozšírený najmä na južnom Slovensku. Toto spoločenstvo je charakteristické výskytom dubu zimného (*Quercus petraea*) a dubu cerového (*Quercus cerris*). Z krovínatých druhov sa tu vyskytujú napríklad vtáčí zob obyčajný (*Ligustrum vulgare*), ruža galská (*Rosa gallica*) a i. Medzi ďalšie druhy patria fialka srstnatá (*Viola hirta*), prvosienka jarná šedá (*Primula veris*) a iné [43].

4.6.1.2 Reálna vegetácia

V súčasnosti väčšinu extravilánu záujmového územia zaberá agrárna krajina. Z toho vyplýva, že pôvodná (potenciálna) vegetácia bola rekultivovaná tak, aby vyhovovala podmienkam potrebným pre poľnohospodárstvo. Podstatnú časť extravilánu zaberajú polia, na ktorých sa pestujú poľnohospodárske plodiny ako je repka olejná (*Brassica napus napus*), pšenica letná (*Triticum aestivum*), jačmeň jarný (*Hordeum vulgare*), kukurica siata (*Zea mays*) a pod.

Okrem agrárnej krajiny sa v sledovanom území vyskytujú tiež i areály iného porastu, ako sú medze, ktoré sú neobrábanými pásmi s bylinnou vegetáciou medzi poliami. Spolu s remízkami a skupinami stromov, v ktorých rastie topoľ čierny (*Populus Nigra*), topoľ deltolistý (*Populus deltoides*), či agát biely (*Robina Pseudacacia*), sú miestami, kde hniezdia viaceré ohrozené druhy vtákov.

Pre okolie riek sú charakteristické nížinné krovinné vrbiny, ktorým v krovinnom poschodí dominuje vrba trojtyčinková (*Salix triandra*). Okrem nej sa tu vyskytujú tiež ďalšie druhy ako je vrba košíkarska (*Salix viminalis*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), z bylín sú to najmä prhlava dvojdomá (*Urtica dioica*), nezábudka močiarna (*Myosotis palustris*), či kostihoj lekársky (*Symphytum officinale*) a podobne [43].

4.6.2 Zoogeografická charakteristika

Záujmové územie patrí do dvoch rozdielnych biocyklov, limnického a terestrického. Kým podľa terestrického biocyklu spadá mesto Topolčany do provincie stepí, konkrétne do panónskeho úseku [28], podľa limnického biocyklu je vyčlenené v rámci provincie pontokaspickej v okrese Podunajskom, v jeho stredoslovenskej a západoslovenskej časti [9].

V záujmovom území je zaznamenaný výskyt troch dominantných typov živočíšnych spoločenstiev.

4.6.2.1 Spoločenstvo polí a lúk

Najviac rozšírené je spoločenstvo polí a lúk, ktoré je charakteristické tým, že živočíšstvo tejto zoocenózy pôvodne obývalo stepi. Z toho vyplýva, že sa vyvíjalo v relatívne nekrytom a otvorenom priestranstve. Práve tento fakt má za následok jeho schopnosť dokonale farebne splynúť s prostredím, ktoré zabezpečuje ochranu pred predátormi. Medzi jeden z najdôležitejších ekologických faktorov v tomto spoločenstve patrí antropická činnosť, čiže činnosť človeka, ktorá značne ovplyvňuje život miestnej fauny. Medzi hlavných predstaviteľov patrí prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), jarabica poľná (*Perdix perdix*) a vrana obyčajná (*Corvus corone*). Z cicavcov je to najmä líška obyčajná (*Vulpes vulpes*), hranostaj obyčajný (*Mustela erminea*), veverica obyčajná (*Sciurus vulgaris*), zajac poľný (*Lepus europaeus*) a syseľ obyčajný (*Citellus citellus*) [33].

4.6.2.2 Spoločenstvo ľudských sídlisk (intravilánu)

Toto živočíšne spoločenstvo je zastúpené v zastavanej časti záujmového územia. Pre tento typ zoocenózy je charakteristická vysoká miera vplyvu človeka. Stavovce, ktoré žijú v tejto zoocenóze sa podľa vzťahu k človeku, k jeho budovám, hospodárskym a technickým zariadeniam, radia celkovo do troch skupín. Prvú tvoria zvieratá, ktoré hľadajú zdroj výživy zväčša u človeka a v jeho

hospodárstve. Medzi takéto druhy patria hrdlička záhradná (*Streptopelia decaocto*), drozd čierny (*Turdus merula*), myš domová (*Mus musculus*) a iné.

Druhú skupinu tvoria druhy, ktoré využívajú domy a hospodárske budovy ako hniezdiská a potravu si hľadajú buď v ich blízkosti, alebo úplne nezávisle od nich. Sem patrí napríklad bocian biely (*Ciconia ciconia*), plamienka driemavá (*Tyto alba*), z cicavcov lasica obyčajná (*Mustela nivalis*) a tchor obyčajný (*Putorius putorius*).

Poslednou skupinou sú živočíchy, ktoré sa vyskytujú v budovách a ich okolí, ale vyskytujú sa aj v iných biotopoch. Tieto druhy si človeka a domáce zvieratá nevšímajú, tvoria najpočetnejšiu skupinu, väčšinou sú malé a vedia sa dobre skrývať. Na ich výskyt v okolí ľudských sídlisk pôsobia atraktívne tie isté prvky ako aj v ostatnej prírode. Medzi hlavných predstaviteľov patria ropucha zelená (*Bufo viridis*), užovka obyčajná (*Natrix natrix*), jež obyčajný (*Erinaceus europaeus*) a iné [33].

4.6.2.3 Spoločenstvo vôd

Poslednou dominantnou zoocenózou, ktorá sa nachádza na území mesta Topoľčany je živočíšne spoločenstvo vôd, ktoré charakterizujú jeho dve konkrétne podoby. Živočíšne spoločenstvo brehov vôd, ktoré zastupujú druhy žijúce sa vodnými živočíchmi alebo organickými látkami zo styčného pásu vody so suchou zemou a druhy hľadajúce si v ňom skrýšu pred nepriateľmi. Tieto živočíchy si hľadajú potravu vo vode alebo na súši. Medzi charakteristických predstaviteľov patria najmä obojživelníky, ako skokan zelený (*Rana esculenta*) a skokan rapotavý (*Rana ridibunda*), pomerne hojné zastúpenie majú pavúky (*Arachnoidea*). Najväčšiu skupinu tvorí hmyz, ku ktorého hlavným predstaviteľom patrí chvostoskok vodný (*Podura aquatica*), komár útočný (*Aedes vexans*) a rôzne druhy vážok (*Odonata*). Cicavce sa v tomto biotope vyskytujú iba prechodne.

Živočíšne spoločenstvo potokov a riek je charakteristické pomerne veľkým množstvom vody, ktorá je už značne znečistená. Dno je štrkovité a piesčité, na pokojnejších miestach sa vytvára vegetácia. Charakteristickou rybou miestnej fauny je mrena severná (*Barbus barbus*), medzi ďalších zástupcov patrí zubáč obyčajný (*Lucioperca lucioperca*), pleskáč vysoký (*Abramis brama*) a kapor obyčajný (*Cyprinus carpio*). Z hadov je zaznamenaný výskyt užovky obľúbenej (*Natrix natrix*). Z vtákov patrí k charakteristickým predstaviteľom rybárik obyčajný (*Alcedo atthis*), ktorý vyhľadáva najmä také miesta, kde sú v blízkosti pieskové, hlinené alebo sprašové steny, do ktorých si hrabe diery na hniezdenie. Z cicavcov je zaznamenaný najmä výskyt krysy vodnej (*Arvicola terrestris*) [33].

5 VÝVOJ OSÍDLENIA MESTA TOPOLČANY

5.1 Historický vývoj

5.1.1 Najstaršie dejiny

Najstaršie náznaky osídlenia územia súčasného mesta siahajú do staršej doby kamennej, čomu nasvedčujú nálezy častí opracovaného mamutieho kla, nájdeného v blízkosti ohniska paleolitických lovcov v priestore dnešnej kalvárie. Vývoj koncentrovaného osídlenia mesta je však spojený s genézou prehistorickej osady rozkladajúcej sa na vysokej pravobrežnej terase rieky Nitry v lokalite s názvom Hrad, kde na prelome mladšej a neskorej doby kamennej sídlil ľud lengyelskej kultúry, na ktorého osídlenie nadviazal bádenský ľud, ktorý zároveň so sebou priniesol nové kultúrne prvky. V materiálnej kultúre to bola najmä keramika a v duchovnej oblasti spaľovanie mŕtvych.

Význam osady kulminoval v mladšej a neskorej dobe bronzovej a dobe halštatskej. Kým ťažisko osídlenia v mladšej dobe bronzovej bolo geograficky späté s južným intravilánom mesta, konkrétne rovinou v priestore dnešného futbalového štadióna, kde bola odkrytá osada čakanskej kultúry, v dobe halštatskej sa osídlenie znovu vrátilo do oblasti Hrad. Dokumentuje to odkrytie významnej osady lužickej kultúry zo staršej doby halštatskej. Kontinuitu osídlenia lokality hrad dokladá aj odkrytie osady z mladšej doby železnej, ktorú nositelia laténskej kultúry Kelti založili asi v 3. storočí pred Kristom.

Obdobie doby rímskej a sťahovania národov nie je zatiaľ doložené uspokojivými dokladmi osídlenia, istý je však náznak sezónneho germánskeho osídlenia z druhej polovice 5. storočia. Po tomto období možno pozorovať postupnú zmenu ťažiska osídlenia a jeho posun do oblasti súčasného mestského jadra [46].

5.1.2 Topolčany v období stredoveku

Historici predpokladajú, že Topolčany, ako koncentrované sídlo vznikli asi v polovici 9. storočia, keď kulminoval osídľovací proces na Ponitří. Ich výhodná poloha v blízkosti križovatky diaľkových ciest spôsobila, že už v priebehu 11. storočia sa stali trhovým a mýtnym miestom a sídlom fary. Prvýkrát sa písomne spomínajú v roku 1173 a v polovici 13. storočia boli už všeobecne známym miestom na diaľkovej ceste vedúcej Ponitřím.

V priebehu druhej polovice 13. storočia pripadli Topolčany spolu s okolitými obcami do rúk rodu Čákovcov, ktorí potrebovali pre svoje domínium opevnené centrum, no rovinatý terén v okolí Topolčan jeho stavbu neumožňoval. Z tohto dôvodu vznikol Topolčiansky hrad pomerne ďaleko od mesta. Mesto Topolčany však aj naďalej zostalo hospodárskym strediskom panstva. Za Matúšovej vlády bolo pôvodne nechránené mesto opevnené priekopami, palisádami a na najexponovanejších miestach aj kamennými baštami. Po smrti Matúša Čáka v roku 1321 sa Topolčany takmer na celé 14. storočie stali kráľovským majetkom. Pre mesto bolo priaznivé najmä obdobie vlády Anjouovcov, kedy nastal jeho hospodársky rozmach a vývin. Začali sa rozvíjať remeslá, vzmohla sa vrstva kupcov a kramárov, ktorí obchodovali nielen v rámci mesta, ale zapájali sa aj do diaľkového obchodu.

Po nástupe kráľa Žigmunda Luxemburského na trón v roku 1389 sa mesto Topolčany spolu s hradným panstvom dostalo do dedičnej držby Frankovi a Šimonovi zo Sečian, ktorí patrili k popredným veľmožom krajiny. Zmena vlastníka sa veľmi skoro prejavila aj v označení mesta. Kým v predchádzajúcom období boli Topolčany kráľovským mestom (*regia civitas*), koncom 14. a začiatkom 15. storočia sa čoraz častejšie začínajú uvádzať ako mestečko (*opidum*), či dokonca i ako majetok (*possessio*). Napriek tomu však boli aj naďalej známe ako trhové miesto, kde sa

oddávna konávali pravidelné sobotňajšie týždenné trhy navštevované obyvateľmi zo širokého okolia.

Život mesta v 15. storočí značne ovplyvnila prítomnosť husitských vojsk, ktoré sa v Topoľčanoch usídlili v roku 1431 a až do roku 1434 z nich kontrolovali široké okolie. Vojská z Topoľčian odtiahli až v roku 1435, kedy došlo k dohode medzi Jánom Šmikovským a kráľom Žigmundom o vydaní mesta za výkupné. Pokojné časy v meste však netrvali príliš dlho. Topoľčany obsadili Bratrci pod vedením Jána Jiskru. Ten ich držal až do roku 1447.

Napriek tomu, že vývoj Topoľčian v 15. storočí úzko súvisí s obchodom a remeslami, stále väčší význam získavalo pôdohospodárstvo, založené predovšetkým na intenzívnom pestovaní obilnín a vinohradníctve. Obchodný ruch sa už tradične realizoval na priestranom námestí, kde sa pravidelne každú sobotu stretávali remeselníci a trhovníci nielen z mesta, ale i širokého okolia.

Koncom stredoveku patrili Topoľčany k stredne veľkým mestám a svojou veľkosťou sa vyrovnali staršej Nitre. Žilo tu okolo 800 až 900 obyvateľov. Z hľadiska etnického zloženia boli Topoľčany v tomto období čisto slovenským mestom, v ktorom mali Slováci vo svojich rukách i samosprávu mesta. Už v prvej polovici 16. storočia sa etnicita mesta prejavila aj v tom, že Topoľčany začali viesť svoju úradnú agendu v starej slovenčine, v čom im patrí jedno z popredných miest v celoslovenskom aspekte [46].

5.1.3 Topoľčany v novoveku

Po porážke pri Moháči v roku 1526 sa hospodársky rozvoj mesta značne obmedzil. Nájazdy tureckých vojsk a neustále prebiehajúce boje v kombinácii s protihabsburskými povstaniami značne ovplyvnili aj vývoj populácie mesta, ktorá počas prvej tureckej invázie v roku 1530 značne poklesla. Po vyhynutí rodiny Országhovcov a Lošonciovcov v druhej polovici 16. storočia sa mesto stalo majetkom rodiny Forgáčovcov až do začiatku 18. storočia. Koncom 16. storočia zasiahla Topoľčany vlna reformácie, počas ktorej väčšina obyvateľstva prešla na protestantskú vieru. Začiatkom 17. storočia sa však obyvatelia vplyvom rekatolizácie vrátili k svojmu pôvodnému vierovyznaniu.

Sedemnásťte storočie bolo pre Topoľčany veľmi nepokojným obdobím. Už v roku 1604 vypuklo prvé z protihabsburských povstaní, ktoré viedol Štefan Bočkaj. Vďaka tomu, že sa mesto k povstaniu nepridalo, bolo po jeho potlačení ušetrené od plienenia žoldnierskymi vojskami vyslanými Viedňou. Napriek vojnám, povstaniam a tureckým vpádom v 16. a 17. storočí sa hospodársky rast mesta nezastavil, aj keď bol do značnej miery spomalený a to najmä z demografického hľadiska.

Obyvateľstvo sa v prevažnej miere venovalo poľnohospodárstvu a chovu dobytku. Remeslá, ktoré sa v meste rozvíjali už od stredoveku súviseli najmä s poľnohospodárskym charakterom mestečka. Medzi najstaršie patrilo nesporne mlynárstvo, spracovanie mäsa, koží a výrobkov z nich, kováčstvo a výroba látok. S postupným rozvojom remesiel a pribúdaním remeselníkov v meste súvisí aj rozvoj cechov. K najstarším patrili cech obuvníkov-ševcov, ktorý bol založený v roku 1609. V 17. storočí bola už v Topoľčanoch doložená činnosť celkovo siedmich cechov (obuvníkov, čižmárov, krajčírov, remenárov, gombikárov, kožušníkov a klobučníkov). Skutočný rozvoj remesiel však v meste nastal až v priebehu 18. storočia, kedy tu pracovalo viac ako 100 remeselníckych dielní. V tomto období bolo mesto už významným obchodným a trhovým strediskom, v ktorom sa ročne konalo až 9 jarmokov a 52 týždenných trhov.

Koniec 18. storočia bol pre Topoľčany opäť obdobím nepokojov. Mesto sužovali veľké požiare, ktoré zničili kostol a viaceré budovy. Život mesta poznamenala v 19. storočí najmä epidémia cholery a v štyridsiatych rokoch spoločenská kríza, zhoršená veľkou neúrodou v roku 1847 a následným hladomorom.

Novú etapu v živote celej spoločnosti otvorilo Rakúsko-uhorské vyrovnanie v roku 1867, ktoré so sebou prinieslo všeobecné pomaďarčovanie verejného života. V priebehu niekoľkých rokov prudko vzrástol počet obyvateľov hlásiacich sa k maďarskej národnosti, kým v roku 1881 predstavoval ich počet 381 obyvateľov, v roku 1910 to už bolo 2 110 obyvateľov.

Koniec 19. storočia sa niesol v znamení celkovej modernizácie a všeobecného priemyselného pokroku. V roku 1872 boli zrušené cechy a presadil sa princíp voľnej konkurencie, čo spočiatku viedlo k úpadku viacerých remeselníckych majstrov. Prvotné problémy však obyvateľstvo prekonalo a z mesta sa rýchlo stalo významné výrobné a obchodné centrum, čo značne ovplyvnila aj jeho výhodná poloha, právo skladu, mýta, trhy, jarmoky, rozvinutý obchod a neskôr aj postavenie železnice. Miestne konské jarmoky boli vyhľadávané aj zahraničnými záujemcami z Rakúska, Nemecka i Anglicka.

Od roku 1868 začína na hospodársky rast Topoľčan značne vplývať rodina Stummerovcov, ktorá odkúpila Tovarnícke panstvo. Noví majitelia začali na svojom majetku podnikať moderným spôsobom, čo prinieslo veľa pozitívnych zmien aj pre obyvateľov Topoľčan. Stummerovci sa zaslúžili okrem iného tiež o vybudovanie moderného cukrovaru, ktorý po spustení prevádzky zamestnával až 250 robotníkov, ale i o výstavbu župnej nemocnice v roku 1886.

Po systémových zmenách v župnej správe začiatkom sedemdesiatych rokov 19. storočia sa v roku 1871 Topoľčany stali opäť sídlom obnoveného slúžnovského okresu. V tejto dobe bol okres Topoľčany najväčším okresom Nitrianskej župy. Skutočnosť, že sa mesto stalo regionálnym centrom, mu priniesla aj veľa výhod, čo sa prejavilo výstavbou administratívnych budov a neustálym zvyšovaním počtu obyvateľstva. Ako sídlo slúžnovského okresu sa Topoľčany stali najvýznamnejším regionálnym centrom stredného Ponitria.

Jeho rozvoj ešte viac urýchlila výstavba železnice, ktorá bola ukončená koncom 19. storočia. Úsek Nitra - Topoľčany bol slávnostne otvorený ako prvý, v roku 1882, v roku 1884 bol ukončený úsek Topoľčany - Veľké Bielice, v roku 1896 bola trať predĺžená až do Prievidze a v roku 1909 bolo dokonca zriadené priame železničné spojenie s Budapešťou.

Hospodársky rozvoj Topoľčan zasiahol všetky oblasti života jeho obyvateľov. V roku 1871 bolo zriadené kasíno, v roku 1877 telocvičňa a v roku 1890 bolo vybudované prvé kúpalisko pri rieke Nitre. V roku 1903 bolo už v Topoľčanoch 139 obchodov, 9 advokátov, 5 lekárov, zverolekár, okresný súd so štyrmi sudcami a personálom, slúžnovský úrad, daňový úrad, žandárska stanica, finančný komisár, župná nemocnica, štátna meštianska škola, štátna ľudová, rímskokatolícka ľudová a židovská ľudová škola. Na frekventovaných uliciach boli osadené plynové lampy, ktoré zabezpečovali nočné osvetlenie a v roku 1904 sa začalo s výstavbou kanalizácie, na ktorú bolo napojené celé vnútorné mesto. Od roku 1907 prebiehala elektrifikácia mesta a začali sa aj regulačné práce na rieke Nitre. V roku 1911 bola založená parketáreň Adolfa Schmidta a v roku 1912 bola podľa projektu Imricha Szötsa z Budapešti postavená nová, secesná budova radnice.

Sľubný všeobecný rozvoj mesta bol prerušený vypuknutím 1. svetovej vojny, ku ktorej sa v roku 1917 pridala požiar, ktorý sa rýchlo rozšíril a zničil 83 domov. Koniec vojny znamenal aj definitívny zánik monarchie a priniesol vznik nových štátov, medzi nimi aj vznik prvého spoločného štátu Čechov a Slovákov. Topoľčany na prahu novej éry boli malým mestom, v ktorom podľa prvého sčítania ľudí v novom štáte z roku 1920 žilo 7 023 obyvateľov.

V roku 1921 bol zmenený názov mesta z Veľkých Topoľčan na Topoľčany. Život mesta značne ovplyvnila povojnová hospodárska kríza. Pre nedostatok objednávok mnohé firmy obmedzovali svoju výrobu, čo prispelo k zvýšeniu nezamestnanosti. Aj napriek hospodárskym ťažkostiam však mesto v medzi vojnovom období postupne menilo svoju tvár. Budovali sa nové dláždené chodníky,

rozširovala sa kanalizácia, začal sa budovať mestský park, bol založený nový moderný bitúnok a pribúdala ďalšia nová výstavba.

Popri výstavbe sa značná pozornosť venovala aj rozvoju kultúry. K rôznym spoločensko-politickým výročiam či sviatkom sa pripravovali slávnostné akademie, na ktorých mala popredné miesto hudba a spev. Popri hudbe bolo súčasťou kultúrneho života mesta aj ochotnícke divadlo.

Základným pilierom budovania mesta po roku 1936 bol regulačný plán mesta. Prvé obrysy nového mesta, ktoré sa budovali podľa tohto plánu boli viditeľné už v roku 1941 v podobe nových ulíc, novopostavenej budovy gymnázia i nového kúpaliska.

Obdobie 2. svetovej vojny mesto prežilo bez väčšej ujmy, s výnimkou židovskej populácie, ktorá bola deportovaná do koncentračných táborov, odkiaľ sa vrátili iba niektorí. V závere vojny bola zničená vplyvom požiaru aj miestna synagóga. Početnú židovskú komunitu, ktorá mnoho desaťročí výrazne ovplyvňovala charakter mesta, pripomína dnes už len cintorín na Krušovskej ulici. Vojna v Topoľčanoch skončila 1. apríla 1945, kedy bolo mesto oslobodené vojakmi I. rumunskej armády [46].

5.1.4 Najnovšie dejiny mesta Topoľčany

Po skončení 2. svetovej vojny sa Topoľčany menili z obchodno-remeselníckeho mestečka na priemyselné centrum regiónu. Toto obdobie bolo charakteristické budovaním nových závodov a postupným rozširovaním a modernizovaním výroby. Najvýznamnejším závodom bola bývalá parná píla, dnešný Decodom, kde postupom času piliarsku výrobu vystriedala výroba nábytku, ktorý sa neskôr začal špecializovať na výrobu moderného kuchynského nábytku, ktorý prenikol aj na zahraničné trhy. V závode Elektrokarbon, kde sa za I. ČSR vyrábali vodiče pre vojenské telefóny, bola po vojne zriadená výroba uhlíkových materiálov pre silnoprádovú elektrotechniku, dopravu a iné odvetvia. Od roku 1967 bol závod monopolným výrobcom uhlíkových materiálov v bývalej Československej republike. V meste pribudol tiež aj odevný závod, ktorý po znárodnení prevzali Odevné závody n.p. Trenčín a vyrábala sa v ňom pracovná konfekcia a neskôr pánska a dámska konfekcia. Vhodné klimatické podmienky pre pestovanie základných surovín na výrobu piva, kvalitná pitná voda a dostatok pracovných príležitostí podmienili na rozhraní 50. a 60. rokov výstavbu sladovne a pivovaru, ktorý produkoval obľúbené pivo značky Topvar. Okrem pivovaru v meste vznikol aj závod na výrobu a spracovanie hydiny, dnešná HYZA a.s.

Mesto sa do druhej svetovej vojny stavebne rozvíjalo veľmi pomaly. V roku 1940 malo 1088 domov a vyše 10 tisíc obyvateľov, pritom si však zachovávalo vidiecky ráz. Tento stav trval do začiatku 70. rokov, kedy došlo v rámci potrebnej výstavby a prestavby mesta, žiaľ, aj k závažným negatívnym zásahom do zástavby historického jadra. Postupné zvyšovanie počtu obyvateľov si vyžiadalo rozšírenie obchodnej siete, vybudovanie nových škôl ale i nových predajní v rôznych častiach mesta. Vznikali nové objekty štátnej správy a iných úradov ako budovy dnešného obvodného úradu, bývalého mestského úradu, okresného súdu, polície, štátneho okresného archívu a pod.

Zmeny aplikované v 70. rokoch sa nedotkli iba výstavby ale i administratívneho zriadenia mesta. V tomto období sa Topoľčany zlúčili s okolitými obcami Chrabrany, Jacovce, Tovarníky, Kuzmice, Nemčice, Práznovce, Malé Bedzany, Veľké Bedzany a Krušovce. Tieto obce sa však následne po roku 1990 postupne osamostatňovali, s výnimkou Malých a Veľkých Bedzian.

Poslednou výraznou zmenou v každodennom živote obyvateľov mesta bola zmena spoločensko-politického systému v roku 1989. Po zrušení systému národných výborov dochádza takmer po päťdesiatich rokoch k obnoveniu systému samosprávy. V demokratických voľbách v roku 1990 si občania mesta zvolili poslancov mestského zastupiteľstva i primátora mesta. V súčasnosti sú Topoľčany centrom politického, spoločenského, kultúrneho i športového diania v okrese, ktoré kladie výrazný dôraz na všestranný trvalo udržateľný rozvoj svojho územia. [46].

Výrazným medzníkom v rozvoji mesta bol vstup Slovenskej republiky do Európskej únie, vďaka ktorému sa okrem iného podarilo realizovať viacero úspešných projektov zameraných na rozvoj jednotlivých sfér hospodárskeho života Topolčan. Medzi najväčšie patrili rekonštrukcie troch materských a troch základných škôl a rekonštrukcia centrálnej časti mesta. Za účelom rozvoja a ochrany životného prostredia bol vybudovaný dotriedňovací dvor odpadového hospodárstva a rozvoj kultúry a cestovného ruchu, nielen v meste ale i v celom okrese podporil projekt Klaster Topolčany, na ktorého realizácii sa mesto podieľalo spolu s ďalšími 12 partnermi. Podpora obyvateľov v dôchodkovom veku, sa okrem iného uskutočnila aj prostredníctvom vybudovania Zariadenia pre seniorov Komfort a o rozvoj mestských častí Malé a Veľké Bedzany sa postarala okrem iného i rekonštrukcia verejného osvetlenia.

5.1.5 Symboly mesta Topolčany

S historickým vývojom mesta súvisí aj vývoj mestských symbolov (obr. č. 1). Prvotným symbolom každého mesta sú erby, ktorých vznik sa viaže na získavanie mestských privilégií pridelených stredovekým mestám. Prvé mestá, ktoré dostali privilégia od panovníka prebrali ako symbol pretvorený erb samotného panovníka. Keďže v heraldike platí pravidlo, že ten istý symbol nemôže reprezentovať štát i mesto zároveň, mestá za pomoci úprav štátneho (panovníckeho) erbu dosiahli odlišnosť jednak od panovníckeho symbolu ale i odlišnosť medzi mestskými erbami navzájom.

Keďže vznik erbu mesta Topolčany sa viaže na obdobie vlády Arpádovcov, jeho základ tvoril dvojramenný kríž v upravenom tvare s polmesiacom medzi jeho brvnami vľavo a hviezdou medzi brvnami vpravo. V priebehu času sa podoba mestského erbu postupne menila. Na pečati z roku 1551 nie je znak vsadený do štítu, ale do ornamentálneho oválu. Neskôr došlo aj k zmenám uloženia nebeských telies, kedy sa polmesiac používal v rôznych polohách a vzájomne sa zamieňali strany oboch heraldických figúr.

Od roku 1980 používa mesto Topolčany obnovený historický erb, ktorý predstavuje na modrom ranogotickom štíte zlatý dvojramenný kríž, medzi ramenami ktorého je vpravo zlatá hviezda a vľavo obrátený polmesiac. Súčasťou mestskej symboliky je aj mestská vlajka, ktorá má farby mestského erbu usporiadané do tvaru modro-žltej šachovnice a okrúhla pečať mesta s priemerom 45 mm, po obvode ktorej je nápis „MESTO TOPOLČANY“ [46].

Obr. č. 1: Erb, vlajka a pečať mesta Topolčany

5.2 Morfogenetický vývoj mesta Topolčany

Lokalita Topolčan bola už v minulosti veľmi husto osídlená. Existovala tu trhovú osadu, popri ktorej sa začalo vyvíjať samotné mesto. Historický pôdorys mesta Topolčany sa utváral ako pravidelný tzv. šachovnicový. Jeho postupný vývoj bral do ohľadu prírodné a hospodárske podmienky územia.

Mesto bolo už na prelome 13. a 14. storočia konštituované ako sídlo s pravidelným pôdorysom a blokovoú výstavbou domov. Stredoveké Topolčany sa teda vyznačujú pevnou a logickou schémou, ktorá je daná zoskupením jednotiek domov, ktoré tak vytvárajú funkčný systém

niekoľkých pozdĺžnych a priečných blokov, zoskupených okolo veľkého štvorhranného námestia, tvoriaceho najdôležitejšiu časť mesta, kde sa koncentrujú jeho najvýznamnejšie funkcie. Námestie predstavovalo kryštalizačné jadro, ktoré plnilo najmä funkciu trhoviska, ktorá patrila k základným v živote stredovekého mesta. Na jeho ploche sa sústreďovala väčšina významných budov ako boli kostol, radnica, fara a kupecký dom. Zrejme nechýbala fontána, pranie a niekoľko malých obchodíkov, pekárov a mäsiarov. Námestie zároveň určovalo stavebné, hospodárske i sociálne jadro celého sídla. Jeho šachovnicový pôdorys bol charakteristický prehľadným usporiadaním ulíc, čo sa však odrazilo na nutnosti vybudovania rozsiahlejšieho obranného systému, ktorý tvorili valy, priekopy, hradby, bašty či obranné veže.

Vonkajšie opevnenie mesta tvorili vodné priekopy, ktoré boli napájané vodou z rieky Nitry a jednoznačne chránili prístup do mesta zo severnej, juhovýchodnej, južnej a západnej strany. Z východnej strany nebolo nutné špeciálne budovať vodné priekopy, pretože rieka meandrovala veľmi blízko vyvýšeniny, na ktorej ležalo mesto a premočená pôda a močariská vytvárali prirodzenú ochranu. Systém vodných priekop bol na vybraných miestach preklenutý mostmi, ktoré umožňovali prechod do vnútra mesta. Na systém priekop nadväzoval pás opevnenia, ktorý už na vyvýšenom svahu obkolesoval bezprostredne výstavbu mesta. Jediným miestom, kde absentoval súvislý pás hradieb, bola časť východnej strany mesta. Tá však bola chránená strmým svahom a spomínanými meandrami rieky a močiarimi.

Príchod 17. storočia so sebou prináša značné zmeny v živote mesta. Konali sa tu stoličné zhromaždenia, rozvíjali sa remeslá, zriadila sa pošta, začína sa rozmáhať obchod. Mesto dostalo tiež i nové výsady, ďalšie práva jarmokov, oslobodenie od mýta a pod. Tento rozvoj so sebou prináša aj nových obyvateľov, medzi ktorými zaznamenávame aj príchod židovskej populácie, ktorá mala v meste také zastúpenie, že v 18. storočí bola vybudovaná synagoga.

Urbanistický vývoj mesta začal naberať výraznejšie tempo vplyvom jeho hospodárskeho rozvoja koncom 18. storočia. Kým do 18. storočia sa územie mesta rozvíjalo v rámci priestoru vymedzeného ešte stredovekými hradbami a priekopami, v 19. storočí sa začala výstavba koncentrovať najmä v južnej a západnej časti, pričom však rešpektovala historické jadro a zásadne ho nenarúšala. Pre stavebný urbanizačný vývoj mesta v tomto období malo význam najmä utváranie Stummerovej ulice, ktorá sa vyvinula z pôvodnej hlavnej obchodnej cesty smerujúcej z Nitry. Nárastom obyvateľstva v 2. polovici 19. storočia sa preukázala potreba výstavby reprezentatívnejších obytných domov s hospodárskym zázemím a záhradami. Tento nárast mal za následok vytvorenie Stummerovej ulice, ktorá v tomto období spolu so zástavbou Krušovskej ulice predstavuje formujúcu sa novú výstavbu mesta mimo hraníc historického jadra. Pre konečný urbanistický charakter utvárania Stummerovej ulice má veľký význam výstavba areálu nemocnice. Ako verejnú nemocnicu ju dal postaviť barón August Stummer. Jej výstavba bola ukončená v roku 1885. Architektonické nadviazanie areálu nemocnice na ulicu vytvára logické ukončenie urbanistického vývoja mesta 19. storočia.

Začiatkom 20. storočia sa výstavba rozrástla severným smerom. Niesla sa najmä v duchu budovania prízemných domov drobných remeselníkov, živnostníkov, robotníkov, ktoré sa nachádzali v časti známej ako Mexiko a na Tovarníckej ulici.

Obnova stavebného fondu historického jadra mesta sa realizovala v priebehu druhej polovice 19. storočia a začiatku 20. storočia. Prestavba jednotlivých budov však bola realizovaná s ohľadom na ich historickú hodnotu a niesla sa v štýle eklekticismu a secesie, ktorá absorbovala zásadné priestorové danosti najmä v dispozícii jednotlivých objektov. Významným stavebným krokom bolo vybudovanie novej budovy radnice na námestí, ktorá sa vďaka svojej secesnej architektúre stala spolu s kostolom symbolom mesta Topoľčany.

Spoločným prvkom jednotlivých architektonických úprav a prestavieb, ktoré v meste prebehli do polovice 20. storočia je fakt, že sa uskutočňovali v rámci starého urbanistického rozčlenenia mesta. Neporušil sa blokový charakter jeho zástavby, a urbanistický vývoj bol aj po stavebných zásahoch jasný a prehľadný, pretože jednotlivé prestavby nenarúšali pôvodné vymedzenie a charakter zástavby historického jadra.

K najzávažnejším zásahom do jeho zástavby došlo v sedemdesiatych rokoch 20. storočia, kedy bola asanovaná severná strana námestia, niektoré objekty na ostatných stranách námestia a takmer celá pôvodná blokova zástavba. Tieto zásahy spôsobili, že pravidelná šachovnicová pôdorysná stredoveká osnova je v súčasnosti v prevažnej miere narušená a zlikvidovaná. Pôvodný systém pozdĺžnych a priečných blokov zástavby zostal zachovaný len v častiach, ktoré bezprostredne susedia s námestím, s výnimkou severnej strany, ktorá bola zlikvidovaná v celom rozsahu. Pozostatky pôvodnej urbanistickej koncepcie sa zachovali v historickom jadre mesta, konkrétne v priestore námestia s príhlou zástavbou, ktorá je však viac či menej narušená novodobými zásahmi.

Na záver možno dodať, že 90. roky 20. storočia priniesli Topoľčanom konkrétnu, legislatívne podloženú pamiatkovú ochranu. Okrem radu objektov vyhlásených za národné kultúrne pamiatky boli vyhlásené i dve pamiatkové zóny - časť historického jadra mesta s ochranným pásmom a lokalita Stummerovej ulice s areálom tzv. starej nemocnice [46].

V priebehu roku 2000 došlo ku skvalitneniu a skompaktňovaniu mestskej štruktúry najmä v centre mesta sústredenej okolo námestia M. R. Štefánika, jednak výstavbou zabezpečovanou samotnou samosprávou, ako i investičnými zásahmi vlastníkov jednotlivých nehnuteľností. Bola uskutočnená výstavba pešej zóny kompletnou rekonštrukciou plochy námestia M. R. Štefánika doplnenej novými prvkami drobnej architektúry, ktorá zvýšila jeho funkčnú a estetickú úroveň v nadväznosti na historický vývoj v urbanistickom kontexte mesta. Vybudovanie, resp. obnovenie pôvodnej ulice Lipovej (súčasná ulica Škultétyho za OD Jednota) dalo impulz pre obnovenie pôvodnej štruktúry zástavby predvojnového obdobia, ktorá vrátila tejto časti mesta pôvodný blokový charakter zástavby.

Obdobie do roku 2007 sa vyznačovalo rozvojom výstavby predovšetkým nájomných bytov v rámci doplnenia voľných plôch, vzniknutých asanáciou pôvodnej predvojrovej výstavby, na sídlisku Stred II (za budovou daňového úradu) a doplnením bytovej výstavby na sídlisku Juh. V týchto rokoch bola dosiahnutá maximálna intenzita bytovej výstavby v nových ekonomických podmienkach po roku 1989, realizovaná formou štátnych podpôr.

V záujme zvýšenia pracovných príležitostí občanov mesta ako i spádového územia sa pod taktovkou samosprávy začalo s výstavbou dopravnej a technickej vybavenosti priemyselného parku „Práznovská cesta“, kde momentálne sídlia dva výrobné závody Pankl Automotive Slovakia s.r.o. a Brueckner Slovakia s.r.o. Samospráva priebežne zabezpečuje dobudovanie technickej vybavenosti, ako i prípravu pre príchod ďalších možných investorov.

So stúpajúcou životnou úrovňou a ekonomickým rozvojom Slovenska po roku 1989 došlo k zvýšenému nárastu automobilovej dopravy všeobecne. Neľahkú dopravnú situáciu vyvolanú tranzitom dopravy priamo cez zástavbu mesta Topoľčany zásadne pomohla vyriešiť výstavba preložky štátnej cesty I/64, umiestnená na juhozápadnej strane mesta mimo jeho zastavaného územia. Od októbra 2011 využíva široká motoristická verejnosť spomínaný obchvat mesta, ktorý nielen odkláňa tranzitnú dopravu cez mesto, ale aj uľahčuje spojenie medzi Nitrou a Prievidzou.

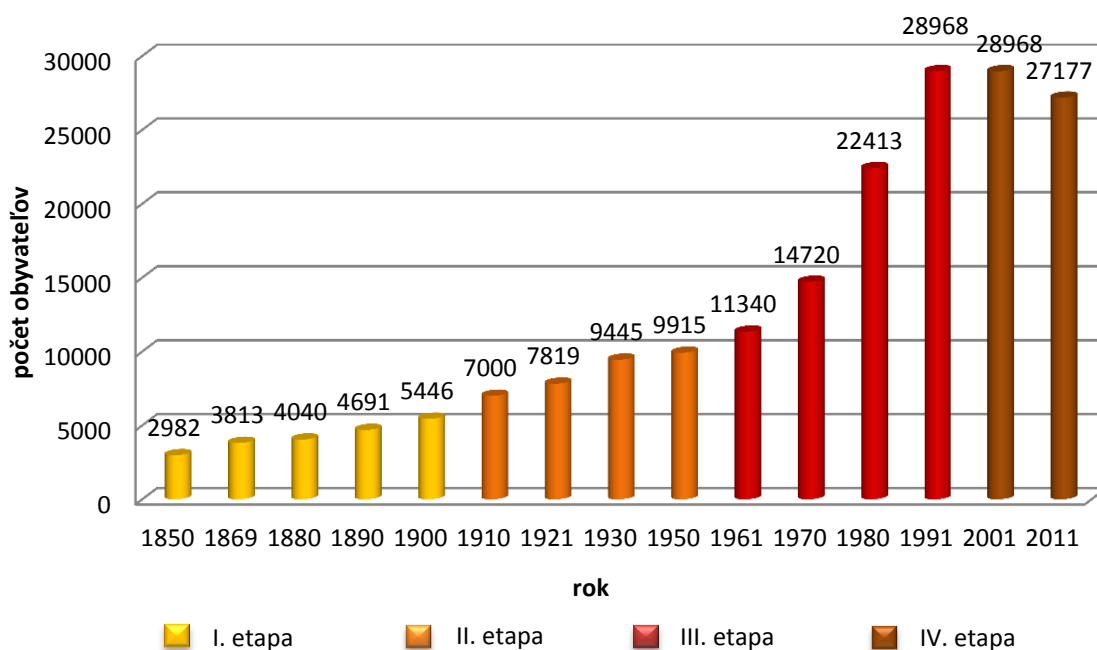
6 ĽUDSKÉ ZDROJE MESTA TOPOĽČANY

6.1 Vývoj počtu obyvateľov

Mesto Topoľčany sa radí do kategórie stredne veľkých mestských sídiel, ktoré sa vyznačujú počtom obyvateľov od 20 000 do 49 999. Táto skupina je v okrese najmenej zastúpenou, nakoľko do nej spadá iba samotné mesto Topoľčany.

Vývoj počtu obyvateľstva od prvého sčítania má stúpajúci charakter, s výnimkou posledných dvoch sčítaní a je možného rozdeliť do štyroch období (graf č. 4).

Graf č. 4: Vývoj počtu obyvateľov mesta Topoľčany v rokoch 1850 - 2011

Zdroj: [6] Fialová, 1978; [36] Obce a mestá v číslach, 1991; [21] www.statistics.sk; spracoval Grežo, 2013

Prvú etapu charakterizuje postupné zvyšovanie počtu obyvateľstva, ktoré má však charakter relatívne nízkeho prírastku. To bolo spôsobené viacerými vplyvmi, ako boli epidémie cholery, ktoré vypukli v rokoch 1855 a 1866, či transformácia hospodárstva mesta, konkrétne rozvoj priemyselnej výroby. Napriek tomu, že priemyselná výroba priniesla so sebou rozvoj, zároveň však mala negatívny dopad na remeslá, čo spôsobilo zánik cechov a úpadok viacerých remeselníckych majstrov. Prvotné problémy sa však podarilo prekonať a začiatkom 20. storočia začal počet obyvateľov výraznejšie narastať (r. 1900-1910).

Prvotný výraznejší nárast počtu obyvateľov na prelome storočí ohraničuje **druhú etapu**, ktorú značne ovplyvnili obe svetové vojny. Napriek tomu, že začiatok etapy charakterizuje výrazný nárast obyvateľstva, ten je v nasledujúcich rokoch spomalený práve vplyvom 1. svetovej vojny, ktorá nepriniesla iba priame straty na životoch ale zároveň aj postupný rozpad hospodárstva. Peniaze stratili na hodnote, rozmohli sa krádeže, nastal problém so zásobovaním a v roku 1917 vypukol rozsiahly požiar na námestí, ktorý zničil 83 domov. Po ukončení 1. svetovej vojny prebehli v meste rozsiahle protesty a rabovania a v medzivojnových rokoch sa prejavil značný vplyv hospodárskej krízy, čo prinieslo nielen hospodárske ale i sociálne problémy. Pre nedostatok objednávok sa znižovala produkcia priemyselnej výroby, ktorá mala v hospodárstve mesta významné postavenie,

čo viedlo k zvyšovaniu nezamestnanosti. Túto situáciu mnohí riešili odchodom za prácou do zahraničia. Časť obyvateľstva odchádzala na sezónne práce do Francúzska a Čiech. Mnohí obyvatelia mesta emigrovali do USA a do Južnej Ameriky (Brazília, Argentína).

Celosvetová hospodárska kríza ovplyvňovala vývoj obyvateľstva mesta aj v 30. rokoch a v roku 1939 sa preklenula do druhej svetovej vojny, ktorá podobne ako prvá svetová vojna negatívne ovplyvnila nielen hospodárstvo ale i obyvateľstvo mesta. Nakoľko sa počas vojnových rokov sčítanie obyvateľstva nekonalo, vieme porovnať situáciu v priebehu 20 rokov (1930-1950). Prírastok obyvateľstva za toto obdobie tvoril iba 470 občanov.

Začiatok **tretej etapy** sa vyznačuje procesom industrializácie, ktorá mala za následok prudký nárast obyvateľstva. V priebehu 10 rokov (1961-1970) sa zvýšil počet obyvateľov z 11 340 na 14 720. Tento prudký nárast bol spôsobený najmä zlepšením životných podmienok po 2. svetovej vojne, ktoré súviseli najmä s reštrukturalizáciou hospodárstva na Slovensku. Obyvateľstvo už nebolo nútené emigrovať do iných krajín a tiež došlo k zníženiu nezamestnanosti. Prudký nárast obyvateľstva v 70. rokoch možno okrem iného pripísať aj integračným procesom, prostredníctvom ktorých sa k mestu pričlenili obce Chrabrany, Jacovce, Tovarníky, Kuzmice, Nemčice, Práznovce, Malé Bedzany, Veľké Bedzany a Krušovce. V priebehu 80. rokov sa začína prejavovať vplyv urbanizačných procesov, kedy sa obyvateľstvo z obcí sťahovalo do mestských sídiel. Táto etapa vývoja obyvateľstva mesta vrcholí v roku 1991, kedy v Topolčanoch žilo 28 968 obyvateľov.

Po roku 1991 nastáva doposiaľ posledná, **štvrtá etapa** vo vývoji obyvateľstva mesta Topolčany, ktorá je poznačená silným znížením tempa rastu obyvateľov a v posledných rokoch dokonca jeho ubúdanim. Príčin tohto stavu je viac, patria medzi ne nezamestnanosť, sociálna neistota a pod. Tieto okolnosti zapríčinili zníženie sobášnosti, pôrodnosti, čo prispelo k celkovému zníženiu prírástku obyvateľov, ktorých najnižší počet bol zaznamenaný v roku 2011 (27 177 obyv.).

6.2 Dynamika obyvateľstva

Dynamika obyvateľstva je prvok, ktorý zapríčiňuje zmeny počtu obyvateľov, ale i zmenu ich priestorového rozloženia a štruktúry. Môžeme ju rozdeliť na tri základné druhy pohybu obyvateľstva.

Prvým druhom je prirodzený pohyb obyvateľstva, ktorý je ovplyvnený natalitou (pôrodovosť) a mortalitou (úmrtnosť), ktorých vývoj je značne ovplyvnený vonkajšími vplyvmi ako sú vojny, hospodárske a sociálne pomery, životná úroveň, lekárska starostlivosť a pod. Druhým je migračný pohyb obyvateľstva, ktorý ovplyvňuje počet prisťahovaných (imigranti) a odsťahovaných (emigranti) obyvateľov. Posledným, tretím druhom pohybu je celkový pohyb obyvateľstva, ktorý vyjadruje rozdiel medzi prirodzeným a migračným pohybom a vyjadruje koľko obyvateľov v sledovanom území celkovo pribudlo alebo ubudlo [3].

Prirodzený pohyb vykazoval počas sledovaného desaťročného obdobia prevažne pozitívne hodnoty. Pre záujmové územie bol teda charakteristický mierny prirodzený prírastok obyvateľstva, čo značí, že sa rodilo viac ľudí ako zomieralo. Aj napriek tomu bola však pre niektoré roky charakteristická prevaha mortality obyvateľstva (r. 2001, r. 2003, r. 2011). V porovnaní s okresom Topolčany (-0,24 ‰), Nitrianskym samosprávnym krajom (-1,32 ‰) a Slovenskou republikou (1,54 ‰) dosahovala hodnota prirodzeného pohybu obyvateľstva mesta Topolčany (2,28 ‰) v roku 2011 nadpriemerné hodnoty.

Migračný pohyb obyvateľstva dosahoval oproti prirodzenému pohybu negatívne hodnoty. Ako je možno vidieť z tabuľky č. 4 výnimku tvorili iba roky 2002, kedy migračný pohyb dosiahol hodnotu 1,07 ‰ a rok 2004, kedy boli hodnoty migračného úbytku aj prírástku vyrovnané. V porovnaní s okresom Topolčany (3,01 ‰), Nitrianskym samosprávnym krajom (0,23 ‰) a Slovenskou

republikou (0,55 ‰) dosahovala migrácia mesta Topoľčany (-6,80 ‰) v roku 2011 negatívne hodnoty.

Tab. č. 4: Pohyb obyvateľstva na území mesta Topoľčany v rokoch 2001 - 2011

rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Prirodzený pohyb (‰)	-0,87	0,66	-0,72	0,28	0,34	0,10	0,00	2,34	1,36	0,63	2,28
Migračný pohyb (‰)	-4,32	1,07	-2,66	0,00	-1,63	-0,32	-0,42	-6,08	-4,94	-7,44	-6,80
Celkový pohyb (‰)	-5,19	1,73	-3,38	0,28	-1,29	-0,22	-0,42	-3,74	-3,58	-6,81	-4,52

Zdroj: [21] www.statistics.sk

Aj napriek tomu, že prirodzený pohyb dosahoval počas sledovaného obdobia najmä kladné hodnoty, celkový pohyb obyvateľstva mal charakter úbytku. Bolo to spôsobené vyššou mierou emigrácie z mesta, ktorá sa tak prejavovala na celkovom úbytku jeho obyvateľstva. Hodnoty celkového pohybu mesta Topoľčany (-4,52 ‰) boli v roku 2011 podobne ako v prípade migračného pohybu nižšie v porovnaní s okresom Topoľčany (2,77 ‰), Nitrianskym samosprávnym krajom (-1,09 ‰), ale i Slovenskou republikou (2,09 ‰).

6.3 Štruktúra obyvateľstva

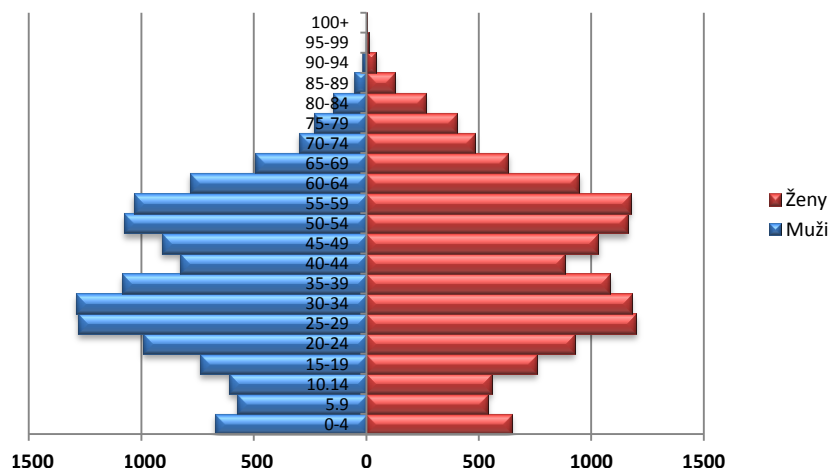
Štruktúra obyvateľstva je jedným zo základných prameňov demografickej analýzy, ktorá pozostáva z troch hlavných znakov, biologických, ekonomických a kultúrnych.

6.3.1 Biologické znaky

Jedným zo skupiny biologických znakov je pohlavná štruktúra obyvateľstva, ktorá sa vyznačuje dlhodobou prevahou ženskej populácie, ktorej vývoj bol počas celého monitorovaného obdobia takmer stabilný (51,75 ‰), kým podiel mužov sa dlhodobo pohyboval okolo hodnoty 48,25 ‰.

Druhou skupinou biologických znakov je vek obyvateľstva, ktorý charakterizuje najmä veková pyramída a hodnoty priemerného veku a strednej dĺžky života pri narodení. Na základe vekovej pyramídy (graf č. 5) je zrejmé, že obyvateľstvo mesta Topoľčany charakterizuje regresívny typ populácie, ktorý sa prejavuje jej zúženou základňou.

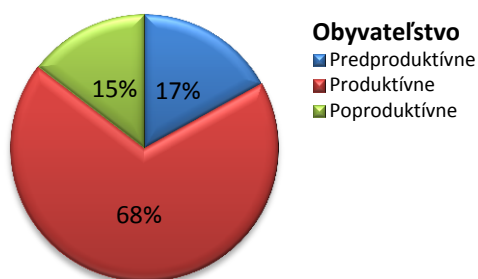
Graf č. 5: Štruktúra obyvateľstva mesta Topoľčany podľa 5 ročných vekových kategórií v roku 2011.

Zdroj: [21] www.statistics.sk

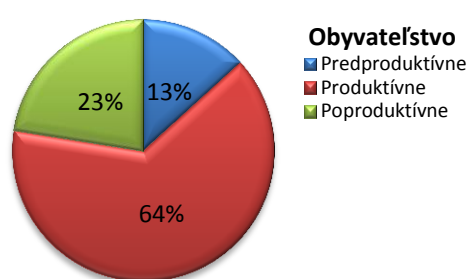
Z hľadiska účasti obyvateľstva na pracovnom procese, sa používa klasifikácia rozdeľujúca ho do troch kategórií: predproduktívnej (0-14 r.), produktívnej (ženy 15-54; muži 15-59 r.) a poproduktívnej (ženy 55+; muži 60+ r.). Pre porovnanie v roku 2001 (graf č. 6) tvorila predproduktívna kategória obyvateľstva celkovo 17 % populácie mesta (4 917 obyvateľov), kým v roku 2011 (graf č. 7) predstavovala už iba 13 % jeho populácie (3 594 obyv.). Naopak zvyšujúci sa trend je zaznamenaný v prípade poproduktívnej skupiny obyvateľov, ktorá z pôvodných 15 % v roku 2001 (4 223 obyv.) stúpila na 22 % (6 108 obyv.) v roku 2011.

Graf č. 6: Produktívne vekové kategórie mesta Topoľčany v r. 2001

Zdroj: [21] www.statistics.sk

Graf č. 7: Produktívne vekové kategórie mesta Topoľčany v r. 2011

Zdroj: [21] www.statistics.sk

Negatívny trend starnutia obyvateľstva potvrdzuje aj jeho zvyšujúci sa priemerný vek, ktorý sa stáva globálnym problémom nielen na území mesta ale i celého okresu, kraja, republiky ale i samotnej Európskej únie. Priemerný vek obyvateľstva mesta Topoľčany sa za posledných 10 rokov zvýšil o 8,97 roka, z pôvodných 31,00 rokov (r. 2001) na súčasných 39,97 rokov (r. 2011). Aj napriek tomuto zvýšeniu bol však priemerný vek obyvateľov Topoľčan v roku 2011 v porovnaní s okresom Topoľčany (40,27 rokov) o 0,30 roka nižší a v porovnaní s Nitrianskym samosprávnym krajom (40,49 rokov) o 0,52 roka nižší. Oproti tomu v porovnaní so Slovenskou republikou (39,05 rokov) dosahuje priemerný vek obyvateľov mesta Topoľčany o 0,92 roka vyššiu hodnotu.

6.3.2 Ekonomické znaky

Charakteristika obyvateľstva z hľadiska ekonomických znakov je jedným z nástrojov analýzy hospodárstva záujmového územia. Do ekonomických znakov môžeme zaradiť napríklad štruktúru obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity, zamestnania, ale i vývoj nezamestnanosti a pod.

6.3.2.1 Ekonomická aktivita obyvateľstva

Osoby vo veku od 15 rokov, ktoré patria medzi pracujúcich v civilnom sektore, nezamestnaných alebo príslušníkov ozbrojených zložiek radíme do kategórie ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Táto skupina vytvára dôležitý potenciál a faktor ekonomického rozvoja. Vývoj počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v priebehu posledných 10 rokov má klesajúcu tendenciu. Kým v r. 2001 patrilo do kategórie ekonomicky aktívnych 15 904 obyvateľov (54,90 %) mesta Topoľčany v roku 2011 to bolo už iba 13 191 obyvateľov (51,33 %), čo predstavuje pokles o 2 713 obyvateľov.

V porovnaní s hierarchicky vyššími celkami môžeme povedať, že v meste Topoľčany dosahuje miera ekonomickej aktivity obyvateľstva nadpriemerné hodnoty (tab. č. 5). Tento trend je evidentný nielen v roku 2011 ale i v roku 2001. Znižujúci sa počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva je teda problémom nielen samotného mesta Topoľčany ale i ostatných regiónov Slovenska.

Tab. č. 5 Ekonomicky aktívne obyvateľstvo v rokoch 2001 a 2011

Územie	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo		Miera ekonomickej aktivity (v %)	
	2001	2011	2001	2011
Mesto Topoľčany	15 904	13 191	54,90	51,33
Okres Topoľčany	37 851	36 210	51,10	50,11
Nitriansky samosprávny kraj	360 894	342 451	50,60	49,60
Slovenská republika	2 748 050	2 630 052	51,10	48,70

Zdroj: [21] www.statistics.sk

6.3.2.2 Nezamestnanosť obyvateľstva

Ako naznačuje tabuľka č. 6, z hľadiska nezamestnanosti obyvateľstva sa záujmové územie v roku 2011 radilo medzi oblasti s podpriemernými hodnotami. Uvedené platí v porovnaní s Nitrianskym samosprávnym krajom (16,79 %) i Slovenskou republikou (16,84 %).

Napriek relatívne vysokým hodnotám miery nezamestnanosti, ktorá stúpila najmä vplyvom celosvetovej hospodárskej krízy, v porovnaní s rokom 2001, kedy patrilo až 19,71 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva mesta Topoľčany do kategórie nezamestnaných, dosahuje v súčasnosti miera nezamestnanosti podstatne nižšie hodnoty (14,75 %).

Tab. č. 6: Vývoj nezamestnanosti na území mesta Topoľčany v rokoch 2001 a 2011

Územie	Počet nezamestnaných		Miera nezamestnanosti (v %)	
	2001	2011	2001	2011
Mesto Topoľčany	3 134	1 946	19,71	14,75
Okres Topoľčany	7 815	5 117	20,64	14,13
Nitriansky samosprávny kraj	85 060	57 489	23,56	16,79
Slovenská republika	561 214	443 085	20,40	16,84

Zdroj: [21] www.statistics.sk

6.3.3 Kultúrne znaky

Kultúrne znaky obyvateľstva charakterizuje jeho vzdelanie, národnostné rozdelenie a religiózna štruktúra.

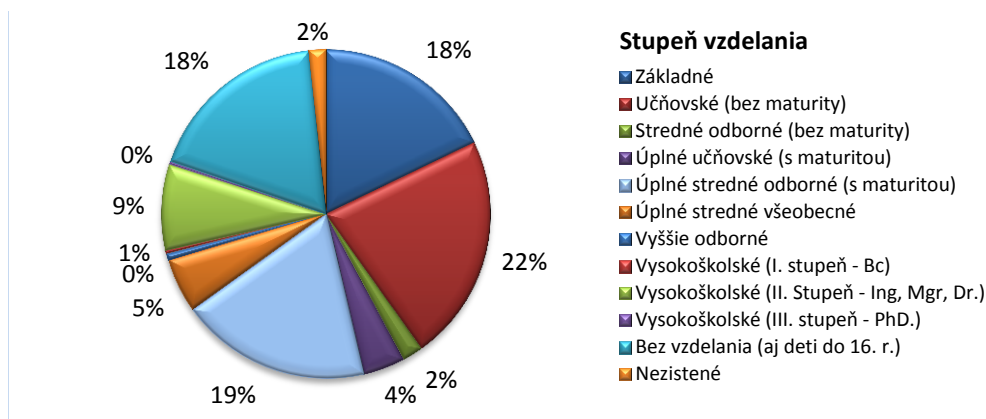
6.3.3.1 Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanosť obyvateľstva je jedným z hnacích motorov ekonomického rozvoja a základným pilierom rozvoja vedomostnej ekonomiky. Vzdelanostná štruktúra zároveň značne ovplyvňuje i rozhodovanie investorov o umiestnení ekonomických aktivít do vybraného územia.

Pre jej vývoj na území mesta Topoľčany je charakteristická zvyšujúca sa úroveň vzdelanosti obyvateľstva. To štatisticky potvrdzuje i graf č. 8 a graf č. 9. Pri ich vzájomnom porovnaní je evidentný nárast počtu obyvateľov so stredným odborným vzdelaním, z pôvodných 591 obyvateľov (2 %) v roku 2001, na 2 948 obyvateľov (11 %) v roku 2011. Viditeľný je tiež i nárast vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva. Ten sa prejavil nielen v prípade bakalárskeho štúdia, ktorého absolventi v r. 2001 predstavovali 0,36 % populácie mesta (86 obyv.) a v roku 2011 už tvorili 2 % (667 obyvateľov) jeho populácie, ale i vysokoškolských absolventov druhého stupňa, ktorý v roku 2001 tvorili 9 % (2 442 obyvateľov) a v roku 2011, už predstavovali 11 % (3 348 obyvateľov) z celkového počtu obyvateľstva mesta Topoľčany.

Napriek výraznému posunu vzdelanostnej úrovne obyvateľstva mesta Topoľčany, sú odvetvia, ktorých zastúpenie je aj po 10 rokoch neustále rovnaké. Medzi jedno z nich patrí napríklad úplné učňovské vzdelanie s maturitou, ktoré v oboch sledovaných rokoch predstavovalo 5 % populácie mesta (1 202 obyvateľov v roku 2001 a 1048 obyvateľov v roku 2011).

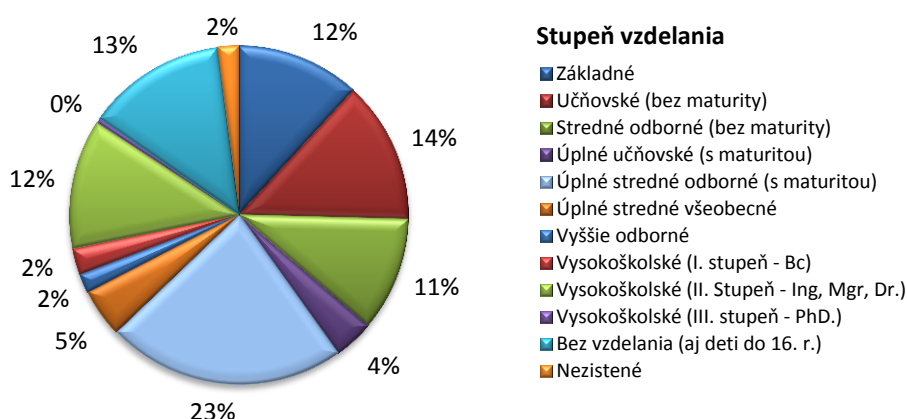
Graf č. 8: Vzdelanostná úroveň obyvateľstva mesta Topolčany v roku 2001

Zdroj: [21] www.statistics.sk

Oproti zvyšujúcej sa vzdelanostnej úrovni obyvateľstva je badateľný pokles počtu obyvateľov bez vzdelania z pôvodných 5 250 obyvateľov (18 %) v roku 2001 na súčasných 3 599 obyvateľov (13 %) v roku 2011. Zároveň je evidentný aj rapidný pokles obyvateľov so základným (z pôvodných 18 % v roku 2001 na 12 % v roku 2011) a učňovským vzdelaním (z 23 % v roku 2001 na 14 % v roku 2011).

Graf č. 9: Vzdelanostná úroveň obyvateľstva mesta Topolčany v roku 2011

Zdroj: [21] www.statistics.sk

Z celkového hľadiska tvorili v roku 2011 väčšinu obyvateľstva mesta Topolčany občania s úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou, ktorí predstavovali 23 % celkovej populácie (6 192 obyvateľov). Druhú najpočetnejšiu skupinu tvorili obyvatelia s učňovským vzdelaním bez maturity, ktorí predstavovali celkovo 14 % obyvateľstva mesta Topolčany (3 701 obyvateľov). Naopak najmenej početnou bola skupina obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním III. stupňa (PhD.), ktorí predstavovali necelé 1 % (140 obyvateľov). Aj napriek tomuto nízkemu zastúpeniu bol však ich počet v porovnaní s rokom 2001 takmer dvojnásobný.

V porovnaní s vyššími územnými jednotkami je evidentné, že obyvatelia mesta Topolčany dosahovali porovnateľnú úroveň vzdelania. V skupine vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva (druhý stupeň - Mgr., Ing., Dr.) dokonca dosahovali nadpriemerné hodnoty v porovnaní s okresom Topolčany a Nitrianskym samosprávnym krajom. Opačný trend bol zase evidentný v prípade základného a učňovského vzdelania, kde obyvatelia mesta Topolčany dosahovali výrazne nižšie

zastúpenie ako obyvatelia okresu Topoľčany, Nitrianskeho samosprávneho kraja ale i obyvatelia Slovenskej republiky. Celkovú bilanciu znázorňuje tabuľka č. 7.

Tab. č. 7: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva územných celkov SR v roku 2011

Stupeň	Mesto Topoľčany		Okres Topoľčany		Nitriansky samosprávny kraj		Slovenská republika	
	abs. hodnoty	%	abs. hodnoty	%	abs. hodnoty	%	abs. hodnoty	%
Základné	3 204	11,79	11 287	15,62	117 124	16,98	808 490	18,77
Učňovské	3 701	13,62	12 023	16,64	107 993	15,65	721 999	16,76
Stredné odborné	2 948	10,85	8 427	11,66	69 695	10,10	522 039	12,12
Úplné učňovské	1 048	3,86	2 692	3,73	22 626	3,28	191 208	4,44
Úplné stredné odborné	6 192	22,78	14 643	20,27	136 405	19,77	1 089 751	25,30
Úplné stredné všeobecné	1 269	4,67	2 732	3,78	30 254	4,39	235 014	5,46
Vyššie odborné	501	1,84	1 007	1,39	9 744	1,41	80 616	1,87
Vysokoškolské (Bc.)	667	2,45	1 428	1,98	14 605	2,12	122 782	2,85
Vysokoškolské (Mgr., Ing., Dr.)	3 348	12,32	6 255	8,66	64 116	9,29	584 544	13,57
Vysokoškolské doktorandské	140	0,52	277	0,38	4 027	0,58	40 642	0,94
Bez vzdelania	3 599	13,24	9 812	13,58	96 036	13,92	846 321	19,65
Nezistené	560	2,06	1 674	2,32	17 242	2,50	153 630	3,57

Zdroj: [21] www.statistics.sk

6.3.3.2 Národnostná a religiózna štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry má na základe posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011, v obyvateľstve mesta Topoľčany dominantné postavenie Slovenská národnosť, ktorá predstavuje až 91,73 % (24 930 obyvateľov) celkovej populácie mesta. Druhou najpočetnejšou národnosťou je maďarská, ktorá predstavuje 0,89 % populácie (241 obyvateľov) a za ňou nasleduje česká, ku ktorej sa hlási celkovo 155 obyvateľov (0,57 %). Ostatné národnosti, ako rómska (29 obyvateľov), poľská (14 obyvateľov), moravská (13 obyvateľov) a pod., predstavujú spolu iba 0,68 % populácie mesta. Národnosť sa nepodarilo zistiť u 6,13 % populácie mesta (1 667 obyvateľov).

Religiózna štruktúra obyvateľstva odzrkadľuje historický vývoj územia mesta Topoľčany, na ktorý malo výrazný vplyv kresťanstvo. Až 75,06 % jeho populácie (20 399 obyvateľov) sa hlási k Rímskokatolíckej cirkvi. Druhú najpočetnejšiu skupinu predstavuje obyvateľstvo bez vierovyznania, ktoré tvorí 11,54 % jeho celkovej populácie (3 136 obyvateľov) a tretiu najpočetnejšiu skupinu predstavujú obyvatelia augsburgského vyznania (Evanjelická cirkev), ktorí tvoria 2,27 % celkovej populácie (618 obyvateľov) mesta Topoľčany. K ostatným vierovyznaniam sa spolu hlási 1,78 % populácie (484 obyvateľov) mesta. Vierovyznanie sa nepodarilo zistiť u 9,35 % obyvateľstva (2 540 obyvateľov).

7 HOSPODÁRSKE POMERY MESTA TOPOĽČANY

Hospodárstvo je rozhodujúcim faktorom ekonomického, ale i sociálneho rozvoja územia. Jeho rozhodujúci vplyv spočíva najmä v multiplikačnom efekte, ktorý sa prejavuje najmä vplyvom na výrobu tovarov a služieb. Väčšie množstvo výroby a výkonnosť hospodárstva, spôsobuje nárast hrubého domáceho produktu a zároveň ovplyvňuje ponuku práce, čím sa znižuje nezamestnanosť a rastie výška miezd. Hospodárstvo mesta Topoľčany možno rozdeliť do štyroch hlavných sektorov, primárneho, sekundárneho, terciérneho a kvartérneho.

7.1 Primárny sektor

Primárny sektor je charakterizovaný ako najvýznamnejší sektor ekonomiky, pretože je tvorený odvetvami produkujúcimi základné suroviny a materiál. Typickým odvetvím primárneho sektora je ťažobný priemysel, poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov, energetika, atď. [42].

7.1.1 Poľnohospodárstvo

Vývoj poľnohospodárskej výroby mesta Topoľčany je podobne ako v celom okrese charakteristický postupným znižovaním počtu zamestnancov. Postupný prepád agrárnej zamestnanosti je evidentný aj z tab. č. 8. Za monitorované obdobie nastal pokles zamestnanosti v tomto sektore o viac ako dve tretiny, z pôvodných 1 102 obyvateľov (6,61 %) na 337 obyvateľov (2,11 %) v roku 2001. Podobný priebeh mal vývoj zamestnanosti v poľnohospodárstve aj vo vyšších územných jednotkách.

Tab. č. 8: Zamestnanosť v poľnohospodárstve v rokoch 1991 a 2001

Územie	Počet zamestnaných v r. 1991		Počet zamestnaných v r. 2001	
	abs. hodnoty	%	abs. hodnoty	%
Mesto Topoľčany	1 102	6,61	337	2,11
Okres Topoľčany	9 942	12,40	2 311	6,11
Nitriansky samosprávny kraj	-	-	25 782	7,14
Slovenská republika	313 179	11,96	118 453	4,31

Zdroj: [21] www.statistics.sk

Porovnanie relatívnych hodnôt zamestnanosti jednotlivých územných jednotiek tiež naznačuje na nižšiu zamestnanosť obyvateľstva mesta v agrárnej sfére. Spôsobuje to najmä charakter sídla. Topoľčany ako mesto a zároveň centrum okresu sa zameriavajú na sféru poskytovania služieb pre obyvateľov z celého okresu. Z tohto dôvodu sa poľnohospodárska produkcia, ktorá je sústredená najmä vo vidieckych sídlach, podieľa na jeho hospodárstve menšou mierou a vyššie zastúpenie majú služby.

7.2 Sekundárny sektor

Sekundárny sektor je charakteristický nadväznosťou na primárny sektor. Materiál a suroviny vyprodukované v primárnom sektore sa presúvajú do sekundárneho (spracovateľského) sektora [42].

Typickým odvetvím sekundárneho sektora je spracovateľský priemysel. Štruktúra podnikov sekundárneho sektora mesta Topoľčany, je charakteristická dominanciou potravinárskeho, strojárkeho a drevospracujúceho priemyslu. Všetky tieto odvetvia sa výraznou mierou podieľajú na priemyselnej produkcii mesta a majú v ňom dlhodobú tradíciu.

Rozvoj sekundárneho sektora má v sledovanom území značnú podporu aj zo strany samosprávy, ktorá prostredníctvom výstavby priemyselnej časti v predchádzajúcom programovom období pripravila vhodné podmienky pre jeho ďalšie rozšírenie a prilákanie nových investorov.

7.2.1 Spracovateľský priemysel

Medzi tradičné odvetvia priemyslu v meste Topoľčany patrí výroba nábytku. Najväčším predstaviteľom tohto odvetvia je spoločnosť Decodom s.r.o., Topoľčany, ktorá je nástupcom podniku Mier. V roku 2000 otvorila prvú maloobchodnú predajňu, v roku 2003 kuchynské štúdio a v roku 2005 Expedično-logistické centrum a Dom nábytku, ktorý v súčasnosti ponúka kompletný sortiment výrobkov spoločnosti Decodom s.r.o. a ďalší sortiment od iných výrobcov nábytku, bielej techniky a bytových doplnkov. V súčasnosti patrí Decodom s.r.o. Topoľčany medzi najväčších výrobcov kuchýň a nábytku na Slovensku, ktorý zamestnáva viac ako 1 200 zamestnancov (stav k 31.12.2014). Jeho významným prvkom obchodu je export, ktorý tvorí viac ako 75 % výroby [12].

Potravinársky priemysel je nevyhnutnou časťou priemyselnej výroby mesta. Jeho najväčším predstaviteľom je spoločnosť HYZA, a.s., ktorá vznikla 01.07.2007 ako nástupnícka spoločnosť pri fúzii spoločností HYZA a.s. Žilina, THP a.s. Topoľčany a Hydina a.s. Cífer. V súčasnosti patrí k najväčším a najmodernejším spracovateľom a výrobcom hydiny a hydínových mäsových výrobkov na Slovensku, ktorý zamestnáva viac ako 800 zamestnancov (stav k 31.12.2014) [16].

Okrem hydínarských závodov patria k významným predstaviteľom potravinárskeho priemyslu Topoľčianske pekárne a cukrárne TOPEC, a.s., ktoré sú v súčasnosti hlavným dodávateľom pekárskych výrobkov pre obchodné siete a predajne okresu Topoľčany a jeho blízkeho okolia [22]. Topoľčianske pekárne a cukrárne TOPEC, a.s. zamestnávali k 31.12.2014 viac ako 250 zamestnancov.

Okrem spomínaných patrí medzi významné priemyselné podniky mesta Topoľčany aj spoločnosť Elektrokarbon a.s., ktorá sa zameriava na výrobu polotovarov a výrobkov z uhlíkových materiálov, využívaných najmä v automobilovom, elektrotechnickom, sklárskom, chemickom priemysle a pod. Viac ako 87 % výroby spoločnosti je zameraná na zahraničný trh, z ktorého 69 % tvoria krajiny Európy. Spoločnosť zamestnáva viac ako 190 zamestnancov (stav k 31.12.2014) [14].

Odevný priemysel zastupuje spoločnosť OzetaNeo, a.s., najväčší výrobca pánskej konfekcie na Slovensku, ktorý vyváža svoje produkty do celej Európy. Spoločnosť OzetaNeo, a.s. zamestnávala k 31.12.2014 viac ako 340 zamestnancov.

Medzi významnejších investorov, ktorí sa rozhodli v minulom programovom období umiestniť svoju výrobu na území mesta patrí napríklad podnik Pankl Automotive Slovakia, s.r.o., ktorý je jedným z predstaviteľov strojárkeho priemyslu v meste Topoľčany. Zameriava sa najmä na výrobu a montáž komponentov, prevodoviek a motorov osobných aj nákladných automobilov. V súčasnosti zamestnáva viac ako 250 zamestnancov (stav k 31.12.2014).

Významným zamestnávateľom, ktorý poskytuje pracovné miesta obyvateľom Topoľčan ale aj ich širokého okolia je spoločnosť ZKW Slovakia, s.r.o., ktorá sídli v obci Krušovce. Táto spoločnosť sa zaoberá výrobou osvetľovacích a svetlometových systémov pre automobilový priemysel. ZKW Slovakia, s.r.o. poskytuje pracovné miesta viac ako 1 100 zamestnancom (stav k 31.12.2014).

7.2.2 Malé a stredné podniky

Sektor malého a stredného podnikania predstavuje významnú časť nielen ekonomiky mesta ale i vyšších územných celkov. Tento sektor je tvorený vysokým počtom podnikov, ktoré sa spolu významne podieľajú na tvorbe HDP, zabezpečení zamestnanosti, ale i celkovom rozvoji ekonomiky a hospodárstva mesta Topoľčany.

Malé a stredné podniky sú v globále považované za jeden z najlepších spôsobov udržiavania konkurencie hospodárstva a ekonomiky. Ako také nachádzajú uplatnenie takmer vo všetkých sektoroch hospodárstva, či už je to obchod, služby, remeslá, či stavebníctvo alebo spracovateľský

priemysel. Nakoľko sú takéto firmy pružnejšie a schopnejšie riešiť špecifické požiadavky zákazníkov, často vystupujú ako subdodávatelia veľkých podnikov.

Najpočetnejšou skupinou z kategórie malých a stredných podnikov boli v roku 2011 živnostníci, ktorých na území mesta Topoľčany pôsobilo celkovo 2 191. V porovnaní s ekonomicky aktívnym obyvateľstvom mesta Topoľčany, ktorého celkový počet v roku 2011 bol 13 191 pripadá na 1 000 ekonomicky aktívnych obyvateľov celkovo 166 živnostníkov (tab. č. 9). Ako naznačuje tabuľka v porovnaní so všetkými územnými jednotkami Slovenskej republiky dosahuje mesto Topoľčany mierne nadpriemerné hodnoty počtu živnostníkov v porovnaní s počtom ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Tab. č. 9: Počet živnostníkov k ekonomicky aktívnemu obyvateľstvu územných celkov SR v roku 2011

Územie	Živnostníci	Ekonomicky aktívne obyv.	Počet živnostníkov k 1000 ekonomicky aktívnym obyv.
Mesto Topoľčany	2 191	13 191	166,09
Okres Topoľčany	5 462	36 210	150,84
Nitriansky samosprávny kraj	46 936	342 451	137,06
Slovenská republika	402 302	2 630 052	152,96

Zdroj: [21] www.statistics.sk

7.3 Terciérny sektor

Terciárny sektor, charakterizovaný ako sektor služieb, ktorý zahŕňa všetky ich druhy, či už platené, alebo neplatené je najrýchlejšie sa rozvíjajúcim sektorom vyspelých krajín, ktorý je zároveň nízko investične náročný, charakterizuje ho vysoké tempo zavádzania vedecko-technického pokroku a vysoký rast produktivity.

7.3.1 Technická infraštruktúra

Technická infraštruktúra predstavuje súbor odvetví, ktoré zabezpečujú technickú obsluhu územia, prostredníctvom ktorej vytvárajú podmienky pre rozvoj a fungovanie ostatných systémov spoločnosti. Môžeme ju rozdeliť na štyri časti: dopravu, telekomunikácie, energetiku a vodné hospodárstvo.

7.3.1.1 Dopravná infraštruktúra

Kvalitná dopravná infraštruktúra a dobrá dopravná dostupnosť sú základnými predpokladmi rozvoja sídiel, ktoré významne ovplyvňujú hospodársky potenciál, spôsob života a životnú úroveň ich obyvateľov.

Z dopravného hľadiska je na území mesta Topoľčany najvýznamnejšou komunikáciou cesta I/64 Nové Zámky – Prievidza, ktorá má mimoriadny význam aj v kontexte celoslovenskej dopravy. Táto komunikácia je súčasťou medzinárodných trás (Poľsko - Slovenská republika - Maďarsko) a vytvára cestné prepojenie miest Žilina - Prievidza - Nitra - Komárno a zároveň tvorí hlavný dopravný ťah okresu Topoľčany. Druhým významným dopravným koridorom okresu, ktorý spája mestá Topoľčany a Piešťany a zároveň zabezpečuje napojenie samotného mesta na diaľničný ťah D1, je cesta II/499.

Významným problémom mesta Topoľčany bolo v minulosti dopravné preťaženie jeho centra. Tento problém sa podarilo čiastočne vyriešiť ukončením obchvatu mesta (preložka cesty I/64). Jeho výstavba bola realizovaná v dvoch etapách. V roku 2004 bola ukončená I. etapa a v roku 2011 boli ukončené stavebné práce na II. etape. Úspešným vybudovaním obchvatu mesta v juhovýchodnej časti záujmového územia sa umožnilo čiastočné odklonenie tranzitnej dopravy z jeho centra.

Ďalšie odľahčenie dopravy v centrálnej časti mesta by bolo možné dosiahnuť vybudovaním preložky komunikácie II/499, smerujúcej z Piešťan. Jej rozvojový zámer je navrhnutý v Územnom pláne Nitrianskeho kraja, podľa ktorého má prechádzať juhozápadne od mesta a severne od obce Chrabrany, kde sa má napájať na cestu I/64 [11].

Dopravná infraštruktúra v meste Topoľčany je podobne ako i dopravná infraštruktúra Slovenska charakterizovaná hustou cestnou sieťou, nedobudovanými cestami vyšších tried a nevyhovujúcim stavom ostatných ciest. V meste sa nachádza 64,5 km ciest a 89 km chodníkov. Opravy a stavebnú údržbu chodníkov a mestských komunikácií vykonáva Odbor správy majetku a služieb mesta Topoľčany, ktorý zároveň zabezpečuje i údržbu a obnovu dopravného značenia na miestnych komunikáciách.

Významnú súčasť dopravnej infraštruktúry, ktorá vytvára podmienky pre bezpečný pohyb zraniteľných účastníkov premávky, predovšetkým chodcov a cyklistov sú chodníky a cyklochodníky. Napriek tomu, že sieť chodníkov pre chodcov je vo väčšine záujmového územia pomerne hustá, stav cyklistickej infraštruktúry ako sú samostatné cyklopruhy na existujúcich mestských komunikáciách, cyklochodníky, či doplnková infraštruktúra ako sú stojany alebo úschovne bicyklov v meste takmer úplne absentuje.

Čoraz častejšie spomínanou témou sa v súčasnosti stáva statická doprava. Problematika odstavovania, garážovania a parkovania osobných automobilov sa v súčasnej dobe stáva veľmi aktuálnym problémom. Narastajúci stupeň automobilizácie so sebou prináša problémy s odstavovaním, garážovaním a parkovaním, ktoré je potrebné riešiť komplexne s ohľadom na trvalú udržateľnosť a rozvoj kvality života v meste. Špecifickým problémom je najmä krátkodobé odstavovanie osobných automobilov v okolí centrálnej mestskej zóny, ale i parkovanie automobilov na sídliskách, ktoré boli budované v minulosti a nepostačujú na pokrývanie parkovacích potrieb ich obyvateľov. Tento problematický stav statickej dopravy sa snaží mesto Topoľčany riešiť systematickou výstavbou parkovísk (tab. č. 10).

Tab. č. 10: Vybudované parkovacie miesta v meste Topoľčany v rokoch 2007 - 2013

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet parkovacích miest vybudovaných za rok	84	52	73	107	31	71	0
Počet parkovacích plôch vybudovaných za rok	3	1	4	2	2	2	0

Zdroj: [24] Interné informácie MsÚ Topoľčany, 2013

O prepravu obyvateľov mesta sa stará verejná doprava, ktorú zabezpečuje spoločnosť Arriva Nitra, a.s., ktorá prevádzkuje 27 diaľkových a medzisťahných liniek autobusovej osobnej dopravy, 31 liniek miestneho významu (prímestská doprava) a 3 linky mestskej hromadnej dopravy. Okrem autobusovej dopravy je obyvateľmi mesta využívaná i železničná preprava. Napriek tomu, že záujmové územie nie je priamo napojené na európsky železničný systém, prechádza ním železničná trať č. 140 Nové Zámky - Prievidza, ktorá je hlavným železničným koridorom Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Výrazným problémom využívania verejnej dopravy je absencia vzájomného prepojenia oboch jej druhov (železnice i autobusov), ktorá sa prejavuje okrem iného i v absencii časovej nadväznosti jednotlivých spojov. Grafikony jednotlivých druhov dopravy nie sú vzájomne zosúladené tak aby zohľadňovali potreby cestujúcej verejnosti, čo značne znižuje mieru využívania verejnej dopravy.

Dopravnú infraštruktúru mesta Topoľčany je možné celkovo charakterizovať vysokou hustotou cestných komunikácií, ktorých technický stav sa však začína značne zhoršovať a to nielen v prípade ciest II. a III. triedy ale i hlavných dopravných ťahov, ktoré sú významné z regionálneho hľadiska. Neustále narastajúce nároky na ich údržbu spolu s absenciou napojenia mesta a jeho okolia na národné dopravné koridory prostredníctvom rýchlostnej komunikácie a nedostatkom

parkovacích miest a podpory cyklistickej dopravy sa začínajú prejavovať ako pomerne veľké problémy, ktoré je potrebné systematicky riešiť.

7.3.1.2 Zásobovanie pitnou vodou

Pitná voda je nevyhnutnou súčasťou života ľudí, ktorá zároveň umožňuje fungovanie celej spoločnosti. Zásobovanie pitnou vodou mesta Topoľčany sa vyvíjalo spolu s rozvojom jeho občianskej vybavenosti a nárastom počtu jeho obyvateľov.

V súčasnosti je na území mesta vybudovaná rozsiahla vodovodná sieť, ktorej prevádzkovateľom a správcom je Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Zásobovanie mesta zabezpečuje Skupinový vodovod Topoľčany a Ponitriansky skupinový vodovod.

Skupinový vodovod Topoľčany využíva vlastné zdroje pitnej vody z oblasti Podhradie - Závada - Záhrady. V lokalite Záhrady sú zdrojom vody pramene Lúky, Zľavy a Zvernica s výdatnosťou 29,5 - 45,5 l.s⁻¹. V lokalite Závada sa využíva prameň Rybníček 1, Rybníček 2 a studňa HP 1 s výdatnosťou 14,8 - 20,0 l.s⁻¹. Poslednou oblasťou je Podhradie, kde sa nachádza Beňovský prameň s výdatnosťou 3,5 - 20,0 l.s⁻¹. Pitná voda z uvedených oblastí zásobuje všetky okolité obce a následne je vedená do vodojemu Kuzmice (2 x 500 m³), odkiaľ sa privádza do mesta Topoľčany.

Okrem skupinového vodovodu Topoľčany zásobuje mesto tiež i Ponitriansky skupinový vodovod, ktorého vodné zdroje pochádzajú z pramennej oblasti Slatina - Slatinka. Vodovod zásobuje najmä odberné miesta Bánovce nad Bebravou, Partizánske, Topoľčany a Nitra. Mesto Topoľčany je zásobované z vodojemu Krušovce (2 x 4 000 m³).

Pretože sa pitná voda získava z podzemnej vody, nemusí sa zvlášť upravovať. Postačuje jej zdravotné zabezpečenie dezinfekciou vo vodojemoch. Jej kvalita je nepretržite sledovaná v zmysle záväzných predpisov, aby sa zabezpečila nezávadnosť a eliminácia rizika ohrozenia obyvateľstva jej znečistením.

Na základe výsledkov sčítania obyvateľov a bytov, ktoré prebehlo v roku 2011 (tab. č. 11) je na verejný vodovod pripojených celkom 8 979 domácností a 148 domácností využíva vlastný zdroj vody. V porovnaní s rokom 2001, kedy bolo na verejný vodovod napojených celkovo 9 460 domácností, zaznamenávame mierny pokles využívania tohto zdroja pitnej vody.

Tab. č. 11: Zdroje pitnej vody v trvalo obývaných bytoch mesta Topoľčany v rokoch 2001 a 2011

Zdroj vody	rok 2001	rok 2011
Verejný vodovod	9 460	8 979
Z vlastného zdroja	údaj nedostupný	148
Bez vodovodu	14	14

Zdroj: [21] www.statistics.sk

7.3.1.3 Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd mesta zabezpečuje jednotná kanalizačná sieť, vrátane centrálnej čistiacej stanice v meste Topoľčany. Na miestu kanalizačnú sieť sú napojené aj okolité obce Tovarníky, Jacovce a Nitrianska Streda. Centrálna čistička odpadových vôd (ČOV) je umiestnená cca 300 m od ústia rieky Chotiny. Recipientom prečistených odpadových vôd je rieka Nitra. Pripojenie na kanalizačnú sieť v mestských častiach Malé a Veľké Bedzany je nulové, nakoľko v týchto častiach nie je vôbec vybudovaná. Problematiku odvádzania odpadových vôd riešia obyvatelia týchto mestských častí individuálnym zneškodňovaním (splaškové vody sú akumulované v individuálnych žumpách, septikoch a suchých WC).

7.3.1.4 Energetika

Energetika je jednou zo základných podmienok rozvoja hospodárstva, ktorá umožňuje prostredníctvom dodávky elektrickej energie a tepla realizáciu technologických procesov jednotlivých priemyselných podnikov a zároveň zabezpečuje vhodné životné podmienky obyvateľov.

Zásobovanie elektrickou energiou je v meste zabezpečené prostredníctvom 110/22 kV transformátora, do ktorého sú zaústené napájacie vedenia 2 x 100 kV. Zásobovanie zemným plynom zabezpečuje vysokotlakový plynovod Nitra – Prievidza DN300, PN 2,5 MPa. Plynovod prechádza oblasťou medzi riekou Nitra a juhovýchodným okrajom územia mesta. Zásobovanie teplom na vykurovanie je zabezpečované dvomi spôsobmi. Rozvod tepla do bytovej sféry zabezpečuje podnik TOMA, s.r.o., ktorý do jednotlivých objektov vedie zo svojich tepelných zdrojov tepelné rozvody cez domové výmenníkové stanice. Ostatné objekty výrobné a nevýrobné sféry sú zásobované prostredníctvom samostatných výmenníkových staníc.

Za účelom znižovania energetickej spotreby boli v predchádzajúcom programovacom období v meste Topoľčany realizované viaceré opatrenia. Medzi najvýznamnejšie patrili rekonštrukcie budov súvisiace okrem iného i so zatepľovaním, výmenou okien, výmena verejného osvetlenia za energeticky menej náročné, či rekonštrukcie tepelných rozvodov a pod.

7.3.1.5 Telekomunikácie

Vývoj informačných technológií zaznamenal za posledné desaťročie výrazný kvalitatívny ale i kvantitatívny rast. V súčasnosti nachádzajú tieto technológie široké uplatnenie vo vzdelávacom procese, verejnej správe ale i v podnikovom riadení. Dostupnosť informačných sietí sa v meste ale i v celej republike rozšírila do takej miery, že sú v podstate dostupné v každej lokalite sledovaného územia. Tento fakt potvrdzuje i vybavenie domácností výpočtovou technikou (tab. č. 12). Na základe výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011 je na pevnú telefónnu linku pripojených 955 domácností mesta Topoľčany, na internet je pripojených 871 domácností a mobilný telefón vlastní celkovo 1 348 domácností.

Tab. č. 12: Vybavenosť domácností v meste Topoľčany v rokoch 2001 a 2011

Vybavenie bytu	r. 2001	r. 2011
Mobilný telefón	2 311	7 835
Pevná telefónna linka	6 948	3 802
Internet	286	5 019
PC	991	5 175

Zdroj: [21] www.statistics.sk

Napriek tomu, že informačné technológie sa stali samozrejmosťou súčasťou života obyvateľstva, ich zavádzanie do niektorých sfér hospodárstva je stále na pomerne nízkej úrovni (poskytovanie služieb verejnej správy a pod.). Pozitívom však je podpora týchto služieb zo strany štátu, ktorý v programovom období 2007 – 2013 naštartoval prvotné projekty, ktoré mali za úlohu pripraviť základy pre ďalšiu úspešnú implementáciu elektronizácie služieb poskytovaných obyvateľstvu.

7.3.2 Sociálna infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra tvorí súbor prvkov, ktoré zabezpečujú obsluhu obyvateľov vo sfére sociálnej vybavenosti. Tieto prvky majú za úlohu vytvárať priaznivé podmienky pre skvalitňovanie života všetkých vekových skupín obyvateľstva.

7.3.2.1 Školstvo

Výchovno-vzdelávacia sústava Slovenskej republiky je v súčasnosti tvorená predškolskými zariadeniami, základnými školami, strednými školami, učilišťami pre žiakov, ktorí pred dokončením školopovinnosti neskončili úplnú základnú školskú dochádzku, školami pre záujmové vzdelávanie, vysokými školami a zariadeniami ďalšieho vzdelávania.

Z hľadiska materiálno-technického stavu a vybavenia školských zariadení mesta Topoľčany je možné povedať, že väčšina z nich sa nachádza v dobrom technickom stave, nakoľko prešli komplexnými rekonštrukciami, ktorých realizácia bola podporená z Európskych štrukturálnych fondov. Je však treba dodať, že aj napriek tomu sú v meste ešte stále vzdelávacie zariadenia, ktorých vybavenie a technický stav nezodpovedá potrebám študentov a pedagógov a je potrebné i naďalej podporovať aktivity vedúce k zlepšeniu tohto stavu.

V sledovanom území sa nachádza celkovo 10 predškolských zariadení, z ktorých je 9 materských škôl a 1 detské jasle (tab. č. 13). Ako naznačujú štatistické údaje, počet žiakov v týchto jednotlivých zariadeniach má stúpajúcu tendenciu. Kým v roku 2005/2006 navštevovalo tieto zariadenia celkovo 697 detí, v r. 2011/2012 ich počet stúpol o 82 detí. Do kategórie predškolských zariadení patria aj Mestské detské jasle, ktoré sa nachádzajú v Materskej škole Ľ. Fullu 2705/8, Topoľčany. Súčasťou všetkých materských škôl, ktoré sa nachádzajú v meste Topoľčany sú tiež i školské jedálne.

Tab. č. 13: Počet používateľov predškolských zariadení v meste Topoľčany v rokoch 2005/2006 a 2011/2012.

Názov zariadenia	r. 2005/2006	r. 2011/2012
MŠ, Gagarinova 2636/15, Topoľčany	72	96
MŠ, Lipová 1736/2, Topoľčany	80	85
MŠ, Tribečská 2633/12, Topoľčany I.	62	97
MŠ, Tribečská 2703/10, Topoľčany II.	135	136
MŠ, J. Kráľa 1594/1, Topoľčany	139	137
MŠ, Ľ. Fullu 2705/8, Topoľčany	73	88
MŠ, Čerešňová 90/44 Topoľčany – Veľké Bedzany	21	20
MŠ, Škultétyho 2630/10, Topoľčany	115	120
Mestské detské jasle, Ľ. Fullu 2705/8, Topoľčany	10	18
Súkromná špeciálna MŠ, J. Kráľa 1, Topoľčany	-	10
Predškolské zariadenia spolu	697	807

Zdroj: [24] Interné informácie MsÚ Topoľčany, 2013

Základné školy (tab. č. 14) v porovnaní s materskými školami vykazujú za sledované obdobie značný pokles. V prípade porovnania počtu žiakov základných škôl (s výnimkou umeleckých škôl) zaznamenávame pokles z pôvodných 3 353 žiakov v roku 2005/2006 na 2 951 žiakov v roku 2011/2012, čo predstavuje 402 žiakov. Každá základná škola nachádzajúca sa v záujmovom území zahŕňa i školskú jedáleň, školský klub detí a centrum voľného času.

Tab. č. 14: Počet používateľov základných škôl v meste Topoľčany v rokoch 2005/2006 a 2011/2012.

Názov zariadenia	r. 2005/2006	r. 2011/2012
ZŠ s MŠ, Gogoľova 2143/7, Topoľčany	459	271
ZŠ, J. Hollého 696/3, Topoľčany	560	554
ZŠ, Tribečská 1653/22, Topoľčany	711	632
ZŠ, Škultétyho 2326/11, Topoľčany	595	722
Cirkevná ZŠ sv. Don Bosca, Ľ. Fullu 2805, Topoľčany	437	313
Cirkevná ZŠ sv. Ladislava, Lipová 3868, Topoľčany	277	270
Spojená škola internátna, Tovarnícka 1632, Topoľčany s organizačnými zložkami Špeciálna základná škola internátna, Tovarnícka 1632, Topoľčany a Praktická škola, Tovarnícka 1632, Topoľčany	121	102
Spojená škola s organizačnými zložkami : 1. Špeciálna ZŠ internátna pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou, Pod kalváriou 941, Topoľčany 2. Základná škola s materskou školou pri Zdravotníckom zariadení, Pavlova 17,	193	87

Topolčany		
ZUŠ Ladislava Mokrého, Moyzesova 1737/22, Topolčany	N/A	815
Cirkevná ZUŠ sv. Lukáša, Stummerova 20, Topolčany	N/A	704
Základné školy spolu	3 353	4 470

N/A - údaj nebol poskytnutý

Zdroj: [24] Interné informácie MsÚ Topolčany, 2013

Okrem spomínaných materských a základných škôl sa v meste nachádzajú i špeciálna materská škola a dve špeciálne základné školy, ktoré sú zriadené za účelom vzdelávania detí a žiakov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami.

Je potrebné dodať, že v predchádzajúcom programovom období mesto Topolčany značne podporilo zlepšenie vyučovacieho procesu v základných a materských školách, na ktorých rekonštrukciu bolo zameraných celkovo 6 projektov realizovaných s podporou Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Stredné školy (tab. č. 15), ktoré patria pod správu Nitrianskeho samosprávneho kraja, môžeme rozdeliť do troch základných kategórií: gymnázia (3), ktoré sa zaoberajú všeobecným vzdelaním, odborné školy (10), ktoré poskytujú vzdelanie v určitej vybranej oblasti a špeciálne stredné školy (1), ktoré sú určené pre menej zručných absolventov špeciálnych základných škôl. Všetky tieto stredoškolské vzdelávacie zariadenia poskytujú vzdelanie pre žiakov z celého okresu a okolia.

Popri analyzovaných školských zariadeniach sa v meste tiež nachádzajú aj školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie (tab. č. 16), ktoré poskytujú komplexnú psychologickú, špeciálnopedagogickú, diagnostickú, výchovnú, poradenskú a preventívnu starostlivosť, najmä v oblasti optimalizácie osobnostného, vzdelávacieho a profesijného vývinu, starostlivosti o rozvoj nadania, eliminovania porúch psychického vývinu a porúch správania.

Tab. č. 15: Počet žiakov stredoškolských zariadení v meste Topolčany v rokoch 2005/2006 a 2011/2012.

Názov zariadenia	r. 2005/2006	r. 2011/2012
Gymnázium, 17. novembra 1180/16, Topolčany	757	661
Gymnázium sv. Vincenta de Paul, 17. novembra 1056, Topolčany	122	138
Súkromné gymnázium, Gagarinova 1, Topolčany	-	N/A
Obchodná akadémia, Inovecká 2041, Topolčany	574	413
Stredná odborná škola (poľnohospodárska), Tovarnícka 1632, Topolčany	387	N/A
Stredná odborná škola (drevárska), Pilska 7, Topolčany	621	359
Stredná odborná škola, Tovarnícka 1609, Topolčany	785	605
Stredná odborná škola, T. Vansovej 2, Topolčany	667	579
Stredná odborná škola (potravinárska), Krušovská 2091, Topolčany	307	168
Cirkevná stredná odborná škola zdravotnícka sv. Vincenta de Paul, 17. novembra 1056, Topolčany	138	121
Cirkevná škola úžitkového výtvarníctva sv. Lukáša, Kalinčiakova 48, Topolčany	55	N/A
Súkromná škola úžitkového výtvarníctva, Gagarinova 2490/13, Topolčany	68	42
Súkromné konzervatórium D. Kardoša, Gagarinova 2490/13, Topolčany	246	165
Súkromná stredná odborná škola, Tovarnícka 1641, Topolčany	14*	200
Stredné školy spolu	697	779

*Dial'kovou formou

N/A - údaj nebol poskytnutý

Zdroj: [24] Interné informácie MsÚ Topolčany, 2013

Sústavu vzdelávacích zariadení Slovenskej republiky uzatvárajú vysoké školy. Na území mesta Topolčany pôsobí od roku 1995 detašované pracovisko Obchodnej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave, ktoré poskytuje externé bakalárske vzdelanie v študijnom odbore Obchodné podnikanie.

Napriek tomu, že v meste je dostatočný počet škôl pre pokrytie potrieb domáceho obyvateľstva ale i obyvateľstva z okolitých obcí okresu Topoľčany menej zastúpenou zložkou vzdelávacieho systému je celoživotné vzdelávanie, ktoré na území mesta Topoľčany realizuje najmä Akadémia vzdelávania. Cieľom takéhoto celoživotného vzdelávania je poskytnúť všetkým skupinám populácie v priebehu celého života príležitosti k získavaniu a uznávaniu kvalifikácií použiteľných na trhu práce a k zdokonaľovaniu kľúčových kompetencií potrebných na uplatnenie v pracovnom, občianskom aj osobnom živote. Okrem samotnej Akadémie vzdelávania sa snažila podporiť túto sféru aj samospráva mesta, ktorá začala v roku 2013 realizovať projekt zameraný na vzdelávanie seniorskej časti populácie.

Tab. č. 16: Školské zariadenia výchovného poradenstva a prevencie mesta Topoľčany v roku 2013

Zariadenie	Adresa
Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie	Nám. Ľ. Štúra 1738, Topoľčany
Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva	Pod Kalváriou 941, 955 01 Topoľčany ako súčasť Spojenej školy, Pod Kalváriou 941, Topoľčany
Súkromné centrum špeciálno pedagogického poradenstva	Janka Kráľa 1, 955 01 Topoľčany
Detský domov	Kalinčiakova 4295, Topoľčany
„Harlekýn“, Zariadenie sociálnych služieb	Topoľčany M. Závodného 2678/1, Topoľčany

Zdroj: [24] Interné informácie MsÚ Topoľčany, 2013

Napriek postupnému zavádzaniu inovatívnych foriem vzdelávania v minulom programovom období je potrebné i naďalej zintenzívňovať ich realizáciu i v zariadeniach, v ktorých doteraz neboli realizované. Takéto formy vzdelávania pomáhajú efektívne pripraviť študentov na potreby pracovného trhu a ďalšieho štúdia.

7.3.2.2 Zdravotnícke zariadenia

Dostupnosť kvalitných zdravotníckych zariadení je jedným z dôležitých indikátorov kvality života obyvateľstva. Základné zdravotné služby pre obyvateľov Mesta Topoľčany sú poskytované prostredníctvom zdravotných ambulancií a zdravotných stredísk. Primárna starostlivosť je z väčšej časti zabezpečovaná prostredníctvom súkromných lekárov. Celkovo v meste zabezpečuje dostupnosť primárnej zdravotnej starostlivosti 149 ambulancií, z ktorých je 18 ambulancií všeobecného lekára a 24 stomatologických ambulancií (tab. č. 17). Obyvatelia zároveň môžu využívať služby 18 lekární.

Tab. č. 17: Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti v meste Topoľčany v roku 2013.

Špecializovaný odbor	Počet zariadení	Špecializovaný odbor	Počet zariadení
Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti	3	Oftamológia	5
Čelustná ortopédia	2	Ortopédia	5
Dentálna hygiena	1	Osteodenzitometria	1
Dermatovenerológia	4	Otorinolaryngológia	4
Diabetológia	4	Pediatrica	6
Endokrinológia	1	Pediatrica a dorastové lekárstvo	2
Foniatra	1	Pediatrická endokrinológia	1
Fyziatria, balneológia a liečebná rehab.	2	Pediatrická gynekológia	1
Fyzioterapia	2	Pediatrická nefrológia	1
Gastroenterológia	1	Pediatrická neurológia	1
Gynekológia a pôrodnictvo	12	Pediatrická psychiatria	1
Hematológia a transfúziológia	1	Pneumológia a ftizeológia	1
Chirurgia	4	Pracovné lekárstvo	1
Infektológia	2	Psychiatria	5
Kardiológia	2	Rádiodiagnostika - mamografia, sonografia	1
Klinická biochémia	2	Rádiológia, osteodenzitometrické vyšetrenia	1
Klinická imunológia a alergológia	3	Reumatológia	2
Klinická logopédia	1	RTG pracovisko	2
Klinická mikrobiológia	1	Stomatológia	24

<i>Klinická psychológia</i>	5	<i>Urológia</i>	1
<i>Liečebná rehabilitácia</i>	1	<i>Vnútorné lekárstvo</i>	6
<i>Neurológia</i>	4	<i>Všeobecné lekárstvo</i>	18

Zdroj: [26] Interné informácie Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja, 2013

Vyššie zdravotné služby sú poskytované v 2 poliklinikách, v ktorých sú zriadené najmä odborné ambulancie. Súčasťou vyšších zdravotných služieb je aj zdravotnícke zariadenie Nemocnice s poliklinikami n.o. (nemocnica), ktoré zabezpečuje zdravotnícku starostlivosť na 371 lôžkach s takmer 630 členným personálom. Pracoviská nemocnice sa nachádzajú na pozemku s rozlohou 11 hektárov a poskytujú zdravotnú starostlivosť pacientom z okresov Topoľčany, Bánovce nad Bebravou a Partizánske čo predstavuje spádovú oblasť cca 160 tisíc obyvateľov [17].

Z globálneho hľadiska je možné povedať, že sieť zdravotníckych zariadení mesta Topoľčany je dostatočná, v súčasnosti však chýba komplexná starostlivosť o chronicky a nevylečiteľne chorých pacientov – hospic, dom ošetrovateľskej starostlivosti, liečebňa pre dlhodobo chorých, či doliečovací oddelenie.

Na základe Správy o stave zdravotníctva na Slovensku možno konštatovať, že zdravotníctvo zabezpečuje pomerne efektívny a dobre dostupný systém poskytovania všeobecnej aj špecializovanej ambulantnej starostlivosti. Úroveň zdravotnej starostlivosti vo všeobecných nemocniciach je takisto dobre dostupná a vnímaná pozitívne. Zaostávanie v porovnaní s európskymi štandardami je možné konštatovať najmä v oblasti technického stavu budov a kvality medicínskych služieb všeobecných nemocníc, špecializovanej terciérnej zdravotnej starostlivosti (medicínske inovácie a pod.) a najmä v starostlivosti o dlhodobo chorých a imobilných pacientov, predovšetkým seniorov [10].

7.3.2.3 Zariadenia a služby sociálnej starostlivosti

Sociálne služby sú pre mnohých občanov nástrojom, ktorý im poskytuje oporu v rôznych životných situáciách a zároveň prispieva k zvyšovaniu kvality života takýchto ľudí. Tieto služby musia byť otvorené a dostupné pre všetkých občanov, ktorí ich momentálne potrebujú. Sú poskytované jednotlivcom, rodinám a skupinám obyvateľov. Medzi najpočetnejšie skupiny príjemcov sociálnych služieb patria hlavne seniori, ľudia so zdravotným postihnutím, rodiny s deťmi, ale tiež ľudia, ktorí z rôznych dôvodov žijú „na okraji“ spoločnosti. Cieľom sociálnych služieb je umožniť ľuďom v nepriaznivej situácii využívať miestne inštitúcie, ktoré poskytujú služby verejnosti a prirodzené vzťahové siete, ktoré im umožňujú zostať súčasťou prirodzeného miestneho spoločenstva a žiť bežným spôsobom [5].

Napriek tomu, že v meste je vybudovaná fungujúca sieť zariadení, v rámci ktorej zabezpečujú sociálne služby verejní aj neverejní poskytovatelia (príloha č. 2), ich ponuka v rámci kvality, rozsahu a celkovej dostupnosti, v súčasnosti, nedokáže pokryť dopyt po týchto službách. Problém skupín ohrozených sociálnym vylúčením sa v súčasnosti prejavuje ich vysokou a dlhodobou nezamestnanosťou, zlými životnými podmienkami a veľkou chudobou. Situáciu často krát zhoršuje nízka vzdelanostná úroveň a slabé pracovné návyky tejto skupiny obyvateľstva. Odlišné správanie a pasivita až neochota týchto obyvateľov riešiť svoju sociálnu situáciu často krát vedie až k ich sociálnej izolácii.

Za účelom zmiernenia sociálnej situácie týchto obyvateľov sú vyčleňované viaceré formy pomoci od inštitucionálnej až po komunitnú. O ich zabezpečovanie sa starajú verejní ale i neverejní poskytovatelia. Konkrétne druhy poskytovanej sociálnej pomoci v meste Topoľčany sú uvedené nižšie.

Finančné príspevky na podporu sociálne znevýhodnených skupín

Samospráva mesta Topolčany vykonáva sociálnu starostlivosť vo viacerých formách a s podporou sociálne znevýhodnených skupín obyvateľov má dlhoročné skúsenosti. Na základe zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách poskytuje svojim občanom príspevky za účelom zmiernenia nepriaznivej sociálnej a finančnej situácie, ako je napríklad poskytovanie jednorazovej dávky v hmotnej núdzi rodinám, ktoré sú poberateľmi sociálnych dávok zo štátneho systému. Tieto peniaze používajú rodiny na nákup nevyhnutného ošatenia, obuvi, hygienických potrieb, prípadne na úhradu liekov a zdravotníckych potrieb.

Na základe mestskej Smernice poskytovania príspevkov na riešenie zložitých sociálnych situácií mesto poskytuje jednorazový príspevok rodinám s príjmom na hranici 1,3-násobku životného minima a príspevok na sanáciu osobnej sociálnej situácie (napríklad obyvateľom bez domova pri strate občianskeho preukazu).

Okrem toho Mesto Topolčany pre opatrovaných občanov vyčleňuje vo svojom rozpočte položku určenú ako príspevok na nákup liekov, zdravotníckych pomôcok a výživových doplnkov pre svojich opatrovaných s dôchodkom v rozmedzí od 180 € do 370 €.

V súvislosti s vykonávaním opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately v zmysle § 65 zákona č. 305/2005 Z.z. v znení neskorších zmien a doplnkov poskytuje mesto Topolčany dieťaťu, ktoré je v ústavnej starostlivosti, finančné prostriedky na uľahčenie a podporu budúceho osamostatnenia sa, ak sa do jedného roka od umiestnenia dieťaťa do detského domova neupravili jeho rodinné pomery alebo neobnovili rodinné pomery dieťaťa.

Ako jeden zo spôsobov sociálnej pomoci poskytuje mesto svojim obyvateľom - poberateľom dôchodkov, príspevok na stravovanie vo forme stravovacích poukázok v zmysle Zásad poskytovania príspevku na stravovanie poberateľov dôchodku. V rámci podpory rodín s deťmi a podpory rodičov na trhu práce mesto prevádzkuje detské jasle. Popri tom zdarma poskytuje svojim občanom zdravotnícke pomôcky ako sú barle, hygienická stolička, či polohovateľné posteľe. Okrem uvedených spôsobov sociálnej podpory jednotlivcov mesto tiež poskytuje svojim občanom i bezplatné poradenstvo (sociálne, mediačné, zdravotné).

Opatrovateľská služba

Pre občanov, ktorí sú odkázaní na pomoc druhých ale chcú zotrvať vo svojej domácnosti alebo v domácnosti svojich detí je určená opatrovateľská služba, ktorá je jednou z najviac využívaných sociálnych služieb v meste Topolčany. O jej odborné zabezpečovanie sa v súčasnosti stará 52 opatrovateľiek, ktoré vykonávajú 3 základné typy úloh:

Seba obslužné úkony, ktoré zahŕňajú bežné úkony osobnej hygieny, pomoc pri obliekaní a vyzliekaní, pomoc pri presune na lôžko, polohovanie, sprievod pri chôdzi, pomoc pri použití WC, pomoc pri kúpaní, podávaní jedla a pod.

Úkony v starostlivosti o svoju domácnosť, čo sú činnosti, ktoré súvisia s prevádzkou a bežným chodom domácnosti, bežné upratovanie, nákup, varenie, donáška obeda, zohrievanie stravy, pranie, žehlenie, vynášanie odpadu, bežné administratívne úkony a pod.

Základné sociálne aktivity ako je sprievod na lekárske vyšetrenie, sprievod pri vybavovaní úradných záležitostí, sprievod na rôzne podujatia (kultúrne, telovýchovné a iné). Pre nepočujúce staršie osoby je to tlmočenie v posunkovej reči, prípadne pre nevidiacich občanov je to predčítanie.

Zariadenia pre seniorov

Pre obyvateľov poberaúcich starobný dôchodok, ktorí nechcú alebo nemôžu poberať sociálnu službu vo svojom prirodzenom domácom prostredí sú určené zariadenia pre seniorov. Na území mesta je v súčasnosti prevádzkované jedno zariadenie pre seniorov s názvom Komfort, ktoré mesto Topoľčany otvorilo 15.10.2012. Toto zariadenie vykonáva pre svojich klientov viacero aktivít, ktoré smerujú k zmierneniu ich nepriaznivej sociálnej situácie a zvyšujú ich životnú úroveň. Za týmto účelom poskytuje zariadenie pre seniorov Komfort svojim klientom sociálne poradenstvo a sociálnu rehabilitáciu, ošetrovateľskú starostlivosť, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva. Popri tom poskytuje svojim klientom tiež i možnosť vykonávania rôznych záujmových činností. Zariadenie je vybavené aj pre klientov so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie.

Zariadenia sociálnych služieb

V meste Topoľčany poskytujú obyvateľom svoje služby celkovo tri zariadenia sociálnych služieb, ktoré patria do zriaďovateľskej pôsobnosti Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja. Dve z týchto zariadení sa zameriavajú na dospelých obyvateľov mesta. Tými dvomi sú „Zariadenie sociálnych služieb Penzión“ a „Zariadenie sociálnych služieb Môj domov“. Obe tieto zariadenia v sebe zlučujú funkciu zariadenia pre seniorov spolu s domovom sociálnych služieb. Svojim klientom poskytujú okrem sociálneho poradenstva, sociálnej rehabilitácie, ubytovania, stravovania i ošetrovateľskú starostlivosť. Zariadenie sociálnych služieb Môj domov zároveň poskytuje i služby útulku pre bezdomovcov a domova na pol ceste. Obe zariadenia tvoria významný prvok preventívnej a osvetovej činnosti, ktorá je vyvíjaná za účelom eliminácie vzniku nepriaznivých sociálnych situácií obyvateľstva mesta.

Tretím zariadením sociálnych služieb je „Zariadenie sociálnych služieb Harlekýn“, ktoré poskytuje sociálne služby mentálne postihnutým deťom a mladým ľuďom s pridruženým telesným alebo zmyslovým postihnutím, ako aj deťom s pervazívnou vývinovou poruchou autizmom, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a stupeň ich odkázanosti je najmenej V. podľa prílohy č. 3 zákona č.448/2008 Z.z o sociálnych službách. Odborná starostlivosť o klientov je realizovaná v šiestich pavilónoch, kde sú umiestnené spálne, herne, špecializované dielne a sociálne zariadenia pre klientov. S klientmi pracujú špeciálni pedagógovia, sociálni terapeuti, ergoterapeuti, zdravotné sestry, fyzioterapeut, inštruktor pre PV. Zamestnanci zariadenia sú plne kvalifikovaní v zmysle platných právnych predpisov. Pre obyvateľov zariadenia je v spolupráci so Špeciálnou ZŠ internátnou pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou a praktickou školou v Topoľčanoch zabezpečené i poskytovanie vzdelávania. Osobitný výchovný úsek je úsek autizmu, ktorého cieľom je komplexná celoživotná starostlivosť o obyvateľov s poruchou autistického spektra od útleho veku až po dospelosť zameranú na zlepšenie kvality ich života. Zariadenie sociálnych služieb Harlekýn sa svojou činnosťou snaží podporiť rozvoj osobnosti svojich obyvateľov, poskytnúť im nové skúsenosti, pocity a názory, konštruktívne využívanie voľného času a začlenenie sa do spoločnosti a osobných vzťahov [15].

Detské domovy

Detský domov v Topoľčanoch je v zmysle zákona č.305/2005 Z.z. od 1. septembra 2005 zariadením na výkon rozhodnutia súdu o nariadení ústavnej starostlivosti, predbežného opatrenia a o uložení výchovného opatrenia pre deti a mládež, ktoré sú ohrozené vo vývine dysfunkčným rodinným prostredím. Detský domov dočasne nahrádza prirodzené rodinné prostredie až do umiestnenia jednotlivca do niektorej z foriem náhradnej rodinnej starostlivosti, ak sanácia biologickej rodiny bola neúspešná. Detský domov svojim klientom poskytuje služby sociálnej práce, odbornej diagnostiky, zabezpečuje ich výchovu, pomoc pri príprave na školské vyučovanie,

liečebno-výchovnú starostlivosť, psychologickú starostlivosť, špeciálno-pedagogickú starostlivosť, ale i rekreačnú a rehabilitačnú činnosť [13].

Denné centrá pre seniorov

Prostredníctvom piatich denných centier seniorov mesto umožňuje rozvíjať obyvateľom v dôchodkovom veku svoje intelektuálne i manuálne zručnosti skrz rôzne aktivity, ktoré im dávajú možnosť udržiavať sa pri životnej aktivite, vyplňať zmysel života, predávať širokej verejnosti svoje vedomosti a životné skúsenosti prospešné pre jej ostatných obyvateľov. Pre seniorov sú tiež organizované vzdelávacie kurzy najmä z oblasti cudzích jazykov, práce s počítačmi a pod.

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

O zmierňovanie sociálnej situácie občanov sa stará i Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Topoľčany. K jeho hlavným cieľom patrí znižovanie nezamestnanosti v okrese Topoľčany formou aktívnej politiky trhu práce, pomoc jednotlivým klientom v ich sociálnych situáciách formou odborného, právneho, psychologického poradenstva ako aj finančnou pomocou s cieľom zvýšenia ich spokojnosti. Za týmto účelom pôsobí Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny okrem iného i v oblastiach ako je prideľovanie štátnych sociálnych dávok, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, určovaní peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, či pomoci v hmotnej núdzi. Zároveň sprostredkúva uchádzačom o zamestnanie a záujemcom o zamestnanie vhodné zamestnanie, vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie, záujemcov o zamestnanie, voľných pracovných miest, zamestnávateľov vo svojom územnom obvode a zároveň poskytuje informačné a poradenské a odborné poradenské služby a pod. [23].

Slovenský červený kríž územný spolok Topoľčany

O zabezpečovanie sociálnych služieb v meste sa stará tiež i Slovenský červený kríž územný spolok Topoľčany, ktorý okrem iného poskytuje občanom možnosť absolvovania akreditovaného kurzu opatrovania, či kurzov prvej pomoci. Zároveň tiež zabezpečuje ukážky prvej pomoci pre deti, seniorov a firmy a popri tom sa stará tiež i o rozvoz stravy pre dôchodcov, osamelých a imobilných občanov, prepravnú službu a asistenčné služby ako sú sprievod k lekárovi, nákup liekov, či nákup do domácnosti. Popri tom poskytuje tiež i linku krízovej pomoci.

7.3.2.4 Bytový a domový fond

Z hľadiska uspokojovania potrieb bývania je jeho kvantitatívna stránka dlhodobou závažným problémom nielen na území Slovenskej republiky ale i v celosvetovom meradle. Podľa dlhoročných skúseností sa prahová hodnota uspokojovania potrieb bývania pohybuje okolo hodnoty 400 bytov na 1 000 obyvateľov, pričom v mnohých krajinách Európskej únie sa táto hodnota často prekračuje [31].

Mesto Topoľčany dosahuje v súčasnosti s celkovým počtom 10 874 bytov (r. 2011), ktoré poskytujú ubytovanie pre 27 177 obyvateľov (r. 2011) práve túto prahovú hodnotu uspokojovania ľudských potrieb bývania (400,12).

V porovnaní s vyššími územnými jednotkami dosahuje kvantitatívna stránka bývania nadpriemerné hodnoty (tab. č. 18). Problematiku bývania v meste Topoľčany analyzuje Program rozvoja bývania mesta Topoľčany na roky 2016 - 2025, ktorý okrem analýzy stavu bývania na jeho území, zároveň upozorňuje na rizikové oblasti jeho vývoja a navrhuje strednodobé a dlhodobé riešenia rozvoja rozhodujúcich oblastí bývania v meste Topoľčany.

Z hľadiska kvalitatívnej stránky bytov je dôležitý ich vek, veľkosť, materiálové riešenie a technické vybavenie. Z hľadiska vekovej štruktúry, takmer 70 % bytov bolo postavených po roku 1970 a ich vekový priemer je 31 rokov. Tento vek sa začína prejavovať na technickom stave jednotlivých bytov, ktorý vyžaduje postupné rekonštrukcie. Z hľadiska počtu izieb majú najväčšie zastúpenie trojizbové byty (42,9 %), za nimi nasledujú dvojizbové s podielom 20,9 %, jednoizbové s podielom 16,9 %, štvorizbové s podielom 10,8 % a päťizbové s podielom 8,5 %. Z pohľadu materiálového riešenia jednotlivých bytov prevládajú panelové byty (bytové domy) a tehlové byty (rodinné domy). Čo sa týka technického vybavenia jednotlivých bytov, to dosahuje vyššie hodnoty ako celoslovenský priemer vo všetkých parametroch [40].

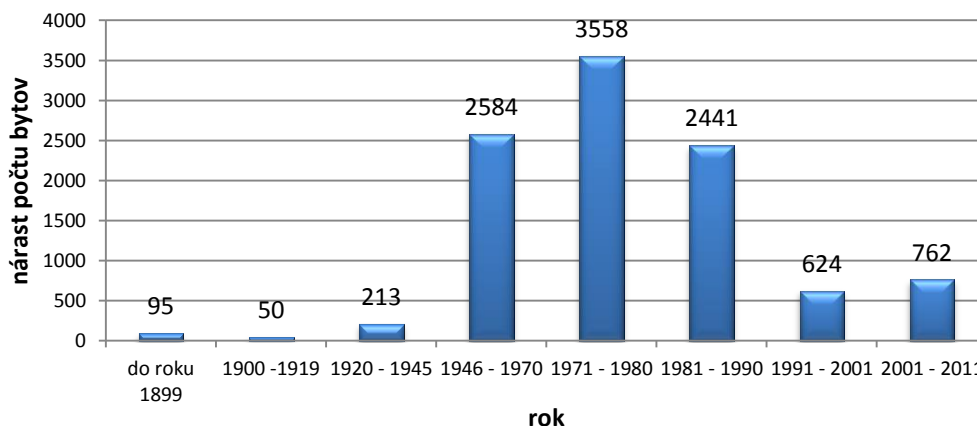
Tab. č. 18: Bytový fond a počty bytov v prepočte na 1000 obyvateľov na území SR v roku 2011

Územná jednotka	Počet obyvateľov (r. 2011)	Počet bytov (r. 2011)	Počet bytov v prepočte na 1000 obyv.
Mesto Topoľčany	27 177	10 874	400,12
Okres Topoľčany	72 257	27 546	381,22
Nitriansky samosprávny kraj	689 867	270 953	392,76
Slovenská republika	5 397 036	1 994 897	369,63

Zdroj: [21] www.statistics.sk

Z dlhodobého hľadiska podstatný rozvoj bytového fondu v meste Topoľčany nastáva v rokoch 1971-1980, kedy bolo v priebehu desiatich rokov zaznamenané zvýšenie o 3 558 bytových jednotiek. Po roku 1990 sa jeho prudký rozvoj spomalil na 624 bytov za 10 rokov (1991-2001). V poslednom monitorovanom období došlo k menšiemu nárastu výstavby. Za toto desaťročné obdobie sa postavilo 762 bytových jednotiek (graf č. 10).

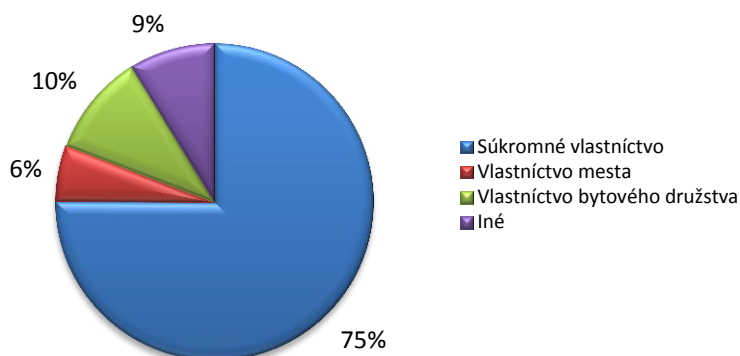
Graf č. 10: Rozvoj bytového fondu na území mesta Topoľčany v rokoch 1899 – 2011

Zdroj: [40] Program rozvoja bývania mesta Topoľčany, 2009; [21] www.statistics.sk

Z hľadiska vlastníckych vzťahov je pre bytovú vybavenosť záujmového územia charakteristická prevaha bytov v súkromnom vlastníctve (7 194 bytov). Tieto bytové jednotky tvoria až 75 % všetkých bytov. Oproti tomu najmenšie percento bytového fondu je vo vlastníctve mesta, celkovo 543 bytových jednotiek, čo predstavuje 6 % z ich celkového počtu (graf č. 11).

Graf č. 11: Bytový fond mesta Topolčany podľa vlastníkov v roku 2011

Zdroj: [21] www.statistics.sk

7.3.2.5 Kultúrne zariadenia a subjekty

Medzi najpočetnejšie kultúrne zariadenia mesta Topolčany patria knižnice, ktorých počet na základe zoznamu Ministerstva kultúry, spracovaného v súlade so zákonom NR SR č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, je 38. Takmer všetky knižnice z tohto zoznamu tvoria školské a učiteľské knižnice, ktoré sa nachádzajú v samotných vzdelávacích zariadeniach. Výnimku tvorí iba Tribečská knižnica, ktorej služby využívajú okrem domáceho obyvateľstva mesta Topolčany i obyvatelia celého okresu Topolčany [47].

Okrem knižníc eviduje ministerstvo kultúry v sledovanom území jedno múzeum (Tribečské múzeum) a jedno kultúrne osvetové stredisko (Tribečské osvetové stredisko). Okrem nich sa v meste nachádzajú aj iné kultúrne zariadenia, medzi ktoré patria napríklad Galéria mesta Topolčany, ktorá pravidelne organizuje výstavy a vernisáže slovenských, ale i medzinárodne uznávaných umelcov.

O rozvoj kultúry sa v sledovanom území okrem samotného mestského úradu stará i Mestské kultúrne stredisko Topolčany, ktoré sa okrem organizovania kultúrnych podujatí, súťaží, festivalov, prehliadok a výstav zameriava aj na všeobecné, odborné a polytechnické vzdelávanie dospelých a mládeže.

Obyvateľom sú tiež k dispozícii kultúrne domy v Malých a Veľkých Bedzanoch, Dom kultúry v Topolčanoch a Spoločenský dom v Topolčanoch, v ktorom sa nachádza aj čiastočne rekonštruovaná kinosála.

V meste Topolčany v oblasti kultúry pôsobia aj viaceré mládežnícke, neziskové a voľnočasové organizácie, ktoré pracujú s deťmi a mládežou (príloha č. 3). Jedným z nich je i Rada mládeže Nitrianskeho kraja, ktorá aktívne zapája mladých ľudí mesta do jeho spoločenského života najmä prostredníctvom realizovania projektov zlepšujúcich životnú úroveň obyvateľov Topolčan.

Niektoré kultúrne zariadenia už nepostačujú naplňať potreby obyvateľov a ich technický stav sa z roka na rok zhoršuje. Aj napriek každoročným investíciám do ich rekonštrukcie v minulom programovom období, je potrebné i naďalej vyvíjať aktivity prispievajúce k zlepšovaniu ich stavu a rozširovania ponuky ich služieb.

Propagáciu moderného umenia a kultúry zabezpečuje občianske združenie Nástupište 1-12, ktoré sa nachádza v podchode autobusovej stanice a ktoré vzniklo združením viacerých aktivistov v oblasti kultúrneho diania. Toto združenie sa zameriava na propagáciu mladých umelcov nielen zo

Slovenska, ale i zo zahraničia najmä prostredníctvom výstav, hudobných koncertov, ale i rôznych prezentácií a vzdelávacích aktivít. Svoje aktivity združenie rozvíja v rámci projektu Multimedialného priestoru pre súčasnú kultúru „Nástupište 1-12“. Projekt je zameraný na výtvarné, hudobné, a divadelné umenie, tanec, performatívne umenie, kinematografiu, prezentačné a edukačné aktivity (workshopy, prednášky, panelové diskusie, prezentácie), aktívne občianstvo a na podporu a rozvoj komunit. Autori sa v rámci projektu dlhodobo snažia o recykláciu verejného priestoru pod Autobusovou stanicou v Topolčanoch. Samotný priestor používajú ako médium, prostredníctvom ktorého umenie komunikujú verejnosti. S architektúrou priestoru pritom pracujú tak formou site specific inštalácií, ako aj experimentovaním s rôznymi vlastnosťami stavby, či experimentálnymi úpravami priestoru využívajúc pritom moderné architektonické postupy. V čase rannej špičky realizujú koncerty nezávislých hudobníkov priamo medzi početnými náhodnými návštevníkmi podchodu, steny podchodu používajú ako projekčné plátna, na ktoré premietajú filmy, priamo na stenách podchodu vystavujú výtvarné diela zahraničných i domácich autorov. V netradičnom priestore sa venujú neformálnemu vzdelávaniu mládeže v oblasti umenia, aktívneho občianstva, či ľudských práv. Vďaka početným medzinárodným partnerstvám projektu, získava verejnosť možnosť spoznať tvorbu súčasných umelcov zo zahraničia i zo Slovenska a súčasní umelci možnosť nájsť cestu k zahraničnému divákovi. Autori sa v rámci projektu zároveň zameriavajú na priamu podporu vzniku nových umeleckých diel v oblasti výtvarného umenia a zamýšľajú i produkciu nových hudobných diel. Prehľad realizovaných výstav v rámci projektu uskutočnených v roku 2014 v Multimedialnom priestore pre súčasnú kultúru Nástupište 1-12 a v partnerských organizáciách na Slovensku a v zahraničí poskytuje príloha č. 4.

Projekty medzinárodnej spolupráce zamerané na rozvoj kultúry a umenia

V roku 2014 boli občianskym združením Nástupište 1-12 realizované medzinárodné projekty zamerané na podporu rozvoja dlhodobej zahraničnej spolupráce v oblasti súčasnej kultúry a umenia. Týmto projektmi boli:

1) Pravidelná linka Topolčany – EU je medzinárodným projektom realizovaným v spolupráci Občianskeho združenia Nástupište 1 -12 so zahraničnými partnermi z Rakúska a Veľkej Británie. Projekt je zameraný na mikrozidenčné pobyty v jednotlivých partnerských krajinách.

Cieľom jednotlivých partnerských strán v rámci realizácie tohto projektu bolo:

- nadviazanie dlhodobej spolupráce v oblasti súčasnej kultúry a umenia medzi krajinami partnerských strán,
- poskytnutie priestoru pre prezentáciu aktivít a tvorby umelcov a kultúrnych pracovníkov z krajín partnerských strán v zahraničí,
- prezentácia súčasného slovenského umenia vo vybraných krajinách Európskej Únie
- sprostredkovanie možnosti slovenským umelcom a kultúrnym pracovníkom zapojiť sa do dynamickej výmeny názorov a skúseností .

Projekt bol realizovaný v troch fázach na území partnerských krajín.

Fáza I. bola realizovaná v spolupráci so zahraničným partnerom HolzHaus Verein a tretími stranami Dokapi OH Café pri Univerzite umení a industriálneho dizajnu v Linci a galérii BB15 Space for Contemporary Arts v Linci. Jej koncept bol zameraný na medzinárodnú spoluprácu slovenských a rakúskych umelcov v Rakúsku. Zúčastnení umelci z oboch krajín vytvorili medzinárodnú skupinu, ktorá spoločne pracovala počas tvorivých dielní, ku ktorým mala k dispozícii ateliéry HolzHaus ako aj priestory galérie BB15.

Fáza II. sa uskutočnila v Multimedialnom priestore pre súčasnú kultúru Nástupište 1-12 v Topolčanoch a bola zameraná na mikrozidenčný pobyt anglických umelcov na Slovensku.

Zúčastnení umelci sa zamerali na vytvorenie kompaktnej siete špecifických inštalácií prepájajúcej súčasný dizajn s maľbou a performatívnym umením.

Fáza III. bola venovaná mikrozidenčnému pobytu slovenských umelcov vo Veľkej Británii zameranému na prezentáciu súčasného slovenského umenia zahraničnému publiku.

2) Pravidelná linka Topoľčany – Santa Cruz je v poradí druhý medzinárodný projekt realizovaný v roku 2014 v spolupráci Občianskeho združenia Nástupište 1 -12 so zahraničnými partnerskými organizáciami v USA. Základným prvkom samotnej realizácie projektu bol rezidenčný pobyt zúčastnených umelcov v súkromnej rezidencii (18555 China Grade Road, Boulder Creek, USA) zameraný na vznik nových diel reflektujúcich kontakt umelcov s novým prostredím. Súbežne s mikrozidenčným pobytom usporiadali autori a organizátori projektu rôzne podujatia ako hudobno-výchovné workshopy a hudobno-tanečné predstavenia.

Cieľom jednotlivých partnerských strán v rámci realizácie tohto projektu bolo:

- poskytnúť priestor pre prezentáciu a zviditeľnenie tvorby mladých slovenských autorov z oblasti výtvarného a performatívneho umenia, dizajnu a hudby v USA,
- sprostredkovať slovenským umelcom a kultúrnym pracovníkom možnosť zapojiť sa do dynamickej výmeny názorov a skúseností s umelcami a kultúrnymi pracovníkmi z USA,
- sprostredkovať slovenským umelcom možnosť konfrontácie s americkým publikom, americkými umelcami, kurátormi a kultúrnymi pracovníkmi priamo počas procesu tvorby nových diel,
- poskytnúť priestor pre vznik nových slovenských umeleckých diel.

Autorom projektov Pravidelná linka Topoľčany – EU a Pravidelná linka Topoľčany – Santa Cruz sa podarilo nájsť v partnerských organizáciách z Rakúska, Veľkej Británie a USA spoľahlivých a dôveryhodných partnerov zdieľajúcich rovnaké vnímanie umeleckej excelencie. Všetky zainteresované strany vnímali priebeh projektov ako úspešný a projekty považujú za základný kameň novej dlhodobej spolupráce.

Autori projektov ako i zahraniční partneri získali neoceniteľné skúsenosti z manažmentu veľkých medzinárodných umeleckých výmen a vďaka úspešnej realizácii projektov i kredit medzi európskymi kultúrnymi inštitúciami.

Na základe úspešnej realizácie projektov vo Veľkej Británii, v Rakúsku a v USA v roku 2014 boli autori oslovení s ponukou na spoluprácu v roku 2015 od ďalších inštitúcií z Rakúska, Slovinska, Nemecka, Veľkej Británie, Poľska, Nórska a USA. Projekt tak preukazuje svoju životaschopnosť a potenciál ďalšieho rastu.

7.3.2.6 Športové zariadenia, športové subjekty a ostatné zariadenia voľnočasových aktivít

Športové potreby obyvateľov mesta Topoľčany uspokojujú najmä futbalový štadión s kapacitou 12 000 miest, zimný štadión na Puškinovej ul. s kapacitou 3 200 miest a dve športové haly. Športová hala na Bernolákovej ulici s kapacitou 1 000 miest je využívaná najmä hádzanárskym klubom Topoľčany, športová hala na ulici Kalinčiakovej s kapacitou 200 miest, je zase využívaná stolnotenistovským klubom.

Okrem uvedených zariadení sa v meste nachádza krytá plaváreň s kapacitou 300 návštevníkov, letné kúpalisko, tenisový areál, fitness centrá, bowlingová dráha, squashový kurt a futbalové ihrisko vo Veľkých Bedzanoch. K športovým zariadeniam patria aj telocvične jednotlivých škôl, ktoré sa v meste nachádzajú. Pomerne veľký význam majú i multifunkčné ihriská, ktoré sú využívané nielen

základnými a strednými školami vo vyučovacom procese, ale i obyvateľmi mesta v čase mimo vyučovania.

Pre rodiny s deťmi je určená oddychová zóna Margarétka na sídlisku Juh, ale i detské ihriská lokalizované rovnomerne po celom území mesta Topoľčany. Mnohé z týchto ihrísk a športových zariadení by bolo potrebné obnoviť nakoľko ich súčasný stav nepostačuje pokrývať potreby občanov, ktorí ich využívajú.

Mesto Topoľčany je v súčasnosti sídlom mnohých športových združení a klubov. Svoju činnosť ich na jeho území momentálne vyvíja viac ako 70 (príloha č. 5). Medzi najvýznamnejšie športové kluby mesta patria najmä Mestský futbalový klub Topvar Topoľčany, HC Topoľčany, Hádzanársky klub Topoľčany, Plavecký klub Stars Topoľčany, Pirana Sportclub a Športový klub stolného tenisu Topoľčany.

7.3.2.7 Inštitúcie verejnej správy

Verejná správa vykonáva viaceré aktivity a zabezpečuje viaceré služby. Všeobecnou požiadavkou je, aby boli verejné služby poskytované efektívne, v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej potrebám spoločnosti [1].

Verejná správa je na Slovensku organizovaná na troch úrovniach: štát, kraj, obec. Ako taká sa delí na štátnu správu, samosprávu a záujmovú samosprávu. Z kategórie štátnej správy sa v sledovanom území nachádza okresný úrad. Ten okrem iného pôsobí i v oblastiach úseku cestnej dopravy a pozemných komunikácií, pozemkového a lesného hospodárstva, životného prostredia atď.

Podstatná časť verejnej správy záujmového územia patrí do kompetencií samosprávy, ktorú predstavuje Mesto Topoľčany. Mesto ako samostatný územný samosprávny a právny celok Slovenskej republiky združuje na svojom území osoby, ktoré v ňom majú trvalý pobyt a zároveň samostatne hospodári so svojím vlastným majetkom a príjmami. Jeho hlavnou úlohou je pri vykonávaní samosprávy dbať o všestranný rozvoj územia mesta Topoľčany a potreby jeho obyvateľov. O výkon jednotlivých úloh samosprávy sa spolu s primátorom mesta a poslancami mestského zastupiteľstva stará mestský úrad.

Okrem spomínaných inštitúcií zastupuje verejnú správu i záujmová samospráva (príloha č. 2, príloha č. 3, príloha č. 5 a príloha č. 6). Tá zahŕňa všetky inštitúcie, ktoré svoju existenciu odvodzujú od združovacieho práva a ktoré spája konkrétny spoločenský záujem, pričom ich základným prvkom je samosprávny spôsob ich vlastnej činnosti a snaha zúčastňovať sa na verejnom živote [29]. V Slovenskej republike ju tvoria väčšinou občianske združenia založené podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov, ktoré sú registrované Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky v Registri občianskych združení a ostatné združenia, ktoré spája určitý spoločný záujem. V takomto prípade sa jedná o záujmovú či profesnú samosprávu. Príkladom môže byť napríklad školská samospráva, prostredníctvom ktorej sa na riadení školy podieľajú žiaci a ich rodičia. Predmetom činnosti týchto právnických osôb je presadzovanie a obhajovanie záujmov združených osôb a ich zastupovanie voči orgánom štátnej správy a územnej a miestnej samosprávy.

Napriek tomu, že v minulom programovom období sa v oblasti spolupráce záujmovej samosprávy a verejnej správy začali vyvíjať určité aktivity, tie vytvorili iba základy jej ďalšieho fungovania v budúcnosti. Z tohto dôvodu je potrebné v ďalšom programovom období zintenzívniť mieru vzájomnej spolupráce týchto organizácií tak aby sa podporil prenos skúseností a informácií, ktorý tak prispeje k zefektívneniu práce všetkých spolupracujúcich subjektov.

7.3.2.8 Ostatné zariadenia sociálnej infraštruktúry

Ostatné zariadenia sociálnej infraštruktúry mesta Topoľčany charakterizujú najmä veľkoobchod, maloobchod, hotelierstvo a reštauračné zariadenia. V tomto sektore majú výrazný podiel obchodné prevádzky zastúpené 156 predajňami potravinárskeho a zmiešaného tovaru vrátane 6 supermarketov a 427 predajňami s ostatným sortimentom. Reštauračné a ubytovacie služby v meste sú zastúpené 163 reštauračnými zariadeniami a 13 ubytovacími zariadeniami, ktoré sú bližšie špecifikované v časti cestovný ruch.

7.3.3 Cestovný ruch

Cestovný ruch ako jedno z odvetví hospodárstva nie je možné hodnotiť izolovane v rámci jedného územia. Turisti sa pri svojej návšteve nezdržujú iba v rámci administratívnych hraníc mesta, ale navštevujú i pamiatky a zaujímavosti z jeho blízkeho okolia. Z tohto dôvodu sa časť analýzy cestovného ruchu viaže na kontext celého okresu.

V súvislosti s cestovným ruchom mesto Topoľčany vyvíja rozličné aktivity na jeho propagáciu nielen na svojom území, ale i v širšom okolí. Najvýznamnejším je projekt realizovaný za účelom podpory cestovného ruchu s názvom Klaster Topoľčany, zameraný na propagáciu predstaviteľov cestovného ruchu okresu Topoľčany. V rámci tohto projektu bola zároveň spracovaná strategická štúdia hodnotenia cestovného ruchu okresu, v rámci ktorej bola tiež navrhnutá stratégia jeho rozvoja. Spracovanie Stratégie cestovného ruchu okresu Topoľčany bolo jedným z prvých krokov k zabezpečovaniu komplexného prístupu rozvoja cestovného ruchu na jeho území.

7.3.3.1 Lokalizačné predpoklady

Lokalizačné predpoklady, ktoré predstavujú ponuku regiónu ako destinácie cestovného ruchu, zastupujú skupinu zaujímavostí, ktoré majú potenciál pre rozvoj cestovného ruchu. Rozdeľujú sa na základe svojej podstaty do rozličných kategórií.

Prírodné predpoklady

Celkové zhodnotenie prírodných lokalizačných predpokladov naznačuje mapa č. 5, z ktorej je vidieť, že pre turistu sú jednoznačne najzaujímavejšie oblasti v okolí pohoria Tribeč a Považský Inovec.

Okres Topoľčany patrí medzi jednu z oblastí, ktoré sú z hľadiska prírodných pomerov pomerne zaujímavé. Na jeho území sa nenachádza ani jedna lokalita s najnižšou atraktivitou pre cestovný ruch. Zároveň však z hľadiska prírodných predpokladov dosahuje samotné mesto Topoľčany nízky stupeň atraktivity pre cestovný ruch.

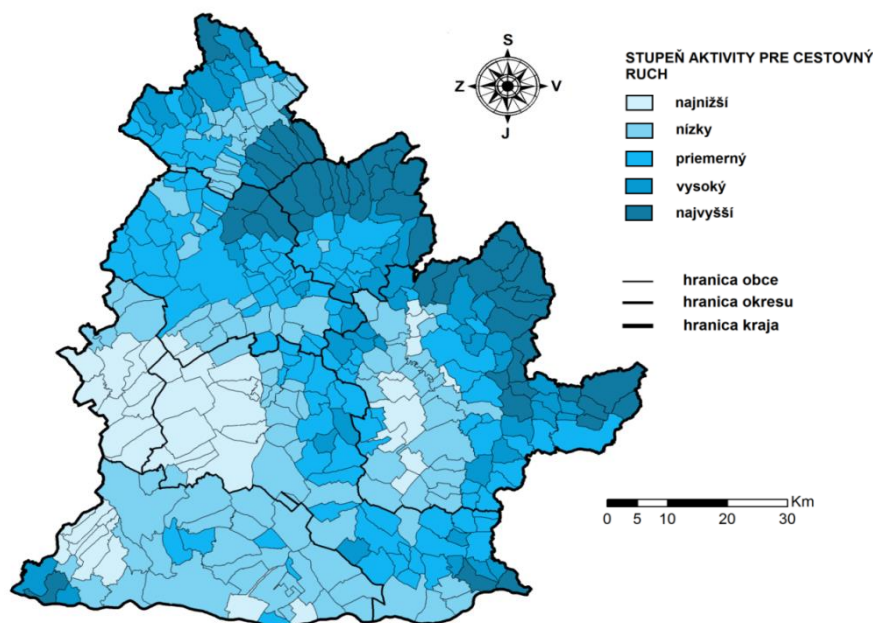
Kultúrnosprávne predpoklady

Popri prírodných danostiach sú pomerne veľkým lákadlom pre turistov i kultúrnosprávne predpoklady, z ktorých majú pre mesto Topoľčany najväčší význam kultúrne pamiatky. Ich prítomnosť v území dokazuje jeho bohatú históriu a tvorivosť jeho obyvateľov. Ich prítomnosť značne vplyva na jeho cestovný ruch. Kultúrne pamiatky sa delia na pamiatky nehnuteľné a hnutelné, ktoré v podstate predstavujú hmotnú časť kultúrneho dedičstva a organizované podujatia a slávnosti, ktoré predstavujú jeho nehmotnú časť.

Nehnuteľné kultúrohistorické pamiatky predstavujú v záujmovom území národné kultúrne pamiatky. Zákom č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu sa zmenil systém evidencie pamiatkového fondu. Podľa tohto zákona sa kultúrne pamiatky a národné kultúrne pamiatky

zapísané v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok v súčasnosti považujú za "národné kultúrne pamiatky" (NKP) [48].

Mapa č. 5: Delimitácia prírodných predpokladov cestovného ruchu obcí Nitrianskeho samosprávneho kraja

Zdroj: [30] Krogmann, 2005

Na základe tohto zoznamu sa na území mesta Topolčany nachádza celkovo 76 Národných kultúrnych pamiatok (tab. č. 19) a 2 Pamiatkové zóny.

Tab. č. 19: Národné kultúrne pamiatky na území mesta Topolčany v roku 2013

Zaužívaný názov	Číslo ÚZPF*	Adresa	Názov NKP	Doplňujúce informácie
Padlí partizáni	253/0	Ul. 17. novembra	Pomník	-
Budova mestskej knižnice s pamätnou doskou	2190/1-2	Ul. Čsl. armády	Vila s pamätnou tabuľou	2 NKP
Vila Dvorskej	10 680/0	Ul. Čsl. armády	Vila	-
Lekáreň Vilka	10 699/0	Ul. 17. novembra	Vila	-
Starý cintorín	254/1-10	Krušovská ul.	Cintorín	10 NKP
Židovský cintorín	10 692/1-17	Krušovská ul.	Cintorín	17 NKP
Mokrého villa	11 002	Moyzesova ul.	Vila	-
Areál starej nemocnice	11 466/1-7	Pavlova ul.	Nemocnica s areálom	7 NKP
Vila s fontánou	10 679/1-2	Pilska ul.	Vila	2 NKP
Kalvária	2 486/1-20	Ul. pod Kalváriou	Kalvária	20 NKP
Vila s parkom	10 678/1-2	Ul. pod Kalváriou	Vila	2 NKP
Dom politických strán	11 832/0	Pribinova ul.	Dom bytový	-
Vila	2 485/0	Stummerova ul.	Vila	-
Tribečské kultúrne centrum	2 536/0	Stummerova ul.	Dom bytový	-
Bilikova vila	11 473/1-2	Stummerova ul.	Vila s oploštením	2 NKP
Radnica	2 537/0	Nám. M. R. Štefánika	Radnica	-
Fara	2 538/0	Nám. M. R. Štefánika	Fara	-
Kostol Nanebovzatia Panny Márie	11 598/0	Nám. M. R. Štefánika	Kostol	-
Meštiansky dom	11 771/0	Nám. M. R. Štefánika	Dom meštiansky	-
Meštiansky dom	10 698/0	Štúrova ul.	Dom bytový	-
Socha sv. Jána Nepomuckého	11 409/1-2	Broskyňová ul.	Socha s podstavcom	2 NKP

*ÚZPF – ústredný zoznam pamiatkového fondu

Zdroj: [25] Interné informácie Pamiatkového úradu SR

Prvou zo spomínaných pamiatkových zón je Stummerova ulica (vyhlásená 24.03.2000), ktorá je dôkazom zachovanej štruktúry s takmer nenarušenou pôdorysnou schémou. Táto ulica ako jedna z mála nepodľahla rozsiahlym stavebným zásahom bežným pre druhú polovicu 20. storočia. Hlavnou dominantou tejto pamiatkovej zóny je areál starej nemocnice, ktorú postavil barón Stummer v roku 1886. Z tohto obdobia pochádza aj najstarší typ zástavby na Stummerovej ulici, ktorý tvoria prízemné domy v radovej zástavbe. Začiatkom 20. storočia na ulici pribudli solitérne vilky so štýlovo riešeným okolím, obklopené záhradami a dekoratívnym oplatením [7].

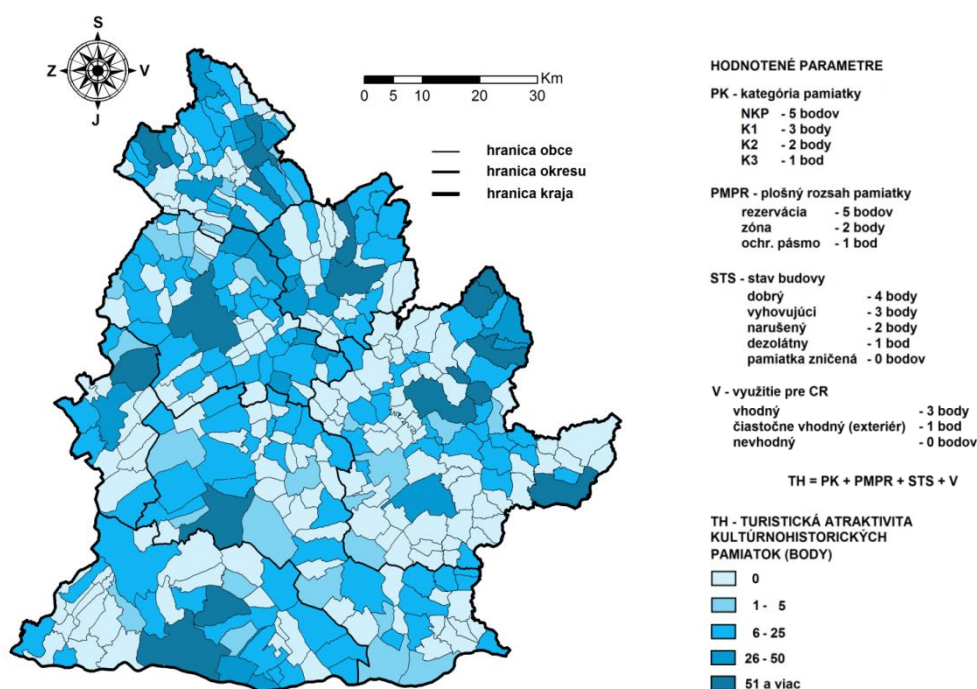
Druhou pamiatkovou zónou je Centrálna časť historického jadra mesta Topoľčany (vyhlásená 01.07.1991) ktorú tvorí Námestie M. R. Štefánika. V tejto lokalite sa nachádza celkovo 5 národných kultúrnych pamiatok, medzi ktoré patria Rímskokatolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie, Rímskokatolícka fara, Radnica a dva Meštianske domy.

Komplexné hodnotenie kultúrohistorických pamiatok naznačuje mapa č. 6. Na rozdiel od prírodných predpokladov sa v prípade kultúrohistorických pamiatok mesto Topoľčany vyznačuje veľmi vysokou turistickou atraktivitou nielen v porovnaní s obcami okresu ale i ostatnými obcami kraja.

Popri nehnuteľných kultúrnych pamiatkach sa v záujmovom území nachádzajú tiež aj hnuteľné kultúrne pamiatky. Počet hnuteľných NKP zapísaných v Ústrednom zozname pamiatkového fondu vedenom Pamiatkovým úradom SR je v meste Topoľčany celkom 58. Ide o umelecké diela, umelecko-remeselné a kvalitné remeselné práce, nachádzajúce sa väčšinou v sakrálnych objektoch (lavice kostolné, oltáre, kazateľnice, sochárska výzdoba oltárov, kazateľníc, sochy svätcov, reliéfy, obrazy, svietniky, liturgické predmety ako sú kalichy, monštrancie, atď.) [25].

Napriek pomerne bohatej ponuke pamiatok, ktoré môžu z hľadiska cestovného ruchu zvyšovať potenciál územia, mnoho z nich sa nachádza v zlom stave a je potrebná ich rekonštrukcia.

Mapa č. 6: Delimitácia atraktivity architektonických pamiatok v Nitrianskom samosprávnom kraji

Zdroj: [30] Krogmann, 2005

Ku kultúrnosprávnym predpokladom patria aj samotné kultúrne podujatia, ktoré tvoria vhodný doplnok pre krátkodobých ale i dlhodobých návštevníkov regiónu. Medzi najvýznamnejšie patria napríklad Topoľčianske hody, kultúrny program v období Vianočných sviatkov, ktorý pozostáva z viac ako 30 kultúrnych podujatí. Podporu ľudových remeselníkov a miestneho folklóru zabezpečujú podujatia Veľká noc v ľudových tradíciách, Dni ľudových remesiel, Vianoce v ľudových tradíciách a pod. Okrem uvedených sú veľmi populárnymi Vernisáže v galérii mesta Topoľčany, Summerdance festival, Reprezentačný mestský ples, či Topoľčiansky deň zdravia. Aktivitu športovcov mesto oceňuje prostredníctvom kultúrneho podujatia Najúspešnejší športovec roka a pre deti tradične pripravuje Festival hier a zábavy. Regionálny význam majú tradičné Topoľčianske jarmoky. Rozvoj kultúrnych podujatí v priebehu programového obdobia 2007 - 2013 naznačuje príloha č. 7, z ktorej je vidieť ich evidentný nárast z pôvodných 78 v roku 2007 na súčasných 110 v roku 2013.

7.3.3.2 Realizačné predpoklady

Existenciu a plnú funkčnosť teritoriálnych väzieb medzi miestom bydliska a miestom rekreácie umožňujú realizačné predpoklady. Až ich pôsobením sa stáva lokalita otvorenou a plnohodnotnou pre cestovný ruch [30].

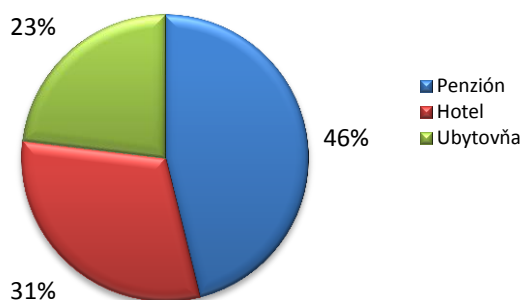
Ubytovacie a stravovacie zariadenia

Zastúpenie ubytovacích zariadení ako súčasti supraštruktúry je jednou z fundamentálnych podmienok uskutočňovania aktívneho cestovného ruchu. Navyše v interakcii s priaznivými lokalizačnými predpokladmi môžu tieto zariadenia iniciovať dlhodobý pobytový cestovný ruch, čím zároveň zvyšujú jeho dopad na ekonomiku a rozvoj regiónu [2].

V meste Topoľčany sa nachádza celkovo 13 ubytovacích zariadení (graf č. 12), z ktorých hotely tvoria 31 % (4 zariadenia), penzióny tvoria 46 % (6 zariadení) a ubytovne predstavujú 23 % (3 zariadenia).

Svojím vplyvom na lokalizáciu a rozvoj cestovného ruchu nedosahujú stravovacie zariadenia tak veľký turistický význam ako ubytovacie zariadenia. V meste poskytuje stravovacie a občerstvovacie služby 163 reštauračných zariadení.

Graf č. 12: Ubytovacie zariadenia v meste Topoľčany v roku 2013

Zdroj: [24] Interné informácie MsÚ Topoľčany, 2013

Ostatné zariadenia infraštruktúry cestovného ruchu

Do kategórie ostatných zariadení infraštruktúry cestovného ruchu sa radia také prvky, ktoré značne vplyvajú na zvýšenie atraktivity regiónu pre účastníkov cestovného ruchu. Tieto zariadenia

pokrývajú široké spektrum služieb a prvkov, ktoré zlepšujú zážitok z rekreácie a pozitívne tak pôsobia na percepciu úrovne cestovného ruchu vybranej lokality zo strany návštevníka.

Jedným z takýchto zariadení je turistická informačná kancelária, lokalizovaná na Námestí M. R. Štefánika, v priestoroch Galérie mesta Topoľčany, ktorá poskytuje základné informácie pre turistov a návštevníkov, ktorí si v nej môžu zadovážiť informačné materiály, mapy a spomienkové predmety o jednotlivých obciach regiónu a meste Topoľčany.

Významným faktorom rozvoja cestovného ruchu sa v súčasnosti stávajú cyklotrasy. Podmienky pre rozvoj cykloturistiky nielen v meste ale i širšom okolí sú vhodné. Je to limitované najmä mierne zvlneným terénom Podunajskej pahorkatiny a mierne až veľmi svahovitým reliéfom Tribečského pohoria a Považského Inovca. Aj napriek týmto predpokladom je sieť cykloturistických chodníkov v regióne slabo vybudovaná. V súčasnosti v okrese existujú 4 značené cyklotrasy, z ktorých 1 prechádza samotným mestom Topoľčany:

- trasa Záhrady - sedlo Priešky -údolie Železnice -Duchonka (celková dĺžka 16 km)
- trasa Jacovce - Tvrdomestice - Nemečky -Kulháň (celková dĺžka 15,5 km)
- trasa Topoľčany - Podhradie (sedlo Priešky) (celková dĺžka 19,3 km)
- trasa Jacovce - Tesáre - Závada - Duchonka -Kulháň (celková dĺžka 19,5 km)

Okrem spomínaných zariadení značne ovplyvňujú atraktivitu záujmového územia z hľadiska cestovného ruchu aj kultúrne, športové a ostatné zariadenia voľno časových aktivít, ktoré sú charakterizované v rámci sociálnej infraštruktúry.

7.3.3.3 Selektívne predpoklady

Posledným významným prvkom ovplyvňujúcim cestovný ruch sú selektívne predpoklady. V súčasnosti má táto kategória predpokladov rozhodujúci vplyv na rozvoj cestovného ruchu. Práve percepcia turistických stredísk a atrakcií územia návštevníkmi v kombinácii s vhodnou reklamou a marketingom má rozhodujúci význam pri výbere budúceho miesta rekreácie, resp. ovplyvní ich návrat do navštíveného miesta [30].

Ako naznačuje graf č. 13, medzi najnavštevovanejšie lokality okresu patria najmä Topoľčiansky hrad (34 respondentov - 79 %), hudobné festivaly na Duchonke (18 respondentov - 53 %) a centrum mesta Topoľčany (10 respondentov - 35 %).

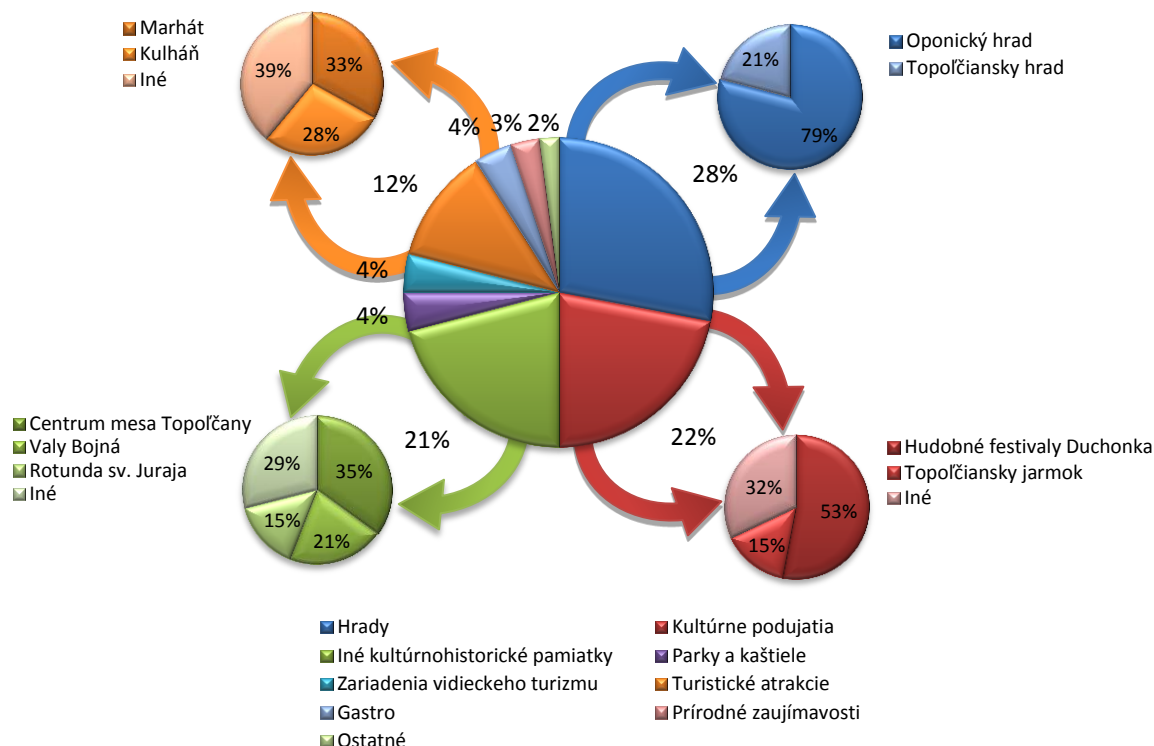
Za najobľúbenejšie sféry v oblasti cestovného ruchu okresu Topoľčany označili respondenti návštevu hradov (43 respondentov - 28 %), návštevu kultúrnych podujatí (34 respondentov - 22 %), návštevu ostatných kultúrohistorických pamiatok (33 respondentov - 21 %) a návštevu turistických atrakcií (18 respondentov - 12 %).

Pri definovaní nosného typu cestovného ruchu mesta Topoľčany treba zohľadniť aj reálny dopyt potenciálnych návštevníkov. Dotazníkový prieskum jednoznačne ukazuje, že medzi preferované oblasti patria najmä kultúra 28 % (37 respondentov), šport 26 % (34 respondentov) a turistika 23 % (31 respondentov). Naopak za najmenej zaujímavú oblasť považujú respondenti gastronómiu, ktorú uprednostňujú iba 14 respondentov (10 %) (graf č. 14).

Napriek pomerne bohatej ponuke predpokladov, ktorými mesto Topoľčany a jeho okolie disponuje je značnou nevýhodou absencia funkčnej organizačnej štruktúry, ktorá by zabezpečovala koordináciu štátneho, súkromného a verejného sektoru, ktorá je základným predpokladom pre efektívny destinačný manažment. Predpokladom uskutočnenia zásadných zmien v riadení rozvoja cestovného ruchu v meste a jeho okolí je posilnenie a následné zjednotenie vlastných

organizačných útvarov do organizačne jedného subjektu cestovného ruchu a začatie intenzívnej spolupráce s jednotlivými podnikateľskými subjektmi [27].

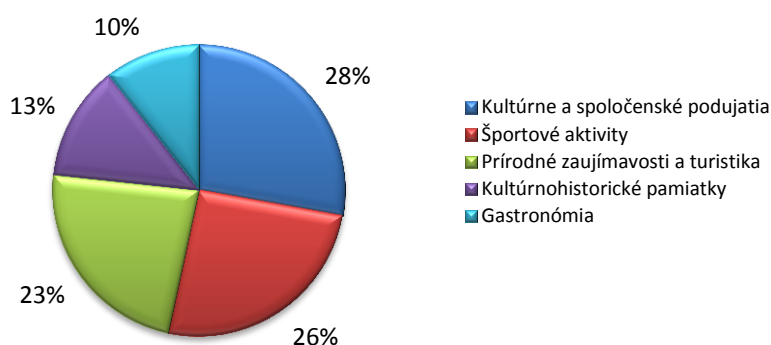
Graf č. 13: Najvyhľadávanejšie atrakcie okresu Topolčany.

Zdroj: [27] Jakubíková, Špoták, 2011; spracoval Grežo, 2013

Za účelom takejto spolupráce vznikol v roku 2012 Klaster Topolčany, združujúci predstaviteľov samosprávy a súkromného sektora, ktorí sa rozhodli vzájomne kooperovať na tvorbe aktivít vedúcich k rozvoju cestovného ruchu v okrese Topolčany.

Graf č. 14: Obľúbenosť atrakcií cestovného ruchu

Zdroj: [27] Jakubíková, Špoták, 2011; spracoval Grežo, 2013

7.4 Kvartérny sektor

Kvartérny sektor pozostáva z najprogressívnejších odvetví hospodárstva. Charakterizujú ho odvetvia, ktoré sa týkajú služieb duševného vlastníctva, vzdelania, konzultácií informácií, výskumu, vedy, peňažníctva a i.

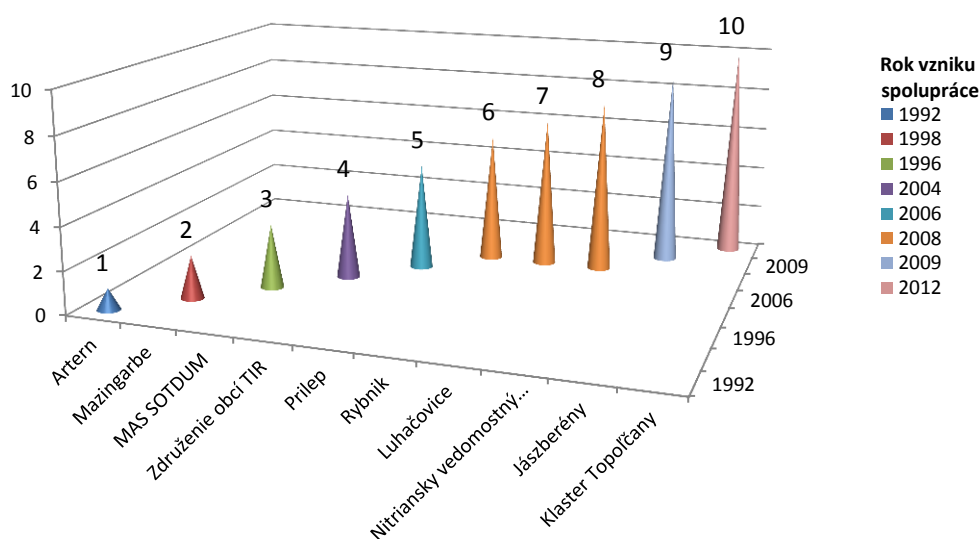
Kvartérny sektor v meste Topoľčany zastupujú najmä jednotlivé banky, ktoré poskytujú svoje služby nielen obyvateľom mesta ale i širšieho okolia.

Z hľadiska výmeny informácií a vzdelávania sú výrazným prvkom kvartérneho sektora mesta partnerstvá. Okrem iných je príkladom takejto partnerskej spolupráce i združenie predstaviteľov cestovného ruchu Klaster Topoľčany, ktoré prostredníctvom vzájomnej spolupráce svojich členov zvyšuje úroveň služieb a propagácie cestovného ruchu nielen v meste Topoľčany ale i v celom okrese. Ako znázorňuje graf č. 15, princíp partnerstiev sa stáva čoraz viac populárnym nielen v súkromnej sfére ale i v oblasti verejnej správy.

Kým do roku 2007 malo mesto Topoľčany uzavretých päť partnerských dohôd, v roku 2013 už vzájomne spolupracovalo s desiatimi subjektmi (graf č. 15). Rozvoj partnerskej spolupráce v predchádzajúcom programovom období bol zameraný na regionálnu a medzinárodnú spoluprácu. V tomto období boli celkovo uzavreté dve partnerské dohody o spolupráci so zahraničnými mestami Luhačovice a Jászberény. Okrem toho bola tiež podporená spolupráca v rámci Nitrianskeho kraja, ktorú predstavuje vstup mesta do Nitrianskeho vedomostného regiónu. Spoluprácu medzi jednotlivými obcami okresu a subjektmi pôsobiace v cestovnom ruchu zase podporilo založenie združenia Klaster Topoľčany, ktoré sa zameriava na podporu rozvoja cestovného ruchu v okrese Topoľčany. Takáto vzájomná spolupráca samospráv a záujmových združení značne prispieva nielen k rozvoju kultúry a športu ale zároveň značne zlepšuje tok informácií nielen v rámci republiky, ale i v medzinárodnom meradle.

Popri oficiálne uzavretých partnerských dohodách má mesto Topoľčany uzavreté tiež i neoficiálne partnerstvá, ktoré napriek tomu, že fungujú na princípe vzájomnej spolupráce v oblasti kultúry, športu, ale i vzájomnej výmene skúseností nie sú spečatené oficiálnou zmluvou. Takouto neoficiálnou partnerskou spoluprácou sa vyznačuje kooperácia s mestami Hlohovec, Levice a Einbeck (Nemecko). Napriek absencii dohody o spolupráci sú vzťahy medzi jednotlivými samosprávami založené na podobnom princípe ako v prípade oficiálnych partnerstiev.

Graf č. 15: Vývoj partnerskej spolupráce mesta Topoľčany s ostatnými mestami

Zdroj: [24] Interné informácie MsÚ Topoľčany, 2013

Samostatnú kapitolu tvorí výskum a vývoj, ktorý v meste zastupuje výskumno-vývojová základňa spoločnosti Elektrokarbon a.s., ktorá pozostáva z laboratória a skúšobní uhlíkových výrobkov. Spoločnosť a jej výskum sa zameriava na zdokonaľovanie a výrobu polotovarov a výrobkov z uhlíkových materiálov, využívaných najmä v automobilovom, elektrotechnickom, sklárskom, chemickom priemysle a pod.

8 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE MESTA TOPOĽČANY

Životné prostredie mesta Topoľčany vykazuje rôzne stupne zaťaženia jednotlivých zložiek. Jeho súčasný stav je výsledkom vzájomného priestorového a časového pôsobenia stresových faktorov rôznej intenzity. Tieto možno rozdeliť na primárne potencionálne bariérové prvky a sekundárne potencionálne bariérové prvky.

Primárne potencionálne bariérové prvky predstavujú hmotné poloprirodzené a umelé antropogénne prvky, ktorých ekologická kvalita ohrozuje rozvoj života a podstatne obmedzuje rozvoj bioty. V záujmovom území sú zastúpené socioekonomickými prvkami z cestnej a železničnej dopravy a areálmi slúžiacimi poľnohospodárskej prvovýrobe a poľnohospodárstvu.

Sekundárne potencionálne bariérové prvky predstavujú negatívne dopady socioekonomických javov v krajine, pričom ich plošný rozsah a veľkosť nie je vždy možné vymedziť a prejavujú sa chemickou resp. fyzickou degradáciou ovzdušia, vôd, pôd, vegetácie a živočíšstva.

8.1 Ochrana životného prostredia

Základným legislatívnym dokumentom ochrany prírody a krajiny Slovenskej republiky je zákon č. 543/2003 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, ktorý upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, ako aj práva a povinnosti právnických osôb a fyzických osôb pri ochrane prírody a krajiny s cieľom prispieť k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, utvárať podmienky na trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a na dosiahnutie a udržanie ekologickej stability.

Za týmto účelom zákon špecifikuje tzv. územnú ochranu, ktorá ustanovuje päť stupňov ochrany, pričom rozsah obmedzení sa so zvyšujúcim stupňom ochrany zväčšuje. Prvý stupeň ochrany platí všeobecne na území Slovenskej republiky, ktorému sa neposkytuje územná ochrana podľa § 17 až 31, čiže na území mimo osobitne vyhlásených chránených území [50].

Na území mesta Topoľčany sa nachádza celkovo 1 osobitne chránené územie, ktorým je chránené vtáčie územie Tríbeč (CHVÚ Tríbeč). Dôvod jeho ochrany je zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov. Spravované územie patrí pod správu chránenej krajinskej oblasti Ponitrie a má rozlohu 24 540 ha. Jeho ochranu bližšie upravuje vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 7. januára 2008, ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Tríbeč. Táto lokalita je jedným z piatich najvýznamnejších území Slovenska, kde hniezdi orol kráľovský (*Aquila heliaca*) a penica jarabá (*Sylvia nisoria*). Pravidelne tu tiež hniezdi viac ako 10 % národnej populácie druhov výra skalného (*Bubo bubo*), leľka lesného (*Caprimulgus europaeus*), včelára lesného (*Pernis apivorus*), ďatľa prostredného (*Dendrocopos medius*), muchárika bielokrúhového (*Ficedula albicollis*), prepelice poľnej (*Coturnix coturnix*), krutihlava hnedého (*Jynx torquilla*), hrdličky poľnej (*Streptopelia turtur*), žltouchvosta lesného (*Phoenicurus phoenicurus*) ale i muchára sivého (*Muscicapa striata*) [20].

Významným prvkom, ktorý zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života na území mesta je Územný systém ekologickej stability. Do územia mesta Topoľčany zasahuje celkovo 5 genofondovo významných lokalít uvedených v RÚSES okresu Topoľčany.

Prvou je regionálny biokoridor rieka Nitra, ktorý predstavuje hydrický a terestický biokoridor, tvorený vodným tokom a brehovou vegetáciou. V záujmovom území je posilnený plochou mŕtveho ramena so zvyškami pôvodnej vegetácie. Okrem neho sa na území mesta Topoľčany nachádza i regionálny biokoridor Bedziarsky potok, ktorý tiež predstavuje biokoridor hydrický a terestický, posilnený malými plochami nelesnej drevinovej vegetácie a lesnými porastmi. Okrem regionálnych biokoridorov sa v sledovanom území nachádzajú aj 3 regionálne biocentrá. Jedným z nich je regionálne biocentrum Blatina, ktoré tvorí lesný porast v katastri Veľké Bedzany. Okrem neho sa v blízkosti Bedziarskeho potoka nachádzajú regionálne biocentrum Handlovská Blatina, tvorené lesnými porastmi a regionálne biocentrum Ilus, ktoré taktiež tvorí lesný porast.

Z hľadiska miestneho významu sa v sledovanom území nachádzajú najmä biocentrum vodná nádrž Malé Bedzany, ktorá predstavuje vodnú plochu s areálmi trávnatých porastov a nelesnou drevinovou vegetáciou, ďalej miestny biokoridor potok Chotina, ktorý je hydrickým a terestickým koridorom a biokoridor Ilus, ktorý je regulovaným vodným tokom s menšími plochami nelesnej brehovej vegetácie.

8.2 Ovzdušie

Okres Topoľčany a teda aj samotné mesto Topoľčany nie je z hľadiska ochrany ovzdušia posudzované ako zaťažená oblasť a na jeho území sa nenachádza žiaden celospoločenský významný zdroj znečisťovania.

Na území mesta je evidovaných 12 veľkých zdrojov znečisťovania ovzdušia a 85 stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia. Trend vývoja emisii má v danom území mierne klesajúcu tendenciu zásluhou poklesu priemyselnej výroby, prechodu palivovej základne z tuhých palív na ekologickejší zemný plyn a tiež zásluhou novej sprísnenej legislatívy ochrany ovzdušia. Územie okresu Topoľčany a teda aj samotného mesta možno označiť ako stredne až málo zraniteľné z dôvodu priaznivých podmienok pre rozptyl znečisťujúcich látok.

K najväčším znečisťovateľom ovzdušia v meste Topoľčany patria napríklad Elektrokarbon a.s. (výroba a spracovanie uhlíkových materiálov), Bioenergy Topoľčany s.r.o. (kogeneračná jednotka), HYZA a.s. (spracovanie hydiny), Kovotopľ spol. s r. o. (kovovýroba), Europlac s.r.o. (výroba doskových materiálov s okrasnou dyhou, nábytkové dielce a špeciálne prevedenia pre nábytkársku výrobu), TOPEC s.r.o. (pekárenská a cukrárenská výroba).

Uvedené veľké a stredné zdroje spolu s malými zdrojmi a so znečisťovaním produkovaným automobilovou dopravou zaťažujú ovzdušie tuhými znečisťujúcimi látkami, oxidmi síry, oxidmi dusíka, oxidmi uhlíka a ďalšími znečisťujúcimi látkami.

8.3 Voda

Kvalita vôd v sledovanom území je hodnotená na základe toho, či patria do kategórie povrchových, alebo podpovrchových vôd.

8.3.1 Povrchové vody

Hlavnou vodnou tepnou je rieka Nitra, ktorá preteká juhovýchodnou časťou záujmového územia, kde je v celej svojej dĺžke upravená, bez brehových porastov. Jej prítoky sú tiež upravené na spôsob melioračných kanálov bez sprievodnej brehovej zelene.

Kvalita povrchových vôd je nepriaznivo ovplyvňovaná celým radom činiteľov, z ktorých najrozhodujúcejšie sú vypúšťané odpadové vody z priemyselných podnikov, verejných kanalizácií, poľnohospodárskych závodov a v neposlednom rade i vyplavované zložky z priemyselných hnojív

a pesticídov, ako i splachy z komunikácií a parkovísk zaústených bez predčistenia do vodných tokov.

Znečisťovanie rieky Nitry spôsobujú najmä mestské aglomerácie severného Ponitria. Jedná sa najmä o odpadové vody z priemyselno – sídelného komplexu Nováky, ENO Kostolany a Partizánske, ktoré spôsobujú zhoršenie kvality jej vôd vo všetkých ukazovateľoch. V rámci okresu Topoľčany a teda aj samotného mesta patrí medzi najväčších znečisťovateľov povrchových tokov verejná kanalizácia Topoľčany, ktorá i napriek čisteniu odpadových vôd v miestnej čističke, vypúšťa 400 ton organických látok vyjadrených biochemickou spotrebou kyslíka za rok.

Samotné prítoky rieky Nitra sú znečisťované najmä splachmi plošného znečistenia z poľnohospodárskej činnosti. Medzi najvýraznejších znečisťovateľov tokov v okrese patria Elektrokarbon a.s. Topoľčany, ktorý vypúšťa do toku Chotina ročne 5,9 t BSK₅ a ČOV pre autocamping Duchonka, ktorá vypúšťa do toku Železnica ročne 7,9 t BSK₅.

Značné riziko pre obyvateľstvo predstavujú povodne, ktorých výskyt je potrebné eliminovať protipovodňovými aktivitami, najmä v oblasti mestských častí Malé a Veľké Bedzany a tiež v lokalitách mesta (ul. Malinová, ul. Jilemnického). V tejto oblasti ohrozuje obyvateľstvo stekajúca voda z okolitých polí, ktorá pri prudkých dažďoch zaplavuje miestne obytné domy a ulice.

8.3.2 Podpovrchové vody

Kvalita podpovrchových vôd je ovplyvňovaná mnohými činiteľmi, z ktorých najdôležitejšie sú horninové zloženie prostredia a antropogénna činnosť. Ide predovšetkým o znečistenie z osídlenia, priemyslu, a najmä z poľnohospodárskej výroby. Poľnohospodárstvo ohrozuje podpovrchové vody predovšetkým nevhodným používaním priemyselných hnojív a zakladaním nespevnených poľných hnojísk, čo sa na nich prejavuje zvýšeným obsahom dusičnanov, dusitanov, síranov a chloridov.

Pitná voda

Obyvatelia mesta Topoľčany sú zásobovaní pitnou vodou z verejného vodovodu a z domových studní. Kvalita vody z verejného vodovodu plne vyhovuje požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 29/2002 Z. z. o požiadavkách na pitnú vodu a kontrolu kvality pitnej vody.

Závažnejším problémom je zásobovanie obyvateľov vodou z individuálnych zdrojov. Domové studne orientované zväčša na prvý vodný horizont vo väčšine zachytávajú podzemnú vodu znehodnotenú vysokým obsahom dusičnanov, amoniaku, chloridov, síranov ako i mikrobiologicky oživenú.

8.4 Pôda

Intenzitu využívania poľnohospodárskej pôdy dokumentuje percento zornenia poľnohospodárskeho pôdneho fondu, ktoré predstavuje hodnotu 88,6 %. Erózia pôdy, ktorá súvisí jednak s neovplyvniteľnými abiotickými faktormi a jednak so subjektívnymi faktormi spôsobovanými nesprávnym obrábaním pôdy, ohrozuje najmä spráše Nitrianskej pahorkatiny. Pôdy sú náchylné na mechanickú degradáciu spôsobovanú prejazdom ťažkých mechanizmov. Ich kontamináciu, prevažne zasolením, spôsobovalo v minulosti nadmerné používanie priemyselných hnojív v množstve cca 600 kg/ha. V súčasnosti sa však používané množstvá pohybujú okolo hodnoty 200 kg/ha.

8.5 Flóra, fauna a ich biotopy

Rastlinné a živočíšne organizmy, ktoré sa vyskytujú na území veľmi dobre odrážajú všetky vplyvy prostredia, ktoré na ne pôsobia a sú teda vhodným indikátorom týchto zmien. Na území mesta

Topoľčany patria v súčasnosti k hlavným zdrojom ohrozenia bioty najmä zdroje znečisťovania pôdy, vody, ovzdušia, ale i regulácia vodných tokov. Vplyvom antropogénnej činnosti prišlo v sledovanom území k ovplyvneniu všetkých biotopov. Potencionálnym zdrojom poškodenia drevín sú tiež i hubové ochorenia a živočíšni škodcovia.

Ohrozenie, najmä pre živočíchy, predstavujú bariérové prvky, ako sú nadzemné elektrovedy a dopravné koridory. Nadzemné elektrovedy spôsobujú zranenie vtákov v dôsledku nárazu počas letu alebo zásahom elektrickým prúdom. Cestná doprava spôsobuje zranenie, resp. úhyn ďalších druhov živočíchov (obojživelníkov, plazov a cicavcov).

Napriek tomu, že pre väčšinu sledovaného územia je charakteristická urbanistická zástavba zelené plochy sú jej významnou súčasťou. Tieto areály sú na území mesta koncipované tak aby tvorili jeho prirodzenú súčasť, vytvárali príjemné prostredie a naopak nezavadzali na miestach, kde nie sú nevyhnutne potrebné.

8.6 Hluková záťaž

Hluk je nežiaduci a škodlivý jav, ktorý nepriaznivo pôsobí na zdravotný stav obyvateľstva ako aj na prírodné prostredie. Preto je vyhodnotenie hlukovej situácie jednou z položiek komunálnej hygieny a je významné aj z hľadiska zabezpečenia predpokladov pre ochranu prírody a krajiny. Hluková záťaž sa prejavuje hlavne v priemyselných centrách, pozdĺž dopravných línií, náletových plôch leteckých kužeľov, pri ťažbe surovín a pod.

V rámci mesta Topoľčany je najväčším zdrojom hluku intenzívna automobilová doprava. Najhoršia situácia sa vyskytuje pozdĺž cesty I/64, ktorá tvorí východný obchvat mesta Topoľčany. V samotnom intraviláne mesta patria medzi najhlučnejšie komunikácie najmä ulice Stummerova, Československej armády a Tovarnícka. Okrem toho, že doprava je vo všeobecnosti výrazným zdrojom hluku v krajine, nepriaznivo pôsobí aj pri záberoch prirodzených ekosystémov a následnej antropickej degradácii pôdneho fondu.

8.7 Odpady

Mesto Topoľčany má spracovaný program odpadového hospodárstva, v zmysle ktorého postupuje pri nakladaní s odpadmi. Komunálny odpad je z mesta vyvážaný v pravidelných intervaloch na skládku BORINA EKOS, s.r.o., Livinské Opatovce. V meste sa realizuje separovaný zber v siedmych komoditách, ktorými sú sklo, papier, plasty, kovové obaly, viacvrstvové kombinované materiály, biologický rozložiteľný odpad a nebezpečné odpady.

Mesto Topoľčany dalo do prevádzky v roku 2007 kompostáreň na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu, ktorá sa nachádza spolu s Dotriedovacím dvorom na Ul. Pivovarníckej. Dotriedovací dvor bol vybudovaný za účelom vytvorenia zberového dvora pre občanov, kde bude možné sústredenie odpadov, ich dočasné skladovanie zo separovaného zberu a ich následné dotriedenie na triediacej linke. Zároveň môžu obyvatelia mesta na tomto mieste odovzdávať i nebezpečné odpady. Výstavba oboch týchto zariadení bola realizovaná s finančnou podporou Európskej únie.

Napriek týmto snahám o zefektívnenie nakladania s odpadmi je ešte vždy potrebné vyvíjať ďalšie aktivity v oblasti zhodnocovania vyprodukovaných odpadov, ktoré by prispeli k zníženiu zaťažovania životného prostredia.

8.8 Využívanie obnoviteľných zdrojov

Efektívne využívanie obnoviteľných zdrojov môže zabezpečiť rast hospodárskej výkonnosti mesta a zároveň podporiť zamestnanosť obyvateľstva v rýchlo sa rozvíjajúcom odvetví ekologických

technológií. Zároveň je zvyšovanie miery využívania obnoviteľných zdrojov jedným z bodov stratégie Európa 2020, ktorá v rámci piliera udržateľného rastu odporúča oddelenie hospodárskeho rastu od využívania zdrojov, podporu prechodu smerom k nízkouhlíkovému hospodárstvu, zvýšenie využívania energie z obnoviteľných zdrojov, modernizáciu odvetvia dopravy a podporu energetickej účinnosti.

Jedným z predstaviteľov využívania obnoviteľných zdrojov energie v meste je kogeneračná jednotka, ktorá z biomasy vyrába teplo a elektrickú energiu. Kogeneračná jednotka ročne spotrebuje cca 100 000 m³ drevnej hmoty, z ktorých okrem vyrobenej elektrickej energie vytvára i teplo pre viac ako 8 500 topoľčianskych domácností. Popol, vznikajúci spaľovaním je environmentálne nezávadný. Je zachytávaný v rôznych častiach technologického procesu do štyroch kontajnerov a následne môže byť použitý v poľnohospodárstve ako hnojivo. Prehľad producentov energií z obnoviteľných zdrojov na území mesta Topoľčany znázorňuje tabuľka č. 20.

Významným prvkom v energetickom hospodárstve je i znižovanie energetickej spotreby. Aj napriek prijatým opatreniam na jej znižovanie v predchádzajúcom programovom období, ešte stále sa mnoho budov v meste nachádza v pôvodnom stave, ktorý sa odzrkadľuje na vysokej energetickej spotrebe. Je to spôsobené nízkou energetickou efektívnosťou vykurovacích a elektrických zariadení, ktoré sa v nich nachádzajú ale tiež i absenciou zateplenia obvodového plášťa budov. Je preto potrebné i naďalej vyvíjať aktivity, ktoré by prispeli k zavádzaniu technológií znižujúcich energetickú spotrebu a zvyšujúcich efektívnosť využitia vynaloženej energie.

Tab. č. 20: Producenti energií mesta Topoľčany využívajúci obnoviteľné zdroje v roku 2013

Prevádzkovateľ	Energia	Palivo	Rok výroby	Výkon (MW)
Bioenergy Topoľčany, s.r.o	Elektrina/teplo	Drevná štiepka	2011	8,2 a 29
Decodom Topoľčany	Teplo	Drevný odpad	1963	14,07
TOP-DREVONA	Teplo	Drevný odpad	-	1,55
ČOV Topoľčany	Ohrev vody	Bioplyn	1992	-

Zdroj: [4] Fáber, 2012

8.9 Aktivity zamerané na environmentálnu prevenciu a výučbu

Vzdelávanie, výchova a preventívne aktivity sú významnou súčasťou environmentálnej politiky mesta Topoľčany. Pre žiakov základných škôl je pravidelne organizovaný Deň separovaného zberu domového odpadu, kde majú žiaci možnosť vidieť ako sa vykonáva jeho separácia, aký odpad je možné odovzdať na Dotriedovacom dvore v Topoľčanoch a zároveň sa môžu zúčastniť rôznych súťaží a hier.

V spolupráci s Európskou komisiou, Informačnou kanceláriou Európskeho parlamentu a Ministerstvom zahraničných vecí SR mesto Topoľčany realizovalo podujatie Európskej únie záleží na tom ako EKO žijeme v meste Topoľčany. V rámci tohto podujatia sú verejnosti premietané ekofilmy z produkcie Európskej komisie. Pre žiakov prvého stupňa základných škôl sú zase určené interaktívne divadelné predstavenia, žiacka ekosúťaž, spolu s ekologickými demonštračnými pokusmi a pre podnikateľov a firmy zaoberajúce sa problematikou životného prostredia a jeho ochrany je zase organizované pracovné stretnutie Trh ekonápadov.

Spomínané podujatia nie sú však jedinými vzdelávacími aktivitami, ktoré sú vyvíjané za účelom zlepšenia stavu životného prostredia mesta Topoľčany a zvýšenia miery jeho ochrany.

8.10 Verejná zeleň

Zeleň je dôležitou súčasťou každého sídla. Okrem svojej estetickej funkcie, ktorá spríjemňuje životné prostredie obyvateľov mesta, tiež zlepšuje stav ovzdušia, znižuje množstvo škodlivých mikroorganizmov v ovzduší, zachytáva prach vo vzduchu, upravuje vlhkostné pomery ovzdušia a

svojím priestorovým objemom a asimilačnou biomasou upravuje celkovú mikroklimu mesta. Vhodne umiestnené pásy zelene môžu znižovať alebo usmerňovať nežiaduce prúdenie a rýchlosť vetra, pohlcovať hluk a zároveň pozitívne pôsobiť na psychiku človeka. Stromy, kry a trávnaté plochy sú prirodzeným regulátorom pôdnej i vzdušnej vlhkosti a v neposlednom rade majú zelené plochy veľký význam i v spoločenskom živote človeka. Pôsobia na jeho telesné zdravie, zvyšujú pracovnú schopnosť i pracovný výkon, vyvolávajú pocit spokojnosti.

Zeleň je teda významnou organickou súčasťou mesta, ktorá výrazne upravuje jeho hygienické a mikroklimatické podmienky, zohráva úlohu pri výtvarnom usporiadaní mesta a výrazne dotvára životné prostredie jeho obyvateľov. Za zeleň sa považujú skupiny, rady a solitéry drevín stromovitého a krovitého vzrastu, trávniky, nádoby so zeleňou. Súčasťou týchto ucelených súborov zelene sú aj príslušné doplnkové zariadenia ako cesty, chodníky, prístrešky, pergoly, detské ihriská, lavičky, vodné plochy, fontány, sochárske diela a pod. Mestskú zeleň tvoria aj uzavreté súkromné okrasné a ovocné záhrady pri obytných domoch, inštitúciách a podnikoch.

Zelené plochy sa z hľadiska ich určenia a spôsobu užívania rozdeľujú na zeleň verejnú, ktorej užívanie nie je obmedzené časom, ani druhom návštevníkov. Medzi túto kategóriu zelene sa radia mestské parky, zeleň sídlisk, parčíky, lesoparky, rekreačná zeleň a cestné zelené pásy. Druhou skupinou je zeleň vyhradená, ktorej užívanie je obmedzené časom, alebo druhom návštevníkov. Do tejto kategórie patria napríklad školské záhrady, zeleň v materských školách, liečebných ústavoch, areáloch závodov, uzavretých dvorných priestoroch obytných blokov, zeleň športových ihrísk, cintorínska zeleň, či zeleň pri individuálnej zástavbe a súkromných pozemkoch [45].

Komplexnú odbornú starostlivosť o mestskú zeleň v Topoľčanoch zabezpečuje odbor správy majetku a služieb MsÚ. Mesto prostredníctvom tohto odboru zodpovedá za regulatívnu, plánovaciu a koncepčnú činnosť v oblasti problematiky zelene, investorsko-inžiniersku a kontrolnú činnosť v oblasti úseku projekcie, realizácie a údržby verejnej zelene a odborný dohľad nad objektmi zelene, ktoré sú vo vlastníctve alebo správe fyzických a právnických osôb.

Odbor správy majetku a služieb sa zároveň vyjadruje ku každému územnému a stavebnému konaniu v meste, ktoré sa týka zelene. Popri tom mesto Topoľčany každoročne zabezpečuje starostlivosť o zeleň na svojom území, v rámci čoho zakladá nové a revitalizuje existujúce plochy zelene a zabezpečuje jej údržbu, výsadbu a ochranu. Zároveň sa stará tiež i o verejné pieskoviská, ihriská a obnovu a zabezpečovanie nového mestského mobiliáru (tab. č. 21).

Tab. č. 21: Verejná zeleň a mobiliár mesta Topoľčany v roku 2013

<i>Druh verejného priestranstva</i>	<i>Počet ks</i>	<i>Plocha m²</i>
Parky	3	-
Pieskoviská	48	-
Lavičky	948	-
Hojdačky	101	-
Šmýkačky	41	-
Kolotoče	16	-
Streetbalové koše	3	-
Stolnotenisové stoly (exteriér)	6	-
Preliezky	185	-
Verejná zeleň	-	966 021,25

[24] Interné informácie MsÚ Topoľčany, 2013

9 PERCEPCIA ROZVOJA MESTA JEHO OBYVATEĽMI

Pri spracovaní tohto strategického dokumentu bol názor obyvateľov dotknutého územia jedným z hlavných nástrojov pre určenie rozvojových priorít a navrhovanie ich jednotlivých aktivít. Z tohto dôvodu je jeho dôležitou súčasťou tiež i percepcia doterajšieho rozvoja mesta samotným obyvateľstvom.

Prieskum verejnej mienky zameraný na problematiku rozvoja mesta prebehol v dvoch etapách. Prvou bola etapa dotazníkového prieskumu, ktorý bol poskytnutý jednotlivým obyvateľom vo fyzickej podobe. Táto časť bola zameraná na vybrané kategórie obyvateľstva a umožnila osloviť ciele skupiny obyvateľov, ako sú študenti, seniori, zamestnanci verejnej správy ale i obyvatelia zamestnaní v súkromnom sektore.

Druhá etapa, ktorá prebiehala súvisle s prvou etapou bola digitálna forma prieskumu verejnej mienky. V rámci tejto časti bol dotazníkový prieskum zverejnený na web stránke mesta Topoľčany, tak aby sa k nemu mohlo vyjadriť, čo možno najväčšie a najširšie spektrum jeho obyvateľov. Pre zvýšenie efektivity prieskumu bol dotazník propagovaný i prostredníctvom sociálnych sietí, čím sa dosiahlo maximalizovanie informovanosti obyvateľov mesta o možnosti vyjadriť svoj názor na rozvoj mesta Topoľčany v budúcnosti.

Prieskum verejnej mienky prebiehal v mesiacoch október a november 2013. Za toto obdobie sa do neho zapojilo celkovo 680 respondentov, z ktorých svoju mienku o rozvoji mesta vyjadrilo celkovo 287 prostredníctvom digitálnej formy dotazníka. Táto účasť predstavuje 5,15 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva mesta Topoľčany, čo je možné považovať za postačujúcu vzorku.

Dotazník bol rozdelený na dve nosné časti. Prvá bola zameraná na charakteristiku respondenta. Druhá tvorila časť zameraná na to, ako respondenti vnímajú život v meste a ako si predstavujú jeho budúci rozvoj.

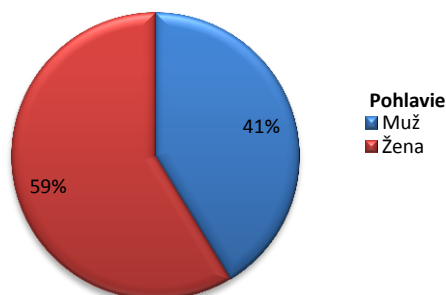
9.1 Charakteristika respondenta

V tejto časti dotazníka mali respondenti uviesť svoju stručnú charakteristiku, ktorá pozostávala zo štyroch informácií týkajúcich sa pohlavia, veku, ekonomickej aktivity a trvalého bydliska. Tieto informácie slúžili najmä pre presnejšie a jednoduchšie určenie skupín, ktoré je ešte potrebné do prieskumu zapojiť, nakoľko dotazník bol určený pre čo možno najširšie spektrum obyvateľstva.

Pohlavie respondentov

Z hľadiska pohlavia respondentov bola účasť charakteristická miernou prevahou ženskej populácie, ktorá ako naznačuje graf č. 16, predstavovala 59 % oslovených (399 respondentov). Pri ďalšom vyjadrovaní názorov na rozvoj mesta v budúcom období malo pohlavie respondenta značný vplyv na preferenciu jednotlivých oblastí.

Graf. č. 16: Respondenti dotazníkového prieskumu podľa pohlavia

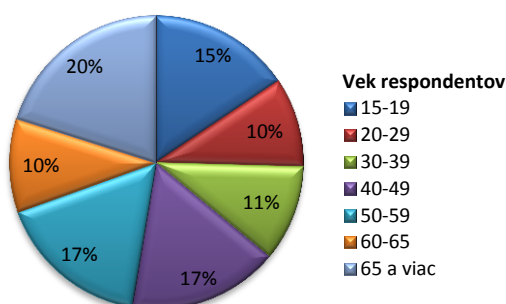

Vek respondentov

Z celkového počtu účastníkov tvorili najväčšiu časť respondenti starší ako 65 rokov, ktorí predstavovali 20 % oslovenej vzorky (137 respondentov). Ako vidieť z grafu č. 17, pomerne výrazné zastúpenie mali tiež i respondenti vo veku 15 - 19 rokov, ktorí tvorili 15 % oslovených (106 respondentov). Naopak najmenej zastúpenou časťou populácie boli obyvatelia vo veku 20 - 29 rokov, predstavujúci 10 % oslovených (67 respondentov). Vek respondentov bol jedným z hlavných aspektov, ktoré ovplyvňovali návrhy jednotlivých účastníkov dotazníkového prieskumu, nakoľko záujmy jednotlivých vekových skupín obyvateľstva sú značne odlišné.

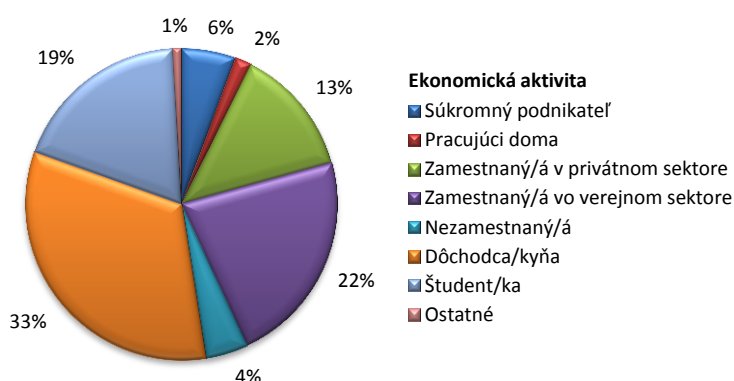
Graf č. 17: Respondenti dotazníkového prieskumu podľa veku

Ekonomická aktivita respondentov

Z hľadiska ekonomickej aktivity predstavovali najväčšiu skupinu dôchodcovia s celkovým počtom 224 respondentov (33 %). Druhou najpočetnejšou skupinou boli zamestnanci verejného sektora, ktorí predstavovali 22 % oslovených (152 respondentov) a tretou najpočetnejšou bola skupina študentov, ktorí predstavovali 19 % oslovených (127 respondentov). Najmenej zastúpenými skupinami obyvateľstva boli poberatelia invalidného dôchodku (2 respondenti) a obyvatelia na materskej dovolenke (4 respondenti), ktorí sú zahrnutí v kategórii ostatné (graf č. 18).

Graf č. 18: Respondenti dotazníkového prieskumu podľa ekonomickej aktivity

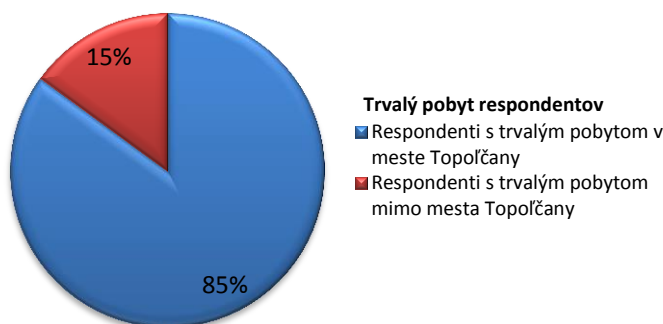
Trvalé bydlisko respondentov

Ako znázorňuje graf č. 19, z celkového počtu 680 oslovených až 67 % (578 respondentov) malo trvalé bydlisko v Topoľčanoch, respondenti s trvalým pobytom mimo mesta Topoľčany tvorili 15 % oslovených (102 respondentov). Takéto vysoké zastúpenie domáceho obyvateľstva v dotazníkovom prieskume zaručilo adresnosť a relevantnosť jednotlivých odpovedí, nakoľko

väčšina oslovených žije priamo v záujmovom území, ktorého sa prieskum týkal. Napriek tomu pri prehľade jednotlivých odpovedí boli jednotlivé názory spracovávané v troch variáciách (respondenti spolu, respondenti s trvalým pobytom v meste Topoľčany, respondenti s trvalým pobytom mimo mesta Topoľčany - ostatné obyvateľstvo).

Graf č. 19: Respondenti dotazníkového prieskumu podľa trvalého bydliska

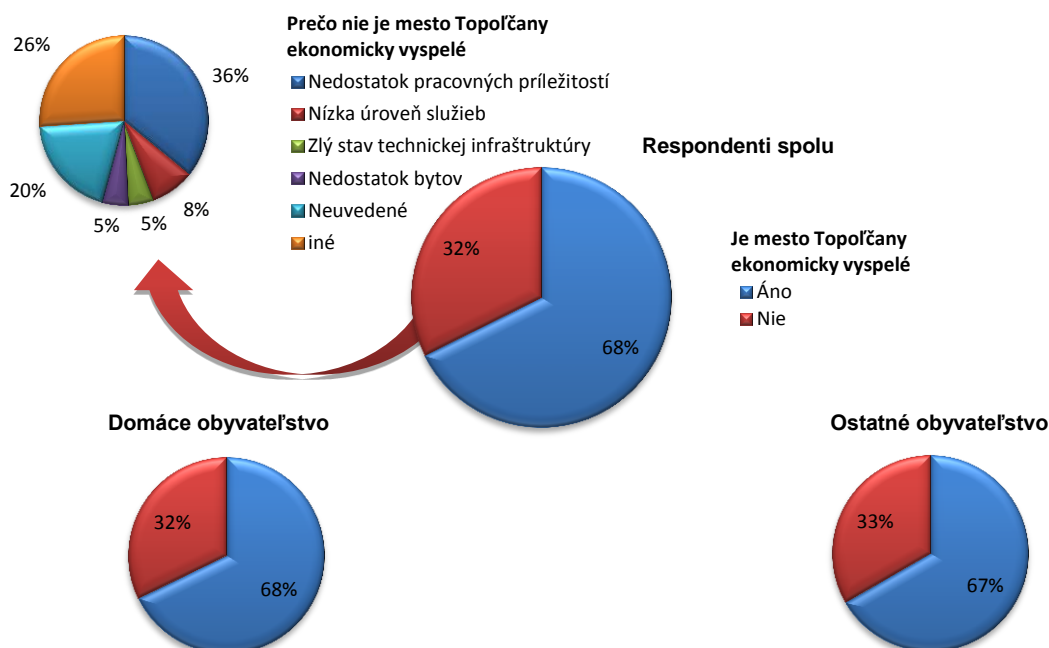
9.2 Život v meste Topoľčany

Druhá časť dotazníka s názvom „Život v meste“ tvorila jeho nosnú časť, z ktorej boli po zapracovaní a vyhodnotení jednotlivých odpovedí špecifikované jednotlivé opatrenia a aktivity zameriavajúce sa na rozvoj mesta Topoľčany v období 2016 - 2022. Samotné otázky boli navrhnuté tak, aby sa dotkli čo možno najširšieho spektra jednotlivých oblastí hospodárskeho, sociálneho ale i ekonomického rozvoja mesta.

Názor respondentov na ekonomickú vyspelosť mesta Topoľčany

Na otázku, či je mesto Topoľčany ekonomicky vyspelé odpovedalo celkovo 460 respondentov (68%) pozitívne. Ako naznačuje graf č. 20, fakt, či na otázku odpovedali obyvatelia s trvalým bydliskom v meste alebo mimo neho, nemal takmer žiadny vplyv na poskytnuté odpovede, nakoľko percentuálne rozdelenie odpovedí oboch skupín respondentov je takmer identický.

Graf č. 20: Názor respondentov na ekonomickú vyspelosť mesta Topoľčany

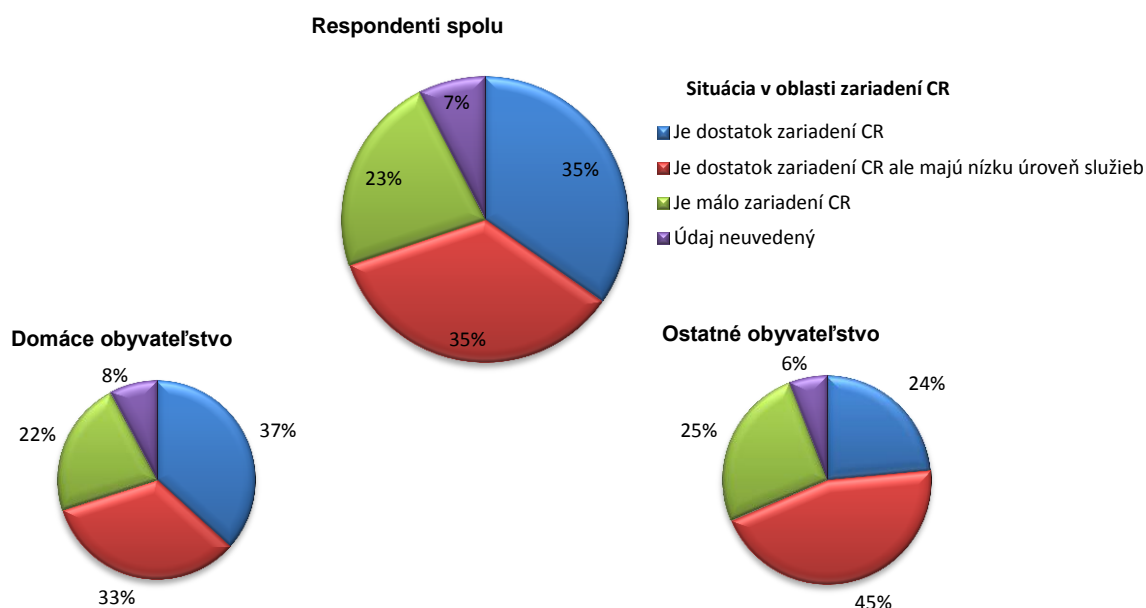

Z celkového počtu 220 respondentov (32 % oslovených), ktorí nepovažovali mesto Topolčany za ekonomicky vyspelé boli vyšpecifikované štyri najfrekvencovanejšie dôvody tohto negatívneho hodnotenia. Najväčší počet, celkovo 102 respondentov (36 % oslovených), sa vyjadrilo že nepovažuje mesto Topolčany za ekonomicky vyspelé z dôvodu nedostatku pracovných príležitostí, druhým najpočetnejším dôvodom bola nízka kvalita služieb, ktorá prekáža 8 % oslovených (24 respondentov). Zlý stav technickej infraštruktúry a nedostatok bytov prekáža celkovo 5 % oslovených (14 respondentov). Napriek tomu, že ekonomickú vyspelosť mesta vníma negatívne až 220 respondentov, 20 % z nich (74 respondentov) neuviedlo žiaden dôvod prečo vníma túto situáciu práve takto.

Názor respondentov na problematiku zariadení pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu

Cestovný ruch je jednou z oblastí, o ktorej zlepšenie sa v predchádzajúcom programovom období snažila i samospráva mesta Topolčany. Na základe výstupov prieskumu, je však zjavné, že táto oblasť si neustále vyžaduje pozornosť, nakoľko až 35 % oslovených (239 respondentov) vníma ponuku zariadení cestovného ruchu ako dostatočnú, avšak kvalitu ich služieb hodnotí ako nízku. V súvislosti so zariadeniami cestovného ruchu sa prejavuje značný rozdiel vo vnímaní ich ponuky medzi domácim obyvateľstvom a obyvateľstvom, ktoré nemá trvalý pobyt v meste Topolčany. Až 37 % domáceho obyvateľstva (212 respondentov) vníma ponuku zariadení cestovného ruchu ako dostačujúcu. Oproti tomu, v prípade obyvateľstva s trvalým bydliskom mimo mesta Topolčany, iba 24 % oslovených (24 respondentov) vníma ponuku zariadení cestovného ruchu mesta ako dostačujúcu a až 45 % oslovených (46 respondentov) si sťažuje na nízku úroveň ich služieb (graf č. 21).

Graf č. 21: Názor respondentov na problematiku zariadení pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu

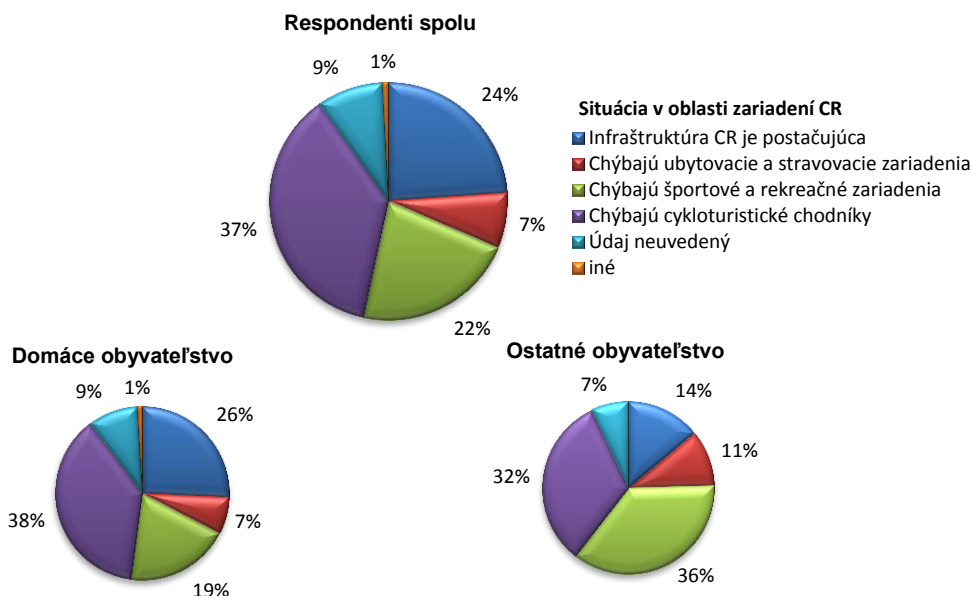

Názor respondentov na problematiku infraštruktúry cestovného ruchu

Infraštruktúra cestovného ruchu je jedným z hlavných predpokladov pre jeho rozvoj. Na základe realizovaného prieskumu je možné vidieť, že až 37 % oslovených (276 respondentov) preferuje v tejto oblasti rozvoj cykloturistických chodníkov a iba 56 respondentom (7 % oslovených) chýbajú ubytovacie a stravovacie zariadenia. Podobne ako v predchádzajúcich prípadoch aj v oblasti infraštruktúry cestovného ruchu je evidentný rozdiel v názoroch domáceho a ostatného obyvateľstva na jej rozvoj. Kým respondenti s trvalým pobytom na území mesta Topolčany preferujú najmä rozvoj cykloturistických chodníkov, 38 % oslovených (239 respondentov),

respondenti žijúci mimo Topoľčian vnímajú v meste nedostatok športových a rekreačných zariadení, celkovo 36 % oslovených (41 respondentov). Rozdiely medzi názormi oboch skupín znázorňuje graf č. 22. Je potrebné dodať, že niektorí respondenti pri vyjadrovaní svojho názoru vyznačili viacero možností.

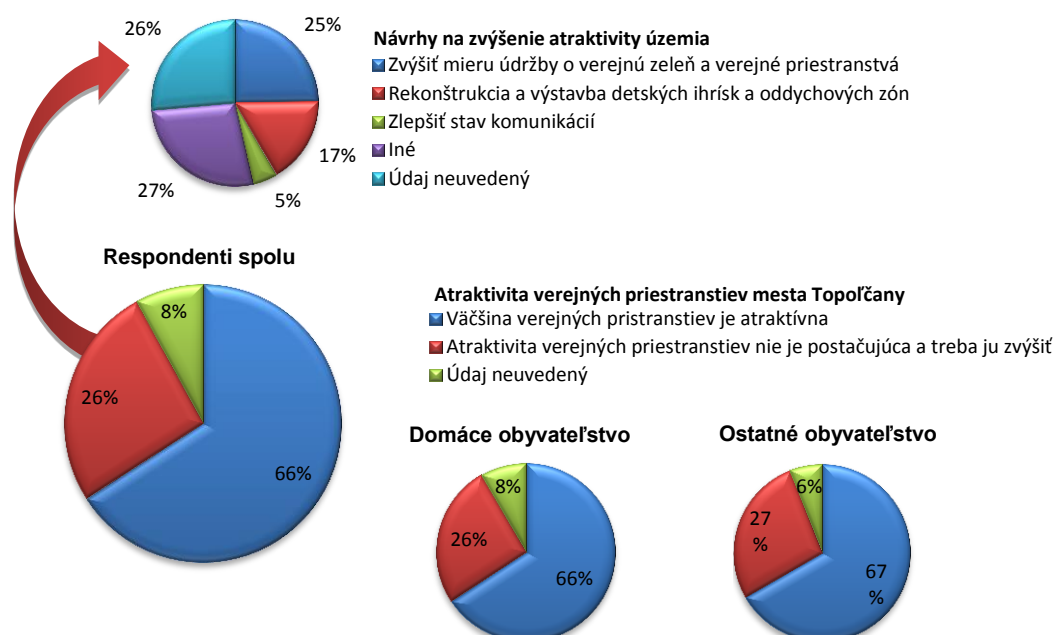
Graf č. 22: Názor respondentov na problematiku infraštruktúry cestovného ruchu mesta Topoľčany

Spokojnosť respondentov s atraktivitou verejných priestranstiev

Atraktivita verejných priestranstiev je jedným z dôležitých aspektov kvality života obyvateľov každého sídla. Z oslovených respondentov sa celkovo 448 (66 % oslovených) vyjadrilo, že väčšina verejných priestranstiev mesta Topoľčany na nich pôsobí atraktívnym dojmom. Názory na problematiku atraktivity verejných priestorov sa medzi domácim obyvateľstvom a návštevníkmi mesta príliš nelíšili. Väčšina respondentov z oboch skupín sa vyjadrila, že podstatná časť verejných priestranstiev pôsobí atraktívne (graf č. 23).

Graf č. 23: Spokojnosť respondentov s atraktivitou verejných priestranstiev mesta Topoľčany

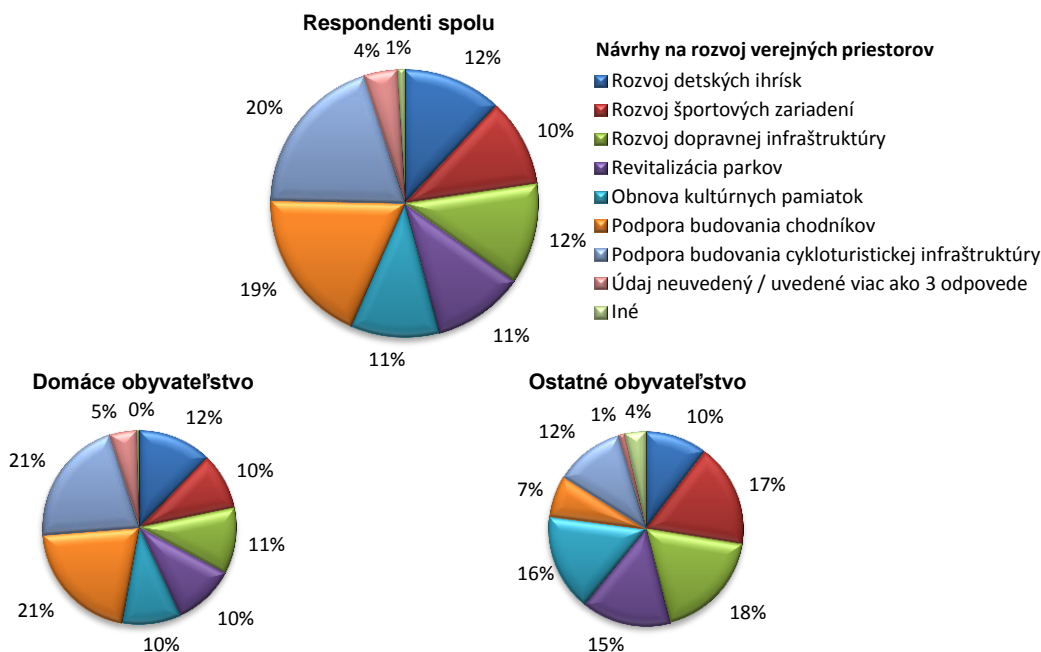

Respondenti, ktorí preferovali zvýšenie atraktivity verejných priestranstiev mali zároveň navrhnúť konkrétne riešenia, ako by sa dala miera ich atraktivity zvýšiť. Napriek tomu, že ich atraktivitu navrhovalo zvýšiť 178 respondentov (26 % oslovených), až 66 z nich (26 % oslovených) neuviedlo žiadne návrhy, ktoré by prispeli k riešeniu tejto problematiky. Medzi najpreferovanejšie riešenie patrilo zvýšenie miery údržby o verejnú zeleň a verejné priestranstvá, ku ktorému sa priklonilo celkovo 62 respondentov (25 % oslovených). Okrem neho navrhovalo 17 % oslovených (42 respondentov) rekonštrukciu a výstavbu detských ihrísk a oddychových zón a iba 12 respondentov (5 % oslovených) navrhovalo zlepšiť stav komunikácií v meste.

Návrhy respondentov na rozvoj verejných priestranstiev

Verejné priestory sú prvkom, ktorý pomáha nielen vytvárať prvý dojem z mesta ale zároveň poskytuje možnosti stretávania sa ľudí, trávenia ich voľného času a utvárania verejného života mesta a preto je veľmi dôležité ako ich obyvatelia vnímajú. V oblasti rozvoja verejných priestranstiev v nasledujúcom programovom období sa vyjadrilo až 20 % oslovených (226 respondentov) tak, že by preferovali aktivity smerujúce k podpore cykloturistickej infraštruktúry. Druhá najväčšia skupina respondentov, ktorá tvorila 19 % oslovených (214 respondentov) by preferovala podporu budovania chodníkov. Percentuálne najmenšie zastúpenie, 10 % oslovených (122 respondentov), mala preferencia aktivít vedúca k rozvoju športových zariadení (graf č. 24).

Graf č. 24: Návrhy respondentov na rozvoj verejných priestranstiev mesta Topoľčany

V prípade percepcie tejto problematiky domácim obyvateľstvom a respondentmi bývajúcimi mimo mesta Topoľčany sú badateľné značné rozdiely. Kým domáce obyvateľstvo značne preferuje rozvoj cykloturistickej infraštruktúry, 21 % oslovených (206 respondentov) a budovanie chodníkov, 21 % oslovených (202 respondentov). Obyvateľstvo s trvalým pobytom mimo mesta Topoľčany by zase preferovalo aktivity v oblasti rozvoja dopravnej infraštruktúry, 18 % oslovených (32 respondentov) a športových zariadení, 17 % oslovených (30 respondentov).

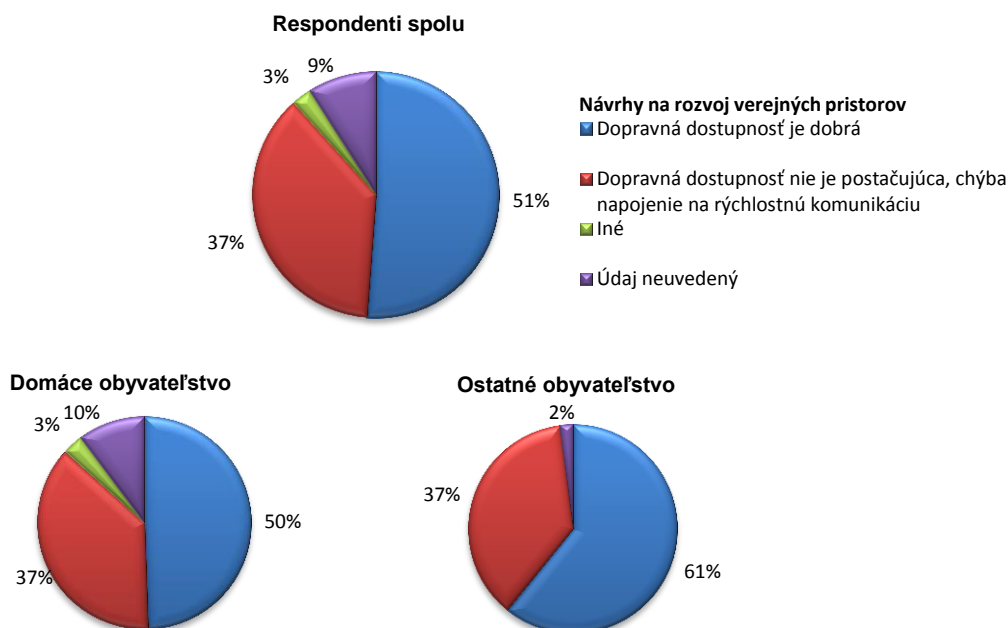
Spokojnosť respondentov s dopravnou dostupnosťou mesta

Dopravná dostupnosť mesta zohráva významnú úlohu pri lokalizovaní investícií do rozvoja výrobnjej sféry hospodárstva. Výhodná dopravná poloha a dostupnosť je teda jednou z hlavných koncentračných síl pre príchod potenciálnych investorov a rozvoj hospodárstva mesta. Na otázku,

či sú respondenti spokojný s dopravnou dostupnosťou mesta, odpovedalo až 51 % oslovených (348 respondentov), že považujú Topoľčany z dopravného hľadiska za dobre dostupné. Z celkového počtu 680 oslovených odpovedalo 253 respondentov (37 % oslovených), že dopravná dostupnosť mesta nie je postačujúca a chýba napojenie na rýchlostnú komunikáciu (graf č. 25). Celkovo 18 respondentov (3% oslovených), uviedlo iné dôvody prečo považujú Topoľčany za dopravne nedostatočne dostupné. Najčastejším dôvodom z nich bola slabá frekvencia spojov smerujúcich do mesta Trenčín.

Graf č. 25: Spokojnosť respondentov s dopravnou dostupnosťou mesta Topoľčany

Odpovede domáceho obyvateľstva sú v porovnaní s reakciami obyvateľov s trvalým pobytom mimo mesta Topoľčany takmer identické. V oboch prípadoch považuje dopravnú dostupnosť mesta Topoľčany za nedostatočnú 37 % oslovených (215 domácich respondentov, 38 ostatných respondentov). Mierny rozdiel je viditeľný v prípade oslovených, ktorí považujú mesto Topoľčany za dopravne dobre dostupné. Dopravnú dostupnosť takto vníma 50 % domácich obyvateľov (286 respondentov) a 61 % obyvateľov s trvalým pobytom mimo mesta Topoľčany (62 respondentov).

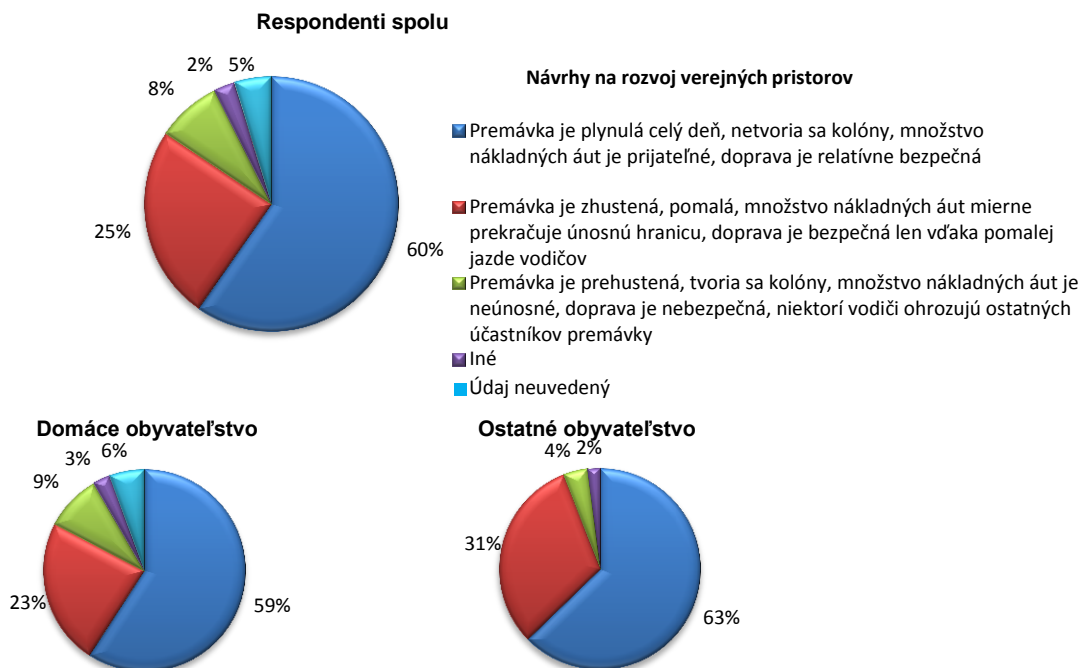
Názor respondentov na problematiku hustoty automobilovej dopravy v meste

Hustota automobilovej dopravy na území mesta Topoľčany ovplyvňuje okrem kvality a čistoty životného prostredia tiež i celkovú životnú úroveň jeho obyvateľov. Napriek tomu, že v porovnaní s minulým programovým obdobím sa hustota dopravy v centre mesta vďaka ukončeniu preložky cesty I/64 značne znížila, 25 % oslovených (168 respondentov) považuje premávku za zhustenú, pomalú a množstvo nákladných áut podľa nich mierne prekračuje únosnú hranicu, čím sa doprava stáva bezpečnou len vďaka pomalej jazde vodičov. Oproti tomu, až 60 % oslovených (406 respondentov) vyjadrilo názor, že premávka je v meste Topoľčany plynulá počas celého dňa, netvorí sa kolóny, množstvo nákladných áut je prijateľné a doprava je relatívne bezpečná. Z celkového počtu 680 respondentov má 2 % oslovených (18 respondentov) na stav hustoty automobilovej dopravy iný názor. Z týchto respondentov sa väčšina (44 %) vyjadrila, že doprava je v meste prehustená počas dopravnej špičky. Názory domáceho obyvateľstva a respondentov s trvalým pobytom mimo mesta Topoľčany sú mierne odlišné. Kým 59 % oslovených (342 respondentov) domáceho obyvateľstva tvrdí, že premávka je v meste plynulá počas celého dňa a nevytvárajú sa kolóny, v prípade respondentov žijúcich mimo Topoľčian sa k tejto možnosti

priklonilo až 63 % oslovených (64 respondentov). Oproti tomu, až 31 % obyvateľov (32 respondentov) s trvalým pobytom mimo Topoľčan si myslí, že premávka je v Topoľčanoch zhustená a pomalá (graf č. 26).

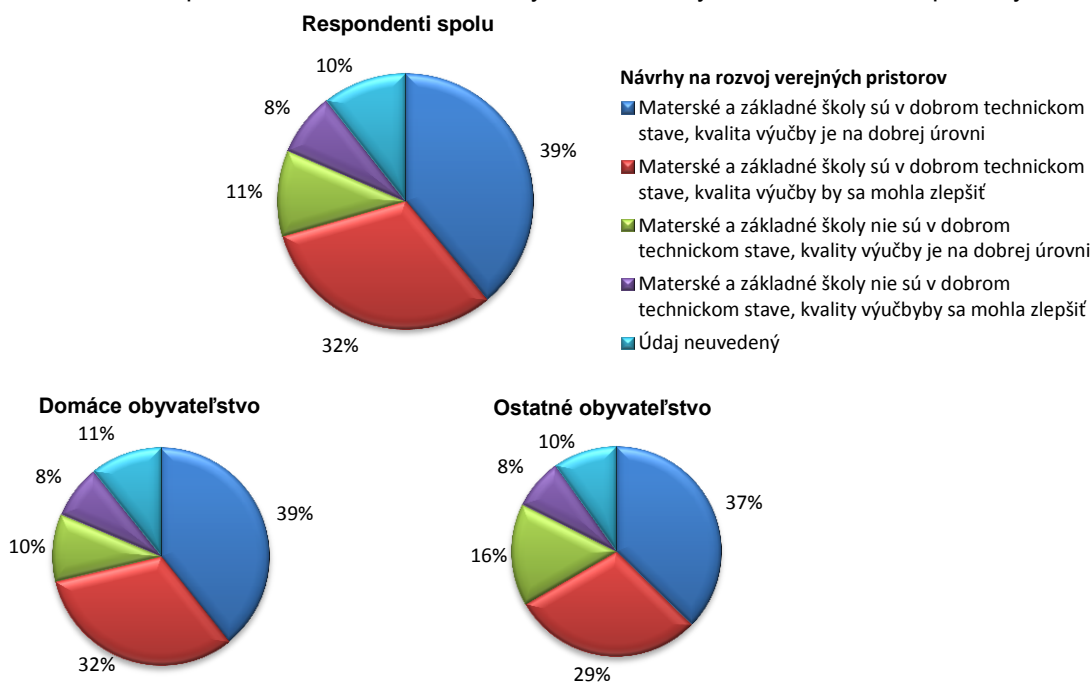
Graf č. 26: Názor respondentov na problematiku hustoty automobilovej dopravy v meste Topoľčany

Názor respondentov na kvalitu základných a materských škôl v meste

Úroveň vzdelávacích zariadení je významnou súčasťou celkovej životnej úrovne obyvateľstva Topoľčan, nakoľko práve jeho vzdelanostná úroveň je jedným zo základných prvkov hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta. Za účelom zhodnotenia úrovne základných a materských škôl mali respondenti uviesť ich spokojnosť jednak s technickým stavom týchto zariadení, ale i úrovňou výučby v nich (graf č. 27).

Graf č. 27: Názor respondentov na kvalitu základných a materských škôl v meste Topoľčany

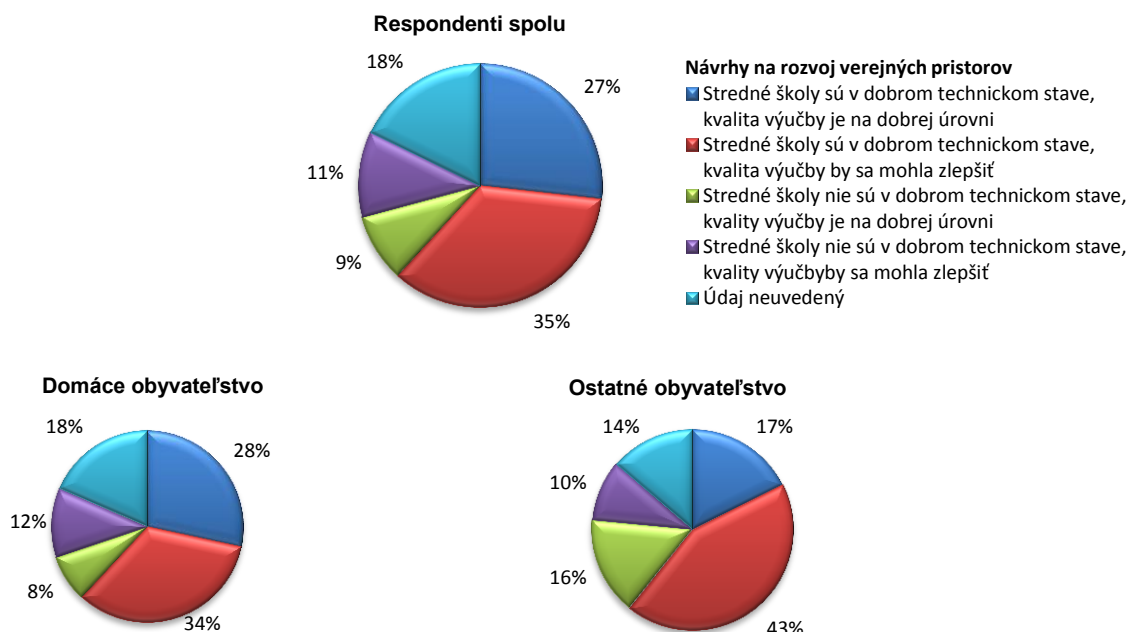

Z celkového počtu 680 oslovených sa 39 % (265 respondentov) vyjadrilo, že materské a základné školy mesta Topoľčany sú v dobrom technickom stave a kvalita výučby v nich je na dobrej úrovni. Oproti tomu, iba 8 % oslovených (54 respondentov) sa vyjadrilo, že technický stav materských a základných škôl mesta Topoľčany nie je dobrý a kvalitu úrovne týchto zariadení je potrebné zlepšiť. Napriek spokojnosti väčšiny oslovených s kvalitou materských a základných škôl, pomerne veľká skupina, predstavujúca 32 % oslovených (215 respondentov) sa vyjadrila, že s technickým stavom je spokojná, avšak preferovala by zlepšiť kvalitu výučby. Ako znázorňuje graf č. 27, názory domáceho obyvateľstva a respondentov s trvalým pobytom mimo mesta Topoľčany na problematiku úrovne materských a základných škôl sa od seba príliš nelíšia.

Názor respondentov na kvalitu stredných škôl v meste

V porovnaní s materskými a základnými školami boli respondenti s vyjadrovaním svojich názorov na kvalitu stredných škôl viac kritickí. Až 35 % z oslovených (238 respondentov) sa vyjadrilo, že stredné školy mesta Topoľčany sú síce v dobrom technickom stave, ale kvalita výučby v nich by sa mala zlepšiť (graf č. 28). V tomto ohľade je dokonca obyvateľstvo s trvalým pobytom mimo mesta Topoľčany ešte kritickejšie, nakoľko až 43 % oslovených (44 respondentov) z tejto skupiny sa priklonilo práve k tejto odpovedi, kým skupina obyvateľov Topoľčan s rovnakým názorom predstavovala iba 34 % oslovených (194 respondentov). Na základe týchto zistení je aj naďalej potrebné vyvíjať aktivity zamerané na zvyšovanie efektivity vzdelávacieho procesu obyvateľstva, aby sa kvalita výučby na miestnych školách neustále zvyšovala a študenti boli pripravení na potreby pracovného trhu.

Graf č. 28: Názor respondentov na kvalitu stredných škôl v meste Topoľčany

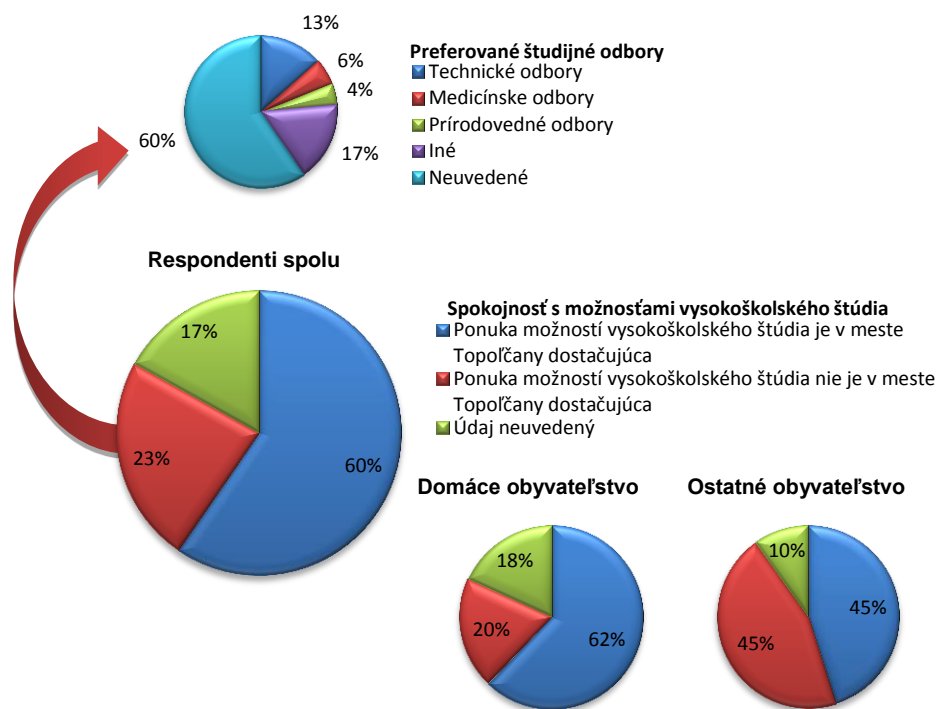

Spokojnosť respondentov s ponukou vysokoškolského štúdia v meste

Mesto Topoľčany v súčasnosti poskytuje vysokoškolské štúdium prostredníctvom detašovaného pracoviska Obchodnej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave, ktoré tu otvorilo v roku 1995 externý bakalársky študijný odbor Obchodné podnikanie. Väčšina oslovených, až 60 % (405 respondentov), považuje súčasné možnosti vysokoškolského štúdia v meste za postačujúce. Iba 23 % oslovených (160 respondentov) sa vyjadrilo, že v meste nie je dostatok možností

vysokoškolského štúdia. Z nich však väčšina, konkrétne 60 % oslovených (106 respondentov) neuviedla žiadne konkrétne návrhy, ktoré študijné odbory by preferovali v meste zriadiť. Oproti tomu, niektorí respondenti uviedli i viacero odborov. Medzi najžiadanejšie patrili technické smery, ktoré preferovalo 13 % oslovených (24 respondentov), jednotlivé odpovede znázorňuje graf č. 29.

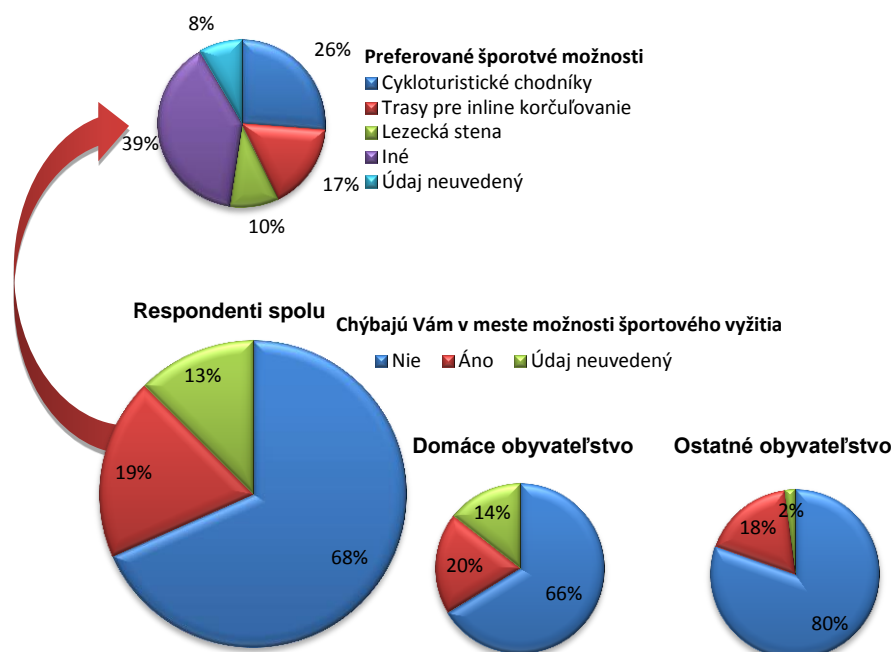
Graf č. 29: Spokojnosť respondentov s ponukou vysokoškolského štúdia v meste Topoľčany

Spokojnosť respondentov s možnosťami športového vyžitia v meste

Respondenti zapojení do dotazníkového prieskumu mali možnosť vyjadriť sa tiež i k problematike možností športového vyžitia v meste Topoľčany. Ako dokazuje graf č. 30, väčšina z nich je s ponukou miestnych športovísk spokojná. Až 68 % oslovených (465 respondentov) sa vyjadrilo, že im v Topoľčanoch nechýbajú žiadne možnosti športového vyžitia. Z celkového počtu, 680 oslovených, by však 19 % (130 respondentov) privítalo vybudovanie nových prvkov, ktoré by rozšírili ponuku športových zaujímavostí a možností. Pri porovnaní názorov domáceho obyvateľstva a respondentov žijúcich mimo mesta Topoľčany je vidieť mierny rozdiel v názoroch na túto problematiku. Kým 66 % domáceho obyvateľstva (383 respondentov) je s ponukou športových možností mesta spokojná, v prípade obyvateľstva žijúceho mimo mesta Topoľčany vyjadrilo svoju spokojnosť s ponukou športových zariadení až 80 % oslovených (82 respondentov). Tento percentuálny rozdiel je však spôsobený tým, že až 14 % z domáceho obyvateľstva (83 respondentov) neuviedlo svoj názor na túto problematiku. Respondenti, ktorí sa vyjadrili, že im v meste chýbajú možnosti športového vyžitia najčastejšie uvádzali, ako dôvod nedostatok cykloturistických chodníkov (44 respondentov, čo predstavovalo 26% oslovených), ktoré v meste nie sú prakticky vôbec vybudované. Druhým najčastejšie uvádzaným návrhom na zlepšenie situácie bolo budovanie trás pre inline korčuľovanie, ktoré preferovalo 17 % oslovených (28 respondentov). Posledným najčastejšie uvádzaným bolo vybudovanie lezeckej steny, ktoré by preferovalo 10 % oslovených (16 respondentov). Okrem týchto troch najčastejších návrhov sa celkovo 39 % oslovených (66 respondentov) priklonilo k vybudovaniu iných športových prvkov a priestranstiev. Medzi tie patrili napríklad vybudovanie novej športovej haly, rekonštrukcia existujúcich športovísk, či možnosti cvičenia pre seniorskú časť populácie.

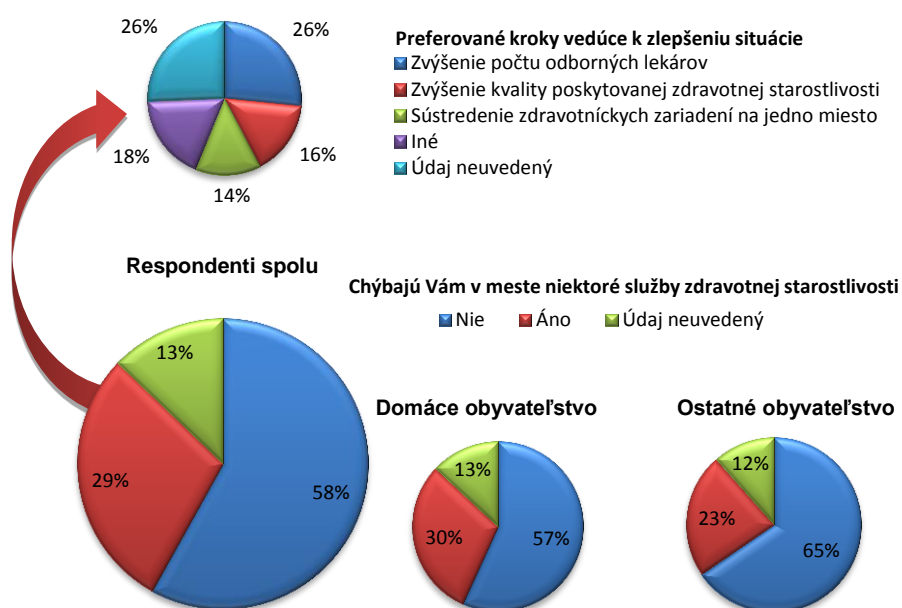
Graf č. 30: Spokojnosť respondentov s možnosťami športového vyžitia v meste Topoľčany

Spokojnosť respondentov so službami zdravotnej starostlivosti

Zdravotnícka starostlivosť je jedným z hlavných aspektov kvality života obyvateľstva a jeho zdravia. Nakoľko sa táto problematika dotýka každého obyvateľa priamo, je veľmi dôležité poznať názor samotných občanov na kvalitu zdravotníckych služieb a ich konkrétne návrhy, ako by sa dala súčasná situácia zlepšiť. Ako naznačuje graf č. 31, až 58 % oslovených (395 respondentov) je s úrovňou zdravotníckych služieb mesta Topoľčany spokojná. Oproti tomu, 29 % oslovených (198 respondentov) sa vyjadrilo, že im v meste chýbajú niektoré služby zdravotnej starostlivosti. Z nich najviac oslovených, celkovo 26 % (54 respondentov) preferuje zvýšenie počtu odborných lekárov.

Graf č. 31: Spokojnosť respondentov so službami zdravotnej starostlivosti mesta Topoľčany

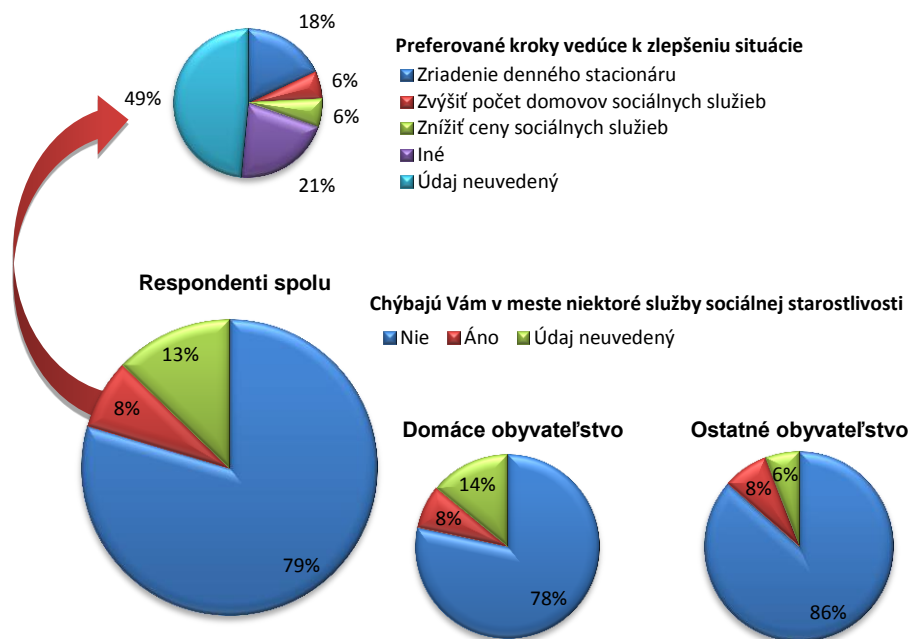

Druhým najčastejším názorom, ako zlepšiť situáciu v oblasti zdravotníctva bol návrh na zvýšenie kvality poskytovanej zdravotnej starostlivosti, ktorý preferovalo celkovo 16 % oslovených (32 respondentov). Pomerne vysoké percento oslovených, až 14 % (28 respondentov) sa vyjadrilo, že by uvítali sústredenie zdravotníckych zariadení na jednom mieste, čo by znížilo časovú náročnosť jednotlivých vyšetrení.

Spokojnosť respondentov so službami sociálnej starostlivosti

V porovnaní so situáciou v oblasti zdravotnej starostlivosti vnímajú občania úroveň sociálnych služieb pozitívnejšie (graf č. 32). Až 79 % oslovených (541 respondentov) sa vyjadrilo, že je s poskytovaním sociálnych služieb v meste Topoľčany spokojných a iba 8 % oslovených (52 respondentov), uviedlo, že im niektoré sociálne služby chýbajú. Najviac žiadanou službou, ktorá by mohla zlepšiť situáciu v oblasti sociálnej starostlivosti bolo zriadenie denného stacionáru, ktoré preferovalo 18 % oslovených (12 respondentov). Zároveň sa 6 % oslovených (4 respondenti) vyjadrilo, že sociálne služby v meste Topoľčany sú drahé a bolo by vhodné znížiť ceny za ich poskytovanie. Napriek tomu, že niektorí respondenti vyjadrili požiadavku na zriadenie ďalších sociálnych služieb, až 49 % (32 respondentov) z nich neuviedlo žiaden konkrétny návrh, ktoré služby by bolo vhodné zriadiť. Zároveň však niektorí respondenti uviedli i viacero pripomienok na zlepšenie sociálnych služieb.

Graf č. 32: Spokojnosť respondentov so službami sociálnej starostlivosti mesta Topoľčany

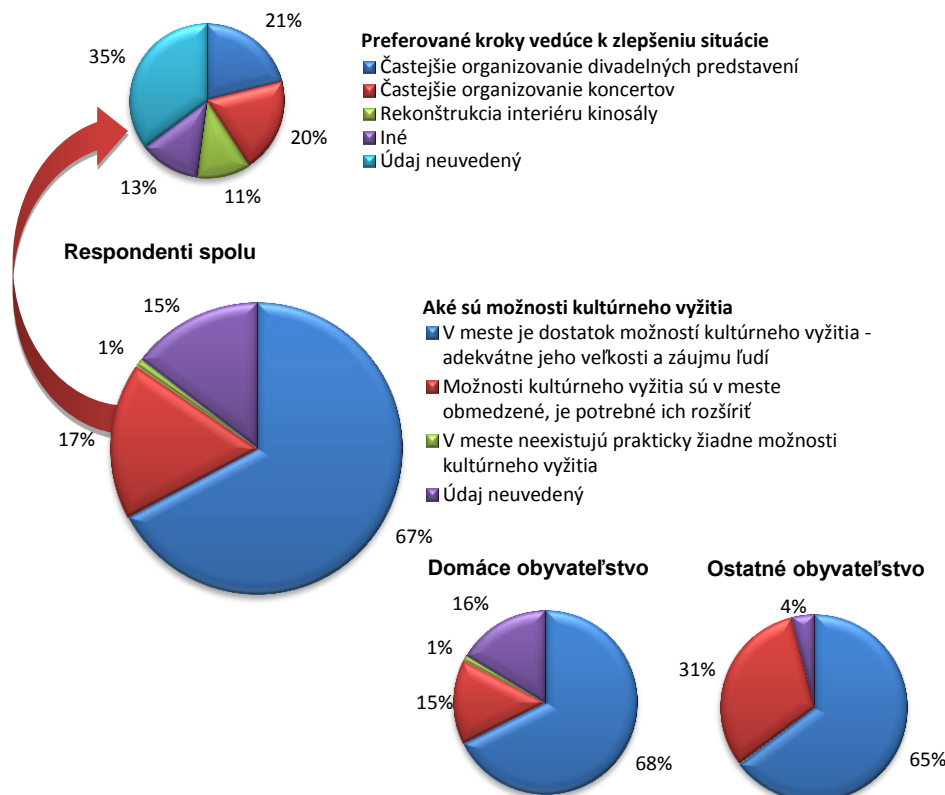

Spokojnosť respondentov s možnosťami kultúrneho vyžitia v meste

Reakcie respondentov na možnosti kultúrneho vyžitia v meste Topoľčany možno z globálu hodnotiť ako pozitívne. Až 67 % oslovených (457 respondentov) je so súčasnou ponukou kultúrnych podujatí v meste spokojných (graf č. 33). Oproti tomu 17 % oslovených (118 respondentov) si myslí, že možnosti kultúrneho vyžitia sú v meste obmedzené a je potrebné rozšíriť ich ponuku a iba 1 % (6 respondentov) uviedlo, že v Topoľčanoch neexistujú prakticky žiadne možnosti kultúrneho vyžitia. Medzi najčastejšie návrhy pre zlepšenie kultúry a kultúrneho života v meste patrili najmä častejšie organizovanie divadelných predstavení, ktoré preferovalo 21 % oslovených (30 respondentov). Za častejšie organizovanie koncertov sa vyjadrilo 20 % oslovených (28 respondentov), jednalo sa väčšinou o mladých ľudí, ktorí preferovali vystúpenia, populárnych kapiel a interpretov. Aj napriek tomu, že 118 respondentov sa vyjadrilo za potrebu rozšíriť možnosti

kultúrneho vyžitia v meste, až 35 % z nich (50 respondentov) neuviedlo žiadne konkrétne návrhy k zlepšeniu ponuky v tejto oblasti.

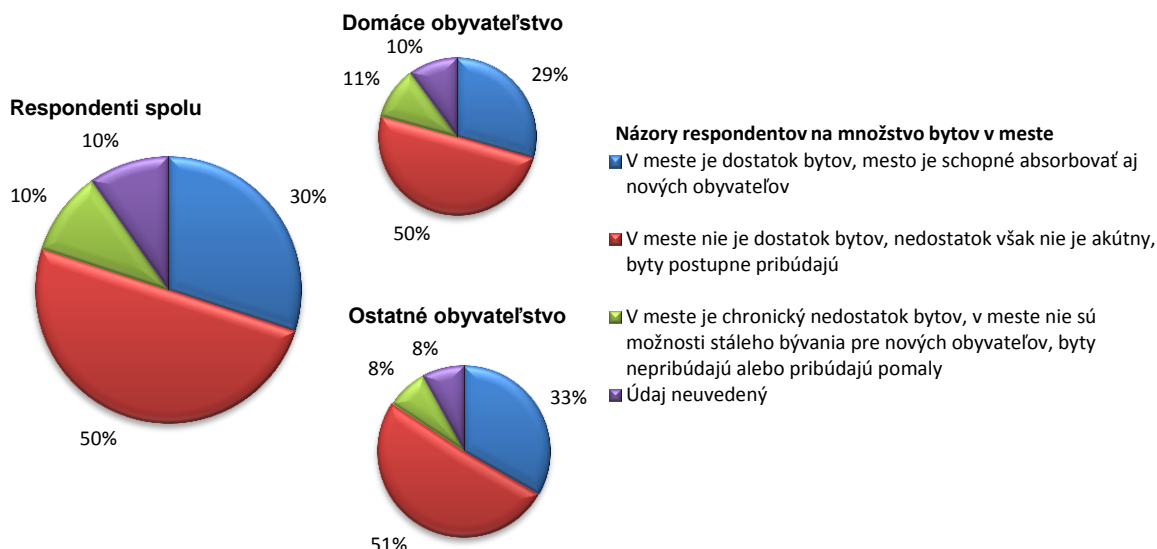
Graf č. 33: Spokojnosť respondentov s možnosťami kultúrneho vyžitia v meste Topoľčany

Spokojnosť respondentov s úrovňou bytového fondu mesta

Veľkosť bytového fondu a jeho kvalita je rozhodujúcim faktorom životnej úrovne obyvateľstva a zároveň tvorí jednu zo základných podmienok pre príchod nových imigrantov do mesta. Názory respondentov na situáciu vo sfére bytového hospodárstva mesta Topoľčany znázorňuje graf č. 34.

Graf č. 34: Spokojnosť respondentov s úrovňou bytového fondu mesta Topoľčany

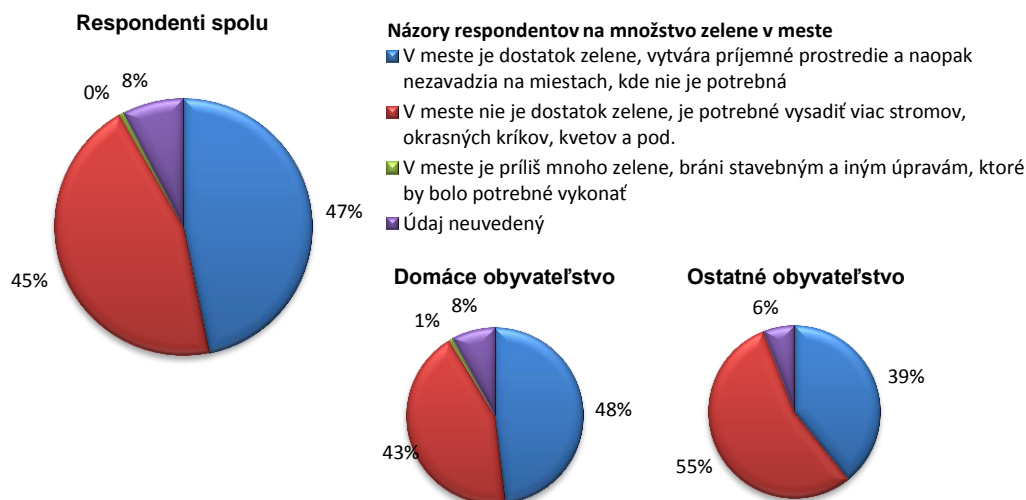

Oblasť bytovej vybavenosti mesta bola jednou z najkritickejšie hodnotených otázok. Až 50 % oslovených (340 respondentov) sa vyjadrilo, že v meste nie je dostatočný počet bytov, avšak ich nedostatok nie je zatiaľ akútny a byty postupne pribúdajú a ďalších 10 % oslovených (70 respondentov) tvrdí, že v meste nie sú prakticky možnosti stáleho bývania pre nových obyvateľov a Topoľčany trpia chronickým nedostatkom bytov. Oproti tomu iba 30 % oslovených (204 respondentov) vníma situáciu v bytovom fonde mesta ako priaznivú a tvrdí, že v Topoľčanoch je dostatok bytov a mesto je schopné absorbovať i nových obyvateľov.

Názor respondentov na množstvo zelene v meste

Zeleň zohráva významnú úlohu v živote obyvateľov mesta. Svojou prítomnosťou dokáže ovplyvňovať jeho životné podmienky a zdravotný stav. Z tohto dôvodu je pohľad obyvateľov na problematiku zelených priestranstiev mesta Topoľčany veľmi dôležitý. Ako znázorňuje graf č. 35, až 47 % oslovených (318 respondentov) považuje množstvo zelene v meste za dostatočné a koncipované tak aby vytváralo príjemné prostredie a naopak nezavádzalo tam kde nie je potrebné. Oproti tomu 45 % oslovených (306 respondentov) by preferovalo výsadbu ďalších stromov, okrasných kríkov a pod., nakoľko považuje množstvo zelene v meste za nedostačujúce. Iba 8 respondentov sa vyjadrilo, že v meste sa nachádza príliš mnoho zelene. Názory domáceho obyvateľstva a respondentov s trvalým pobytom mimo mesta Topoľčany sa navzájom odlišujú iba minimálne. Z globálu by respondenti s trvalým pobytom mimo Topoľčian preferovali výsadbu ďalších stromov a okrasných kríkov, nakoľko považujú plochy zelene v meste za nedostačujúce (55 % oslovených, čo predstavovalo 56 respondentov).

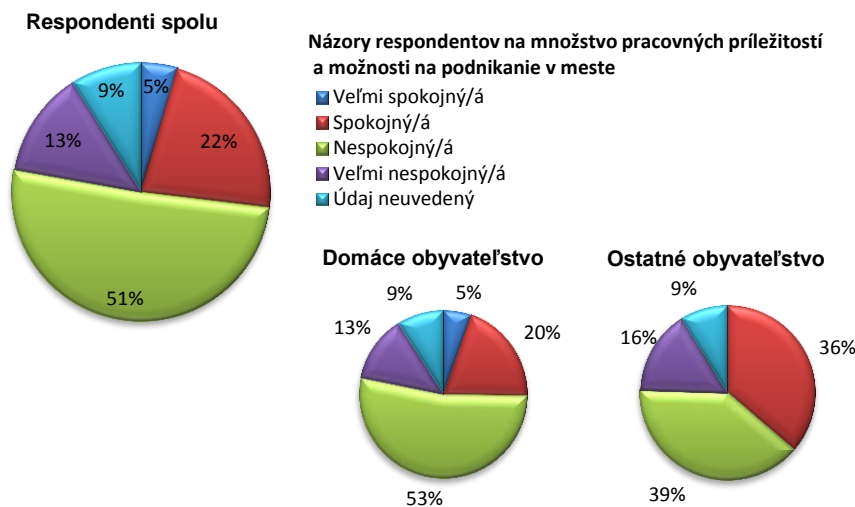
Graf č. 35: Názor respondentov na množstvo zelene v meste Topoľčany

Spokojnosť respondentov s pracovnými možnosťami a podmienkami na podnikanie

Ponuka pracovných príležitostí je jedným z hlavných faktorov rozvoja hospodárstva sídla. Ako vidieť z grafu č. 36, až 51 % oslovených (346 respondentov) je nespokojných s pracovnými možnosťami a podmienkami na podnikanie v meste a iba 22 % (152 respondentov) uviedlo, že sú s pracovnými podmienkami a možnosťami spokojní. Podobný trend je viditeľný aj pri názore domáceho obyvateľstva, z ktorého až 53 % oslovených (306 respondentov) nie je spokojných s pracovnými možnosťami a iba 20 % oslovených (115 respondentov) vyjadruje svoju spokojnosť so situáciou. Názory respondentov s trvalým pobytom mimo Topoľčian sú o niečo vyrovnanejšie. S pracovnými príležitosťami v meste je spokojných až 36 % oslovených (37 respondentov), čo je porovnateľné so skupinou, ktorá nie je s ponukou pracovných príležitostí spokojná. Tá predstavovala celkovo 39 % oslovených (40 respondentov).

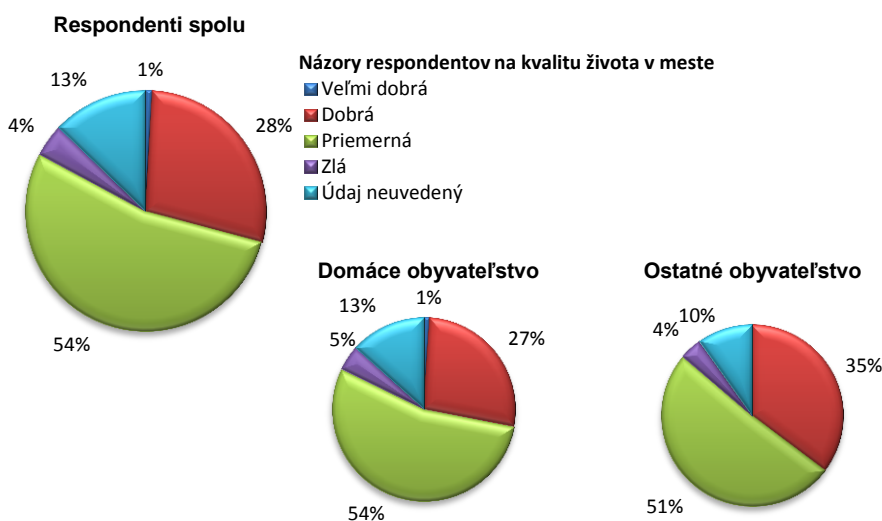
Graf č. 36: Spokojnosť respondentov s pracovnými možnosťami a podmienkami na podnikanie

Názor respondentov na kvalitu života v meste

Definícia kvality života je z terminologického hľadiska veľmi komplikovaná a nejednotná, nakoľko sa jedná o prvok s extrémne komplexnou štruktúrou, ktorý v sebe zahŕňa pojmy ako zdravie, obyvateľnosť, blaho, kvalita mestského prostredia, udržateľnosť, spokojnosť so životom, šťastie, kvalita miesta, životná úroveň a pod. Mnohé z týchto pojmov sú priamo závislé od pocitu jednotlivca a toho ako ich vníma. Z tohto dôvodu je názor občanov pri jej hodnotení veľmi dôležitý. Až 54 % z oslovených (365 respondentov) považuje úroveň kvality života v Topoľčanoch za priemernú. Druhú najpočetnejšiu skupinu tvorili obyvatelia, ktorí považujú úroveň života v meste za dobrú (28 %, čo predstavovalo 19 respondentov). Iba 6 respondentov (1 % oslovených) považovalo kvalitu života v Topoľčanoch za veľmi dobrú, avšak za zlú ju považovalo celkovo tiež pomerne malé množstvo oslovených (4 %, čo predstavovalo 30 respondentov). Graf č. 37 zároveň dokazuje, že domáce obyvateľstvo sa na problematiku kvality života v meste díva kritickejšie. Kým v prípade respondentov s trvalým pobytom mimo mesta Topoľčany sa až 35 % oslovených (36 respondentov) vyjadrilo, že kvalita života v Topoľčanoch je dobrá, v prípade domáceho obyvateľstva tvorila táto skupina iba 27 % (156 respondentov).

Graf č. 37: Názor respondentov na kvalitu života v meste Topoľčany

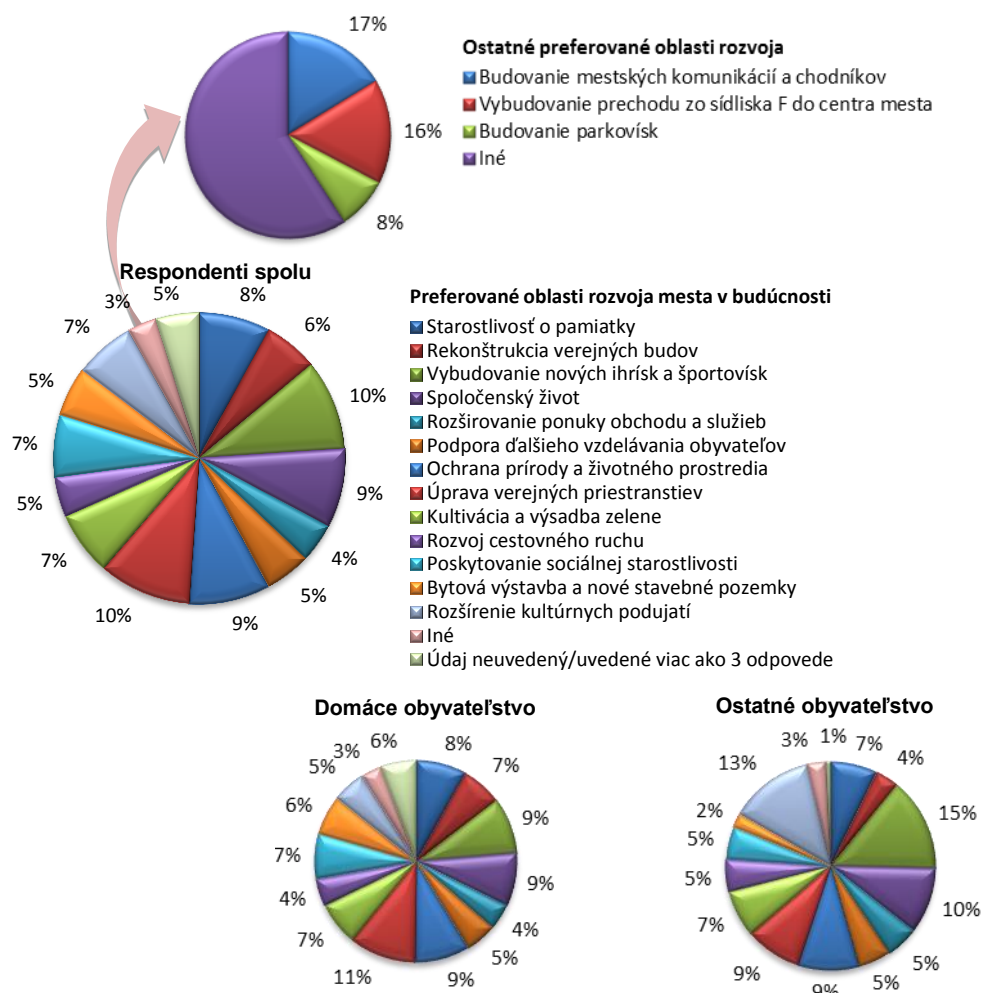

Návrhy respondentov na smerovanie rozvoja mesta v budúcnosti

Účelom dotazníkového prieskumu bolo popri zistení názorov na súčasný stav hospodárstva mesta získať tiež informácie o preferovanom rozvoji Topoľčan v budúcnosti. Z celkového počtu 680 respondentov preferoval najväčší počet úpravu verejných priestranstiev (10 % oslovených, čo predstavovalo 155 respondentov) a budovanie nových ihrísk a športovísk (10 % oslovených, čo predstavovalo 151 respondentov). Oproti tomu najmenej preferovanou oblasťou bolo rozširovanie ponuky obchodov a služieb, ktoré požadovalo celkovo 65 respondentov (4 % oslovených). Celkovo 3 % oslovených (49 respondentov) sa vyjadrilo, že by preferovalo iné sféry rozvoja ako boli uvedené v poskytnutých možnostiach (graf č. 38). Medzi najfrekvencovanejšie návrhy z nich patrili budovanie mestských komunikácií a chodníkov (17 % oslovených, čo predstavovalo 8 respondentov), vybudovanie prechodu zo sídliska F do centra mesta (16 % oslovených, čo predstavovalo 7 respondentov) a budovanie parkovísk (8 % oslovených, čo predstavovalo 4 respondentov).

Graf č. 38: Návrhy respondentov na smerovanie rozvoja mesta Topoľčany v budúcnosti

10 EX-POST HODNOTENIE REALIZÁCIE PREDCHÁDZAJÚCICH PHSR

Regionálny rozvoj je v súčasnosti jednou z aktuálnych tém, ktorým sa venuje veľká miera pozornosti a to nielen na úrovni vnútroštátnej, ale i v kontexte Európskej únie. Pod týmto pojmom možno rozumieť ekonomické a sociálne procesy prebiehajúce v prírodno-spoločenskom prostredí regiónu, ktoré by mali využívať, ale aj rešpektovať jeho možnosti, predpoklady a osobitosti. Vychádzajúc z tejto definície je teda potrebné nájsť čo možno najefektívnejší spôsob využitia potenciálu miestnej krajiny v kombinácii s jej sídelnou štruktúrou a environmentálnymi pomermi, aby bol zabezpečený trvalo udržateľný rozvoj územia [41].

10.1 Hodnotenie realizácie PHSR 2007 - 2013

Za účelom zabezpečovania trvalo udržateľného rozvoja mesta bol 21. novembra 2006 v mestskom zastupiteľstve v Topoľčanoch schválený strategický dokument „Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany na roky 2007-2013“, ktorý stanovil rozvojovú stratégiu mesta na toto programové obdobie. V tomto dokumente boli vyšpecifikované celkovo tri strategické priority, ktoré prostredníctvom jednotlivých priorít a opatrení zasahujúcich do rôznych sfér hospodárstva definovali oblasti, ktorých podpora sa ukazovala ako kľúčová pre zabezpečenie trvalo udržateľného rastu a rozvoja mesta Topoľčany.

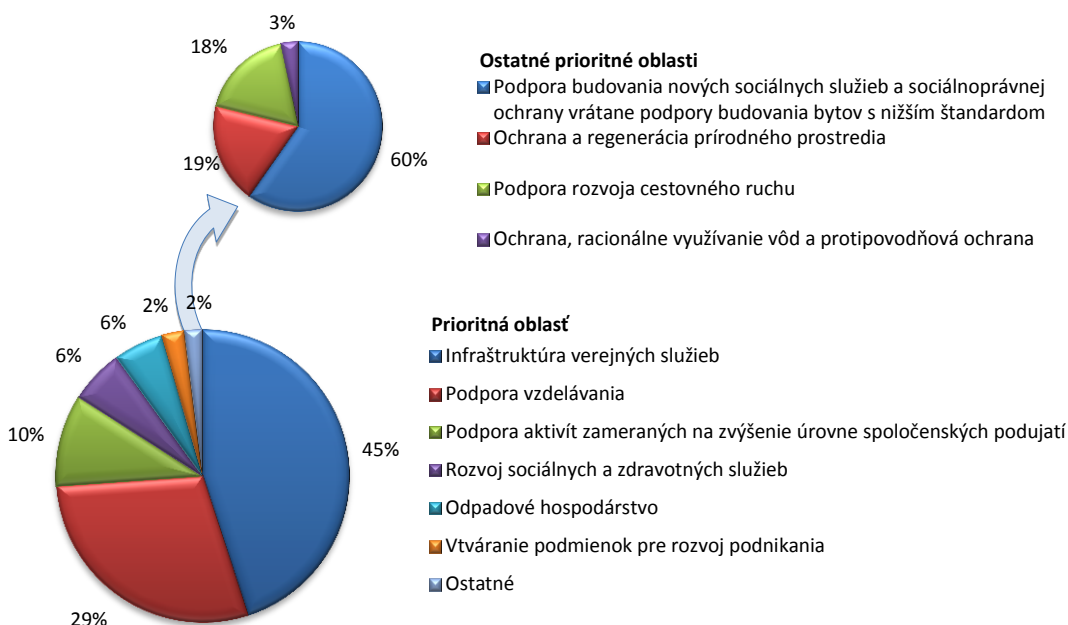
V súčasnosti je možné konštatovať, že priority špecifikované Plánom hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany na roky 2007-2013 boli systematicky napĺňané a stali sa predmetom jednotlivých aktivít zameraných na rozvoj mesta v tomto programovom období. Jednotlivé ukazovatele, ktoré boli vybraté za účelom monitorovania dokumentu, boli napĺňané priebežne počas jednotlivých rokov. Konkrétne plnenie špecifikovaných ukazovateľov je znázornené v prílohe č. 8. Napriek snahám mesta o priebežné plnenie všetkých špecifikovaných ukazovateľov, vykazovanie niektorých z nich bolo značne problematické a v niektorých prípadoch dokonca nebolo vykázané vôbec.

Výrazný posun v oblasti rozvoja mesta umožnili najmä projekty spolufinancované z Európskych štrukturálnych fondov. V programovom období 2007-2013 mesto realizovalo a v prípade niektorých projektov ešte stále realizuje viaceré úspešné projekty. Medzi najväčšie nepochybne patrili rekonštrukcie troch materských a troch základných škôl v celkovej hodnote viac ako 5 840 000 €. Popri rekonštrukcii škôl mesto taktiež úspešne zrealizovalo regeneráciu svojej centrálnej časti v sume viac ako 1 640 000 € a rekonštrukciu verejného osvetlenia v mestských častiach Malé a Veľké Bedzany v sume viac ako 147 000 €. Zároveň podporilo tiež i oblasť rozvoja a ochrany životného prostredia, v rámci ktorej bol vybudovaný Dotriedňovací dvor odpadového hospodárstva v sume viac ako 1 460 000 €. Rozvoj kultúry a cestovného ruchu, nielen v meste, ale i v celom okrese, podporil projekt Klaster Topoľčany, na ktorého realizácii sa podieľali 13 partneri z celého okresu Topoľčany. Za účelom podpory obyvateľov v dôchodkovom veku bolo vybudované Zariadenie pre seniorov Komfort, ktorého realizácia v sume viac ako 1 230 000 € značne rozšírila oblasť poskytovania sociálnych služieb v meste Topoľčany. Pomoc v oblasti vzdelávania seniorskej časti populácie poskytol tiež i projekt Podpora aktívneho starnutia cestou rozširovania vedomostí a zručností gradujúcich kvalitu života seniorov, ktorý bol zameraný na vzdelávacie aktivity seniorov v oblasti cudzích jazykov, práce s počítačom, záhradkárstva, zdravotvedy a umenia. Kompletný prehľad podaných projektov spolufinancovaných z Európskych štrukturálnych fondov znázorňuje príloha č. 9.

Uvedené projekty neboli však jedinými opatreniami, ktoré mesto vyvíjalo za účelom zlepšenia životných podmienok svojich obyvateľov. Každoročne bolo realizovaných mnoho aktivít, ktoré boli financované vo vlastnej réžii mesta Topoľčany, prípadne prostredníctvom iných grantových schém. Ich prehľad uvádza príloha č. 10. Okrem nich boli tiež podporené mnohé menšie projekty, ktoré sa však nevyskytli v žiadnej z uvedených príloh.

Mieru investícií do jednotlivých sfér hospodárstva vyjadruje graf č. 39, z ktorého je evidentné, že najvýznamnejší posun sa za obdobie šiestich rokov dosiahol najmä vo sfére infraštruktúry verejných služieb, kde bolo celkovo prefinancovaných 12 797 365,00 € (45 % alokovaných zdrojov), naopak minimálne investície boli zaznamenané v prípade priority ochrana, racionálne využívanie vôd a protipovodňová ochrana, kde bolo celkovo alokovaných iba 17 464,00 €, čo predstavovalo 0,06 % celkových alokovaných zdrojov. Je potrebné podotknúť, že výška hodnotených investícií sa týka iba projektov financovaných a realizovaných samosprávou mesta Topoľčany.

Graf č. 39: Miera investícií do prioritných oblastí rozvoja mesta Topoľčany v rokoch 2007 - 2013

Na záver je potrebné dodať, že do rozvoja záujmového územia vstupujú a zapájajú sa doň i rôzne organizácie a inštitúcie pôsobiace na území mesta Topoľčany a v neposlednom rade i jeho samotní obyvatelia. Aktivity a projekty týchto organizácií a občanov taktiež nie sú zahrnuté v tejto kapitole, čo však neznamená, že nie sú dôležitou súčasťou komplexného rozvoja územia mesta Topoľčany.

Z globálneho hľadiska je možné povedať, že regionálny rozvoj mesta Topoľčany sa v programovom období 2007 - 2013 sústreďoval do všetkých navrhovaných priorít, čo však neznamená, že v nasledujúcom období nebude potrebné ďalej realizovať aktivity, ktoré by zlepšovali životnú úroveň obyvateľov mesta. Tieto aktivity budú vyšpecifikované na základe výstupov z komplexnej analýzy územia a identifikovaných problémových oblastí tak, aby zahrnuli čo možno najširšie spektrum sfér hospodárstva mesta a zároveň zohľadnili naliehavosť riešenia jednotlivých problémov.

10.2 Hodnotenie realizácie PHSR mesta Topoľčany na roky 2014 - 2020

Nakoľko PHSR mesta Topoľčany na roky 2014 - 2020 bolo z dôvodu novely zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja účinné iba jeden rok, v rámci kontroly jeho implementácie je možné vyhodnotiť iba krátkodobé ukazovatele výsledku, ktoré boli dosiahnuté za rok 2014. Toto hodnotenie pozostáva z troch hlavných častí. Prvú tvorí sledovanie vopred špecifikovaných monitorovacích indikátorov výsledku, ktoré predstavujú krátkodobé, priame účinky realizovaných aktivít prijatých počas roka. Druhou časťou je vyhodnotenie akčného plánu, ktorý je konkrétnym nástrojom zabezpečovania realizácie aktivít počas roka. Monitorovanie spočíva v zhodnotení

plnenia navrhnutých aktivít za rok predchádzajúci roku, v ktorom je realizované monitorovanie plnenia navrhnutých aktivít a zároveň sú identifikované dôvody, ktoré spôsobili nerealizovanie vybraných aktivít, prípadne navýšenie čerpania jednotlivých financií. Treťou časťou je identifikácia projektov, ktoré sa realizovali navyše v porovnaní s pôvodným plánom realizácie projektov.

10.2.1 Vyhodnotenie monitorovacích ukazovateľov výsledku

Monitorovacie ukazovatele PHSR boli napĺňané v priebehu roka 2014 podľa plánu. Podrobné plnenie jednotlivých ukazovateľov znázorňuje príloha č. 11. Na základe uvedenej prílohy je možné usúdiť, že celkovo 13,8 % (5 ukazovateľov) indikátorov dosiahlo početnosť podľa naplánovaných hodnôt, celkovo 77,9 % (28 ukazovateľov) indikátorov dosiahlo nadpriemernú početnosť a 8,3 % (3 ukazovatele) indikátorov dosiahlo podpriemernú početnosť.

10.2.2 Vyhodnotenie plánu realizácie projektov za rok 2014

Z celkového počtu 68 projektových zámerov, ktoré boli navrhnuté na rok 2014 sa podarilo úspešne zrealizovať celkovo 56 projektov, čo predstavuje celkovo 82% úspešnosť. Podrobné informácie o realizovaných projektoch uvádza príloha č. 12. Celkovo 43 projektov (63%) bolo zrealizovaných v nižších finančných nákladoch ako bolo plánované. Realizácia niektorých projektov bola finančne menej náročná ako pôvodný navrhovaný rozpočet z dôvodu, že cenové ponuky dodávateľov, ktorí boli zodpovední za ich realizáciu boli nižšie v porovnaní s pôvodným návrhom. Zároveň sa však zníženie niektorých cien projektov menilo z dôvodu rozdielu realizácie v porovnaní s pôvodným zámerom. V porovnaní s pôvodným plánom sa nezrealizovalo celkovo 12 projektov (18%) a celkovo 13 projektov (19%) sa zrealizovalo s vyšším rozpočtom.

Najvýznamnejšie zmeny v porovnaní s pôvodným plánom realizácie projektov predstavujú nasledovné projekty:

Klaster Topoľčany

Pôvodný zámer ukončenia projektu bol naplánovaný na rok 2015, na základe usmernenia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR bolo nutné ukončiť realizáciu už v priebehu roka 2014 a z tohto dôvodu sa financie plánované na rok 2015 presunuli do roku 2014, v ktorom boli tiež uhradené.

Príjazdová cesta k závodu PANKL

Táto investičná aktivita bola pôvodne rozdelená do 2 etáp, ktoré sa mali financovať v rokoch 2014 (I. etapa) a 2015 (II. etapa). Nakoľko sa obe etapy podarilo zrealizovať v priebehu roka 2014, bola fakturácia vykonaná v priebehu tohto roka a financie plánované na rok 2015 boli uhradené už v roku 2014.

Archeologický prieskum a spracovanie projektovej dokumentácie pre stavebné povolenie a realizáciu projektu „Priemyselná zóna“

V rámci uvedeného projektu sa nerealizoval archeologický prieskum a v rámci projektovej dokumentácie bola spracovaná iba štúdia BOZP k prácam na stavenisku.

Oprava lávky pre peších v lokalite nadjazdu na ulici Tovarníckej

Realizácia investičnej aktivity bola presunutá na rok 2015.

Elektronizácia služieb mesta Topoľčany

Z dôvodu, že Ministerstvo financií, ako riadiaci orgán pre projekt odstúpil od Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku, projekt nebol realizovaný.

Vybudovanie plošiny pre imobilných v budove MsÚ

Z dôvodu nutnosti vybudovania výťahu namiesto plošiny, s ktorou bolo kalkulované v rámci pôvodného projektu, došlo k navýšeniu finančných prostriedkov. Vybudovanie plošiny nebolo možné z dôvodu technického prevedenia projektu.

Vybudovanie klientského centra v budove MsÚ

Projekt priamo nadväzoval na Elektronizáciu služieb mesta Topoľčany a z tohto dôvodu sa čakalo na začatie jej realizácie. Nakoľko Ministerstvo financií SR odstúpilo od Zmluvy o poskytnutí NFP k projektu Elektronizácia služieb mesta Topoľčany až v 3. štvrtroku 2014, projekt vybudovania klientského centra sa nestihol zrealizovať. Jeho realizácia sa posunula do roku 2015.

Pamiatkový výskum budovy Červeného kríža na ulici Stummerova

Realizácia projektu priamo súvisí s realizáciou projektu Rekonštrukcia NKP č. 327/15 (budova bývalého Červeného kríža), ktorá je naplánovaná na r. 2015. Nakoľko verejné obstarávanie na realizátora stavby v rámci tohto projektu sa časovo predĺžilo, nebol pamiatkový výskum budovy Červeného kríža v roku 2014 realizovaný.

Zateplenie budovy ZUŠ L. Mokrého

V rámci projektu sa zrealizovala iba aktualizácia projektovej dokumentácie. Projekt bol podaný ako žiadosť o poskytnutie podpory formou dotácie z Environmentálneho fondu v rámci oblasti podpory Zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zateplovania. Nakoľko žiadosť o dotáciu nebola úspešná, projekt nebol realizovaný.

Projekt „Podpora aktívneho starnutia cestou rozširovania vedomostí a zručností gradujúcich kvalitu života seniorov“

Nakoľko pôvodné ukončenie projektu bolo navrhnuté na január 2015 a realizácia projektu bola predĺžená do júna 2015, čím sa posunula tiež i realizácia samotných aktivít o 5 mesiacov, nebolo čerpanie financií realizované v rámci navrhovaného plánu. Zvyšné financie budú čerpané v roku 2015.

Projekt „Podpora Terénnej sociálnej práce v meste Topoľčany“

Nakoľko sa realizácia projektu, naplánovaná od februára 2014 posunula z dôvodu podpisu zmluvy o poskytnutí NFP až na júl 2014, neboli financie čerpané v rámci navrhovaného plánu.

Dni regiónu

V rámci roku 2014 mal byť realizovaný jeden ročník podujatia a v roku 2015 tiež jeden ročník podujatia. V zmysle usmernenia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, ktoré bolo riadiacim orgánom projektu Klaster Topoľčany, v rámci ktorého sa podujatie organizovalo, bolo nutné usporiadať v roku 2014 oba ročníky podujatia.

Otvorenie turistickej sezóny

V rámci roku 2014 mal byť realizovaný jeden ročník podujatia a v roku 2015 tiež jeden ročník podujatia. V zmysle usmernenia Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka, ktoré bolo

riadiacim orgánom projektu Klaster Topoľčany, v rámci ktorého sa podujatie organizovalo, bolo nutné usporiadať v roku 2014 oba ročníky podujatia.

Projekt „Rekonštrukcia a modernizácia oddychových zón mesta Topoľčany“

Realizácia projektu je viazaná na poskytnutie grantu od Nadácie SPP. Nakoľko v roku 2014 nebolo rozhodnuté o pridelení, prípadne nepridelení grantu, bol zámer realizácie projektu presunutý na rok 2015.

Rekonštrukcia priestorov tržnice

V rámci projektu sa v porovnaní s pôvodným zámerom realizovalo viac prác (väčší počet stánkov, regálov, zastrešenie viacerých stánkov a pod.)

Rekonštrukcia divadelnej sály v spoločenskom dome II. etapa

Pôvodný zámer kalkuloval iba s výmenou sedačiek, v rámci realizácie sa však tiež uskutočnila aj rekonštrukcia javiskovej plochy (pódia) a vybudovanie bufetu pred kinosálou.

10.2.3 Projekty realizované navyše v porovnaní s pôvodným akčným plánom

V priebehu roka sa v porovnaní s pôvodným plánom realizácie projektov podarilo zrealizovať tiež i ďalšie investičné aktivity. Ich rozpis je uvedený v tabuľke č. 22.

Tab. č. 22: Prehľad projektov realizovaných navyše v porovnaní s pôvodným plánom

Investičná aktivita	Cena v €
Rekonštrukcia spojovacej chodby - bývalá MŠ Kalinčiakova	11 500,00
Modernizácia a rozšírenie kamerového systému - Nám. M. R. Štefánika	5 700,00
Rekonštrukcia chodníka na sídl. F vedľa Starého cintorína	4 000,00
Vybudovanie spevnenej plochy Ul. železniarska	16 200,00
Projektová dokumentácia rozšírenia spevnenej plochy J.Matušku 2234/20	1 100,00
Projektová dokumentácia spevnenej plochy Puškinova ul.	1 300,00
Výmena rozvodov ÚK - Bernoláková ul. – športová hala	3 600,00
Oceľové zábradlie - Tribečská ul.	5 500,00
Projektová dokumentácia MŠ Lipová ul.	15 600,00
Elektroinštalácia plynovej kotolne – ZŠ Hollého	5 600,00

Zdroj: [24] Interné informácie MsÚ Topoľčany, 2015

11 SWOT ANALÝZA MESTA TOPOĽČANY

SWOT analýza je vhodný nástroj, za pomoci ktorého je možné definovať vnútorné (silné a slabé stránky) a vonkajšie (príležitosti a ohrozenia) rozvojové faktory. S jej pomocou je možné určiť ciele rozvoja sledovaného územia, tak aby sa čo možno najefektívnejšie využili predpoklady a pozitívne rozvojové faktory a čo možno najvýraznejšie eliminovali problémy a rizikové oblasti. SWOT analýza, ako jedna z metód hodnotenia potenciálu krajiny zároveň pomáha identifikovať prioritné oblasti, ktoré by mali byť predmetom rozvojovej stratégie záujmového územia. Za týmto účelom je rozdelená do troch hlavných oblastí, ktorými sú prírodné pomery a životné prostredie, ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra a hospodárstvo a technická infraštruktúra.

11.1 SWOT analýza prírodných pomerov a životného prostredia

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ rovinatý charakter územia ✓ úrodné pôdy a vhodné klimatické podmienky pre poľnohospodárstvo ✓ výskyt vodných plôch v sledovanom území (vodná nádrž Malé Bedzany) ✓ vyhovujúce protipovodňové zabezpečenie rieky Nitra ✓ prítomnosť chránených území ✓ pomerne bohaté zastúpenie genofondovo významných lokalít ✓ dostatočné zastúpenie zelených plôch, parkov a oddychových zón v sledovanom území ✓ zvyšovanie štandardov v odpadovom hospodárstve ✓ prítomnosť zariadenia zameraného na úpravu biologických odpadov ✓ prítomnosť zariadenia zameraného na triedenie separovaného odpadu ✓ zavádzanie energetickejšieho úsporných opatrení pri novej výstavbe a rekonštrukcii pôvodných objektov ✓ realizácia aktivít zameraných na environmentálnu prevenciu a výučbu 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ prítomnosť 12 veľkých zdrojov znečisťovania ovzdušia ✗ prítomnosť 85 stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia ✗ silne znečistené povrchové vody ✗ rozširovanie inváznych druhov spôsobujúcich likvidáciu biodiverzity ✗ nízka úroveň využívania obnoviteľných zdrojov energie ✗ nízka miera protipovodňového zabezpečenia mestských častí Malé a Veľké Bedzany a iných lokalít v meste Topoľčany (ul. Malinová, ul. Jilemnického) ✗ znečistenie vodných tokov vplyvom antropogénnej činnosti ✗ prítomnosť oblastí s nadmernou hladinou hluku ✗ prítomnosť atraktívne málo prístupných verejných priestranstiev ✗ nízka miera zhodnocovania odpadov
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zavádzanie krízového riadenia a ochrany pred prírodnými katastrofami ✓ zlepšenie environmentálneho povedomia a informovanosti obyvateľstva o ochrane prírody a životného prostredia ✓ minimalizácia znečisťovania jednotlivých zložiek životného prostredia prostredníctvom neustálej obnovy verejnej zelene ✓ podpora energetickej efektívnosti a využitia energie z obnoviteľných zdrojov ✓ zvýšenie kvality životného prostredia zavádzaním nízko odpadových a bezodpadových technológií vo výrobných procesoch ✓ podpora aktivít zameraných na zhodnocovanie odpadov ✓ ďalší rozvoj budovania zariadení zameraných na mechanicko-biologickú úpravu komunálnych odpadov ✓ podpora výstavby nových zariadení pre opätovné použitie a zhodnocovanie nebezpečných odpadov ✓ podpora inštalácie technologických zariadení a realizácia technických opatrení na zabezpečenie zníženia emisií ✓ čerpanie finančných zdrojov z Európskych štrukturálnych fondov a ostatných grantových programov za účelom zlepšovania stavu životného prostredia 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ narastanie počtu čiernych skládok odpadu a výskyt nebezpečných odpadov na týchto skládkach ✗ zvýšenie miery ohrozenia prirodzených biotopov a ich devastácia spôsobujúca vymieranie celých populácií ✗ zvýšenie miery rozširovania inváznych druhov a vytlačenie pôvodných biotopov ✗ negatívne vplyvy globálneho otepľovania a zmien klímy na životné prostredie ✗ častejšie ohrozenie obyvateľstva povodňami vplyvom klimatických zmien ✗ ohrozenie zdravia obyvateľstva zásobovaného vodou z individuálnych zdrojov

11.2 SWOT analýza ľudských zdrojov asociálnej infraštruktúry

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ stúpajúca vzdelanostná úroveň obyvateľstva ✓ dostačujúci počet vzdelávacích zariadení ✓ dobrý technický stav základných a materských škôl ✓ zastúpenie stredoškolských zariadení rôznych typov a odborných zameraní ✓ prítomnosť vysokoškolských zariadení ✓ dostatočný počet zdravotníckych zariadení pokrývajúcich potreby občanov mesta ✓ prítomnosť nemocnice a špecializovaných zdravotníckych pracovísk ✓ široké spektrum sociálnych služieb a sociálnej starostlivosti o občanov ohrozených sociálnym vylúčením ✓ pestré spektrum poskytovateľov sociálnych služieb ✓ nadpriemerná prahová hodnota uspokojovania potrieb bývania v porovnaní s vyššími územnými jednotkami ✓ široké spektrum kultúrnych podujatí počas celého roka ✓ rozvinutá sieť kultúrnych inštitúcií poskytujúcich služby v oblasti umenia a kultúry ✓ široké spektrum možností trávenia voľného času pre všetky vekové kategórie obyvateľstva ✓ široké spektrum ubytovacích a stravovacích zariadení ✓ aktívna spolupráca miestnej samosprávy s partnerskými mestami ✓ začínajúca spolupráca aktérov cestovného ruchu (Klaster Topoľčany) ✓ atraktívne kultúrne pamiatky na území mesta 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ migračný úbytok obyvateľstva ✗ celkový úbytok obyvateľstva ✗ znižovanie populácie v produktívnom veku ✗ starnutie obyvateľstva ✗ klesajúci počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva ✗ vysoká miera nezamestnanosti obyvateľstva ✗ nedostatok pracovných príležitostí a voľných pracovných miest ✗ zlý technický stav niektorých kultúrnych pamiatok mesta ✗ kritická úroveň vizuálneho smogu ✗ nevhodný technický stav časti bytového fondu ✗ zlý technický stav niektorých kultúrnych zariadení ✗ zlý technický stav niektorých detských ihrísk a športových zariadení ✗ zhoršujúci sa stav poskytovania zdravotnej starostlivosti ✗ absencia niektorých odborných lekárskeho vyšetrení ✗ nízka miera poskytovania komunitných sociálnych služieb ✗ absencia aktívnej spolupráce spolkov a iných organizácií združujúcich obyvateľov so samosprávou mesta ✗ neznalosť stavu občianskych aktivít na území mesta ✗ nízka miera spolupráce subjektov CR
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ výraznejšie prepojenie učebných osnov s potrebami pracovnej praxe ✓ podpora zavádzania inovatívnych foriem vzdelávania ✓ podpora investícií do vzdelávania, rozširovania zručností a celoživotného vzdelávania ✓ zvyšovanie odbornej spôsobilosti lekárov a zvyšovanie úrovne služieb zdravotníctva ✓ podpora rozvoja dobrovoľníctva v sociálnej oblasti ✓ podpora zapájania sa neštátneho sektora do oblasti sociálnej starostlivosti a prevencie sociálne patologických javov ✓ intenzívnejšia spolupráca miestnej samosprávy s dobrovoľníckymi organizáciami v oblasti sociálnej sféry ✓ podpora projektov sociálnej infraštruktúry umožňujúcich prechod inštitucionálnych služieb na komunitné ✓ podpora aktivít zameraných na zapájanie seniorov do spoločenského života mesta ✓ realizácia aktivít podporujúcich budovanie a rekonštrukciu športových a voľnočasových zariadení ✓ podpora ďalšej bytovej výstavby a rekonštrukcie existujúceho bytového fondu ✓ realizácia aktivít podporujúcich budovanie a rekonštrukciu kultúrnych zariadení ✓ organizovanie nových kultúrnych a spoločenských podujatí reflektujúcich na dopyt obyvateľstva ✓ podpora vzniku partnerstiev a partnerskej spolupráce ✓ ďalšia podpora rozvoja turizmu ✓ tvorba tematických balíčkov turistických atrakcií a služieb ✓ čerpanie finančných zdrojov z Európskych štrukturálnych fondov a ostatných grantových programov za účelom zlepšovania stavu sociálnej infraštruktúry, ľudských zdrojov a cestovného ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ zvyšujúca sa miera emigrácie ✗ nedostatočné uplatňovanie absolventov škôl v pracovnom procese ✗ zhoršujúci sa zdravotný stav obyvateľstva ✗ zvyšujúci sa počet obyvateľov odkázaných na sociálnu pomoc ✗ výraznejší nárast segregácie marginalizovaných skupín obyvateľstva ✗ nárast sociálno-patologických javov spoločnosti spôsobený nedostatočnou mierou preventívnych opatrení ✗ hrozba sociálneho vylúčenia seniorskej populácie zo spoločenského života ✗ nezáujem obyvateľstva o kultúrne dianie v meste ✗ zvyšujúci sa záujem obyvateľstva o masovú populárnu kultúru a gýč na úkor tradičnej kultúry ako aj súčasného umenia

11.3 SWOT analýza hospodárstva a technickej infraštruktúry

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vysoká produktivita poľnohospodárskych pôd na území mesta ✓ značná diverzifikácia hospodárstva mesta ✓ vytvorené vhodné územno-technické a ostatné priestorové podmienky pre realizáciu nových investícií ✓ rovnomerne vybudovaná sieť miestnych komunikácií ✓ čiastočné odklonenie dopravy z centra mesta prostredníctvom vybudovania obchvatu ✓ hustá sieť chodníkov pre chodcov ✓ prítomnosť železničnej trate ✓ fungujúca mestská, prímestská a diaľková autobusová doprava ✓ vysoká miera napojenia obyvateľstva a podnikov na verejný vodovod a kanalizáciu ✓ vysoká úroveň plynofikácie mesta ✓ vysoká úroveň pokrytia internetovým signálom ✓ dostupnosť pevného i mobilného telefónneho signálu ✓ rastúci trend vybavenia domácností informačnou technikou ✓ úspešná realizácia projektov podporujúcich znižovanie energetickej náročnosti budov ✓ postupné zavádzanie bezbariérových prvkov pri novej výstavbe 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ nízke zastúpenie vedeckých a výskumných inštitúcií v sledovanom území ✗ zlý technický stav miestnych komunikácií ✗ absencia priameho napojenia záujmového územia na rýchlostnú komunikáciu ✗ absencia napojenia mesta na hlavné dopravné koridory štátu ✗ absencia severného obchvatu mesta (cesta II/499) ✗ nízke zastúpenie prvkov cyklistickej infraštruktúry ✗ absencia cykloturistických chodníkov, samostatných pruhov pre cyklistov a pod. ✗ nedostatok parkovacích plôch ✗ nízka energetická efektívnosť zariadení na výrobu energií ✗ absencia verejnej kanalizácie v mestských častiach Malé a Veľké Bedzany
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vytváranie podmienok pre príchod investorov a príliv priamych investícií ✓ dobudovanie priemyselnej zóny mesta ✓ rozvoj odvetví založených na využívaní potenciálu regiónu ✓ podpora malého a stredného podnikania ✓ využívanie „brownfieldov“ pre podporu rozvoja hospodárstva mesta ✓ rekonštrukcia a zvýšenie úrovne dopravnotechnického stavu existujúcich ciest II. a III. triedy ✓ schválený zelený variant rýchlostnej komunikácie R8 (Nitra – Bánovce nad Bebravou) ✓ ďalšie odľahčenie dopravy centrálnej zóny s pomocou vybudovania obchvatu na komunikácii II/499 ✓ obnova a budovanie oddychových zón a parkov ✓ podpora budovania cyklistickej infraštruktúry (cyklochodníky, cyklopruhy a pod.) ✓ budovanie prvkov upokojenia dopravy ✓ podpora aktivít vedúcich k zlepšeniu statickej dopravy ✓ podpora bezbariérového prístupu v oblasti dopravnej infraštruktúry ✓ podpora znižovania emisií znečisťujúcich látok z dopravy ✓ dobudovanie verejnej kanalizácie ✓ podpora aktivít vedúcich k znižovaniu energetickej spotreby a zvyšovaniu efektivity výroby energií ✓ čerpanie finančných zdrojov z Európskych štrukturálnych fondov a ostatných grantových programov za účelom zlepšovania stavu technickej infraštruktúry a hospodárstva mesta 	<ul style="list-style-type: none"> ✗ presun investorov do regiónov s vyššou cenovou konkurencieschopnosťou ✗ príliš vysoké náklady na obnovu dopravnej infraštruktúry ✗ finančne náročná realizácia projektov z oblasti environmentálnej infraštruktúry ✗ problematika vlastníckych pomerov pri realizácii projektov budovania technickej infraštruktúry ✗ nedostatok finančných zdrojov na realizáciu rozvojových zámerov ✗ preferovanie rozvoja na zelenej lúke na úkor reštrukturalizácie „brownfieldov“ ✗ zvyšujúce sa nároky na dopravnú infraštruktúru spôsobené prudkým nárastom motorizácie

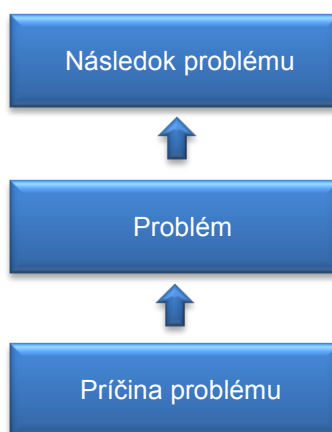
12 STROM PROBLÉMOV MESTA TOPOLČANY

Strategické plánovanie, ktoré je založené na podrobnom skúmaní vnútorného ale i vonkajšieho prostredia, spočíva najmä v dôkladnej analýze kľúčových prvkov ovplyvňujúcich rozvoj územia ako celku. Z tohto dôvodu je potrebné stanoviť hlavné problémy, ktoré pôsobia ako brzdné sily tohto rozvoja. Vhodným nástrojom, ktorý poskytuje zrozumiteľný prehľad týchto brzdných síl a zároveň znázorňuje ich vplyv, ktorý môžu mať na územie z dlhodobého hľadiska, je strom problémov.

Základné vstupné údaje, ktoré sú použité pri tvorbe stromu problémov vyplývajú priamo zo SWOT analýzy územia, konkrétne z jej slabých stránok a ohrození. Tie totiž predstavujú faktory vplyvajúce na záujmové územie negatívne ako hrozba jeho ďalšieho rozvoja. Strom problémov záujmového územia pomáha prostredníctvom svojich jednotlivých častí (graf č. 40) vytvoriť ucelený obraz o negatívnych vplyvoch a zároveň tak napomáha k správne naplánovaniu stratégie jeho rozvoja.

Samotný strom problémov sa skladá z troch hlavných úrovní. Základnú úroveň tvoria príčiny problému, ktoré sú rozdelené do dvoch oblastí. Prvou sú čiastkové príčiny, ktoré vzájomným spolupôsobením vytvárajú spoločnú príčinu problému. Na základe príčin problému je možné vyšpecifikovať samotný problém, ktorý tvorí druhú časť stromu. Poslednou, treťou časťou sú následky problému, ktoré predstavujú výhľad do budúcnosti v prípade ak sa špecifikovaný problém ignoruje a nerieši.

Graf č. 40: Štruktúra stromu problémov

V nadväznosti na SWOT analýzu, ktorá je prostredníctvom svojich údajov hlavným vstupným prvkom problémovej analýzy záujmového územia, boli identifikované problémy v nasledujúcich troch oblastiach, ktoré znázorňuje tabuľka č. 23.

Tab. č. 23: Kľúčové oblasti stromu problémov mesta Topolčany

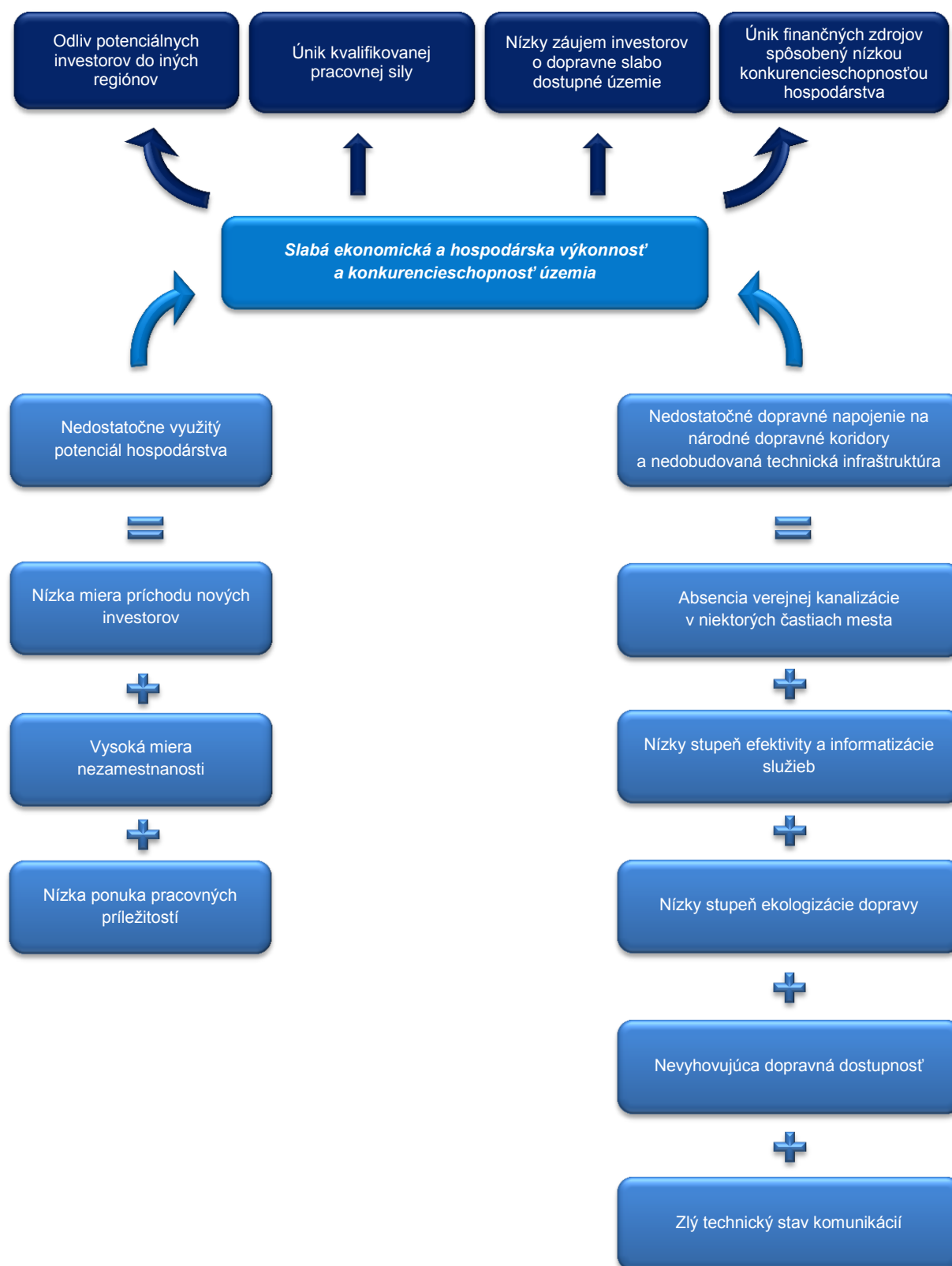
Kľúčová oblasť	Identifikácia problému
I. Hospodárstvo a technická infraštruktúra	Slabá ekonomická a hospodárska výkonnosť a konkurencieschopnosť územia
II. Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra	Nedostatočne rozvinutý ľudský potenciál
III. Životné prostredie	Ohrozenie trvalo udržateľného rozvoja mesta

Zdroj: [24] Interné informácie MsÚ Topolčany, 2013

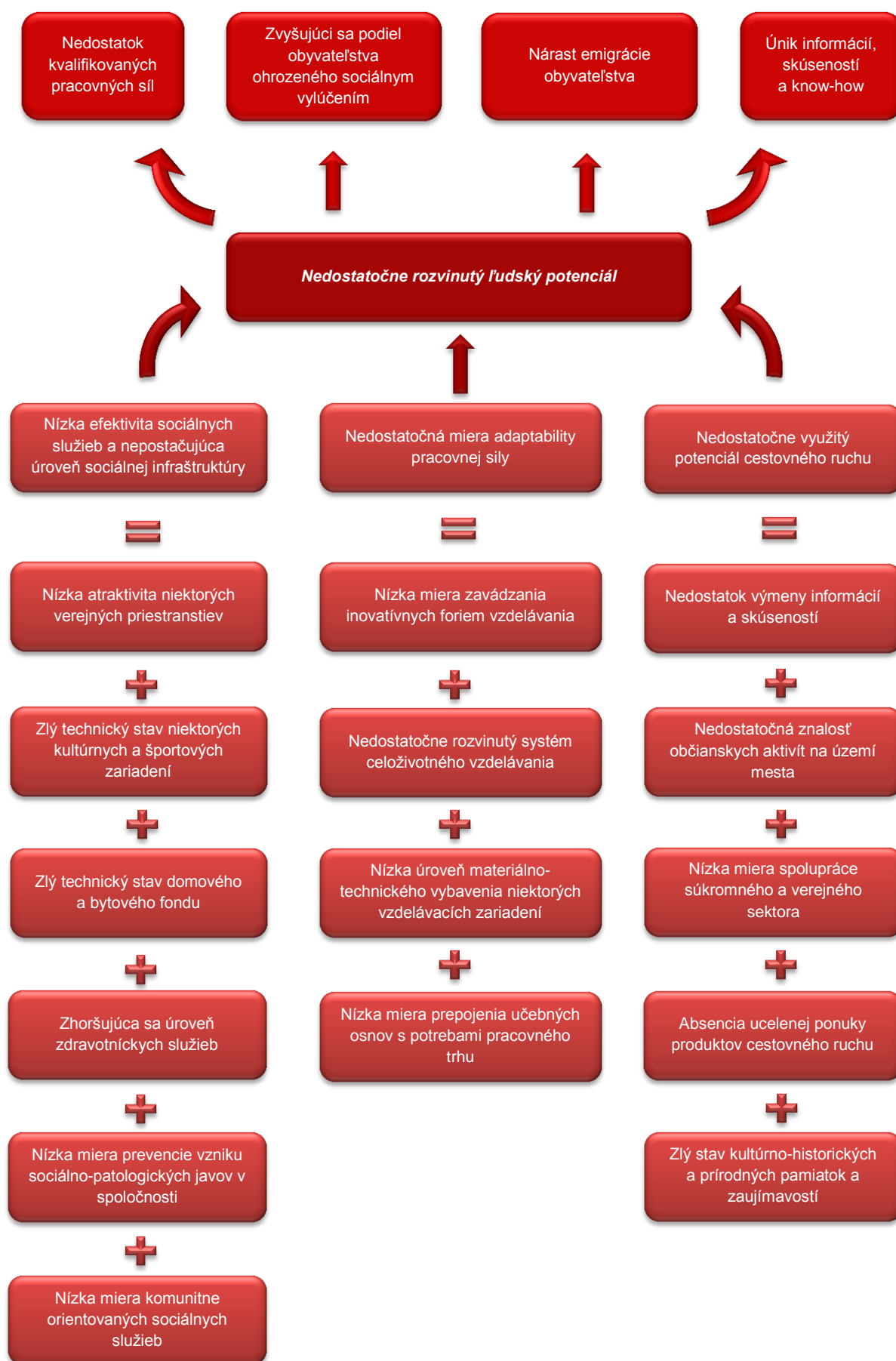
V priamej nadväznosti na strom problémov boli v strategickej časti vyšpecifikované jednotlivé strategické priority, z ktorých každá má svoj vlastný cieľ, napĺňaním ktorého sa dosiahne minimalizácia negatívnych následkov problému. Podobne na príčiny problémov nadväzujú priority a opatrenia, ktoré sú ich priamym protipólom, prostredníctvom ktorého je ich negatívny vplyv možné neutralizovať.

12.1 Strom problémov hospodárstva a technickej infraštruktúry

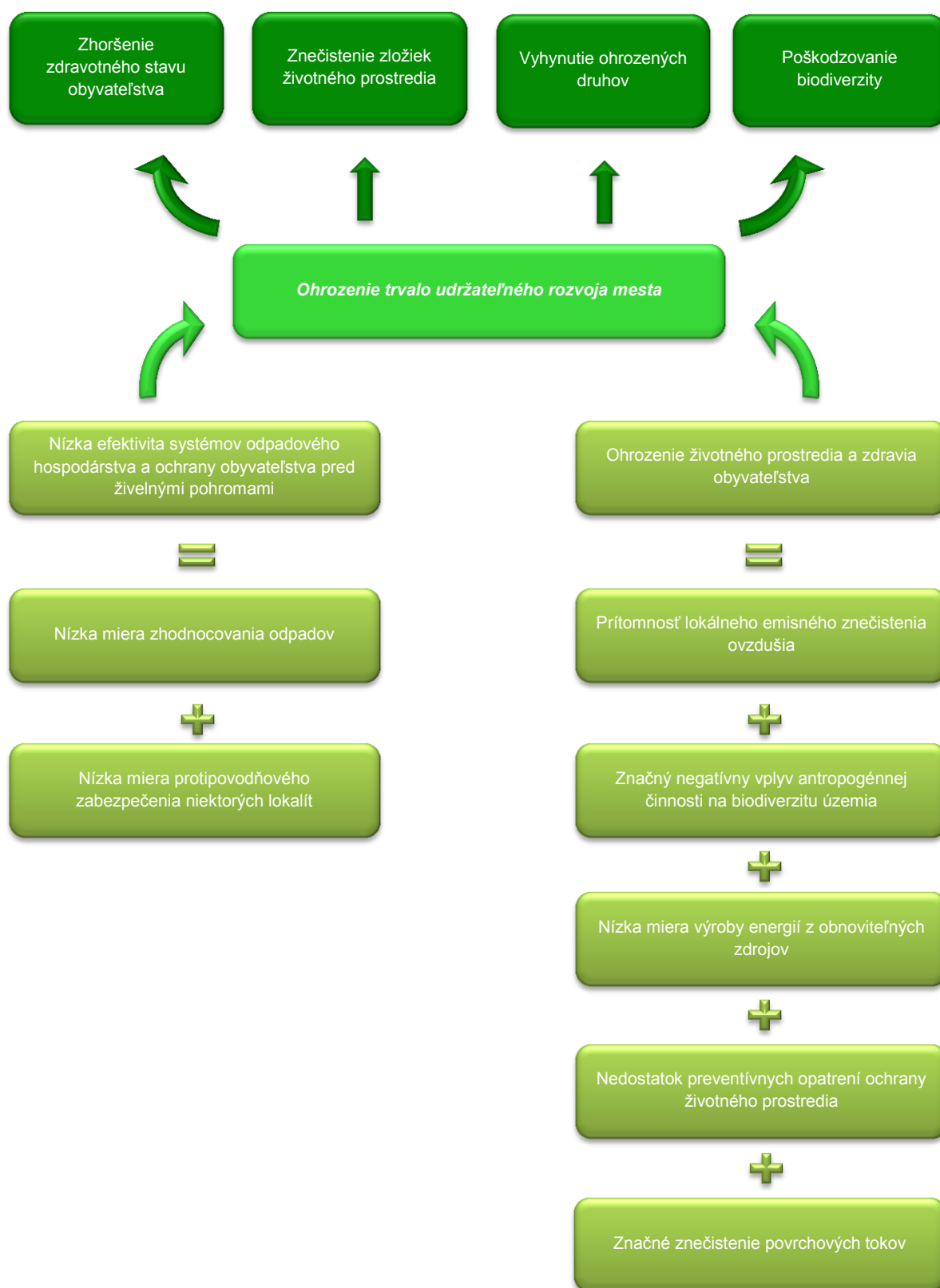

12.2 Strom problémov ľudských zdrojov a sociálnej infraštruktúry

12.3 Strom problémov životného prostredia mesta Topoľčany

P H S R

2016 - 2022

STRATEGICKÁ ČASŤ

13 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA MESTA TOPOLČANY

Na základe rešpektovania princípov regionálnej politiky, ktorej cieľom je dosiahnutie vyváženého udržateľného rozvoja územia, sa strategická časť PHSR zameriava na stanovenie hlavného smeru rozvoja mesta prostredníctvom rozvojovej vízie a globálneho cieľa rozvojovej stratégie mesta Topolčany. Vízia, ktorá je želanou predstavou o budúcnosti mesta Topolčany a opisom akéhosi ideálneho stavu, bola spolu s globálnym cieľom stanovená v nadväznosti na vnútorné špecifiká mesta, ktoré sú identifikované v analytickej časti a v nadväznosti na SWOT analýzu a stromy problémov, v ktorých sú definované oblasti, na ktoré je potrebné smerovať strategické plánovanie. Rozvojová stratégia mesta Topolčany zahŕňa súbor priorít špecifikujúcich sféry, ktoré by mali byť predmetom jeho ďalšieho rozvoja, ktorých cieľom je špecifikovať možné riešenie jednotlivých oblastí uvedených v strome problémov tak, aby sa zabezpečil trvalo udržateľný rozvoj sledovaného územia.

13.1 Rozvojová vízia mesta Topolčany

Mesto Topolčany by malo byť dynamicky sa rozvíjajúcim organizmom efektívne využívajúcim svoje endogénne a exogénne zdroje. Jeho hospodárstvo by malo poskytovať atraktívne pracovné príležitosti a malo by byť založené na moderných technológiách, ktoré budú produkovať výrobky s vysokou pridanou hodnotou. Jeho správne, vzdelávacie, obchodné a kultúrne funkcie by mali uspokojovať potreby nielen domácich obyvateľov ale i ostatných občanov okresu Topolčany. Východiskom pre dosiahnutie týchto cieľov by mal byť kvalitný integrovaný systém vzdelávania, sociálnej a zdravotnej pomoci, ale i kvalitná dopravná infraštruktúra a efektívne sa rozvíjajúca informačná spoločnosť. Všetky tieto sféry by sa mali rozvíjať s ohľadom na trvalo udržateľný rozvoj územia a zvyšovanie kvality zložiek životného prostredia.

13.2 Identifikácia cieľov rozvojovej stratégie

V nadväznosti na rozvojovú víziu mesta Topolčany, ktorá predstavuje súbor spoločných predstáv aktérov rozvoja záujmového územia, bol špecifikovaný globálny cieľ stratégie rozvoja územia, na ktorý následne nadväzujú strategické a špecifické ciele. Napĺňanie jednotlivých špecifikovaných cieľov je zabezpečované prostredníctvom strategických oblastí, strategických priorít a opatrení, ktorých priebežná realizácia by mala prispieť k napĺňaniu globálneho cieľa. Väzby medzi jednotlivými cieľmi rozvojovej stratégie znázorňuje príloha č. 13.

13.2.1 Globálny cieľ rozvojovej stratégie

Globálnym cieľom rozvojovej stratégie mesta Topolčany, ktorý prispieva k dosiahnutiu jeho rozvojovej vízie je: „Zvýšenie konkurencieschopnosti mesta Topolčany prostredníctvom trvaloudržateľného rastu hospodárstva, podpory ochrany zložiek životného prostredia a zlepšenia infraštruktúry a životných podmienok svojich obyvateľov.“

13.2.2 Strategické ciele rozvojovej stratégie

K naplneniu globálneho cieľa rozvojovej stratégie mesta je možné dospieť prostredníctvom postupného napĺňania strategických cieľov spracovaných v nadväznosti na syntézu kľúčových problémov rozvoja mesta do troch hlavných oblastí sociálno-ekonomického a spoločenského života mesta. Ich postupné napĺňanie povedie k odstráneniu identifikovaných týchto problémov a vytvoreniu podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj záujmového územia. Prehľad jednotlivých strategických cieľov znázorňuje tabuľka č. 24.

Tab. č. 24: Strategické ciele rozvojovej stratégie mesta Topoľčany

Strategická priorita	Strategický cieľ
I. Hospodárstvo a technická infraštruktúra	Dobudovaná a modernizovaná technická infraštruktúra, ktorá v kombinácii s hospodárstvom založenom na diverzifikovanej štruktúre s prevahou odvetví s vysokou pridanou hodnotou bude prispievať k dlhodobu udržateľnému ekonomickému a hospodárskemu rozvoju územia mesta Topoľčany.
II. Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra	Vyvážená vzdelanostná úroveň obyvateľstva reflektujúca na potreby trhu, ktorá v kombinácii s kvalitnou sociálnou infraštruktúrou bude zabezpečovať vhodné životné podmienky obyvateľov mesta Topoľčany a jeho okolia.
III. Životné prostredie	Trvalo udržateľný rozvoj územia mesta Topoľčany založený na eliminovaní negatívnych dopadov vplyvujúcich na kvalitu životného prostredia a úroveň zdravotného stavu a kvality života jeho obyvateľov.

13.2.3 Špecifické ciele rozvojovej stratégie

V nadväznosti na špecifikované strategické ciele bol na nižšej úrovni vytvorený súbor špecifických cieľov, ktorých napĺňanie je zabezpečované prostredníctvom podpory jednotlivých priorít rozvoja (tab. č. 25).

Tab. č. 25: Špecifické ciele priorít rozvoja mesta Topoľčany

Strategická priorita	Priorita	Špecifický cieľ
I. Hospodárstvo a technická infraštruktúra	I.I Podpora tvorby podmienok pre príchod nových a udržanie súčasných investorov	Posilňovanie priemyselnej základne mesta a podpory diverzifikovaného hospodárstva mesta s ohľadom na rozvoj malého a stredného podnikania a znižovanie nezamestnanosti
	I.II Rozvoj a skvalitnenie technickej infraštruktúry a služieb verejnej správy	Kvalitná dopravná infraštruktúra mesta napojená na nadregionálne dopravné koridory, ktorá spolu so zvýšením úrovne informačných a komunikačných technológií prispieje k ekonomickému a hospodárskemu rozvoju záujmového územia
II. Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra	II.I Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a podpora celoživotného vzdelávania	Vyššia miera prepojenia učebných osnov na potreby pracovného trhu, vysoká úroveň vzdelávacích zariadení a fungujúci systém celoživotného vzdelávania založený na spolupráci súkromného, verejného a tretieho sektora
	II.II Rozvoj a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry a zvyšovanie kvality sociálnych a zdravotníckych služieb	Poskytovanie sociálnych služieb a zlepšenie sociálnej infraštruktúry v súlade s rastúcimi nárokmi obyvateľstva a dôrazom na deinštitucionalizáciu a prechod na komunitný spôsob poskytovania s cieľom znížiť sociálno-patologické javy spoločnosti
	II.III Rozvoj a podpora partnerskej spolupráce	Fungujúca partnerská spolupráca na miestnej, regionálnej, národnej ale i medzinárodnej úrovni
	II.IV Rozvoj a skvalitnenie služieb a infraštruktúry cestovného ruchu	Trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu mesta Topoľčany založený na využívaní endogénnych rozvojových zdrojov a spolupráci aktérov pôsobiach v cestovnom ruchu
III. Životné prostredie	III.I Zavádzanie efektívnych systémov nakladania s odpadmi a rozvoj environmentálnej infraštruktúry s ohľadom na prevenciu pred živelnými pohromami	Zavedenie efektívneho systému ochrany obyvateľstva pred živelnými pohromami a ekologicky nezávadného systému nakladania s odpadmi.
	III.II Ochrana zložiek životného prostredia a podpora environmentálneho správania sa obyvateľstva	Zvýšenie miery ochrany životného prostredia prostredníctvom účinných technických a technologických opatrení a environmentálnej osvedy obyvateľstva

P H S R

2016 - 2022

PROGRAMOVÁ ČASŤ

14 OPATRENIA ROZVOJOVEJ STRATÉGIE

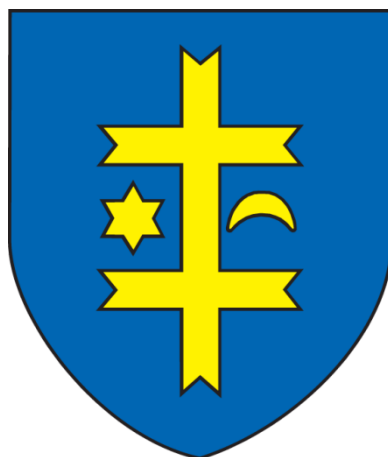
V nadväznosti na identifikované špecifické ciele v strategickej časti PHSR sa programová časť zameriava na stanovenie nástrojov potrebných na dosiahnutie stanovenej vízie mesta Topoľčany a globálneho cieľa rozvojovej stratégie mesta, ktorým je „Zvýšenie konkurencieschopnosti mesta Topoľčany prostredníctvom trvaloudržateľného rastu hospodárstva, podpory ochrany zložiek životného prostredia a zlepšenia infraštruktúry a životných podmienok svojich obyvateľov.“ Nástrojom na napĺňanie špecifických cieľov jednotlivých priorít sú konkrétne opatrenia. Tie sú navrhnuté tak, aby podporili hospodársky a sociálno-ekonomický rast záujmového územia a aby ich realizácia prispela k zvyšovaniu konkurencieschopnosti mesta Topoľčany a vytvorila z neho dynamicky sa rozvíjajúci organizmus efektívne využívajúci svoje endogénne a exogénne zdroje. Jednotlivé opatrenia v rámci navrhovaných priorít sú spracované tak, aby okrem samotného rozvoja mesta Topoľčany brali do úvahy priority rozvoja Európskej únie, Slovenskej republiky a zároveň rešpektovali potreby a výzvy regionálnej úrovne. Z tohto dôvodu bolo špecifikovaných celkovo 23 opatrení v rámci 8 priorít a 3 strategických oblastí. Ich prehľad naznačuje tabuľka č. 26.

Tab. č. 26: Prehľad opatrení rozvojovej stratégie mesta Topoľčany

Strategická priorita	Priorita	Opatrenie
I. Hospodárstvo a technická infraštruktúra	I.I Podpora tvorby podmienok pre príchod nových a udržanie súčasných investorov	1.1 Podpora rozvoja priemyselných parkov, priemyselných zón a podnikania
	I.II Rozvoj a skvalitnenie technickej infraštruktúry a služieb verejnej správy	2.1 Podpora rozvoja dopravnej infraštruktúry a dopravnej polohy
		2.2 Podpora rozvoja informačnej spoločnosti a efektívnej verejnej správy
		2.3 Odvádzanie a čistenie odpadových vôd a zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou
II. Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra	II.I Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a podpora celoživotného vzdelávania	1.1 Harmonizácia vzdelávania škôl mesta v súlade s požiadavkami trhu práce
		1.2 Modernizácia a výstavba vzdelávacích zariadení
		1.3 Podpora celoživotného a inovatívneho vzdelávania
	II.II Rozvoj a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry a zvyšovanie kvality sociálnych a zdravotníckych služieb	2.1 Zabezpečenie dostupnosti sociálnych služieb s ohľadom na deinštitucionalizáciu a dôrazom na komunitný spôsob poskytovania
		2.2 Znižovanie výskytu sociálno-patologických javov spoločnosti mesta
		2.3 Podpora budovania a modernizácie zariadení sociálnej a zdravotnej starostlivosti
		2.4 Podpora budovania a rekonštrukcie bytového fondu
		2.5 Podpora športového, kultúrneho a spolkového života v meste
		2.6 Modernizácia a výstavba kultúrnych, voľnočasových a športových zariadení
		2.7 Regenerácia a revitalizácia verejných priestranstiev a verejných budov mesta
	II.III Rozvoj a podpora partnerskej spolupráce	3.1 Podpora partnerskej spolupráce
	II.IV Rozvoj a skvalitnenie služieb a infraštruktúry cestovného ruchu	4.1 Ochrana a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva
		4.2 Propagácia a tvorba produktov cestovného ruchu
III. Životné prostredie	III.I Zavádzanie efektívnych systémov nakladania s odpadmi a rozvoj environmentálnej infraštruktúry s ohľadom na prevenciu pred živelnými pohromami	1.1 Zabezpečenie ochrany územia pred povodňami realizáciou preventívnych opatrení
		1.2 Zvyšovanie efektivity systému nakladania s odpadom
	III.II Ochrana zložiek životného prostredia a podpora environmentálneho správania sa obyvateľstva	2.1 Znižovanie emisií a monitoring zdrojov znečistenia
		2.2 Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov
		2.3 Znižovanie energetickej spotreby a podpora výroby energie z obnoviteľných zdrojov
		2.4 Podpora environmentálnej osvedy, výchovy a prevencie

P H S R

2016 - 2022

REALIZAČNÁ ČASŤ

15 REALIZAČNÝ RÁMEC PRIORÍT A OPATRENÍ MESTA TOPOLČANY

Realizačný rámec je jednou z najdôležitejších častí Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorá predstavuje konkrétne návrhy aktivít pre dosiahnutie stanovených cieľov. Poskytuje podrobnejšie rozpracovanie strategických cieľov a opatrení na úroveň konkrétnych projektových zámerov a aktivít rozčlenených do jednotlivých strategických priorít prostredníctvom finančného rámca realizácie PHSR. Jeho realizácia napomôže k dosiahnutiu globálneho cieľa rozvojovej stratégie, ktorým je „Zvýšenie konkurencieschopnosti mesta Topolčany prostredníctvom trvaloudržateľného rastu hospodárstva, podpory ochrany zložiek životného prostredia a zlepšenia infraštruktúry a životných podmienok svojich obyvateľov“. Zároveň špecifikuje jednotlivé indikátory, ktorých monitorovanie zabezpečí spätnú väzbu o napĺňaní cieľov dokumentu. Z tohto dôvodu boli špecifikované celkovo dva druhy indikátorov. Jedným sú indikátory výsledku, ktoré sa týkajú okamžitých priamych a nepriamych efektov spôsobených napĺňaním jednotlivých opatrení. Druhým sú indikátory dopadu, ktoré sa týkajú dlhodobých dôsledkov vyplývajúcich z napĺňania jednotlivých priorít.

15.1 Strategická priorita I. Hospodárstvo a technická infraštruktúra

Strategická priorita I: Hospodárstvo a technická infraštruktúra predstavuje základy pre rozvoj oblasti priemyslu, inovácií, a ďalších služieb. Napĺňanie cieľa tejto strategickej priority, ktorým je **„Dobudovaná a modernizovaná technická infraštruktúra, ktorá v kombinácii s rozvojom hospodárstva založenom na diverzifikovanej štruktúre s prevahou odvetví s vysokou pridanou hodnotou bude prispievať k dlhodobu udržateľnému ekonomickému a hospodárskemu rozvoju územia mesta Topolčany“**, si vyžaduje orientovať sa na podporu aktivít, ktorými sa zabezpečí trvalo udržateľný rast, zvýšenie konkurenčnej schopnosti, rast pridanej hodnoty a zamestnanosti v priemysle a v službách. Z tohto dôvodu boli špecifikované celkovo tri prioritné oblasti (príloha č. 14).

15.1.1 Priorita I.I. Podpora tvorby podmienok pre príchod nových a udržanie súčasných investorov

Priorita I.I., sa so svojím cieľom **„Posilňovanie priemyselnej základne mesta a podpory diverzifikovaného hospodárstva mesta s ohľadom na rozvoj malého a stredného podnikania a znižovanie nezamestnanosti“**, zameriava na multisektorový pohľad zohľadňujúci širšie vzťahy v území, ktorý so sebou prináša značné posilnenie funkčnej komplexnosti sledovaného územia a podnikateľských aktivít, ktoré v ňom prebiehajú. Prostredníctvom podpory rozvoja diverzifikovaného hospodárstva sa zvýši ekonomická a hospodárska stabilita mesta Topolčany a zároveň sa z dlhodobého hľadiska zabezpečí jeho trvalo udržateľný rozvoj.

Očakávaný dopad špecifického cieľa priority I.I

Realizovaním aktivít v prioritnej oblasti I.I sa dosiahne vytvorenie podmienok vhodných pre rozvoj malého a stredného podnikania a príchod nových investorov, ktorí so sebou okrem investičného kapitálu prinesú i rast zamestnanosti a hospodárskej výkonnosti územia mesta Topolčany.

Indikátory dopadu:

- ✓ **Počet nových podnikov a prevádzok v priemyselných parkoch a zónach mesta (minimálne 2 nové podniky počas programového obdobia)**

Špecifikovaný indikátor priamo súvisí s aktivitami Opatrenia 1.1 Podpora rozvoja priemyselných parkov a priemyselných zón. Nakoľko príchod nových investorov na územie mesta je dlhodobý proces, ktorý trvá niekoľko rokov je indikátor začlenený medzi dopadové ukazovatele, ktorých plnenie sa vyhodnocuje v závere programového obdobia. Pre účely monitorovania je možné

vykazovať počet nových firiem, ktoré otvorili svoju prevádzku v priemyselných parkoch a zónach mesta počas rokov 2016 - 2022. Do ukazovateľa je možné započítať aj rozšírenie existujúcich prevádzok.

✓ **Počet projektov zameraných na zvyšovanie atraktivity priemyselných parkov a priemyselných zón mesta (minimálne 3 projekty za programové obdobie)**

Uvedený ukazovateľ priamo súvisí s Opatrením 1.1 Podpora rozvoja priemyselných parkov a priemyselných zón. Nakoľko ich rozvoj je dlhodobý proces, ktorý začal už v predchádzajúcom programovom období a bude systematicky podporovaný aj naďalej, je tento indikátor začlenený medzi dopadové ukazovatele, ktoré budú vyhodnotené v závere obdobia 2016 - 2022. Pre účely monitorovania je možné za projekty zamerané na zvyšovanie atraktivity priemyselných zón a parkov považovať najmä aktivity podporujúce rozvoj ich technickej infraštruktúry, vykupovanie nových pozemkov za účelom vyčlenenia nového miesta pre investorov, prípadne ostatné aktivity týkajúce sa ich rozvoja.

Opatrenie 1.1 Podpora rozvoja priemyselných parkov, priemyselných zón a podnikania

Účelom opatrenia je podpora budovania infraštruktúry pre rozvoj podnikania v oblasti priemyslu a služieb, ktorá má pozitívny dopad na zamestnanosť a kvalitu života obyvateľov mesta Topoľčany. Aktivity realizované v rámci tohto opatrenia budú prispievať k vyváženému rozvoju záujmového územia a to najmä prostredníctvom vytvorenia kvalitných priestorových podmienok pre existujúcich i potenciálnych podnikateľov, ktorých finálne výrobky obsahujú vysokú pridanú hodnotu a sú konkurencieschopné na globálnych trhoch. Podpora zakladania a rozvoj inovatívnych podnikov, ktoré budú schopné presadiť sa svojimi výrobkami na globálnych trhoch značne posilní miestnu ekonomiku a podporí trvalo udržateľný rozvoj územia mesta Topoľčany.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Šírenie informácií a poznatkov pre malých a stredných podnikateľov
- ✓ Zvyšovanie atraktivity priemyselných parkov a priemyselných zón prostredníctvom rozširovania a modernizácie ich infraštruktúry
- ✓ Podpora revitalizácie „brownfieldov“ za účelom rozvoja priemyselnej výroby mesta
- ✓ Spracovanie dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Podnikatelia

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Súkromný sektor
- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Správcovia súvisiacej infraštruktúry

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet aktivít zameraných na podporu rozvoja priemyselnej výroby a podnikania v meste (minimálne 1 aktivita za rok)**

Indikátor priamo súvisí s navrhovanými aktivitami opatrenia. Pre účely monitorovania je možné považovať za aktivity podporujúce rozvoj priemyselnej výroby v meste najmä činnosti smerujúce k príchodu nových a rozšíreniu existujúcich firiem, ktoré majú sídlo na jeho území. Jedná sa najmä o propagačné aktivity, spracovávanie novej a aktualizáciu existujúcej projektovej dokumentácie v závislosti od aktuálnych požiadaviek pre realizovanie stavebných úprav priemyselných areálov a ostatné aktivity vedúce k podporu priemyslu v týchto oblastiach.

15.1.2 Priorita I.II. Rozvoj a skvalitnenie technickej infraštruktúry a služieb verejnej správy

Priorita I.II, sa prostredníctvom jednotlivých opatrení, ktorých cieľom je **„Kvalitná dopravná infraštruktúra mesta napojená na nadregionálne dopravné koridory, ktorá spolu so zvýšením úrovne informačných a komunikačných technológií a rozvinutou environmentálnou infraštruktúrou prispeje k ekonomickému a hospodárskemu rozvoju záujmového územia“**, zameriava na riešenie problémov v sektore dopravy, komunikačných technológií, environmentálnej infraštruktúry (kanalizácia a rozvod vody) a oblasti zlepšovania prístupu k informáciám. Rozvojom dopravnej infraštruktúry, verejnej osobnej dopravy, zlepšovaním environmentálnej infraštruktúry a podporou rozvoja informačnej spoločnosti toto opatrenie zabezpečuje trvalo udržateľnú mobilitu, hospodársky rast, tvorbu pracovných miest a zlepšenie podnikateľského prostredia na území mesta Topoľčany.

Očakávaný dopad špecifického cieľa priority I.II

Realizácia jednotlivých aktivít v rámci priority I.II by mala prispieť k trvalo udržateľnej, ekologickejšej a nákladovo efektívnejšej dopravnej infraštruktúre, trvalo udržateľnému stavu a kvalite pitnej vody, dobudovaniu kanalizačnej siete na území mesta Topoľčany a zlepšeniu kvality, úrovne a dostupnosti elektronických služieb verejnej správy pre občanov a podnikateľov a zároveň zefektívneniu procesov verejnej správy.

Indikátory dopadu:

- ✓ **Množstvo spracovaných strategických dokumentov dotýkajúcich sa dopravy a dopravnej infraštruktúry (minimálne 1 dokument za programové obdobie)**

Stanovený indikátor priamo súvisí s Opatrením 2.1 Podpora rozvoja dopravnej infraštruktúry a dopravnej polohy. Nakoľko pre úsek dopravy nemá mesto vypracovaný žiadny koncepčný dokument, na základe ktorého by sa riadilo, je potrebné podporiť jeho spracovanie. Pre účely monitoringu sa za strategické dokumenty považujú územné generely dopravy, generely statickej dopravy mesta, plány dopravnej obslužnosti prípadne iná strategická dokumentácia, ktorá sa zaoberá dopravnou situáciou mesta Topoľčany.

- ✓ **Počet metrov vybudovaných cykloturistických chodníkov (minimálne 8 000 m počas programového obdobia)**

Rozvoj cykloturistickej infraštruktúry je účinným nástrojom podpory ekologickej dopravy na území mesta. Indikátor dopadu je priamo naviazaný na aktivity Opatrenia 2.1 Podpora rozvoja dopravnej infraštruktúry a dopravnej polohy. Pre účely monitoringu je relevantný počet bežných metrov vybudovaných cykloturistických chodníkov na území mesta Topoľčany. Za takéto chodníky je možné považovať značenie samostatných cyklopruhov, cyklokoridorov, prípadne výstavbu nových komunikácií pre cyklistov

- ✓ **Počet aktivít zameraných na zvýšenie bezpečnému pohybu zraniteľných účastníkov premávky (minimálne 25 aktivít za programové obdobie)**

Podpora bezpečného pohybu zraniteľných účastníkov premávky je dôležitým aspektom rozvoja dopravnej infraštruktúry. Indikátor je stanovený v súlade s Opatrením 2.1 Podpora rozvoja dopravnej infraštruktúry a dopravnej polohy. Nakoľko sa na území mesta nachádzajú kolízne úseky, ktoré sú nebezpečnejšie pre zraniteľných účastníkov premávky je potrebné vyvíjať aktivity zamerané na elimináciu hroziacich rizík v týchto oblastiach. Pre účely monitoringu je možné za takéto aktivity považovať činnosti zamerané na zvýšenie bezpečnosti chodcov a cyklistov na mestských komunikáciách ako je budovanie nových chodníkov, značenie priechodov pre chodcov, osvetľovanie priechodov pre chodcov, ozvučovanie svetelnej signalizácie, budovanie stredových ostrovčekov, zvýšených prahov, vodiacich línií pre nevidiacich, debarierizačných prvkov pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie, prípadne výkon dozoru políciou na priechodoch pre chodcov a pod.

- ✓ ***Množstvo parkovacích miest vybudovaných na plochách určených na zlepšenie statickej dopravy na území mesta (minimálne 500 parkovacích miest za programové obdobie)***

Zlepšenie situácie v oblasti statickej dopravy je dôležitým aspektom rozvoja dopravnej infraštruktúry mesta. Za účelom zabezpečovania rozvoja tejto oblasti bol vyčlenený merateľný ukazovateľ množstva vybudovaných parkovacích miest na plochách určených na účely zlepšenia statickej dopravy. V rámci monitorovania plnenia ukazovateľa je možné za takéto parkovacie miesta považovať priestory pre parkovanie motorových vozidiel na parkoviskách a ostatných spevnených plochách mesta.

- ✓ ***Počet aktivít vedúcich k zlepšeniu prístupu marginalizovaných komunít a skupín so špeciálnymi potrebami k verejným službám (minimálne 10 aktivít za programové obdobie)***

Ukazovateľ je priamo viazaný na Opatrenie 2.2 Podpora rozvoja informačnej spoločnosti a efektívnej verejnej správy. Prostredníctvom napĺňania tohto indikátora sa dosiahne zvýšenie kvality služieb organizácií verejnej správy a ich sprístupnenie širšiemu spektru obyvateľstva. Za relevantné aktivity vzťahujúce sa k monitoringu indikátora je možné považovať budovanie debarierizačných prvkov vo verejných inštitúciách, realizovanie aktivít vedúcich k zlepšeniu prístupu zamestnancov verejných úradov a inštitúcií k občanom marginalizovaných komunít a skupín so špeciálnymi potrebami, realizáciu projektov a služieb verejných inštitúcií a úradov zameraných na podporu občanov ohrozených sociálnym vylúčením a pod.

- ✓ ***Počet projektov zameraných na elektronizáciu služieb verejnej správy a ostatných služieb (1 projekt za programové obdobie)***

Elektronická komunikácia je prirodzenou súčasťou spoločnosti. Jej rozvoj v oblasti verejných inštitúcií, ktorý začal v predchádzajúcom programovom období, vytvoril vhodné podmienky pre rozširovanie elektronických služieb poskytovaných obyvateľstvu a ich ďalšiu implementáciu. Z tohto dôvodu je medzi dopadové indikátory zaradený ukazovateľ počtu podporených projektov zameraných na elektronizáciu verejnej správy a ostatných služieb poskytovaných obyvateľstvu mesta Topoľčany. Pre účely monitorovania sú relevantné projekty a aktivity subjektov pôsobiacich na území mesta, ktoré sú zamerané na poskytovanie služieb obyvateľom elektronickou formou komunikácie.

- ✓ ***Počet projektov zameraných na rekonštrukciu a výstavbu kanalizácie a verejného vodovodu (minimálne 1 projekt za programové obdobie)***

Podpora budovania kanalizácie a verejného vodovodu je jedným z nástrojov rozvoja životnej úrovne obyvateľstva. Dobudovanie kanalizácie v mestských častiach a rekonštrukcia vodovodnej siete je preto jednou z hlavných priorít Opatrenia 2.3 Odvádzanie a čistenie odpadových vôd a

zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Pre účely monitorovania je za projekty zamerané na rekonštrukciu a výstavbu kanalizácie a verejného vodovodu možné považovať všetky investičné aktivity zamerané na zlepšenie technického stavu prípadne rozšírenie tejto infraštruktúry počas obdobia 2016 - 2022.

Opatrenie 2.1 Podpora rozvoja dopravnej infraštruktúry a dopravnej polohy

Opatrenie prostredníctvom aktivít podporujúcich rozvoj bezpečnej a ekologickej dopravy a rozvoja ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov prispieva k trvalo udržateľnému spôsobu rozvoja dopravy na území mesta a zároveň podporuje zvyšovanie bezpečnostných aspektov dopravy v sledovanom území.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Rekonštrukcia a zvýšenie úrovne dopravno-technického stavu existujúcich komunikácií a obnova ich vybavenia
- ✓ Rekonštrukcia a budovanie dopravných subsystémov zabezpečujúcich zvyšovanie úrovne dopravných, bezpečnostných a environmentálnych aspektov
- ✓ Budovanie prvkov upokojenia dopravy, vytváranie podmienok pre bezpečný pohyb zraniteľných účastníkov premávky, predovšetkým chodcov a cyklistov
- ✓ Odstraňovanie nehodových lokalít, zvýšenie bezpečnosti na cestách a križovatkách zavádzaním inteligentných riadiacich systémov
- ✓ Podpora budovania nových úsekov ciest z dôvodu zabezpečenia dopravnej obslužnosti územia, prípadne za účelom odstránenia identifikovaných systémových nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom na environmentálny a bezpečnostný aspekt
- ✓ Spracovanie strategických dokumentov (generely dopravy, plány dopravnej obsluhy) a inej potrebnej dokumentácie
- ✓ Budovanie cyklistickej infraštruktúry: komunikácie, budovanie cyklopruhov, cyklokoridorov na mestských komunikáciách, budovanie doplnkovej infraštruktúry (stojany a parkoviská pre bicykle, kryté parkoviská a úschovne bicyklov, budovanie informačných tabúl a stojanov s veľkoplošnými mapami, zriaďovanie systémov verejných bicyklov či zriaďovanie požičovní bicyklov a pod.)
- ✓ Podpora rozvoja ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov v doprave
- ✓ Podpora budovania a rekonštrukcie parkovísk, chodníkov, zastávok autobusov a ostatnej dopravnej infraštruktúry s ohľadom na uplatňovanie bezbariérového prístupu

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany
- ✓ Návštevníci mesta Topoľčany

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Súkromný sektor
- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Správcovia súvisiacej infraštruktúry

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

✓ **Dĺžka zrekonštruovaných komunikácií za rok (minimálne 5 000 m²/rok)**

Priebežná rekonštrukcia komunikácií je dôležitým prvkom starostlivosti o dopravnú infraštruktúru mesta. Z dôvodu zabezpečenia jej pravidelnej údržby bol v rámci Opatrenia 2.1 špecifikovaný indikátor výsledku zameraný na monitorovanie množstva zrekonštruovaných komunikácií za obdobie jedného roka. V rámci monitorovania je možné vykazovať množstvo zrekonštruovaných komunikácií I., II., III. triedy a ostatných mestských komunikácií.

✓ **Dĺžka zrekonštruovaných a vybudovaných chodníkov (minimálne 225 m²/rok)**

Chodníky sú významným prvkom zvyšovania bezpečnosti pohybu chodcov po mestských komunikáciách. Napriek tomu, že v meste tvoria pomerne hustú sieť, je potrebné sa priebežne starať o ich údržbu. Za týmto účelom bol špecifikovaný indikátor výsledku, ktorý je zameraný na monitorovanie dĺžky zrekonštruovaných chodníkov na území mesta za obdobie jedného roka. Pre účely monitorovania je možné za rekonštrukciu a budovanie chodníkov považovať nielen zlepšenie ich technického stavu ale aj ich rozširovanie, úpravu prípadne rozširovanie existujúcej siete.

✓ **Množstvo vybudovaných prvkov cyklistickej infraštruktúry (minimálne 5 prvkov za rok)**

Podpora cykloturistickej infraštruktúry je významným prvkom v procese ekologizácie dopravy mesta Topoľčany. Za týmto účelom je potrebné realizovať aktivity vedúce k rozširovaniu jej ponuky. Z tohto dôvodu bol špecifikovaný monitorovací ukazovateľ množstva vybudovaných prvkov cyklistickej infraštruktúry. Pre účely monitorovania sa za takéto prvky môžu považovať stojany pre bicykle, prístrešky pre bicykle, parkovacie miesta na bicykle, odpočívadlá pre cyklistov, požičovne a úschovne bicyklov a pod.

Opatrenie 2.2 Podpora rozvoja informačnej spoločnosti a efektívnej verejnej správy

Opatrenie by malo prostredníctvom jednotlivých aktivít vytvoriť podmienky pre poskytovanie kvalitných a dostupných verejných služieb pre každého obyvateľa. Aktivity by zároveň mali prispieť k zefektívneniu riadenia, integrácie a optimalizácie procesov a zvýšeniu kvality a kompetentnosti personálu verejnej správy. Popri tom by mali tiež zvýšiť intenzitu a kvalitu spolupráce verejného sektora s organizáciami občianskej spoločnosti a podporiť zapojenie a mobilizáciu miestnych organizácií do rozvoja územia mesta Topoľčany. Nemenej významnú úlohu zohrávajú tiež aktivity zamerané na podporu budovania informačnej spoločnosti, ktoré by mali byť zamerané na rozvoj elektronických služieb verejnej správy a ich sprístupnenie čo možno najväčšiemu počtu obyvateľov mesta.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Podpora budovania kapacít a vytváranie nových miestnych partnerstiev vedúcich k posilňovaniu spolupráce medzi verejnou správou a občianskou spoločnosťou
- ✓ Zvýšenie dostupnosti a kvality služieb pre občanov prostredníctvom mechanizmov zvyšujúcich transparentnosť verejnej správy
- ✓ Zjednodušenie administratívnych procedúr a odstraňovanie zdĺhavého procesu vybavovania agend
- ✓ Zlepšenie prístupu marginalizovaných komúní a skupín so špeciálnymi potrebami k verejným službám (debarierizácia priestorov a pod.)
- ✓ Podpora zavádzania elektronických služieb verejnej správy (štátnej správy a samosprávy), vrátane elektronických služieb zdravotníctva, elektronických služieb školstva, elektronických služieb kultúry, atď.

- ✓ Spracovanie dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany
- ✓ Občania využívajúci služby verejnej správy
- ✓ Záujmové združenia

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Súkromný sektor
- ✓ Subjekty verejnej správy

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet realizovaných aktivít smerujúcich k zvýšeniu transparentnosti a zlepšeniu kvality služieb verejnej správy (minimálne 5 aktivít za rok)**

Transparentnosť verejnej správy je významnou súčasťou efektívneho fungovania mesta. Za účelom jej neustáleho zlepšovania je špecifikovaný monitorovací ukazovateľ počtu zrealizovaných aktivít zvyšujúcich transparentnosť verejných inštitúcií vykonávajúcich správu vecí verejných. Medzi tieto aktivity možno z hľadiska monitorovania zaradiť poskytovanie informácií na žiadosť občanov, zverejňovanie informácií na úradných tabuliach, zverejňovanie informácií na web stránkach, prípadne ďalšie inovatívne služby pre verejnosť, ktoré jej zabezpečia vyššiu mieru kontroly nad procesmi prebiehajúcimi v jednotlivých verejných inštitúciách.

Opatrenie 2.3 Odvádzanie a čistenie odpadových vôd a zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou

Aktivity v rámci Opatrenia 2.3 sú zamerané na zvýšenie počtu domácností pripojených na verejnú kanalizáciu, s čím súvisí odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd, ktoré je jednou zo základných environmentálnych služieb. Navrhované aktivity sú jedným zo základných predpokladov smerujúcich k dosiahnutiu dobrého stavu vôd v sledovanom území. Ich realizácia značne prispeje k zlepšeniu stavu prírodných zdrojov vôd, vodných ekosystémov, komplexného riešenia ekologických a vodohospodárskych záujmov, čo bude mať v konečnom dôsledku pozitívny vplyv na samotný rozvoj územia mesta Topoľčany a jeho obyvateľstva.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Dobudovanie verejnej kanalizácie a čistiarne odpadových vôd na území mesta Topoľčany
- ✓ Údržba a rekonštrukcia verejnej kanalizácie a čistiarne odpadových vôd
- ✓ Údržba a rekonštrukcia verejného vodovodu
- ✓ Spracovanie dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany
- ✓ Občania využívajúci verejnú kanalizáciu a ČOV
- ✓ Občania využívajúci verejný vodovod

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Správcovia súvisiacej infraštruktúry

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet aktivít zameraných na údržbu kanalizácie a vodovodu (minimálne 2 aktivity za rok)**

Priebežná údržba kanalizačnej a vodovodnej siete je nevyhnutná k zabezpečeniu ich bezproblémovej prevádzky. Za účelom monitoringu zabezpečovania tejto činnosti bol špecifikovaný ukazovateľ počtu aktivít zameraných na údržbu kanalizácie a vodovodu. Za tieto aktivity možno považovať rekonštrukcie uvedených sietí, prípadne údržbu kanalizačných vpustí za obdobie jedného roka.

15.2 Strategická priorita II. Ľudské zdroje a sociálna infraštruktúra

Strategická priorita II. so svojím cieľom, ktorým je **„Vyvážená vzdelanostná úroveň obyvateľstva reflektujúca na potreby trhu, ktorá v kombinácii s kvalitnou sociálnou infraštruktúrou bude zabezpečovať dobré životné podmienky obyvateľstva mesta Topoľčany a jeho okolia“** podporuje hospodársky rast a trvalo udržateľný rozvoj mesta Topoľčany prostredníctvom aktivít zameraných na rozvoj jeho ľudského kapitálu a zvyšovanie úrovne služieb uspokojujúcich základné potreby obyvateľstva. Za týmto účelom boli vyšpecifikované celkovo 4 priority rozvoja (príloha č. 15).

15.2.1 Priorita II.I. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a podpora celoživotného vzdelávania

Prioritná oblasť II.I prostredníctvom **„Vyššej miery prepojenia učebných osnov na potreby pracovného trhu, vysokej úrovne vzdelávacích zariadení a fungujúceho systému celoživotného vzdelávania založeného na spolupráci súkromného, verejného a tretieho sektora“** podporuje zvýšenie adaptability pracovnej sily mesta Topoľčany. Konkrétne opatrenia sa zameriavajú na posilnenie ľudského kapitálu, najmä prostredníctvom podpory vzdelávania a prepojenia jednotlivých študijných osnov s potrebami a požiadavkami pracovného trhu, rozvíjania efektívneho systému celoživotného vzdelávania a v neposlednom rade i samotnej modernizácie a výstavby vzdelávacích zariadení.

Očakávaný dopad špecifického cieľa priority II.I

Realizácia navrhovaných opatrení značne prispeje k zabezpečeniu dlhodobej konkurencieschopnosti mesta Topoľčany prostredníctvom prispôbenia jeho vzdelávacieho systému potrebám vedomostnej spoločnosti. Kým inovované metódy výučby pomôžu pripraviť absolventov na potreby trhu práce a umožnia im nadobudnúť potrebné zručnosti, programy celoživotného vzdelávania podporia rozvoj kľúčových kompetencií zamestnancov, prípadne pomôžu začleňovaniu seniorov do spoločnosti. Aktivity vyvíjané v rámci opatrenia modernizácie a výstavby vzdelávacích zariadení zase umožnia vytvoriť kvalitné podmienky pre výučbu a vzdelávacie aktivity.

Indikátory dopadu:

- ✓ **Počet organizácií podporujúcich aktivitu zameranú na oblasť výchovného a kariérneho poradenstva (minimálne 5 organizácií za programové obdobie)**

Podpora opatrení v oblasti výchovy a kariérneho poradenstva žiakov je dôležitým prvkom vzdelávania. Za účelom jej zabezpečenia bol stanovený monitorovací ukazovateľ počtu organizácií podporujúcich aktivitu zameranú práve na oblasť výchovného a kariérneho poradenstva. Pre účely monitoringu je možné medzi tieto zariadenia zaradiť všetky školy pôsobiace na území mesta, metodicko pedagogické centrá a ostatné organizácie pôsobiace vo sfére vzdelávania.

- ✓ **Počet aktivít zameraných na debarierizáciu prostredia vzdelávacích zariadení (minimálne 1 aktivita za programové obdobie)**

Prispôsobovanie vzdelávacích zariadení pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, predovšetkým tých s obmedzenou schopnosťou pohybu, je jedným z hlavných aspektov zvyšovania kvality školstva. Pre účely zabezpečovania plnenia tohto cieľa bol špecifikovaný merateľný ukazovateľ počtu aktivít zameraných na debarierizáciu prostredia vzdelávacích zariadení. Pre účel monitorovania je možné považovať za takéto aktivity najmä činnosti ako sú stavebné úpravy, nákup techniky a iných prvkov potrebných k sprístupneniu vzdelávacích zariadení pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu, prípadne inak zdravotne znevýhodnených jednotlivcov.

- ✓ **Počet realizovaných aktivít zameraných na neformálne celoživotné vzdelávanie pre rôzne cieľové skupiny (minimálne 20 aktivít za programové obdobie)**

Celoživotné vzdelávanie patrí k prirodzeným súčasťam vyspelej spoločnosti, ktorá je založená na vedomostiach zabezpečujúcich hospodársky rast, sociálnu súdržnosť a dobré životné podmienky pre občanov. Pre potreby dosiahnutia tohto stavu spoločnosti v meste Topoľčany bol navrhnutý monitorovací ukazovateľ počtu realizovaných aktivít zameraných na neformálne celoživotné vzdelávanie pre rôzne cieľové skupiny, ktorý zabezpečí ich priebežnú realizáciu počas obdobia 2016 - 2022. Pre potreby monitorovania môžu byť za takéto aktivity považované vzdelávacie kurzy z rôznych oblastí organizované pre určité vybrané skupiny (učitelia, seniori, nezamestnaní, zamestnanci vo verejnej správe a pod.). Do monitorovania je možné zahrnúť iba tie aktivity, ktoré nemajú charakter jednorázových školení a sú určené aj pre dospelých občanov.

Opatrenie 1.1 Harmonizácia vzdelávania škôl mesta v súlade s požiadavkami trhu práce

Previazanosť obsahu vzdelávania na potreby trhu práce, nadobudnutie základných zručností a kľúčových kompetencií, zvýšenie kvality ďalšieho vzdelávania a reflexia potrieb vedomostnej spoločnosti si vyžadujú komplexný prístup zahŕňajúci inovatívne metódy vo vzdelávaní. Tieto inovované formy a metódy vzdelávania pripravujú absolventov pre aktuálne a perspektívne potreby spoločnosti a zároveň vysokoškolské vzdelávacie systémy.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Podpora výchovného a kariérového poradenstva na základných a stredných školách
- ✓ Podpora vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami
- ✓ Podpora prípravy a vzdelávania pedagogických zamestnancov zameraných na rozvoj kompetencií učiteľov
- ✓ Poradenstvo a propagácia odborného vzdelávania a prípravy žiakov v spolupráci s rodičmi zamerané na potreby trhu práce a požiadavky zamestnávateľov

Cieľové skupiny:

- ✓ Žiaci a študenti vzdelávacích zariadení mesta Topoľčany

- ✓ Pedagogickí zamestnanci a lektori vzdelávacích zariadení mesta Topoľčany

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Organizácie pôsobiace vo sfére vzdelávania

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet pedagogických zamestnancov absolvujúcich kontinuálne vzdelávanie (minimálne 140 zamestnancov za rok)**

Kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov predstavuje sústavný proces nadobúdania vedomostí, ktorého cieľom je získavanie, obnovovanie, zdokonaľovanie a rozširovanie profesijných kompetencií v oblasti pedagogickej praxe. Tento proces je významným prvkom kvality vzdelávania školských zariadení mesta a z tohto dôvodu je potrebné vytvárať podmienky pre jeho úspešnú aplikáciu. Za účelom jeho zabezpečovania bol špecifikovaný monitorovací indikátor počtu pedagogických zamestnancov absolvujúcich kontinuálne vzdelávanie. Pre účely monitoringu je možné medzi týchto zamestnancov zaradiť pedagogický personál všetkých vzdelávacích zariadení mesta Topoľčany, ktorý absolvoval kontinuálne vzdelávanie v priebehu školského roka.

- ✓ **Počet pedagogických zamestnancov poskytujúcich kariérové a výchovné poradenstvo (minimálne 5 zamestnancov za rok)**

Kariérové a výchovné poradenstvo je významným elementom vzdelávania a výchovy, ktorý prihliada na osobnostné charakteristiky žiakov, čím výrazne pomáha dopĺňať sústavu činností, ktoré škola realizuje v rámci vzdelávacieho procesu študentov. Za účelom priebežného zabezpečovania týchto aktivít bol špecifikovaný ukazovateľ počtu pedagogických zamestnancov poskytujúcich kariérové a výchovné poradenstvo v priebehu roka. Pre účely monitoringu je možné za takéto osoby považovať zamestnancov škôl pôsobiacich na území mesta Topoľčany, ktorí poskytujú služby kariérového a výchovného poradenstva.

- ✓ **Počet špeciálnych pedagógov a školských psychológov (minimálne 5 zamestnancov za rok)**

Psychologické a výchovné poradenstvo a prevencia zastáva nenahraditeľné miesto v rezorte školstva. Okrem toho, že pomáha v rozvoji detí a mladých ľudí vo výchovno-vzdelávacom procese, poskytuje aj odbornú pomoc deťom s rôznymi problémami a prispieva k optimalizácii výchovno-vzdelávacieho procesu na školách. Pre potreby zabezpečovania tohto poradenstva vo vzdelávacích zariadeniach mesta Topoľčany bol špecifikovaný monitorovací ukazovateľ počet špeciálnych pedagógov a školských psychológov. Pre účely monitoringu je možné do tohto počtu zahrnúť zamestnancov škôl mesta Topoľčany, ktorí poskytujú psychologické a výchovné poradenstvo svojim žiakom.

Opatrenie 1.2 Modernizácia a výstavba vzdelávacích zariadení

Nevyhnutným predpokladom kvalitného vzdelávacieho procesu je aj moderné vybavenie a vyhovujúci technický stav samotných vzdelávacích zariadení. Jednotlivé aktivity tohto opatrenia sa preto snažia o zvýšenie kvalitatívnej úrovne podmienok, v ktorých sa samotný vzdelávací proces

vykonáva. Navrhované aktivity kladú tiež dôraz na odstraňovanie nevyhovujúcich podmienok pre znevýhodnených užívateľov a tým sa stávajú jedným z nástrojov podpory rovnosti príležitostí a uľahčujú sociálnu inklúziu a trvalo udržateľnú integráciu znevýhodnených skupín na trh práce. Modernizácia a výstavba vzdelávacích zariadení a s ňou súvisiace zvyšovanie úrovne ich materiálno-technického vybavenia zabezpečí prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám v oblasti školskej dochádzky a výchovy pre široké spektrum obyvateľov mesta Topoľčany.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Rekonštrukcia, rozširovanie, modernizácia a výstavba vzdelávacích zariadení
- ✓ Obstaranie vnútorného a vonkajšieho vybavenia objektov vzdelávacích zariadení
- ✓ Podpora zvyšovania energetickej hospodárnosti budov vzdelávacích zariadení
- ✓ Obstaranie vybavenia učební v oblasti praktického vyučovania (vybavenosť učebnými pomôckami ako je materiál na výučbu, ručné náradie, stroje, prístroje, laboratórne pomôcky a pod.)
- ✓ Podpora aktivít zameraných na debarierizáciu prostredia vzdelávacích zariadení
- ✓ Spracovanie dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Žiaci a študenti vzdelávacích zariadení mesta Topoľčany
- ✓ Pedagogickí zamestnanci a lektori vzdelávacích zariadení mesta Topoľčany

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Organizácie pôsobiace vo sfére vzdelávania

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet aktivít zameraných na rekonštrukciu, rozširovanie, modernizáciu a výstavbu vzdelávacích zariadení (minimálne 1 aktivita za rok)**

Vhodné vzdelávacie podmienky podmienené technickým stavom a kvalitou vybavenia škôl sú základným predpokladom rozvoja vedomostnej spoločnosti. Za účelom podpory obnovy a výstavby nových vzdelávacích zariadení bol navrhnutý ukazovateľ počtu aktivít zameraných na rekonštrukciu, rozširovanie, modernizáciu a výstavbu vzdelávacích zariadení v meste Topoľčany. Pre účely monitoringu je možné pokladať za takéto aktivity všetky činnosti vynaložené na zlepšenie technického stavu a modernizáciu vybavenia existujúcich prípadne výstavbu nových vzdelávacích zariadení. Medzi tieto aktivity je možné tiež zaradiť aj spracovanie novej a aktualizáciu existujúcej projektovej dokumentácie v závislosti od požiadaviek pre realizovanie stavebných úprav.

Opatrenie 1.3 Podpora celoživotného a inovatívneho vzdelávania

Rozvíjanie efektívneho systému celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva zameraného na rozvíjanie kľúčových kompetencií a zvyšovanie kvalifikácií počas celého života pre čo možno najširšie spektrum obyvateľov mesta Topoľčany je jedným zo základných faktorov jeho konkurencieschopného hospodárstva. Tento proces v sebe zahŕňa popri inovatívnych formách vzdelávania v školských zariadeniach i aktivity zamerané na vzdelávanie jednotlivcov v trvalom

pracovnom pomere, ale i predstaviteľov seniorskej časti populácie. Jednotlivé aktivity opatrenia sa preto zameriavajú na posilnenie ľudského kapitálu prostredníctvom zavádzania reforiem do systémov vzdelávania a odbornej prípravy zamestnancov s ohľadom na zvyšovanie schopnosti ľudí reagovať na potreby vedomostnej spoločnosti, inováciám a vedomostnej ekonomike.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Podpora inovácie metód a foriem vzdelávania
- ✓ Podpora vzdelávacích aktivít pre rôzne cieľové skupiny (nezamestnaní, seniori a pod.)
- ✓ Podpora vzdelávania v oblasti odbornej prípravy zamestnancov

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany
- ✓ Pedagógovia a lektori vzdelávacích aktivít a zariadení
- ✓ Účastníci vzdelávacích aktivít

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Organizácie pôsobiace vo sfére vzdelávania

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ ***Počet školení zameraných na zvýšenie odbornej prípravy zamestnancov (minimálne 35 školení za rok)***

Odborná príprava zamestnancov značne podporuje rozvoj ich kompetencií, zvyšuje kvalitu práce a zároveň prispieva k efektívnejšiemu riadeniu a optimalizácii pracovných procesov organizácie. Za účelom priebežného vzdelávania zamestnancov bol špecifikovaný monitorovací ukazovateľ počtu školení zameraných na zvýšenie odbornej prípravy zamestnancov. Pre účely monitorovania je medzi tieto školenia možné zaradiť všetky kurzy, semináre a školenia určené pre zamestnancov jednotlivých účastníkov zmluvy o partnerstve.

- ✓ ***Počet zariadení pre záujmové vzdelávanie a voľnočasové aktivity detí a mládeže (minimálne 6 zariadení za rok)***

Záujmové vzdelávanie a zmysluplné využitie voľného času je významným prvkom formovania osobnosti detí a mládeže, ktorý zároveň vytvára priestor pre sebavýchovu a sebarealizáciu. Jeho nesprávne využívanie často vedie k negatívnym dôsledkom, ktoré často súvisia so sociálno-patologickými javmi a kriminalitou. Z dôvodu zabezpečovania zmysluplných voľnočasových aktivít pre deti a mládež bol špecifikovaný indikátor počtu zariadení pre záujmové vzdelávanie a voľnočasové aktivity detí a mládeže. Pre účely monitorovania možno za takéto zariadenia pokladať centrá voľného času, školy, ktoré môžu žiaci navštevovať dobrovoľne mimo riadneho vyučovania (ZUŠ, jazykové akadémie a pod.) a ostatné organizácie poskytujúce možnosti zmysluplného trávenia voľného času detí a mládeže.

15.2.2 Priorita II.II. Rozvoj a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry a zvyšovanie kvality sociálnych a zdravotníckych služieb

Cieľ tejto priority, ktorým je „**Poskytovanie sociálnych služieb a zlepšenie sociálnej infraštruktúry v súlade s rastúcimi nárokmi obyvateľstva a ich postupná deinštitucionalizácia a prechod na komunitný spôsob poskytovania s cieľom znížiť sociálno-patologické javy spoločnosti**“ sa snaží prostredníctvom reflektovania na súčasné trendy sociálnej starostlivosti, ktoré presadzujú individuálne prístupy a integráciu prijímateľov do prostredia komunity, podporiť na území mesta Topoľčany budovanie takých sociálnych služieb, ktoré efektívne naplňajú kvalitatívne kritéria a potreby obyvateľstva. Zároveň tiež berie ohľad na budovanie sociálnej infraštruktúry, ktorá je jedným z hlavných predpokladov zdravého vývinu jednotlivca v spoločnosti.

Očakávaný dopad špecifického cieľa priority II.II

Jednotlivé navrhované opatrenia svojimi aktivitami podporujú rozvoj sociálnej infraštruktúry a prispievajú k postupnému nahrádzaniu inštitucionálnej starostlivosti komunitnou starostlivosťou a pomáhajú vytvárať prístupné a dostupné sociálne služby vysokej kvality. Tie by sa mali odvíjať od potrieb a osobných preferencií samotných obyvateľov a zároveň s ohľadom na poskytovanie systematickej podpory pre rodiny ale i neformálnych opatrovateľov tak, aby bola zabezpečená kvalita poskytovanej starostlivosti pre všetkých obyvateľov sledovaného územia. Hlavným účelom vytvárania nových alebo rozširovania existujúcich sociálnych služieb je poskytnúť kvalitnejšie sociálne služby pre osoby, ktoré sa v súčasnosti nachádzajú v inštitúciách, rozšíriť ponuku alternatívnych služieb a zároveň podporiť týmito službami tých ľudí, ktorí v komunite žijú bez primeranej podpory.

Indikátory dopadu:

- ✓ **Počet realizovaných projektov zameraných na podporu komunitnej a terénnej sociálnej práce (minimálne 2 projekty za programové obdobie)**

Monitorovací ukazovateľ je priamo naviazaný na Opatrenie 2.1 Zabezpečenie dostupnosti sociálnych služieb s ohľadom na deinštitucionalizáciu a dôrazom na komunitný spôsob poskytovania, ktoré je zamerané na podporu a rozvoj sociálnej infraštruktúry prostredníctvom poskytovania prístupných a kvalitných sociálnych služieb priamo v prirodzenom prostredí jednotlivca. Pre účely monitorovania možno za takéto projekty pokladať poskytovanie takých služieb, ktoré sú občanom dostupné mimo inštitucionalizovaných zariadení ako sú domovy sociálnych služieb, zariadenia pre seniorov a pod. Jedná sa najmä o aktivity terénnej sociálnej práce, poskytovanie sociálneho taxíka a pod.

- ✓ **Počet aktivít zameraných na pomoc deťom a mladistvým zo sociálne znevýhodneného prostredia (minimálne 7 aktivít za programové obdobie)**

Podpora mladistvých zo sociálne znevýhodneného prostredia je významnou súčasťou zvyšovania kvality životnej úrovne obyvateľstva mesta Topoľčany. Aj z tohto dôvodu je potrebné dbať na realizáciu aktivít zameranú práve na túto cieľovú skupinu. Pre účely monitoringu môžu byť za takéto aktivity považované rôzne projekty, činnosti a benefičné aktivity, ktoré prispievajú k zlepšeniu sociálnej situácie mladistvých a detí zo sociálne znevýhodneného prostredia.

- ✓ **Počet rekonštruovaných, modernizovaných a novovybudovaných zdravotníckych zariadení (minimálne 10 zariadení za programové obdobie)**

Zdravotná starostlivosť a úroveň jej kvality značne ovplyvňuje zdravotný stav obyvateľstva. Pre zabezpečenie čo možno najlepších životných podmienok obyvateľov mesta Topoľčany je potrebné

systematicky rekonštruovať, obnovovať a budovať zdravotnícke zariadenia. Pre účely zabezpečenia pravidelného monitoringu bol špecifikovaný ukazovateľ počtu rekonštruovaných, modernizovaných a novovybudovaných zdravotníckych zariadení mesta Topoľčany, ktorý je priamo naviazaný na Opatrenie 2.3 Podpora budovania a modernizácie zariadení sociálnej a zdravotnej starostlivosti. V rámci monitorovania je možné počítať so všetkými zdravotníckymi zariadeniami a lekárňami, ktoré boli založené, rekonštruované, obnovené, prípadne vybudované na území mesta Topoľčany počas obdobia 2016 - 2022.

- ✓ **Počet projektov zameraných na výstavbu nových bytových domov (minimálne 4 projekty za programové obdobie)**

Zabezpečovanie dostatočného počtu bytov je základnou podmienkou pre rast populácie mesta. Systematická výstavba nového bytového fondu v zmysle územnoplánovacej dokumentácie je preto jednou z dlhodobých aktivít, ktoré sú priamo naviazané na Opatrenie 2.4 Podpora budovania a rekonštrukcie bytového fondu. Za účelom vyhodnotenia progresu v oblasti bytovej výstavby pre programové obdobie 2014 - 2020, je špecifikovaný ukazovateľ počtu projektov zameraných na výstavbu nových bytov. Za tieto projekty je pre účely monitorovania možné považovať investičné aktivity prebiehajúce na území mesta, vedúce k výstavbe nových bytových priestorov určených pre obyvateľstvo bez ohľadu na to, či sú realizované samosprávou, súkromnými investormi a pod.

- ✓ **Počet novovybudovaných bytových jednotiek (minimálne 100 bytových jednotiek za programové obdobie)**

Pre účely dôraznejšieho zabezpečenia plnenia Opatrenia 2.4 Podpora budovania a rekonštrukcie bytového fondu bol špecifikovaný ukazovateľ minimálneho počtu novovybudovaných bytových jednotiek na území mesta Topoľčany v priebehu obdobia 2016 - 2022. Pre hodnotenie indikátora je irelevantné, či výstavbu bytových jednotiek zabezpečila samospráva súkromný investor prípadne iná organizácia.

- ✓ **Počet nových kultúrnych a spoločenských podujatí (minimálne 5 nových podujatí za programové obdobie)**

V zmysle Opatrenia 2.5 Podpora športového, kultúrneho a spolkového života v meste a jeho aktivít, ktoré by mali zabezpečovať neustálu aktualizáciu možností kultúrneho vyžitia v meste bol navrhnutý ukazovateľ počtu nových kultúrnych a spoločenských podujatí. Pre účely monitoringu sú za takéto podujatia považované také druhy kultúrnych a spoločenských akcií, ktoré sú nové v porovnaní s podujatiami existujúcimi v predchádzajúcom programovom období 2007 - 2013. Pre vykazovanie počtu je relevantný počet druhov podujatí nie celkový počet usporiadaní počas programového obdobia.

- ✓ **Počet aktivít zameraných na výstavbu nových športových, kultúrnych, voľnočasových a oddychových zariadení (minimálne 5 aktivít za programové obdobie)**

Podpora budovania nových kultúrnych, športových a voľnočasových zariadení značne zvyšuje životnú úroveň obyvateľstva mesta a zvyšuje jeho návštevnosť ostatnými obyvateľmi z okolia. Pre účely zabezpečenia rozširovania ponuky týchto zariadení bol špecifikovaný monitorovací ukazovateľ počtu aktivít zameraných na výstavbu nových športových, kultúrnych, voľnočasových a oddychových zariadení. Pre účely monitoringu je možné za takéto aktivity pokladať investície do výstavby nových kultúrnych a športových zariadení, obstaranie hracích prvkov a ich umiestnenie tam, kde sa pôvodne nenachádzali, vytváranie nových areálov pre oddych, voľný čas, šport, relax a pod.

✓ **Počet projektov zameraných na rekonštrukciu a obnovu verejných budov (minimálne 10 projektov za programové obdobie)**

Obnova verejných budov je cieľom Opatrenia 2.7 Regenerácia a revitalizácia verejných priestranstiev a verejných budov mesta, ktoré sa prostredníctvom svojich aktivít zameriava na zlepšenie ich technického stavu a zároveň zvyšovanie efektivity energetickej spotreby. Pre účely monitorovania je možné za počet projektov zameraných na rekonštrukciu a obnovu verejných budov považovať investičné aktivity, ktoré priamo zlepšujú technický stav týchto priestorov, odstraňujú bariérové prvky a prispôbujú priestory potrebám osôb s obmedzenou schopnosťou pohybu, prípadne inak zdravotne znevýhodnených jednotlivcov.

Opatrenie 2.1 Zabezpečenie dostupnosti sociálnych služieb s ohľadom na deinštitucionalizáciu a dôrazom na komunitný spôsob poskytovania

Nutnosť dostupnosti sociálnych služieb pre všetkých, ktorí ju potrebujú je jedným z ukazovateľov životnej úrovne spoločnosti. Deinštitucionalizácia týchto služieb vychádza zo zmeny vzťahu k ľuďom odkázaným na dlhodobú pomoc spoločnosti a predstavuje hĺbkový a dlhodobý proces transformácie systému sociálnych služieb, ich formy, štruktúry, obsahu, miesta a organizácie. Deinštitucionalizácia predstavuje proces prechodu klientov z tradičných zariadení sociálnych služieb, kde sú fyzicky a mentálne izolovaní od bežného života, do komunitných služieb, ktoré spolu utvárajú podmienky pre život zodpovedajúci väčšinovej spoločnosti a podmienky rovnoprávného občianstva. Podpora procesu transformácie a deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb, oslobodí ich prijímateľov od závislosti na jednom zariadení a namiesto toho poskytne komplex kvalitných alternatívnych verejných služieb, ktoré im umožnia slobodný a nezávislý spôsob života s podporou komunity (odborníkov, členov rodiny, dobrovoľníkov).

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Poskytovanie sociálnych služieb zameraných na podporu zotrvania fyzických osôb v prirodzenom sociálnom prostredí
- ✓ Podpora sociálnej komunitnej a terénnej sociálnej práce v znevýhodnených skupinách a skupinách ohrozených sociálnym vylúčením
- ✓ Podpora zavádzania nových typov sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany zameraných na zlepšenie situácie skupín ohrozených sociálnym vylúčením
- ✓ Aktivity podporujúce prechod klientov z existujúcich zariadení sociálnych služieb na využívanie komunitných sociálnych služieb
- ✓ Podpora vzdelávania zamestnancov pracujúcich s klientami
- ✓ Spracovanie dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany
- ✓ Občania vykonávajúci komunitné sociálne služby

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Organizácie pôsobiace vo sfére sociálnych služieb
- ✓ Občania vykonávajúci komunitné sociálne služby

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií

- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet zamestnaných opatrovateliek (minimálne 50 opatrovateliek za rok)**

Zabezpečenie opatrovateľskej služby je dôležitou súčasťou sociálnych služieb mesta. Prostredníctvom poskytovania starostlivosti občanom v ich prirodzenom domácom prostredí dochádza k podpore komunitného spôsobu sociálnych služieb. Za účelom monitorovania situácie v oblasti zabezpečovania tejto sociálnej služby bol stanovený indikátor počtu zamestnaných opatrovateliek za obdobie jedného roka. Pre účely monitorovania sú relevantné údaje reálneho počtu opatrovateliek zabezpečujúcich sociálne služby občanom bez ohľadu na množstvo hodín, ktoré takto odpracujú.

- ✓ **Počet dôchodcov, ktorým je poskytované stravovanie (minimálne 100 dôchodcov za rok)**

Podpora seniorskej časti populácie za účelom zlepšenia ich života je jedným z cieľov Prioritnej oblasti II.II Rozvoj a skvalitnenie sociálnej infraštruktúry a zvyšovanie kvality sociálnych a zdravotníckych služieb. Jedným z nástrojov takejto podpory je i poskytovanie stravovania pre seniorskú časť populácie mesta. Za účelom monitoringu poskytovania tejto služby bol špecifikovaný ukazovateľ počtu dôchodcov, ktorým bolo počas roka poskytované stravovanie.

Opatrenie 2.2 Znižovanie výskytu sociálno-patologických javov spoločnosti mesta

Opatrenie 2.2 predstavuje jeden z nástrojov pre formovanie optimálnych podmienok na rozvoj človeka ako biologicko-psychologicko-sociálnej bytosti. Realizácia jednotlivých aktivít prispieva k predchádzaniu vzniku sociálno-patologických javov a napomáha jedincovi, rodine, skupine, či celej komunite v danom prostredí vytvárať vhodnejšie podmienky pre ich zdravý vývoj. Jednotlivé aktivity kladú dôraz na posilňovanie antitdrogovej prevencie a aktívne pôsobenie v rovine výchovy k zdravému životnému štýlu, pozitívnej životnej orientácii, prosociálnosti a zmysluplnému využívaniu voľného času detí a mládeže. Zároveň sa snažia rozvíjať i princípy tvorivo-humanistickej výchovy a vzdelávania vo výchovno-vzdelávacom procese a zvyšovať právne vedomie pedagógov a stredoškolskej mládeže.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Podpora aktivít zameraných na poradenstvo a pomoc pre deti a mladistvých zo sociálne znevýhodneného prostredia
- ✓ Realizácia integrovaných mimoškolských aktivít na podporu rozvoja detí
- ✓ Podpora preventívnych programov zameraných na legálne i nelegálne drogy
- ✓ Podpora aktivít včasnej intervencie, špeciálnych programov pre sanáciu rodín, predchádzania a riešenia konfliktných situácií
- ✓ Podpora ostatných aktivít zameraných na prevenciu sociálno-patologických javov
- ✓ Podpora vzdelávania zamestnancov poskytujúcich sociálne služby
- ✓ Podpora dobrovoľníckej práce v oblasti sociálnych služieb

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany
- ✓ Žiaci základných a stredných škôl
- ✓ Skupiny ohrozené sociálno-patologickými javmi

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Organizácie pôsobiace v sociálnej sfére
- ✓ Dobrovoľnícke organizácie a združenia
- ✓ Vzdelávacie zariadenia

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet realizovaných prednášok zameraných na zvýšenie právneho vedomia obyvateľov mesta a znižovanie kriminality (minimálne 250 prednášok za rok)**

Zvyšovanie právneho vedomia a prijímanie aktivít zameraných na znižovanie kriminality je jedným z preventívnych opatrení vzniku sociálno-patologických javov spoločnosti mesta. Za účelom priebežného zabezpečovania týchto aktivít bol navrhnutý monitorovací ukazovateľ počtu zrealizovaných prednášok zameraných na zvýšenie právneho vedomia obyvateľov mesta a znižovanie kriminality. Pre účely monitorovania je možné za takéto prednášky považovať všetky informačné semináre, prednášky, školenia a podobné akcie zamerané na prevenciu vzniku sociálno-patologických javov, kriminality a pod.

Opatrenie 2.3 Podpora budovania a modernizácie zariadení sociálnej a zdravotnej starostlivosti

Rekonštrukcia a modernizácia existujúcich zariadení sociálnej a zdravotnej starostlivosti spolu so zriaďovaním a výstavbou nových zariadení pomôže vytvoriť vhodné priestorové podmienky pre poskytovanie a zabezpečenie sociálnej a zdravotnej starostlivosti pre obyvateľstvo mesta Topoľčany. Zároveň prostredníctvom investícií do materiálno-technického vybavenia týchto objektov umožní zvyšovanie kvality a úrovne poskytovaných služieb.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Budovanie nových zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a obstaranie ich vnútorného zariadenia
- ✓ Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich zariadení sociálnych služieb a sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately za účelom zvýšenia kvality poskytovaných sociálnych služieb
- ✓ Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich zdravotníckych zariadení a obstaranie ich vnútorného vybavenia
- ✓ Budovanie nových zdravotníckych zariadení a obstaranie ich vnútorného vybavenia
- ✓ Spracovanie dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany a jeho okolia
- ✓ Užívatelia zdravotníckych služieb
- ✓ Zamestnanci zdravotníckych zariadení
- ✓ Užívatelia sociálnych služieb
- ✓ Osoby vo výkone opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

- ✓ Zamestnanci zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Organizácie pôsobiace v sfére sociálnych a zdravotníckych služieb

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet poskytovaných služieb v zariadeniach sociálnych služieb (minimálne 10 druhov za rok)**

Inštitucionálnu sociálnu starostlivosť zabezpečujú v meste zariadenia sociálnych služieb, ktoré poskytujú svojim klientom široké spektrum služieb. Pre účely garancie ich ponuky počas obdobia 2016 - 2022 bol stanovený ukazovateľ počtu poskytovaných služieb v zariadeniach sociálnych služieb, ktorého dodržiavanie je predmetom každoročného monitoringu. Z hľadiska monitorovania je relevantný údaj počtu druhov služieb poskytovaných v zariadeniach sociálnych služieb mesta Topoľčany počas roka.

Opatrenie 2.4 Podpora budovania a rekonštrukcie bytového fondu

Pripravenosť územia mesta Topoľčany na výstavbu nových obytných jednotiek je jednou zo základných determinantov jeho ďalšieho rozvoja. Z tohto dôvodu sú jednotlivé aktivity opatrenia 2.4 zamerané na podporu vytvárania podmienok pre rozvoj novej bytovej výstavby, ale i obnovy existujúceho bytového fondu. Rozvoj v oblasti existujúceho bytového fondu je determinovaný jeho rekonštrukciou a údržbou, ktorá výrazne predlžuje jeho životnosť a vytvára tak podmienky pre rozhodujúce úspory energie. Oblasť novej bytovej výstavby je zase založená na vytváraní nových možností pre zabezpečenie dostatočného počtu bytových jednotiek pre obyvateľov mesta Topoľčany.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Výstavba nového bytového fondu v zmysle aktuálneho plánu rozvoja bývania
- ✓ Rekonštrukcia a údržba existujúceho bytového fondu s ohľadom na znižovanie energetickej náročnosti bytov
- ✓ Spracovanie dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Občania mesta Topoľčany
- ✓ Užívatelia nájomných bytov

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Vlastníci a správcovia bytov
- ✓ Súkromný sektor

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet vydaných stavebných povolení zameraných na rekonštrukciu bytových domov (minimálne 8 za rok)**

Rekonštrukcia bytového fondu mesta je významným prvkom v zlepšovaní životných podmienok jeho obyvateľstva. Za účelom jeho priebežného zabezpečovania bol stanovený ukazovateľ počtu vydaných stavebných povolení zameraných a rekonštrukciu bytových domov, prostredníctvom ktorého je možné monitorovať situáciu v oblasti renovácie bytového fondu mesta.

Opatrenie 2.5 Podpora športového, kultúrneho a spolkového života v meste

Šport, kultúra a združovanie obyvateľov v rôznych záujmových združeniach tvoria významnú časť života občanov mesta. Napriek tomu, že početnosť a úroveň športových a kultúrnych podujatí sa za posledné programové obdobie značne zvýšila, aj naďalej je potrebné podporovať ich neustály rozvoj. Výnimku netvorí ani podpora spolkov a záujmových združení, ktoré umožňujú obyvateľom mesta tráviť svoj voľný čas zmysluplným spôsobom a zároveň tak rozvíjať sociálne kontakty so svojím okolím.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Podpora a organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí za účelom rozvoja kultúry a podpory tradícií regiónu,
- ✓ Podpora a organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí za účelom rozvoja a podpory modernej kultúry a umenia
- ✓ Podpora a organizovanie športových podujatí za účelom rozvoja a podpory športu
- ✓ Podpora združovania sa občanov v záujmových združeniach

Cieľové skupiny:

- ✓ Občania mesta Topoľčany
- ✓ Návštevníci kultúrnych a športových podujatí
- ✓ Členovia záujmových združení

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Záujmové združenia
- ✓ Súkromný sektor

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet organizovaných kultúrnych podujatí (minimálne 120 podujatí za rok)**

Podpora kultúrneho života mesta výrazne zlepšuje životnú úroveň obyvateľstva a zároveň zvyšuje jeho návštevnosť ostatnými obyvateľmi z okolia. Pre zvýšenie úrovne kultúrneho vyžitia v meste bol stanovený indikátor počtu organizovaných kultúrnych podujatí. Pre účely monitorovania je za kultúrne podujatie možné považovať spoločenské akcie, vernisáže, koncerty, umelecké vystúpenia folklórne slávnosti divadelné, filmové predstavenia, výstavy a pod.

- ✓ **Počet subjektov podporených grantom v zmysle VZN o poskytovaní dotácií (minimálne 40 podporených subjektov za rok)**

Podporovanie tretieho sektora zo strany verejnej správy je jedným z aktívnych prístupov k zakladaniu záujmových združení na území mesta. Za účelom takejto podpory vyčleňuje mesto pravidelne každý rok finančné prostriedky na podporu záujmových združení pôsobiach na jeho území. Pre účely monitorovania podpory tretieho sektora bol stanovený ukazovateľ počtu subjektov podporených grantom v zmysle VZN o poskytovaní dotácií za obdobie 1 roka.

Opatrenie 2.6 Modernizácia a výstavba kultúrnych, voľnočasových a športových zariadení

V nadväznosti na predchádzajúce opatrenie je potrebné zabezpečiť zároveň i podmienky umožňujúce obyvateľom mesta tráviť svoj voľný čas sledovaním prípadne realizovaním športu, či kultúry. S tým súvisí výstavba a rekonštrukcia jednotlivých zariadení, ktoré umožňujú samotnú realizáciu voľnočasových, športových a oddychových aktivít. Aktivita tohto opatrenia sa preto zameriavajú na obnovu tejto infraštruktúry tak, aby bola schopná uspokojiť potreby čo možno najširšieho spektra obyvateľstva mesta Topoľčany.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Výstavba nových športových, voľnočasových a oddychových zariadení ako sú detské ihriská, oddychové zóny a pod.
- ✓ Rekonštrukcia a modernizácia existujúcich športových, voľnočasových a oddychových zariadení ako sú detské ihriská, oddychové zóny a pod.
- ✓ Rekonštrukcia, výstavba a modernizácia kultúrnych zariadení
- ✓ Spracovanie dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Občania mesta Topoľčany
- ✓ Užívatelia športových, kultúrnych, voľnočasových a oddychových zariadení
- ✓ Členovia záujmových združení

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Záujmové združenia
- ✓ Súkromný sektor

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet aktivít zameraných na rekonštrukciu a údržbu športových, voľnočasových, oddychových a kultúrnych zariadení (minimálne 5 aktivít za rok)**

Priebežná starostlivosť o športové, oddychové a kultúrne zariadenia zabezpečuje ich bezproblémovú prevádzku a dostupnosť pre obyvateľstvo počas celého roka. Za účelom zabezpečenia ich kontinuálnej obnovy bol špecifikovaný monitorovací ukazovateľ počtu aktivít zameraných na rekonštrukciu a údržbu športových, voľnočasových, oddychových a kultúrnych zariadení za obdobie jedného roka. Pre účely monitorovania je za takéto aktivity možné považovať investičné aktivity zamerané na starostlivosť a obnovu športovísk, kultúrnych zariadení, detských ihrísk, oddychových zón a iných priestorov určených pre trávenie voľného času obyvateľstva mesta.

Opatrenie 2.7 Regenerácia a revitalizácia verejných priestranstiev a verejných budov mesta

Podpora aktivít zameraných na vytváranie estetického a príjemného verejného priestoru je jedným z hlavných cieľov tohto opatrenia. Verejné priestory by mali byť prístupné pre všetkých návštevníkov mesta bez akýchkoľvek obmedzení a zároveň by im mali umožňovať stretávanie sa a účasť na verejnom živote, trávenie voľného času slobodným spôsobom v spoločnosti iných ľudí a podporovať ich pobyt na verejnosti. Pre zabezpečenie takýchto priestorov je potrebná ich revitalizácia v zmysle vytváranie kompaktnej mestskej štruktúry s prvkami verejnej zelene, tak aby bola príjemná pre pobyt nielen obyvateľov mesta ale i jeho návštevníkov.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Regenerácia a revitalizácia verejných priestranstiev
- ✓ Regenerácia a revitalizácia verejných budov mesta
- ✓ Odstraňovanie bariérových prvkov a podpora debarierizačných opatrení vo verejných budovách a verejných priestranstvách
- ✓ Obnova, revitalizácia a nová výsadba mestskej a parkovej zelene a prírodných prvkov
- ✓ Obnova a doplnenie prvkov spoločne nazývaných mobiliár a prvky malej architektúry
- ✓ Spracovanie dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Občania mesta Topoľčany
- ✓ Užívatelia verejných priestranstiev

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Záujmové združenia
- ✓ Súkromný sektor

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ ***Výška finančných prostriedkov investovaná do údržby verejnej zelene (minimálne 300 000 € za rok)***

Starostlivosť o verejnú zeleň zabezpečuje mesto Topoľčany na základe zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody. Za týmto účelom vyčleňuje pravidelne v rozpočte finančnú čiastku, ktorá je určená práve na financovanie takýchto aktivít. Z dôvodu zvýšenia miery efektivity tejto starostlivosti bol špecifikovaný indikátor minimálnej výšky finančných prostriedkov investovanej do údržby

verejnej zelene za obdobie jedného roka. Pre účely monitorovania je možné za takéto financie považovať všetky investície do činností súvisiacich s úpravou verejnej zelene ako je výsadba nových plôch verejnej zelene a starostlivosť o pôvodnú zeleň. Do celkovej výšky financií sa započítava aj cena práce za realizovanie výsadby.

15.2.3 Priorita II.III. Rozvoj a podpora partnerskej spolupráce

Táto priorita, ktorej cieľom je „**Fungujúca partnerská spolupráca na miestnej, regionálnej, národnej ale i medzinárodnej úrovni**“ je hlavným nástrojom pre budovanie partnerstiev nielen medzi organizáciami pôsobiacimi na území mesta Topoľčany ale i ostatnými združeniami pôsobiacimi v regióne, republike, či zahraničí. Prostredníctvom jednotlivých aktivít sa tak táto prioritná oblasť snaží motivovať tieto organizácie k vzájomnej spolupráci pri riešení rôznych problémov ale i zdieľaní svojich skúseností a vedomostí.

Očakávaný dopad špecifického cieľa priority II.III

Partnerská spolupráca organizácií pôsobiacich na území mesta ale i mimo neho je zmysluplnou činnosťou, ktorá okrem toho, že predstavuje hodnoty ako priateľstvo a spoluprácu, zvyšuje povedomie medzi ľuďmi, ktorých zjednocuje. Zároveň je i jednou z príležitostí na zdieľanie problémov, výmenu názorov a porozumenie odlišných názorov v oblastiach spoločného záujmu partnerských organizácií. Dobré sa vyvíjajúca spolupráca môže so sebou priniesť veľa výhod nielen pre samotné organizácie, ale i pre miestne spoločenstvo, ktoré by malo byť jedným z cieľov takejto vzájomnej kooperácie.

Indikátory dopadu:

- ✓ **Počet uzatvorených nových partnerstiev (minimálne 1 nové partnerstvo za programové obdobie)**

Uzatváranie nových partnerstiev je jednou z odpovedí na aktuálnu otázku, kde hľadať účinné rastové stratégie pre malé a stredné podniky, ale i ostatné organizácie a inštitúcie. Podieľať sa na vzájomnej partnerskej spolupráci značne pomáha znižovať náklady, zvyšovať efektivitu práce a zároveň získavať nové skúsenosti. Z tohto dôvodu je dôležité podporovať zakladanie nových partnerstiev. Za účelom zabezpečenia podpory tejto oblasti spoločenského života mesta bol špecifikovaný ukazovateľ počtu uzatvorených nových partnerstiev. Z hľadiska monitorovania je možné za nové partnerstvá považovať novovzniknuté partnerské dohody medzi dvomi a viacerými subjektmi, prípadne rozširovanie existujúcich partnerských združení o nových členov.

Opatrenie 3.1 Podpora partnerskej spolupráce

Napriek tomu, že neformálna priateľská spolupráca a dobré vzťahy sú základom vzájomnej kooperácie je potrebné klásť dôraz aj na jej formalizovanie. Za týmto účelom sa jednotlivé aktivity opatrenia 3.1 zaoberajú podporou uzatvárania nových a udržiavaním starých formalizovaných partnerstiev. Formalizované partnerstvá podporujú spolupracujúce organizácie vo vzájomnej kooperácii na základe uzatvorených dohôd prípadne chárt, ktoré môžu pokrývať široký rozsah oblastí avšak zároveň by nemali byť obmedzujúce.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Podpora formálneho zakladania partnerstiev
- ✓ Podpora udržiavania existujúcich formálnych a neformálnych partnerstiev

Cieľové skupiny:

- ✓ Občania mesta Topoľčany

- ✓ Členovia partnerských organizácií
- ✓ Partnerské organizácie

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Záujmové združenia
- ✓ Súkromný sektor

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet aktivít zameraných na udržanie formálnych a neformálnych partnerstiev (minimálne 5 aktivít za rok)**

Podpora aktivít vedúcich k udržiavaniu partnerskej spolupráce je prirodzenou súčasťou jej správneho a efektívneho fungovania. Pre účely jej zabezpečenia počas obdobia 2016 - 2022 bol špecifikovaný indikátor počtu aktivít zameraných na udržanie formálnych a neformálnych partnerstiev počas roka. Pre účely monitorovania je možné za takéto aktivity považovať organizovanie, prípadne spoločnú účasť partnerských subjektov na podujatiach, seminároch, rokovaníach, workshopoch a pod.

15.2.4 Priorita II.IV. Rozvoj a skvalitnenie služieb cestovného ruchu

Cieľom jednotlivých opatrení Priority II.IV je dosiahnuť „**Trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu mesta Topoľčany založený na využívaní endogénnych rozvojových zdrojov a spolupráci aktérov v cestovnom ruchu**“. Napriek tomu, že každé z navrhovaných opatrení podporuje cestovný ruch mesta Topoľčany z iného aspektu, spolu vytvárajú jednotný mechanizmus, ktorý pristupuje k problémovým oblastiam z viacerých hľadísk a tak zaručuje ich komplexné riešenie. Jednotlivé opatrenia by mali zabezpečiť okrem zvýšenia miery spolupráce aktérov pôsobiacich v cestovnom ruchu i zlepšenie stavu kultúrno-historických a prírodných pamiatok mesta, čím by sa mala dosiahnuť vyššia miera atraktivity záujmového územia z pohľadu turistickej destinácie.

Očakávaný dopad špecifického cieľa priority II.IV

Realizácia jednotlivých opatrení a ich aktivít v rámci priority II.IV značne prispeje k trvalo udržateľnému rozvoju cestovného ruchu mesta, ktoré by sa malo stať zaujímavým miestom pre návštevníkov zo širokého okolia. Vyššia miera služieb cestovného ruchu značne vplýva tiež i na hospodársku úroveň sledovaného územia a jeho zamestnanosť. Zavádzanie partnerstiev medzi jednotlivými aktérmi cestovného ruchu so sebou prinesie rozšírenie ponuky a atraktivity poskytovaných služieb, čo prispeje k zvyšovaniu atraktivity záujmového územia.

Indikátory dopadu:

- ✓ **Počet projektov zameraných na rekonštrukciu národných kultúrnych pamiatok (minimálne 5 projektov za programové obdobie)**

Rekonštrukcia národných kultúrnych pamiatok mesta Topoľčany je nevyhnutná z dôvodu ich zachovania pre budúce generácie. Pre účely monitoringu sa za realizované projekty podpory

rekonštrukcie národných kultúrnych pamiatok mesta považujú investičné aktivity zamerané na obnovu, ale i spracovanie projektových dokumentácií, posudkov a ostatnej dokumentácie v závislosti od aktuálnych požiadaviek pre realizovanie stavebných úprav na takýchto objektoch.

- ✓ **Počet nových propagačných a informačných materiálov (minimálne 10 materiálov za programové obdobie)**

V zmysle Opatrenia 4.2 Propagácia a tvorba produktov cestovného ruchu a jeho aktivít, ktoré by mali zabezpečovať neustálu aktualizáciu ponuky cestovného ruchu mesta bol navrhnutý ukazovateľ počtu nových propagačných a informačných materiálov. Pre účely monitoringu sú za takéto materiály považované nové druhy informačných zdrojov o možnostiach cestovného ruchu v meste v porovnaní s materiálmi dostupnými v predchádzajúcom programovom období. Do celkového počtu je možné okrem printových zdrojov zaradiť aj elektronickú formu propagácie prostredníctvom nových internetových portálov, info kioskov, info panelov a podobne. Pre účely monitorovania je relevantný počet druhov propagačných materiálov nie celkový náklad v kusoch.

Opatrenie 4.1 Ochrana a rozvoj kultúrneho a prírodného dedičstva

Aj napriek nešetrným zásahom a likvidácii hodnôt prírodného a kultúrneho dedičstva v minulosti, vykazuje záujmové územie ešte stále značnú prírodnú a kultúrnu diverzitu s významnými hodnotami. Nakoľko mnohé pamiatky z kultúrno-historického a prírodného dedičstva sú značne zdevastované, je potrebné vyvíjať aktivity, ktoré na strane jednej budú ich hodnoty chrániť, avšak na strane druhej ich budú obnovovať v zmysle ideí trvalo udržateľného rozvoja.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Ochrana a obnova kultúrno-historického dedičstva a jeho zapojenie do súčasného života spoločnosti s ohľadom na trvalo udržateľný rozvoj mesta,
- ✓ Ochrana a obnova prírodných pamiatok a zaujímavostí a ich zapojenie do súčasného života spoločnosti s ohľadom na trvalo udržateľný rozvoj mesta
- ✓ Spracovanie dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topolčany
- ✓ Občania navštevujúci mesto Topolčany

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Správcovia súvisiacej infraštruktúry
- ✓ Organizácie pôsobiace vo sfére cestovného ruchu, kultúry a i.

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet aktivít zameraných na ochranu a obnovu kultúrno-historického a prírodného dedičstva (minimálne 3 aktivity za rok)**

Starostlivosť o kultúrno-historické a prírodné dedičstvo je významným prvkom podpory cestovného ruchu mesta a zvyšovania životnej úrovne jeho obyvateľov. Pre účely monitoringu je za aktivity zamerané na ochranu a obnovu tohto dedičstva možné považovať činnosti vedúce k obnove pamiatkového fondu mesta, spracovanie potrebných projektových a ostatných dokumentácií potrebných pre ich realizáciu, ale i aktivity zamerané na zlepšovanie stavu prírodných lokalít a okolia mesta Topoľčany, ako sú dobrovoľnícke aktivity zamerané na úpravu verejných priestranstiev, ich upratovanie, revitalizovanie a pod.

Opatrenie 4.2 Propagácia a tvorba produktov cestovného ruchu

Produkty cestovného ruchu sú služby alebo súbory tovarov a služieb, ktoré sú schopné uspokojiť potreby účastníkov cestovného ruchu. Takéto produkty sú charakteristické svojou užitočnosťou, použiteľnosťou a kvalitou. Z hľadiska dopytu musia spĺňať viacero požiadaviek, ako sú napríklad atraktivnosť, ktorá v sebe skrýva najmä potenciál uspokojiť potreby návštevníka, ale i prístupnosť, ktorá mnohokrát súvisí najmä s cenou takéhoto produktu. Zároveň treba brať ohľad i na to, že každý produkt má svoju určitú životnosť, ktorá je obmedzená a preto je veľmi dôležité neustále ho prispôbovať meniacim sa požiadavkám a potrebám návštevníka.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Tvorba ucelenej ponuky produktov cestovného ruchu schopných uspokojiť potreby návštevníka s dôrazom na efektívne využitie prírodného a kultúrneho potenciálu mesta a okresu,
- ✓ Zlepšovanie propagácie a distribúcie produktov cestovného ruchu tak, aby sa dosiahlo čo možno najväčšie zvýšenie záujmu o región a mesto zo strany návštevníka,
- ✓ Optimalizovanie portfólia ponuky mesta a okresu spojené s využívaním čo možno najväčšieho spektra disponibilných zdrojov

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany
- ✓ Občania navštevujúci mesto Topoľčany

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Organizácie pôsobiace vo sfére cestovného ruchu, kultúry a i.

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet propagačných a informačných materiálov (10 materiálov za rok)**

V zmysle zabezpečovania neustálej propagácie ponuky cestovného ruchu mesta bol navrhnutý ukazovateľ počtu propagačných a informačných materiálov za obdobie jedného roka. Pre účely monitoringu sú za takéto materiály považované druhy informačných zdrojov o možnostiach cestovného ruchu v meste, ktoré boli dostupné turistom v priebehu roka. Do celkového počtu je možné okrem printových zdrojov zaradiť aj elektronickú formu propagácie prostredníctvom internetových portálov, info kioskov, info panelov a podobne. Pre účely monitorovania je relevantný počet druhov propagačných materiálov nie celkový náklad v kusoch.

- ✓ **Počet návštevníkov, ktorým sa poskytujú informácie prostredníctvom turisticko-informačnej kancelárie (minimálne 3 000 návštevníkov za rok)**

Turistická informačná kancelária je významným prvkom podporujúcim rozvoj cestovného ruchu v meste. Svojou prítomnosťou zabezpečuje poskytovanie základných informácií o zaujímavostiach mesta pre jeho návštevníkov. Za účelom monitorovania jej účinnosti bol stanovený ukazovateľ počtu návštevníkov, ktorým poskytla informácie počas jedného roka.

15.3 Strategická priorita III. Životné prostredie

Ochrana a starostlivosť o životné prostredie je jedným z hlavných aspektov trvalo udržateľného rozvoja sledovaného územia. Z tohto dôvodu je cieľom strategickkej priority III. **„Trvalo udržateľný rozvoj územia mesta Topoľčany založený na zmiernení negatívnych dopadov vyplývajúcich na kvalitu životného prostredia a krajiny najmä prostredníctvom budovania a modernizácie zariadení environmentálnej infraštruktúry, zvyšovania environmentálneho povedomia občanov a podpory ekologickejšieho hospodárstva“**. Jednotlivé opatrenia, ktorých realizácia vedie k splneniu tohto stanoveného cieľa sú preto zamerané najmä na oblasti udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov, zabezpečujúceho ochranu životného prostredia, aktívnu adaptáciu na zmeny klímy a podporu energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva. Samotné aktivity boli navrhované tak, aby podporovali napĺňanie priorít stratégie Európa 2020 a zároveň prispievali k plneniu cieľov Národného programu reforiem Slovenskej republiky, ako i požiadaviek vyplývajúcich z legislatívy EÚ v oblasti energetiky a životného prostredia. Z tohto dôvodu boli špecifikované celkovo 2 priority (príloha č. 16).

15.3.1 Priorita III.I. Zavádzanie efektívnych systémov nakladania s odpadmi a rozvoj environmentálnej infraštruktúry s ohľadom na prevenciu pred živelnými pohromami

Priorita III.I, ktorej cieľom je **„Zavedenie efektívnych systémov ochrany obyvateľstva pred živelnými pohromami a ekologicky nezávadných systémov nakladania s odpadmi“**, je zameraná na zabezpečenie trvalo udržateľného rastu a rozvoja územia najmä prostredníctvom zavádzania systémov nakladania s odpadmi v súlade s uprednostňovaním predchádzania vzniku odpadov, ich opätovným použitím a recykláciou a až následným energetickým zhodnotením a zneškodnením, ale i zavádzaním efektívneho manažmentu povodňových rizík a realizovaním preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami v oblastiach, v ktorých existuje alebo možno očakávať výskyt povodňového rizika.

Očakávaný dopad špecifického cieľa priority III.I

Realizácia jednotlivých opatrení v rámci prioritnej oblasti III.I prispeje k zvýšeniu environmentálneho vedomia spoločnosti o filozofii predchádzania vzniku odpadov, triedení odpadov, efektívnemu fungovaniu odpadového hospodárstva na území mesta a zároveň tiež zavádzaniu preventívnych a adaptačných opatrení, prostredníctvom ktorých dôjde predovšetkým ku zníženiu rizika vzniku veľkých povodní spôsobujúcich značné škody na krajine a majetku, či vážne ohrozujúcich samotné obyvateľstvo postihnutých lokalít.

Indikátory dopadu:

- ✓ **Počet realizovaných aktivít zameraných na ochranu územia pred povodňami (minimálne 4 aktivity za programové obdobie)**

Prevencia a ochrana územia pred rizikom živelných pohrôm je základným prvkom zabezpečenia vhodných životných podmienok pre obyvateľstvo mesta. Z tohto dôvodu bol špecifikovaný indikátor

počtu realizovaných aktivít zameraných na ochranu územia pred povodňami, ktorý priamo súvisí s Opatrením 1.1 Zabezpečenie ochrany územia pred povodňami realizáciou preventívnych opatrení. Jeho napĺňanie bude zabezpečované prostredníctvom aktivít zameraných na budovanie prvkov protipovodňovej ochrany obyvateľstva v mestských častiach Malé a Veľké Bedzany a ostatných častiach mesta, ako sú poldre, odvodňovacie kanály, ale aj činnosti súvisiace s ich výstavbou, ako je zabezpečovanie majetko-právnych povolení, spracovávanie projektových dokumentácií pre vydanie územných, stavebných a kolaudačných povolení a pod.

- ✓ **Počet projektov zameraných na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení zameraných na zhodnocovanie odpadov do 5 000 ton zhodnoteného odpadu za rok (minimálne 3 projekty za programové obdobie)**

Efektívne odpadové hospodárstvo je významnou súčasťou ochrany a kvality životného prostredia. Jeho podpora je preto jednou z oblastí, ktorých aktivity je potrebné každoročne zlepšovať. Z tohto dôvodu bol špecifikovaný ukazovateľ počtu projektov zameraných na výstavbu, rekonštrukciu a modernizáciu zariadení zameraných na zhodnocovanie odpadov, ktorý je priamo prepojený s Opatrením 1.2 Zvyšovanie efektivity systému nakladania s odpadom. Pre potreby monitorovania je možné za takéto projekty možné považovať investičné aktivity vedúce k výstavbe nových, prípadne rekonštrukcii a modernizácii existujúcich zariadení na zhodnocovanie odpadov mesta Topoľčany.

Opatrenie 1.1 Zabezpečenie ochrany územia pred povodňami realizáciou preventívnych opatrení

Samotná prevencia vzniku povodní by mala byť na území mesta realizovaná nielen prostredníctvom preventívnych opatrení viažucich sa priamo na vodný tok (príprava a realizácia ochranných hrádzí, úpravy tokov a pod.), ale i preventívnych opatrení realizovaných mimo vodných tokov (príprava a realizácia vodozadržných prvkov v krajine), ktoré kladú dôraz na zadržanie dažďovej vody v krajine, čím sa dosiahne postupná obnova jej retenčnej schopnosti a eliminácia ľudskou činnosťou spôsobených negatívnych vplyvov na odtokové pomery v povodiach a k navráteniu prirodzenej schopnosti akumulácie vody v nich. V období 2016 - 2022 by mala byť protipovodňová ochrana územia zameraná prednostne na mestské časti Malé a Veľké Bedzany, ktoré patria v meste medzi najrizikovejšie oblasti.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Podpora protipovodňových opatrení viažucich sa priamo na vodný tok
- ✓ Podpora protipovodňových opatrení realizovaných mimo vodných tokov
- ✓ Podpora spracovania potrebnej dokumentácie súvisiacej so zabezpečením ochrany územia pred povodňami a inými živelnými pohromami

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Správcovia súvisiacej infraštruktúry

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet kontrol zameraných na ochranu pred povodňami (minimálne 4 kontroly za rok)**

Priebežná ochrana obyvateľstva pred povodňami je prirodzenou súčasťou starostlivosti o kvalitné životné podmienky obyvateľstva mesta. Počas roka sú za týmto účelom vykonávané preventívne kontroly na miestach ohrozenými povodňami. Pre účely ich nepretržitého zabezpečovania bol špecifikovaný monitorovací ukazovateľ minimálneho počtu vykonaných kontrol zameraných na ochranu pred povodňami počas jedného roka.

Opatrenie 1.2 Zvyšovanie efektivity systému nakladania s odpadom

Zvyšovanie efektivity systému nakladania s odpadom nespočíva iba v aktivitách zameraných na separáciu a likvidáciu odpadu ale i v aktivitách zameraných na predchádzanie vzniku odpadu a informovanie občanov o nutnosti a výhodnosti predchádzania vzniku odpadov. Takéto aktivity v kombinácii s výstavbou nových zariadení a rekonštrukciou existujúcich zariadení na zhodnocovanie vytriedených komunálnych odpadov a výstavbou nových zariadení na mechanicko-biologickú úpravu komunálnych odpadov do 5 000 t za rok, prispieje k zvýšeniu využitia energie z odpadu a minimalizuje množstvo zmesového komunálneho odpadu zneškodňovaného skládkovaním.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Podpora informovania občanov o nutnosti predchádzania vzniku odpadu
- ✓ Podpora separácie a zhodnocovania odpadu
- ✓ Rekonštrukcia a údržba existujúcich zariadení zameraných na zhodnocovanie odpadov
- ✓ Výstavba nových zariadení zameraných na zhodnocovanie odpadov do 5 000 t za rok
- ✓ Podpora spracovania dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany
- ✓ Organizácie pôsobiace na území mesta Topoľčany

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Súkromný sektor
- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet informačných zdrojov zaoberajúcich sa odpadovým hospodárstvom (minimálne 3 zdroje za rok)**

Informovanosť obyvateľstva o možnostiach predchádzania vzniku odpadov tvorí spolu s informovaním o možnosti a správnom postupe separácie odpadov hlavný nástroj mesta v oblasti prevencie vzniku odpadov a zvyšovania efektivity odpadového hospodárstva. Za účelom podpory tejto prevencie v období 2016 - 2022 bol špecifikovaný indikátor počtu vydaných informačných

zdrojov zaoberajúcich sa odpadovým hospodárstvom za obdobie jedného roka. Pre účely monitoringu sa pod takýmito zdrojmi rozumejú rôzne články, propagačné a informačné materiály a pod. zamerané na problematiku odpadového hospodárstva mesta Topoľčany.

✓ **Množstvo separovaného odpadu (minimálne 5 000 t za rok)**

Medzi aktívne opatrenia zlepšujúce stav životného prostredia patrí separácia odpadu. Takéto triedenie umožňuje jeho opätovné využitie a spracovanie tak, aby z neho mohol vzniknúť nový výrobok, ktorý je možné opäť použiť. Pre účely zabezpečenia pokračovania triedenia odpadov na území mesta Topoľčany v období 2016 - 2022 bol špecifikovaný indikátor množstva separovaného odpadu za obdobie jedného roka. Jeho priebežné plnenie prispeje k úspore prírodných zdrojov a ochrane životného prostredia mesta Topoľčany a jeho okolia.

15.3.2 Priorita III.II. Ochrana zložiek životného prostredia a podpora environmentálneho správania sa obyvateľstva

Priorita III.II, sa prostredníctvom jednotlivých opatrení snaží o „**Zvýšenie miery ochrany životného prostredia prostredníctvom účinných technických a technologických opatrení a environmentálnej osvetu obyvateľstva**“. Prostredníctvom týchto opatrení sa tak stáva jedným z hlavných nástrojov zabezpečovania trvalo udržateľného rozvoja životného prostredia mesta Topoľčany. Ten sa snaží zabezpečiť najmä prostredníctvom zavádzania a podpory systémov monitoringu, aktivít zameraných na zachovanie a obnovu biodiverzity a ekosystémov, či podpory znižovania energetickej spotreby a výroby energie z obnoviteľných zdrojov. Významnú súčasť jednotlivých opatrení tvorí i environmentálna osвета a vzdelávanie.

Očakávaný dopad špecifického cieľa priority III.II

Jednotlivé opatrenia v rámci prioritnej oblasti III.II sú navrhnuté tak, aby znížili zaťaženie životného prostredia emisiami a zároveň podporili obnovu biodiverzity na území mesta Topoľčany. Ich realizácia so sebou prinesie znižovanie energetickej spotreby a zvýšenie úrovne výroby energií z obnoviteľných zdrojov, ktoré v kombinácii s vyšším environmentálnym cítením obyvateľstva mesta Topoľčany bude mať za následok nižšiu mieru zaťaženia životného prostredia.

Indikátory dopadu:

✓ **Počet vykonaných kontrol veľkých a stredných zdrojov znečistenia (minimálne 3 kontroly za programové obdobie)**

Dodržiavanie ustanovených emisných limitov, zisťovanie množstva znečisťujúcich látok vypúšťaných do ovzdušia a zároveň monitorovanie a preukazovanie dodržiavania týchto limitov je jedným z krokov vedúcich k znižovaniu emisií. Pre účely dodržiavania plnenia podmienok stanovených platnou legislatívou bol špecifikovaný ukazovateľ počtu vykonaných kontrol veľkých a stredných zdrojov znečistenia, ktorý priamo nadväzuje na Opatrenie 2.1 Znižovanie emisií a monitoring zdrojov znečistenia. Pre potreby monitoringu sú relevantné tie kontroly veľkých a stredných zdrojov znečistenia, ktoré boli vykonané na území mesta Topoľčany a v jeho okolí v priebehu obdobia 2016 - 2022.

✓ **Počet projektov zameraných na komplexnú revitalizáciu a výsadbu novej zelene na území mesta Topoľčany (minimálne 2 projekty za programové obdobie)**

Starostlivosť o druhové zloženie flóry a fauny mesta Topoľčany je významným prvkom ochrany životného prostredia. Z dôvodu priebežného zabezpečovania ochrany ekosystémov mesta bol špecifikovaný monitorovací ukazovateľ počtu projektov zameraných na komplexnú revitalizáciu a výsadbu novej zelene na území mesta Topoľčany za obdobie 2016 - 2022, ktorý je priamo

naviazaný na Opatrenie 2.2 Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov. Pre účely monitorovania je možné za takéto projekty pokladať aktivity zamerané na výsadbu nových plôch verejnej zelene, prípadne komplexnejšie projekty revitalizácie verejnej zelene mesta Topoľčany.

- ✓ **Počet projektov zameraných na zlepšenie energetickej hospodárnosti budov a využívanie alternatívnych zdrojov energie (minimálne 7 projektov za programové obdobie)**

Zvyšovanie efektivity výroby energie a znižovanie spotreby energií je prirodzenou súčasťou rozvoja energetického hospodárstva mesta Topoľčany. Pre účely priebežného zabezpečovania zvyšovania miery výroby energie z obnoviteľných zdrojov a znižovania energetickej spotreby bol špecifikovaný ukazovateľ počtu projektov zameraných na zlepšenie energetickej hospodárnosti budov a využívanie alternatívnych zdrojov energie, ktorý priamo nadväzuje na Opatrenie 2.3 Znižovanie energetickej spotreby a podpora výroby energie z obnoviteľných zdrojov. Pre účely monitorovania môžu byť za takéto projekty považované investičné aktivity vedúce k zmene palivovej základne zariadení vyrábajúcich energiu z fosílnych palív na zariadenia využívajúce obnoviteľné zdroje, prípadne aktivity zamerané na zvyšovanie energetickej hospodárnosti budov ako je zatepľovanie, výmena okien a pod.

- ✓ **Počet vykonaných posudzovaní vplyvov na životné prostredie EIA a SEIA (minimálne 20 posudzovaní za programové obdobie)**

Posudzovanie vplyvov na životné prostredie je jedným z hlavných nástrojov medzinárodnej environmentálnej politiky na uskutočňovanie trvalo udržateľného rozvoja, ktorého účelom je predovšetkým zabezpečenie vysokej úrovne ochrany životného prostredia. Monitorovací ukazovateľ počtu vykonaných posudzovaní vplyvov na životné prostredie EIA a SEIA je priamo naviazaný na Opatrenie 2.4 Podpora environmentálnej osvetly, výchovy a prevencie. Pre monitorovanie sú relevantné posudzovania vplyvov na životné prostredie, ktoré sa vzťahujú na územie mesta Topoľčany a jeho blízke okolie, prípadne je mesto Topoľčany priamo dotknuté aktivitami, ktoré sú posudzované.

Opatrenie 2.1 Znižovanie emisií a monitoring zdrojov znečistenia

Zvyšovanie kvality ovzdušia patrí medzi strategické a kľúčové úlohy ochrany ovzdušia nielen na území mesta Topoľčany ale i celom území SR a v Európe. Napriek tomu, že emisie znečisťujúcich látok zo zdrojov znečisťovania ovzdušia sú regulované legislatívnymi predpismi, pre dosiahnutie jeho lepšej kvality je potrebné zabezpečiť nielen ich dodržiavanie, ale i ďalšie znižovanie emisií. Z tohto dôvodu je potrebné vyvíjať najmä aktivity podporujúce znižovanie emisií znečisťujúcich látok uvedených v smernici o národných emisných stropoch (TZL, SO₂, NO_x, VOC, NH₃ PM_{2,5}), náhradu zastaraných technológií najlepšimi dostupnými technikami, ale i zavádzanie prísnejších požiadaviek na prevádzku zdrojov (najmä malých zdrojov znečisťovania) a ich pravidelného monitoringu.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Podpora zavádzania čistejších technológií so zameraním na moderné technológie
- ✓ Podpora aktivít zameraných na znižovanie zaťaženia ovzdušia
- ✓ Podpora rozvoja ekologickej verejnej dopravy a aktivít zameraných na znižovanie emisií znečisťujúcich látok z dopravy
- ✓ Vykonávanie pravidelného monitoringu zdrojov znečistenia

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany

- ✓ Organizácie pôsobiace na území mesta Topoľčany
- ✓ Súkromný sektor

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Súkromný sektor
- ✓ Správcovia súvisiacej infraštruktúry

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet vydaných záväzných stanovísk k veľkým a stredným zdrojom znečisťovania ovzdušia (minimálne 5 stanovísk za rok)**

Starostlivosť o kvalitu ovzdušia je jednou z prioritných oblastí Prioritnej oblasti III.II Ochrana zložiek životného prostredia a podpora environmentálneho správania obyvateľstva. Nakoľko každá novovybudovaná prevádzka, ktorá patrí do kategórie stredných a veľkých zdrojov znečisťovania podlieha hodnoteniu vplyvov na ovzdušie, ktoré stanovuje v zmysle platnej legislatívy podmienku používania BAT technológií, ako indikátor vykonávania dohľadu nad ich používaním bol špecifikovaný ukazovateľ počtu vydaných záväzných stanovísk k veľkým a stredným zdrojom znečisťovania ovzdušia za obdobie jedného roka.

Opatrenie 2.2 Zachovanie a obnova biodiverzity a ekosystémov

Jednotlivé aktivity opatrenia 2.2 sú zamerané na minimalizáciu antropogénneho vplyvu na okolité prostredie s ohľadom na zachovanie biodiverzity a obnovu ekosystémov tak aby boli zachované aj pre budúce generácie. Aj napriek tomu, že vplyv človeka na okolitú krajinu je na území mesta Topoľčany pomerne veľký, ešte vždy sa tu nachádzajú lokality, ktoré si vyžadujú ochranu a starostlivosť.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Podpora zakladania nových a ochrana existujúcich prvkov Územného systému ekologickej stability (ÚSES)
- ✓ Ochrana prirodzeného druhového zloženia ekosystémov pred inváznymi druhmi
- ✓ Zvyšovanie podielu zelene a zabezpečovanie náhradnej výsadby
- ✓ Podpora starostlivosti o chránené územia NATURA 2000
- ✓ Podpora spracovania dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany
- ✓ Organizácie pôsobiace na území mesta Topoľčany
- ✓ Subjekty verejnej správy

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Súkromný sektor

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Výška finančných prostriedkov investovaná do revitalizácie verejnej zelene (minimálne 10 000 € za rok)**

Náhradná výsadba je účinným nástrojom obnovy zelených plôch mesta, ktorá značne prispieva k zabezpečeniu obnovy a zachovaniu biodiverzity jeho ekosystémov. Za účelom zvýšenia miery efektivity tejto starostlivosti bol špecifikovaný indikátor minimálnej výšky finančných prostriedkov investovanej do revitalizácie verejnej zelene za obdobie jedného roka. Pre účely monitorovania je možné za takéto financie považovať všetky investície do činností súvisiacich s výsadbou nových plôch zelene, nových drevín, prípadne vykonávania náhradnej výsadby. Do celkovej výšky financií sa započítava aj cena práce za realizovanie novej výsadby.

Opatrenie 2.3 Znižovanie energetickej spotreby a podpora výroby energie z obnoviteľných zdrojov

Kým podpora aktivít zameraných na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov prispeje k znižovaniu produkcie emisií CO₂, inovačné nízkouhlíkové technológie, inovačné ekologické a systémové prístupy k stavbám zase zabezpečia postupné znižovanie ich energetickej náročnosti. Podpora výstavby a rekonštrukcie zariadení na výrobu elektriny a tepla spolu s výstavbou a rekonštrukciou rozvodov tepla značne prispievajú k rozvoju infraštruktúry v oblasti zásobovania energiou.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Rekonštrukcia a modernizácia existujúcich energetických zariadení na báze fosílnych palív na zariadenia využívajúce biomasu na výrobu tepla alebo kombinovanú výrobu elektriny a tepla
- ✓ Výstavba energetických zariadení využívajúcich biomasu na výrobu tepla alebo kombinovanú výrobu elektriny a tepla
- ✓ Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia rozvodov energie
- ✓ Zvyšovanie energetickej efektívnosti verejného osvetlenia s cieľom zníženia spotreby energie
- ✓ Podpora komplexnej obnovy budov verejnej správy, obytných budov a modernizácie technických zariadení budov s dôrazom na znižovanie energetickej spotreby
- ✓ Podpora spracovania dokumentácie potrebnej k realizácii aktivít

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany
- ✓ Organizácie pôsobiace na území mesta Topoľčany
- ✓ Subjekty verejnej správy

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Súkromný sektor
- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Priemerné ročné náklady na prevádzku 1 svetelného bodu (maximálne 139,20 € za rok)**

Kvalitné, hospodárne verejné osvetlenie, ktoré je charakteristické nízkymi spotrebami elektrickej energie a zároveň zaručuje spoľahlivú prevádzku počas celého roka je jednou z priorít Opatrenia 2.3 Znižovanie energetickej spotreby a podpora výroby energie z obnoviteľných zdrojov. Za týmto účelom bol špecifikovaný monitorovací ukazovateľ priemerných ročných nákladov na prevádzku 1 svetelného bodu, ktorých hodnota by nemala prekročiť 139,20 € za obdobie jedného roka.

Opatrenie 2.4 Podpora environmentálnej osvetly, výchovy a prevencie

Prvé miesto v hierarchii ochrany životného prostredia mesta Topoľčany zastupujú preventívne opatrenia. Za účelom predchádzaniu poškodenia životného prostredia je potrebné zvýšiť informovanosť obyvateľov mesta o nutnosti a výhodnosti predchádzania vzniku odpadov, podporovaniu zavádzania zeleného verejného obstarávania, nákupu produktov s environmentálnymi značkami a pod. Dôležitým aspektom týchto informačných aktivít je i environmentálna výchova detí a mládeže, ktorá by mala byť zabezpečovaná prostredníctvom rôznych súťaží, workshopov, seminárov, súťaží a pod.

Rámcové aktivity umožňujúce realizáciu opatrenia:

- ✓ Podpora aktivít zameraných na predchádzanie vzniku odpadov, separáciu odpadu a pod.
- ✓ Podpora aktivít zameraných na ochranu životného prostredia
- ✓ Podpora environmentálnej výchovy detí a mládeže
- ✓ Podpora zavádzania zeleného verejného obstarávania

Cieľové skupiny:

- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany
- ✓ Organizácie pôsobiace na území mesta Topoľčany
- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Súkromný sektor

Subjekty zodpovedné za implementáciu:

- ✓ Subjekty verejnej správy
- ✓ Súkromný sektor
- ✓ Obyvatelia mesta Topoľčany
- ✓ Záujmové združenia a organizácie pôsobiace na území mesta Topoľčany
- ✓ Vzdelávacie zariadenia

Možné zdroje financovania:

- ✓ Verejné prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov a kohézneho fondu, štátneho rozpočtu, iných fondov a nadácií
- ✓ Vlastné prostriedky cieľovej skupiny a subjektov zodpovedných za implementáciu

Indikátory výsledku:

- ✓ **Počet realizovaných aktivít zameraných na environmentálnu výchovu a osvetu (minimálne 10 aktivít za rok)**

Osvetová činnosť a environmentálna výchova zvyšuje všeobecnú kultúrnu a vzdelanostnú úroveň obyvateľstva a zároveň ich tak vedie k zvýšenej starostlivosti o životné prostredie. Preventívne opatrenia v oblasti starostlivosti o životné prostredie by mali byť oblasťou, ktorej je venovaná dostatočná pozornosť, nakoľko prostredníctvom týchto aktivít je možné zabrániť ohrozovaniu zložiek životného prostredia mesta Topoľčany. Za týmto účelom bol špecifikovaný ukazovateľ počtu realizovaných aktivít zameraných na environmentálnu výchovu a osvetu počas roka. Pre účely monitoringu je možné za takéto aktivity považovať realizáciu seminárov, prednášok, workshopov, súťaží a iných podujatí zameraných na ochranu a zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov mesta Topoľčany. Popri tom je možné medzi tieto aktivity zaradiť tiež i publikovanie článkov a iných propagačných materiálov zameraných na zvyšovanie environmentálnej gramotnosti obyvateľov mesta Topoľčany.

16 SYSTÉM MONITOROVANIA A AKTUALIZÁCIE PHSR MESTA TOPOĽČANY

Monitorovanie je systematický proces, ktorý zabezpečuje prehľad o obsahovom a finančnom postupe navrhnutých aktivít. Na základe vopred špecifikovaných ukazovateľ zároveň konfrontuje ciele dokumentu s ich skutočným plnením v priebehu programového obdobia a zároveň umožňuje odhaliť nedostatky počas implementovania programu a tak nájsť vhodný spôsob ich odstránenia.

Monitorovanie bude zabezpečené systematicky a priebežne počas celého trvania platnosti dokumentu. Celý proces bude prebiehať na základe sledovania vopred špecifikovaných monitorovacích indikátorov, ktoré sú rozdelené do dvoch kategórií.

Prvou sú monitorovacie ukazovatele výsledku, ktoré predstavujú krátkodobé, priame účinky realizovaných aktivít prijatých počas roka. Ich vyhodnocovanie bude realizované každoročne, vždy za rok predchádzajúci roku, v ktorom sa vykonáva hodnotenie.

Druhou skupinou sú monitorovacie ukazovatele dopadu, ktoré sú dlhodobým kontrolným mechanizmom, špecifikovaným za účelom hodnotenia realizovaných aktivít za celé obdobie 2016 - 2022. Ich monitorovanie bude realizované po ukončení platnosti PHSR.

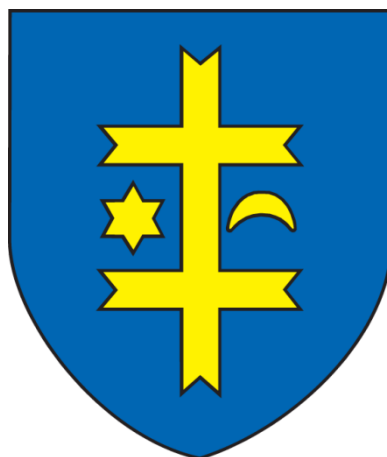
Realizáciu monitorovania a v prípade potreby aktualizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany na roky 2016 - 2022 bude zabezpečovať mesto Topoľčany prostredníctvom projektového manažéra, ktorý bude zodpovedný za zber monitorovacích údajov, spracovanie monitorovacej správy a aktualizáciu finančného rámca.

Súčasťou realizačnej časti podľa Zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja je aj stanovenie merateľných ukazovateľov na hodnotenie plnenia PHSR mesta. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre jednotlivé strategické priority a opatrenia sú spracované v prehľadných tabuľkách, ktoré sú súčasťou príloh (prílohy č. 14, 15, 16).

Nakoľko tento dokument predstavuje základný strednodobý programový dokument zabezpečujúci podporu regionálneho rozvoja na území mesta Topoľčany je nutné dbať na jeho pravidelnú aktualizáciu a vyhodnocovanie. Táto povinnosť je zakotvená aj v samotnom zákone č. 309/2014 Z. z., ktorý ukladá samosprávam podmienku každoročne do 31. mája zasielať príslušnému VÚC správu o plnení svojho Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta. Pravidelné monitorovanie zabezpečuje prehľad o obsahovom a finančnom postupe navrhnutých aktivít. Na základe vopred špecifikovaných ukazovateľov zároveň konfrontuje ciele dokumentu s ich skutočným plnením v priebehu programového obdobia a zároveň umožňuje odhaliť nedostatky počas implementovania programu a tak nájsť vhodný spôsob ich odstránenia. V súlade s uvedeným bude pravidelne každoročne zasielaná Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja Správa o plnení PHSR najneskôr do 31. mája.

P H S R

2016 - 2022

FINANČNÁ ČASŤ

17 FINANČNÝ RÁMEC PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

V procese programovania je dôležité vymedziť plánovaný finančný rámec potrebný pre realizáciu aktivít definovaných v stratégii rozvoja PHSR. Tento účel spĺňa finančná časť dokumentu, ktorej obsahom je definovanie hlavných zdrojov financovania rozvoja mesta a plán financovania, ktorý obsahuje predpokladané finančné náklady potrebné na realizáciu jednotlivých aktivít a projektových zámerov. Súčasťou finančnej časti je aj indikatívny rozpočet, ktorý na základe údajov o plánovaných projektových zámeroch a plánovaných finančných nákladoch na jednotlivé zámery poskytuje prehľad o celkovej výške predpokladaných finančných nákladov potrebných na realizáciu PHSR v jednotlivých oblastiach rozvoja v období jeho platnosti.

Finančné zdroje potrebné pre naplnenie aktivít uvedených v Programme hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topolčany na roky 2016-2022 sa budú opierať o viacero zdrojov, a to o rozpočet mesta, finančné zdroje sociálno-ekonomických partnerov, Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), rozpočet štátu, zdroje vyššie územného celku a ostatné zdroje. Výška finančných nákladov bude závisieť od príslušnej aktivity, od inštitúcie, ktorá bude realizátorom a od možnosti čerpania vonkajších zdrojov.

V súlade so Zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja sa regionálny rozvoj na území SR financuje:

- zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev,
- zo štátnych účelových fondov,
- z rozpočtov vyšších územných celkov,
- z rozpočtov obcí,
- z prostriedkov fyzických osôb,
- z prostriedkov právnických osôb,
- z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií,
- z prostriedkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o poskytnutí grantu uzatvorených medzi Slovenskou republikou a inými štátmi,
- z iných prostriedkov, ak to ustanoví osobitný predpis.

Doplňkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú finančné prostriedky z Európskej únie určené na rozvoj

- hospodársky zaostalých regiónov, ktoré podľa ukazovateľov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vykazujú nižšiu úroveň rozvoja, ako je priemerná úroveň Európskej únie,
- regiónom s nepriaznivou štruktúrou zamestnanosti a podnikateľského prostredia.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topolčany na roky 2016 - 2022 ako strategický dokument kalkuluje pri navrhovaných projektových zámeroch so všetkými uvedenými zdrojmi financovania a snaží sa ich vzájomne kombinovať tak, aby tieto investície mali čo možno najväčší dopad na rozvoj územia mesta. Zároveň navrhuje projektové zámery realizovať vo forme integrovaných územných investícií, ktoré sú vzájomne prepojené a garantujú tak vyššiu istotu globálneho dopadu realizovaných projektov na rozvoj územia.

17.1 Finančný plán realizácie PHSR

Dôležitou zložkou finančnej časti Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topolčany je Finančný rámec jeho realizácie (príloha č. 17) a Indikatívny rozpočet. Finančný rámec realizácie je iniciálnym nástrojom realizácie konkrétnych úloh, ktoré boli zostavené na základe aktivít špecifikovaných v samotnom strategickom dokumente. Sú v ňom zahrnuté všetky plánované

projekty mesta a jeho socioekonomických partnerov v nadväznosti na stratégiu rozvoja mesta. Úlohou finančného rámca je definovať zabezpečenie realizácie PHSR. Jeho súčasťou je stručný popis realizácie plánovaných projektov, ktoré sú rozčlenené do jednotlivých strategických priorít a opatrení a usporiadané chronologicky podľa plánovaného obdobia realizácie aktivít projektov. Aktivita v popise projektov sú navrhnuté tak, aby prispeli k realizácii opatrení, priorít a cieľov identifikovaných v rozvojovej stratégii PHSR.

Finančný rámec na roky 2016 - 2022 bol pripravený na základe podkladov a návrhov, ktoré spracovali jednotlivé odbory Mestského úradu Topoľčany prostredníctvom svojich zamestnancov a na základe podkladov a návrhov od účastníkov zmluvy o partnerstve, ktorí zastupujú rôzne oblasti rozvoja hospodárstva mesta Topoľčany. Finančný rámec tak poskytuje komplexný pohľad na plánované aktivity v meste.

Východiskom pre návrh aktivít boli všetky analytické výstupy PHSR (analýza SWOT a stromy problémov). Jednotlivé návrhy, členené podľa špecifických oblastí rozvoja, reflektujú na ciele vyjadrené v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany na roky 2016 - 2022 a zároveň sú priamo prepojené s rozpočtom mesta Topoľčany a návrhmi jednotlivých partnerov.

Keďže Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany na roky 2016 - 2022 je strednodobým strategickým dokumentom s pôsobnosťou niekoľko rokov aj samotný Finančný rámec je spracovaný na rovnako dlhé obdobie a z tohto dôvodu sú v ňom zapracované projektové zámery na sedem rokov do budúcnosti.

Projektové zámery na nasledujúce tri roky sú vytvorené v priamej nadväznosti na schválený rozpočet mesta Topoľčany, doplnený o návrhy jednotlivých partnerov. Projektové zámery na ďalšie roky predstavujú návrhy zámerov, ktorých realizácia je preferovaná v dlhodobom horizonte.

Kompletný prehľad plánovaných finančných prostriedkov na realizáciu PHSR v jednotlivých rokoch jeho realizácie a v členení na strategické priority a priority predstavuje indikatívny rozpočet (príloha č. 18), ktorý je sumarizáciou jednotlivých nákladov finančného rámca PHSR.

Pre zabezpečenie čo možno najväčšej miery adresnosti finančného rámca a indikatívneho rozpočtu bude pravidelne každý rok zabezpečované ich vyhodnotenie a aktualizácia. Vyhodnotenie bude spočívať v porovnaní reálneho čerpania financií navrhnutých na jednotlivé projekty za rok predchádzajúci roku, v ktorom sa vykonáva vyhodnotenie. Zároveň sa pri vyhodnotení zohľadnia aj projekty, ktoré sa v tomto roku realizovali nad rámec pôvodného návrhu. Aktualizácia finančného rámca bude zameraná na prehodnotenie a doplnenie pôvodných projektových zámerov špecifikovaných v jeho jednotlivých častiach, ktorá sa zároveň odzrkadlí v celkovej finančnej alokácii indikatívneho rozpočtu.

Po vypracovaní vyhodnotenia a aktualizácie sa materiál každoročne predloží na schválenie Mestskému zastupiteľstvu v Topoľčanoch.

P H S R

2014 - 2020

POUŽITÁ LITERATÚRA

POUŽITÁ LITERATÚRA

- [1] Balážová, E. 2006. Benchmarking služieb miestnej samosprávy na Slovensku. 1. vyd. Bratislava : Transparency International Slovensko, 2006. 148 s. ISBN 80-89244-09-2
- [2] Benthien, B. 1997. Geographie der Erholung und des Tourismus. 1. vyd. Gotha : Justus Perthes Verlag, 1997. 191 s. ISBN 3-623-00845-1
- [3] Dubcová, A.ai. 2008. Geografia Slovenska. 1. vyd. Nitra : FPV UKF v Nitre, 2008. ISBN 978-80-8094-422-3
- [4] Fáber, A. a i. Atlas využívania obnoviteľných zdrojov energie na Slovensku. Bratislava : Energetické centrum Bratislava, 2012. 315 s.
- [5] Fáziková, M. a i. 2011. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2012-2018. Nitra : ÚNSK, 2011. 183 s.
- [6] Fialová, L. a i. 1978. Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970. 1. diel, 2. zväzok. 1. vyd. Praha : Federálny štatistický úrad, 1978. 1184 s. ISBN 59-104-77.
- [7] Gažiová, E. a i. 2010. Zásady ochrany pamiatkovej zóny mesta Topoľčany Stummerova ul. S areálom „Starej nemocnice“. 2. vyd. Topoľčany : Krajský pamiatkový úrad Nitra, 2010. 45s.
- [8] Gerhátová, B. 2006. Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Topoľčany na roky 2007-2013. Topoľčany : MsÚ Topoľčany, 2006. 139 s.
- [9] Hensel, K., Krno, I. Zoogeografické členenie: Limnický biocyklus (Mapa č. 92) 1 : 2 000 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. Miklós, L. red. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia SR, 2002. s. 118.
- [10] Hlavatý, T., Liptáková, A. 2011. Správa o stave zdravotníctva na Slovensku. Bratislava : Ministerstvo zdravotníctva SR, 2011. 240 s. ISBN 978-80-969507-9-9
- [11] Hrdina, V. 2012. Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja. Bratislava : AUREX, 2012. 327s.
- [12] <http://www.decodom.sk>
- [13] <http://www.dedtopolcany.sk>
- [14] <http://www.elektrokarbon.sk>
- [15] <http://www.harlekyntopolcany.estranky.sk>
- [16] <http://www.hyza.sk>
- [17] <http://www.nsptopolcany.sk>
- [18] <http://www.openstreetmap.org>.
- [19] <http://www.shmu.sk>
- [20] <http://www.sopsr.sk>
- [21] <http://www.statistics.sk>
- [22] <http://www.topec.sk>
- [23] <http://www.upsvar.sk>
- [24] Interné informácie MsÚ Topoľčany, 2013
- [25] Interné informácie Pamiatkového úradu SR
- [26] Interné informácie Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja, 2013

- [27] Jakubíková, D., Špoták, M. 2011. Stratéga cestovného ruchu v okrese Topoľčany. 1. vyd. Topoľčany : RRA Topoľčiansko, 2011. 123 s.
- [28] Jedlička, L., Kalivodová, E. 2002. Zoogeografické členenie: Terestrický biocyklus (Mapa č. 91) 1 : 2 000 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. Miklós, L. red. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia SR, 2002. s. 118.
- [29] Konečný, S. 2006. Komunálna politika. 1. vyd. Bratislava : MAYOR. 142 s. ISBN 80-969133-2-8
- [30] Krogmann, A. 2005. Aktuálne možnosti využitia území Nitrianskeho kraja z hľadiska cestovného ruchu. Nitra : UKF, 2005. 218 s. ISBN 80-8050-888-7
- [31] Krumpolcová, M. 2010. Štandardy minimálnej vybavenosti obcí. Bratislava : AŽ PROJEKT s.r.o., 2010. 112 s.
- [32] Lapin, M. 2002. Klimatické oblasti (Mapa č. 27) 1 : 1 000 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. Miklós, L. red. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia SR, 2002. s. 95.
- [33] Lukniš, M. 1972. Slovensko II príroda. 1. Vyd. Bratislava : Obzor, 1972. 920 s. ISBN 65-043-72
- [34] Mazúr, E., Lukniš, M. 1986. Geomorfologické jednotky (Mapa č. 16) 1 : 500 000. In: Atlas Slovenskej Socialistickej republiky. Mazúr, E. red. Bratislava : Slovenská akadémia vied a Slovenský úrad geodézie a kartografie, 1980. S. 54-55.
- [35] Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
- [36] Obce a mestá v číslach. 1991. 1. vyd. Topoľčany : Okresné oddelenie Slovenského štatistického úradu Topoľčany. 1991. 136 s.
- [37] Plesník, P. 2002. Fytogeograficko-vegetačné členenie (Mapa č. 88) 1 : 1 000 000. In : Atlas krajiny SR. Miklós, L. red. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia SR, 2002. s.113.
- [38] Pristaš J. a i. 2000a. Vysvetlivky ku geologickej mape Podunajskej nížiny – Nitrianskej pahorkatiny 1 : 50 000. 1. vyd. Bratislava : ŠGÚDŠ, 2000.
- [39] Pristaš J. a i. 2000b. Geologická mapa Podunajskej nížiny – Nitrianskej pahorkatiny 1 : 50 000. 1. vyd. Bratislava : ŠGÚDŠ, 2000.
- [40] Program rozvoja bývania mesta Topoľčany. Bratislava : ÚEOS - Komerčia, a.s., 2009. 69 s.
- [41] Rajčáková, E. 2005. Regionálny rozvoj a regionálna politika. 1. vyd. Bratislava : Univerzita Komenského, 2005. 114 s. ISBN 80-223-2038-2
- [42] Roguľa, P. 2012. Analýza jednotlivých sektorov národného hospodárstva a návrh BSC pre mobilných operátorov. In : Zborník vedeckých prác Katedry ekonómie a ekonomiky anno 2012. Prešov : Prešovská univerzita, 2012. s. 194 - 208. ISBN 978-80-555-0415-5.
- [43] Ružičková, H. a i. 1996. Biotopy Slovenska. 1. Vyd. Bratislava : Ústav krajinej ekológie SAV, 1996. 192 s. ISBN 80-967527-3-1
- [44] Vass, D. a i. 1988. Vysvetlivky k mape – regionálne členenie západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR 1 : 500 000. 1. vyd. Bratislava : ŠGÚDŠ, 1988.
- [45] Všeobecné záväzné nariadenie mesta Topoľčany č. 10/1992. Topoľčany : MsZ.
- [46] Wiedermann, E. a i. 2010. Topoľčany vo vrstvách vekov. 2. vyd. Topoľčany : Mesto Topoľčany. 408 s. ISBN 9788097046774

[47] Zákon č. 183/2000 Z. z. o knižniciach. 2000. Bratislava : Národná banka Slovenska.

[48] Zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu. 2002. Bratislava : NRSR.

[49] Zákon č. 538/2008 o podpore regionálneho. 2008. Bratislava : NRSR.

[50] Zákon č. 543/2003 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.